

ჯანმრთელობის დაცვა

საქართველო

სტატისტიკური ცნობარი

2021

თბილისი

2022

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის,
ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრო

დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის
ეროვნული ცენტრი

ჯანმრთელობის დაცვა

სტატისტიკური ცნობარი

საქართველო

2021

თბილისი
2022

წინასიტყვაობა

სტატისტიკური ცნობარი “ჯანმრთელობის დაცვა” საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს და ლევან საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის ერთობლივი ყოველწლიური გამოცემაა, რომელშიც წარმოდგენილია ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის და ჯანდაცვის რესურსების ამსახველი ძირითადი სტატისტიკური მაჩვენებლები. ცნობარი გამოიცემა 1996 წლიდან.

ცნობარი მომზადებულია საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის მიერ დარგობრივი სტატისტიკური ანგარიშგების საფუძველზე.

მონაცემები წარმოდგენილია ავადმყოფობათა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემების საერთაშორისო სტატისტიკური კლასიფიკაციის მე-10 გადახედვის შესაბამისად.

ცნობარში მოყვანილი მაჩვენებლების გამოსათვლელად გამოყენებულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ რეკომენდებული მეთოდოლოგია, რაც განაპირობებს საქართველოს მაჩვენებლების შედარებადობას სხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან.

ცნობარში განხილულია მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის, გადამდები და არაგადამდები დაავადებების მაჩვენებლები და მონაცემები და მაჩვენებლები კლასების მიხედვით: ინფექციური და პარაზიტული, ონკოლოგიური, სისხლის მიმოქცევის, ენდოკრინული, სუნთქვის ორგანოთა, შარდსასქესო სისტემის, ფსიქიური და ქცევითი აშლილობები და სხვა.

შინაარსი

წინასიტყვაობა	4
თავი 1	საქართველო მდგრადი განვითარების მიზნების ჭრილში
თავი 2	დემოგრაფია
	ძირითადი დემოგრაფიული მაჩვენებლები
	მოსახლეობა
	შობადობა
	სიკვდილიანობა
	ბუნებრივი მატება
	სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა
თავი 3	მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურება
	ჯანდაცვის სისტემის ქსელი და ადამიანური რესურსები
	ჯანდაცვის სერვისების უტილიზაცია
თავი 4	იმუნიზაცია
თავი 5	მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობა
	გადამდები ავადმყოფობები
	Covid-19
	ფილტვის და ფილტვგარეშე ტუბერკულოზი
	აივ-შიდსი
	ვირუსული ჰეპატიტი C (HCV)
	წითელა
	ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება
	ცოფი
	მალარია
	სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციები
	არაგადამდები ავადმყოფობები
	სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობები
	ჰიპერტენზიული ავადმყოფობა
	ცერებროვასკულური ავადმყოფობა
	გულის იშემიური ავადმყოფობა
	ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევები
	შაქრიანი დიაბეტი
	სასუნთქი სისტემის ორგანოების ავადმყოფობები
	ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნები
	სისხლის და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობები
	ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები
	ნერვული სისტემის ავადმყოფობები

	თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	85
	ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობები	86
	თანდაყოლილი ანომალიები	87
	საჭმლის მომნელებელი სისტემის ავადმყოფობები	89
	შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები	90
	ტრავმები, მოწამვლები და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგი	91
თავი 6	დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა	94
	ორსულობა	96
	აბორტი	97
	მშობიარობა	99
	საკეისრო კვეთა	102
	ცოცხალშობადობა	104
	მკვდრადშობადობა	104
	დედათა სიკვდილიანობა	106
	ბავშვთა ავადობა	109
	ბავშვთა სიკვდილიანობა	113
თავი 7	რისკის ფაქტორები	118
	ტერმინთა შემოკლებები	133
	გამოყენებული ლიტერატურა	135

თავი 1.

საქართველო მდგრადი განვითარების მიზნების ჭრილში

მდგრადი განვითარების მიზნები

2015 წელს „ათასწლეულის განვითარების მიზნები“-ს (Millennium Development Goals - MDGs) ნაწილობრივ მიღწევის შემდეგ, გასული 15 წლის წარმატებების შენარჩუნების და შემდგომი წინსვლის მისაღწევად გაეროს სამიტზე „მდგრადი განვითარების მიზნები (მგმ) 2030 წლისათვის“ (Sustainable Development Goals - SDGs) იქნა მიღებული.

მდგრადი განვითარების 17 მიზანი არის უფრო ფართო და უფრო ამბიციური, ვიდრე ათასწლეულის განვითარების მიზნები, და წარმოადგენს დღის წესრიგს, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ „არავინ არ დარჩეს მიღმა“. მდგრადი განვითარების მიზნები მიმართულია სიღარიბის აღმოფხვრისკენ, პრიორიტეტად განსაზღვრავს ჯანმრთელობას, განათლებას, საკვების უსაფრთხოებასა და ხელმისაწვდომობას, გარდა ამისა, ფარავს საკითხების ისეთ ფართო სპექტრს, როგორიცაა ეკონომიკა, სოციალური და გარემოს მიზნები, მიისწრაფვის უფრო მშვიდობიანი და ჩართული საზოგადოებებისაკენ. მესამე სტრატეგიული მიზანია 2030 წლისათვის ჯანმრთელი ცხოვრებისა და კეთილდღეობის მიღწევა ყველა ასაკის ადამიანისათვის, ყველასათვის უსაფრთხო და ეფექტური მედიკამენტებისა და ვაქცინებისადმი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ შემუშავებული თამბაქოს კონტროლის ჩარჩო კონვენციის დანერგვის ხელშეწყობა, სამედიცინო მომსახურებით მოსახლეობის საყოველთაო მოცვა, რაც ამავედროულად გლობალური ჯანმრთელობის უმთავრეს პრიორიტეტს წარმოადგენს, და სხვ.

2018 წელს ქვეყნებმა მოახდინეს მდგრადი განვითარების მიზნების საკუთარ პროგრამებში ინტეგრირება. საქართველო იზიარებს მდგრადი განვითარების, “ჯანმრთელობა 2020“-ის და არაგადმდებ დაავადებათა პრევენციის და კონტროლის გლობალურ ინიციატივებს და აქტიურად მონაწილეობს ზემოაღნიშნული მიზნების შესრულების პროგრესის მონიტორინგში.

SDG-ის ზოგადი პროგრესის შესაფასებლად, შემუშავებულ იქნა ე.წ. SDG-ის გლობალური ინდექსი, რომელიც წარმოადგენს ყველა მიზნის შესრულების შეჯერებულ მაჩვენებელს. ამ ინდექსით საქართველო 56-ე ადგილს იკავებს 165 ქვეყანას შორის და 0.8%-ით აჭარბებს რეგიონის საშუალო მაჩვენებელს (სურათი 1.1-1.3)¹.

კემბრიჯის უნივერსიტეტის გამომცემლობამ მდგრადი განვითარების 2021 წლის ანგარიში² გამოაქვეყნა, რომლის მიხედვითაც გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულების კუთხით შეფასებული 165 ქვეყნის მსოფლიო რეიტინგში საქართველომ მდგომარეობა ორი ადგილით გაიუმჯობესა და 56-ე პოზიცია დაიკავა. აღსანიშნავია, რომ 2020 წლის ანგარიშის მიხედვით ჩვენი ქვეყანა 58-ე, ხოლო 2017 წელს – 66-ე პოზიციას იკავებდა.

¹ <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/georgia>

² <https://dashboards.sdgindex.org/>

მდგრად განვითარებაზე მომუშავე დამოუკიდებელ მკვლევართა ჯგუფმა, კოლუმბიის უნივერსიტეტის მდგრადი განვითარების კვლევითი ცენტრის დირექტორის, ჯეფრი საქსის ხელმძღვანელობით, მდგრადი განვითარების 17 გლობალური მიზნის 93 სხვადასხვა კრიტერიუმით შეაფასა.

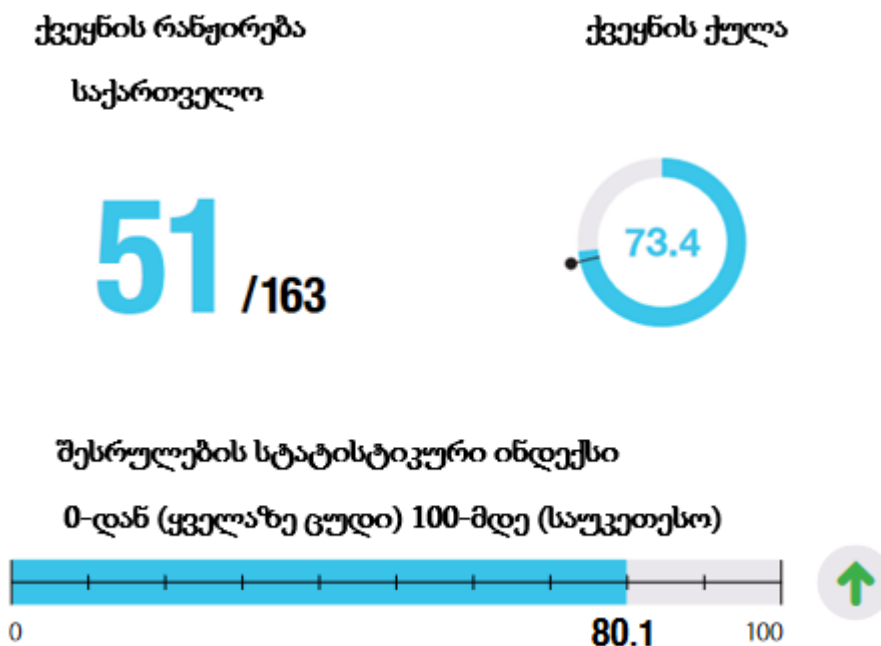
საქართველოს წარმატება განაპირობა მიღწეულმა პროგრესმა ისეთი მიმართულებებით, როგორებიცაა მდგრადი განვითარების მეოთხე მიზანი – „ხარისხიანი განათლება“, (ქვეყანა ხარისხიანი განათლების მაჩვენებლით მსოფლიოს 165 ქვეყნის რეიტინგში ოცდაათ და ევროპის 10 საუკეთესო ქვეყანას შორის მოხვდა³), აგრეთვე მართლმსაჯულების ინდექსი, კორპორაციული გადასახადების სიმსუბუქე, პრესის თავისუფლება და სხვა.

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანი წარმატება გამოვლინდა ისეთ ინდიკატორში, როგორიცაა მართლმსაჯულების 2020 წლის ინდექსი, რომელიც მართლმსაჯულებაზე წვდომასა და ხელმისაწვდომობას გულისხმობს. საქართველო ამ კრიტერიუმით შეფასებული მსოფლიოს 126 ქვეყანას შორის 28-ე, ხოლო ევროპის საუკეთესო ოცეულში მე-15 ადგილზე გავიდა სტატუსით „მდგრადი განვითარების მიზანს მიღწეული“.

საქართველომ ასევე, კარგი შედეგი აჩვენა ისეთ მაჩვენებელში, როგორიცაა საკუთრების უფლების ინდექსი, სადაც მსოფლიოში 32-ე, ხოლო ევროპაში მე-14 ადგილზე გავიდა.

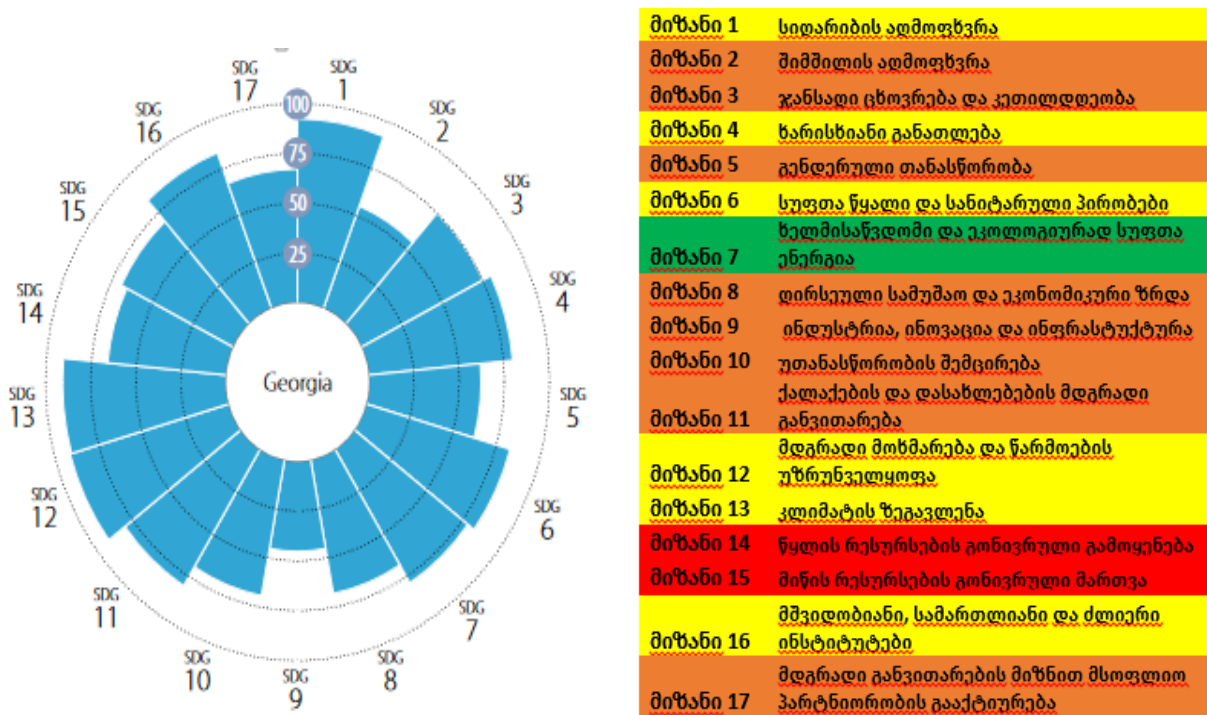
ანგარიშის მიხედვით, საერთო ჯამში, საქართველომ გააუმჯობესა მდგრადი განვითარების 10 მიზანი და 40 კრიტერიუმი, საიდანაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესდა 33 მაჩვენებელი. აღსანიშნავია, რომ მდგრადი განვითარების 38 ინდიკატორში საქართველო შეფასდა, როგორც „მდგრადი განვითარების მიზანს მიღწეული“.

სურათი 1.1 მდგრადი განვითარების მიზნების გლობალური ინდექსი, 2021

³ <https://mes.gov.ge/content.php?lang=geo&id=12291>

სურათი 1.2 მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელების საშუალო მაჩვენებლები, საქართველო, 2021

სურათი 1.3 მიმდინარე შეფასება, საქართველო, 2021

მაჩვენებელი	ტენდენცია
● მგმ მიღწეულია	↑ 2030 წლისთვის მიზნის მიღწევის პროცესში
● რჩება გამოწვევად	↗ მაჩვენებელი ზომიერად იზრდება, არ არის საკმარისი მიზნის მისაღწევად
● რჩება მნიშვნელოვან გამოწვევად	→ მაჩვენებელი არ იცვლება ან იზრდება საჭირო მნიშვნელობის 50%-ზე ნაკლებად
● რჩება ძალზე მნიშვნელოვან გამოწვევად	↓ მაჩვენებელი იკლებს
● არ არის ინფორმაცია	● არ არის ინფორმაცია

წყარო: <https://dashboards.sdgindex.org/static/countries/profiles/Georgia.pdf>

ცხრილი 1.1 SDG ინდიკატორების გაეროს მდგრადი განვითარების გადაწყვეტილებათა ქსელის შეფასებითი მნიშვნელობები, საქართველო, 2020⁴

	შეფასება	არსებული მდგომარეობა	ტენდენცია
SDG3 მიზანი 3 - კარგი ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა			
დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი (100 000 ცოცხალშობილზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2017	25.0	●	↑
ნეონატალური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი (1000 ცოცხალშობილზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	5.0	●	↑
5 წლამდე სიკვდილიანობის მაჩვენებელი (1000 ცოცხალშობილზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	9.3	●	↑
ტუბერკულოზის ინციდენტობა (100 000 მოსახლეზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	70.0	●	↑
აივ ინფექციის ინციდენტობა (1000 მოსახლეზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	0.22	●	↑
არაგადამდები დაავადებებით გამოწვეული სიკვდილიანობა (100000 მოსახლეზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2016	24.9	●	→
საყოფაცხოვრებო ჰაერის დაბინძურებით და გარემოს ჰაერის დაბინძურებით გამოწვეული სიკვდილიანობა (100 000 მოსახლეზე)	102	●	●
საგზაო შემთხვევით გამოწვეული სიკვდილიანობა (100 000 მოსახლეზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	12.4	●	↑
სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას (წლები)	73.3	●	→
მოზარდთა ფერტილობა (დაბადებულები 1000 ქალზე); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2018	29.4	●	↑
მშობიარობები, მიღებული კვალიფიცირებული პერსონალის მიერ (%); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	99.4	●	●
ჩვილთა წილი, რომლებსაც გაუკეთდა ჯანმო-ს მიერ რეკომენდებული 2 აცრა (%); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2019	94	●	↑
საყოველთაო ჯანდაცვით მოცვის ინდექსი (0-100); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2017	65	●	→
სუბიექტური კეთილდღეობა (0-10); შეფასების ბოლო ხელმისაწვდომი წელი - 2020	4.9	●	↑

წყარო: <https://dashboards.sdgindex.org/static/countries/profiles/Georgia.pdf>

⁴ შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს ზოგიერთ ეროვნულ მონაცემს

თავი 2.

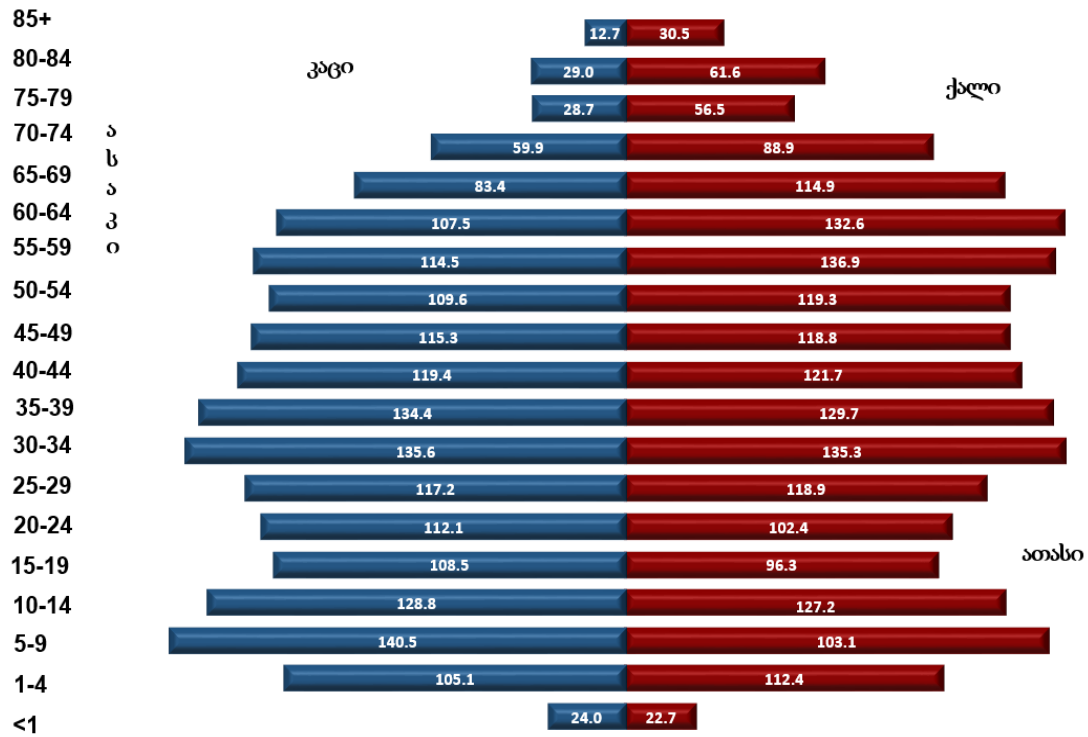
დემოგრაფია

მოსახლეობა

2021 წელს საქართველოს მოსახლეობის საშუალო წლიურმა რიცხოვნობამ 3 708 610 ადამიანი შეადგინა. მოსახლეობის 51.82% ქალი, ხოლო 48.17% კაცია (სურათი 2.1).

სურათი 2.1 სქესობრივ-ასაკობრივი პირამიდა, საქართველო, 2021

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ცხრილი 2.2 საქართველოს საშუალო წლიური მოსახლეობა (ათასი)

ასაკი	2020			2021		
	ორივე სქესი	ორივე სქესი	ორივე სქესი	ორივე სქესი	კაცი	ქალი
-1	47.2	24.5	22.7	46.1	24.0	22.1
1-4	213.4	110.2	103.1	203.0	105.1	98.0
5-9	264.7	137.6	127.2	270.7	140.5	130.3
10-14	236.7	124.3	112.4	246.1	128.8	117.3
15-19	205.1	108.8	96.3	204.9	108.5	96.3
20-24	217.2	114.8	102.4	212.7	112.1	100.6
25-29	243.2	124.4	118.9	228.6	117.2	111.4
30-34	271.7	136.5	135.3	271.0	135.6	135.5
35-39	259.6	129.9	129.7	263.3	131.4	131.9
40-44	241.3	119.5	121.7	241.3	119.4	121.9
45-49	234.5	115.7	118.8	233.7	115.3	118.4
50-54	229.7	110.4	119.3	228.0	109.6	118.4
55-59	255.4	118.5	136.9	246.9	114.5	132.5
60-64	237.9	105.4	132.6	242.8	107.5	135.3
65-69	197.0	82.1	114.9	200.3	83.4	116.9
70-74	145.5	56.6	88.9	154.7	59.9	94.7
75-79	87.9	31.4	56.5	80.8	28.7	52.1
80-84	91.2	29.7	61.6	90.5	29.0	61.6
85+	43.5	13.0	30.5	43.1	12.7	30.4
სულ	3 722.7	1 793.3	1 929.5	3 708.6	1 783.1	1 925.5

ცხრილი 2.3 საშუალო წლიური მოსახლეობა (ათასი) ძირითადი ასაკობრივი ჯგუფების და სქესის მიხედვით, საქართველო

ასაკი	ორივე სქესი	კაცი	ქალი
2011			
სულ	3756.4	1789.7	1966.7
-15	683.7	361.3	322.4
15-64	2545.5	1228.3	1317.2
65+	527.2	200.2	327.0
2012			
სულ	3728.9	1777.0	1951.8
-15	681.8	359.7	322.1
15-64	2522.1	1218.6	1303.5
65+	525.1	198.8	326.3
2013			
სულ	3717.7	1773.1	1944.5
-15	683.4	360.1	323.3
15-64	2508.1	1214.2	1293.9
65+	526.2	198.9	327.3
2014			
სულ	3719.4	1775.4	1944.1
-15	694.1	364.9	329.1
15-64	2496.2	1210.5	1285.7
65+	529.1	199.9	329.3
2015			
სულ	3725.3	1780.4	1944.8
-15	711.0	373.1	337.9
15-64	2480.4	1205.6	1274.8
65+	533.9	201.7	332.2
2016			
სულ	3727.5	1784.7	1942.8
-15	726.1	380.3	345.8
15-64	2463.6	1201.5	1262.1
65+	537.9	202.9	335.0
2017			
სულ	3728.0	1788.6	1939.4
-15	738.9	386.3	352.6
15-64	2446.3	1197.7	1248.6
65+	542.8	204.6	338.2
2018			
სულ	3.726.5	1.791.2	1.935.3
-15	749.7	391.4	358.3
15-64	2427.4	1192.7	1234.7
65+	549.4	207.1	342.3
2019			
სულ	3.720.2	1.790.6	1.929.6
-15	756.8	394.4	362.3
15-64	2406.2	1186.0	1220.2
65+	557.2	210.2	347.0
2020			
სულ	3.722.7	1.793.3	1.929.5
-15	761.9	396.6	365.4
15-64	2.395.6	1.183.8	1.211.8
65+	565.1	212.8	352.3
2021			
სულ	3.708.6	1.783.1	1.925.5
-15	766 000	398 400	367 600
15-64	2.373.2	1.171.0	1.202.2
65+	569.4	213.7	355.7

შობადობა

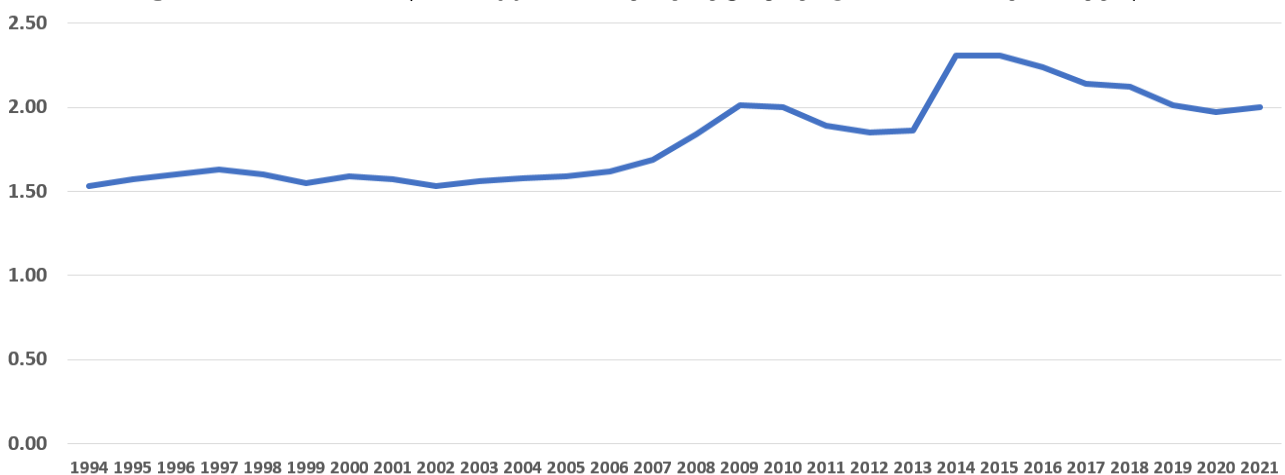
2021 წელს საქართველოში აღირიცხა 45 946 ცოცხალშობილი (2020 წელს - 46 520), შობადობის ზოგადი მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე - 12.4 (2020 წელს - 12.5). დაბადების რიგითობის მიხედვით პირველ ბავშვზე ცოცხალშობილთა 37.4%, მეორე ბავშვზე – 35.6%, ხოლო მესამეზე – 19.6% მოდიოდა.

ცხრილი 2.4 ცოცხალშობილთა რაოდენობა დაბადების რიგითობის მიხედვით, საქართველო

წელი	დაბადების რიგითობა					სულ
	I	II	III	IV	V+	
2012	23075	19044	6065	1269	516	49969
2013	22478	18910	6387	1353	529	49657
2014	26355	23171	8724	1646	644	60635
2015	24684	22644	9189	1878	719	59249
2016	22949	21563	9389	1964	704	56569
2017	20742	20435	9291	2073	677	53293
2018	19362	19511	9291	2073	718	51138
2019	18421	17645	9063	2079	777	48296
2020	17655	16651	9017	2190	1007	46520
2021	17203	16334	9009	2278	849	45946

2014 წლის შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტი (Total fertility rate - TFR) ≈ 1.3 -ჯერ აღემატებოდა 2013 წლის მაჩვენებელს, რაც განპირობებული იყო საყოველთაო აღწერის შედეგად მოსახლეობის რიცხოვნობის ცვლილებით. 2021 წლის შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტია 2.0 (2020 წელს იყო 1.97). (სურათი 2.2).

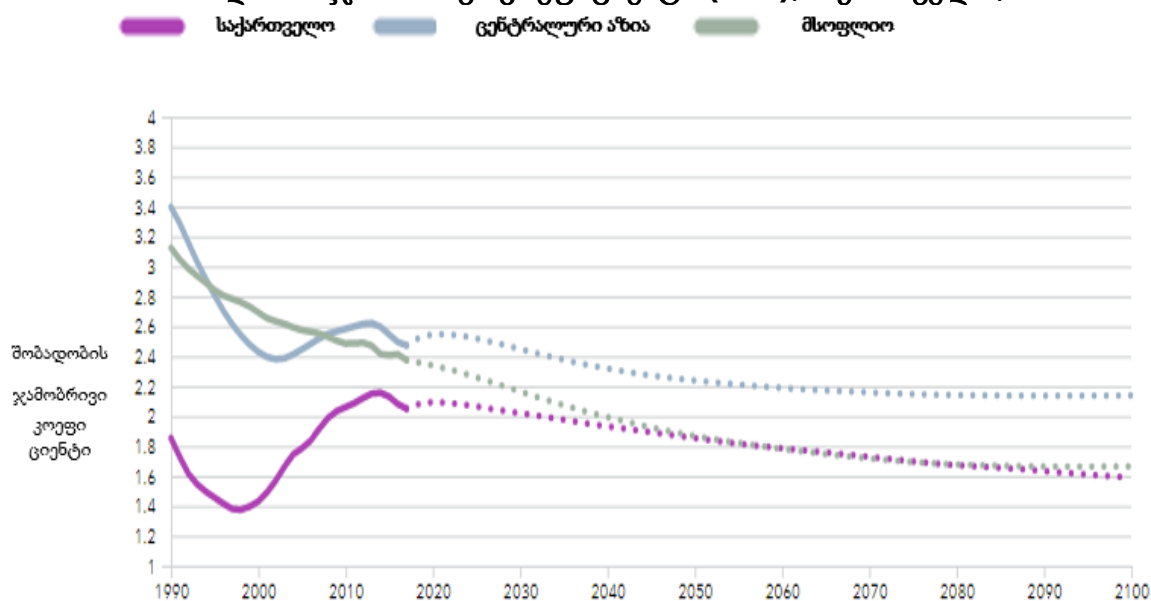
სურათი 2.2 შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტი (TFR), საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ვამინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტი (IHME) საქართველოში შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტის კლების ტენდენციას პროგნოზირებს. შედარებისთვის მოყვანილია რეგიონალური და გლობალური ტენდენციები (სურათი 2.3).

სურათი 2.3 შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტი (TFR), საქართველო, 1990 – 2100

	1990	2017	2100
საქართველო	1.9	2.0	1.6
ცენტრალური აზია	3.4	2.5	2.1
მსოფლიო	3.1	2.4	1.7

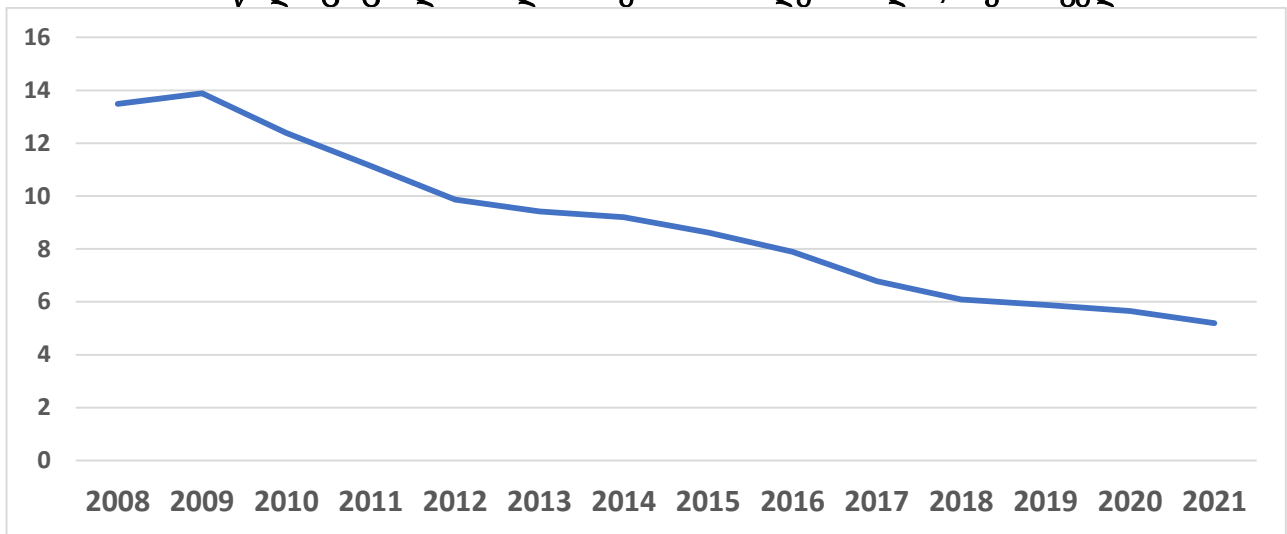
წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

ცხრილი 2.5 შობადობის ასაკობრივი და მოსახლეობის აღწარმოების კოეფიციენტები, საქართველო

წელი	დედის ასაკი							შობადობის ჯამობრივი კოეფიციენტი	აღწარმოების კოეფიციენტი	
	-20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45+		ბრუტო	ნეტო
2012	43.0	120.3	105.5	65.6	28.5	6.9	0.4	1.9	0.9	0.9
2013	42.2	119.1	106.2	67.3	30.5	7.2	0.4	1.9	0.9	0.9
2014	51.5	144.7	131.3	86.5	38.9	9.2	0.7	2.3	1.1	1.1
2015	48.4	144.1	128.0	87.7	41.5	10.6	0.7	2.3	1.1	1.1
2016	43.4	134.9	127.5	86.4	43.7	11.2	0.8	2.2	1.1	1.1
2017	36.2	126.1	126.9	84.5	44.0	10.5	0.5	2.1	1.0	1.0
2018	32.3	121.9	127.5	85.4	44.3	11.0	0.6	2.1	1.0	1.0
2019	29.4	112.1	121.3	81.2	44.6	12.4	1.5	2.0	1.0	1.0
2020	27.3	103.3	121.8	81.6	44.4	13.3	1.7	1.97	0.94	0.93
2021	24.8	100.4	126.7	86.9	44.8	12.1	0.8	1.98	0.9	0.9

საქართველოში 2010 წლიდან 20 წლამდე ასაკის ქალებში აღრიცხული შობადობის შემცირების ტენდენცია გაგრძელდა და 2021 წელს 20 წლამდე ასაკის ქალების მიერ გაჩენილი ცოცხალშობილი ბავშვების წილმა 5.2% შეადგინა (სურათი 2.4).

სურათი 2.4 20 წლამდე ასაკის ქალების მიერ გაჩენილი ცოცხალშობილი ბავშვების წილი ცოცხალშობილთა საერთო რაოდენობიდან, საქართველო

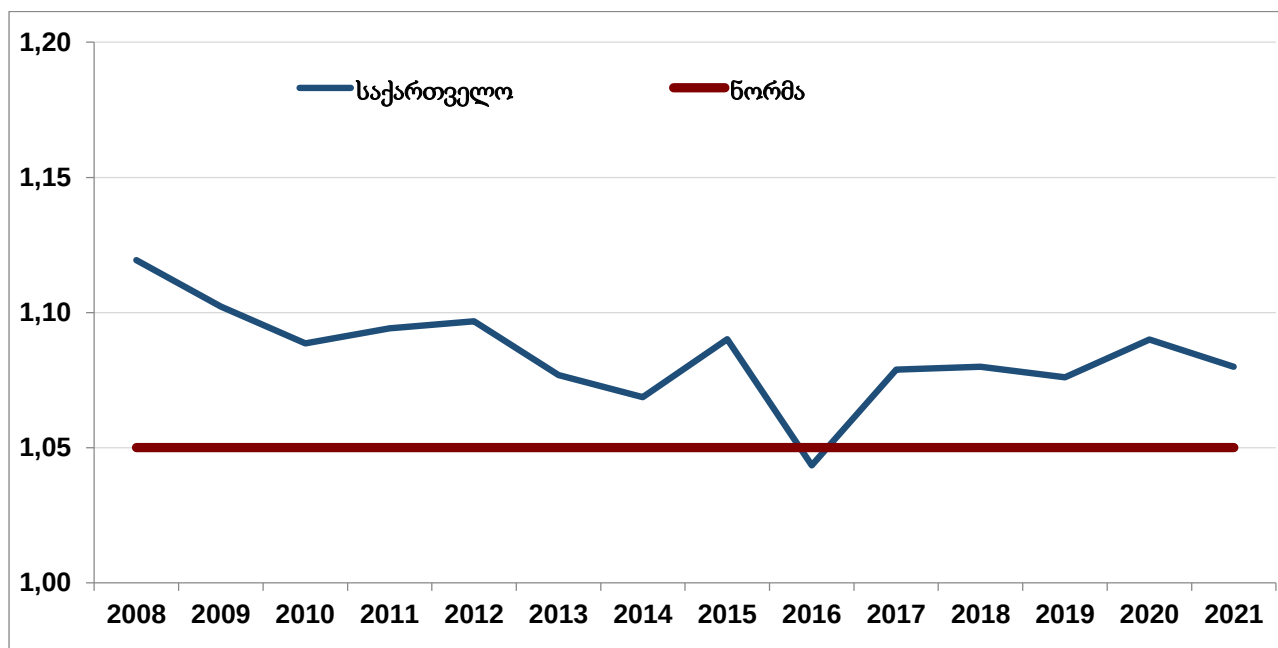
წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ცხრილი 2.6 ცოცხალშობილთა რაოდენობა დედის ასაკის მიხედვით, საქართველო

წელი	სულ	დედის ასაკი						
		- 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45+
2012	49969	4930	17116	14762	8558	3634	869	100
2013	49657	4678	16486	14806	8797	3880	897	113
2014	60635	5579	19131	18257	11398	4941	1148	181
2015	59249	5108	17917	17739	11729	5266	1311	179
2016	56569	4467	15650	17613	11706	5539	1386	208
2017	53293	3614	13834	17350	11496	5581	1285	133
2018	51138	3117	12786	16548	11564	5627	1344	152
2019	48296	2839	11659	15287	10969	5687	1500	355
2020	46520	2628	10581	14476	11039	5762	1620	414
2021	45946	2392	10101	14112	11773	5901	1477	190

2021 წლის მონაცემებით, სქესთა მეორეული რაოდენობრივი თანაფარდობა დაბადებისას წინა წელთან შედარებით შემცირდა და 108.4 გახდა (2020 წელს - 109.3) (სურათი 2.5).

სურათი 2.5 სქესთა მეორეული რაოდენობრივი თანაფარდობა, საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ცხრილი 2.7 სქესთა რაოდენობრივი თანაფარდობა დაბადებისას, საქართველო

წელი	ორივე სქესი	მამრობითი	მდედრობითი	(მამრობითი / მდედრობითი) * 100
2012	49969	26138	23831	109.7
2013	49657	25747	23910	107.7
2014	60635	31325	29310	106.9
2015	59249	30902	28347	109.0
2016	56569	28887	27682	104.4
2017	53293	27658	25635	107.9
2018	51138	26538	24600	107.9
2019	48296	25029	23267	107.6
2020	46520	24289	22231	109.3
2021	45946	23911	22035	108.5

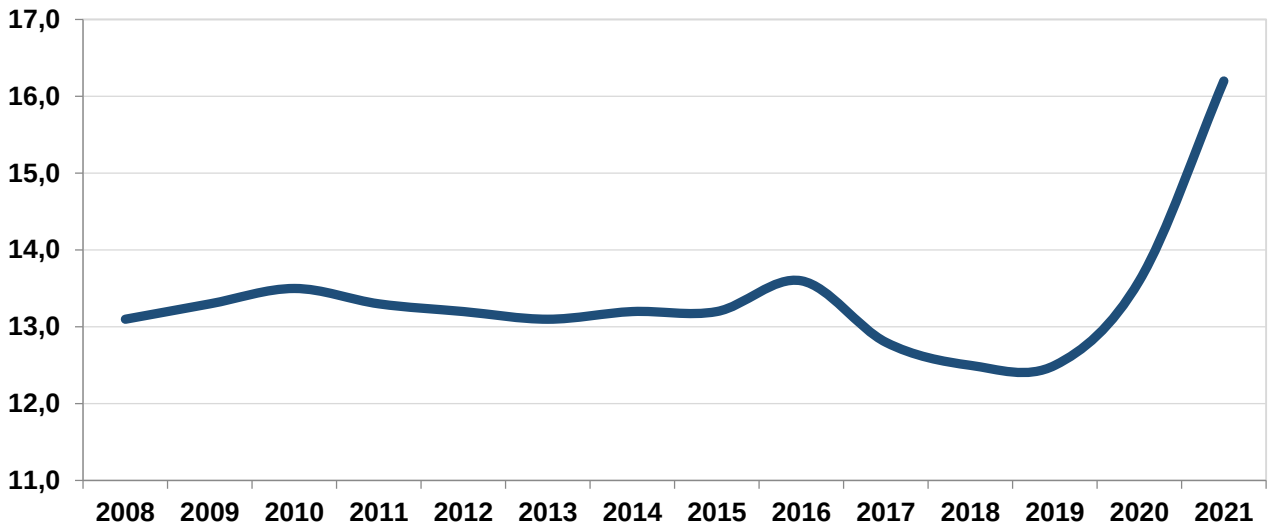
სიკვდილიანობა

მსოფლიოში ბოლო რამდენიმე ათწლეულის განმავლობაში აღინიშნა სიკვდილიანობის შემცირების და სიცოცხლის ხანგრძლივობის მატების ტენდენცია. ამგვარი ცვლილება ნაწილობრივ არაფატალური დაავადებების წილის ზრდასთან და ტრავმული დაზიანებით გამოწვეული სიკვდილის შემთხვევების შემცირებასთან და, ასევე, რისკ-ფაქტორების კონტროლის გაუმჯობესებასთან, დაავადებათა ადრეულ გამოვლენასა და გაუმჯობესებულ მართვასთან, მაღალტექნოლოგიურ ინტერვენციებთან არის დაკავშირებული. საქართველოში, განვითარებული ქვეყნების მსგავსად, იზრდება ხანდაზმული მოსახლეობის ხვედრითი წილი, რაც თავისთავად აისახება სიკვდილიანობის მაჩვენებელზე.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, სიკვდილიანობის ზოგადი მაჩვენებელი მთლიან მოსახლეობაში მეტნაკლებად სტაბილურ მნიშვნელობას ინარჩუნებდა 2011-2015 წლების განმავლობაში. 2017 წლიდან 2019 წლის ჩათვლით ქვეყანაში ფიქსირდებოდა მაჩვენებლის კლების და სტაბილიზაციის ტენდენცია (2017 -

12.8, 2018 - 12.5, 2019 – 12.5). 2021 წლის სიკვდილიანობის მაჩვენებელი მომატებულია და უდრის 16.2 (სურათი 2.6).

სურათი 2.6 სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

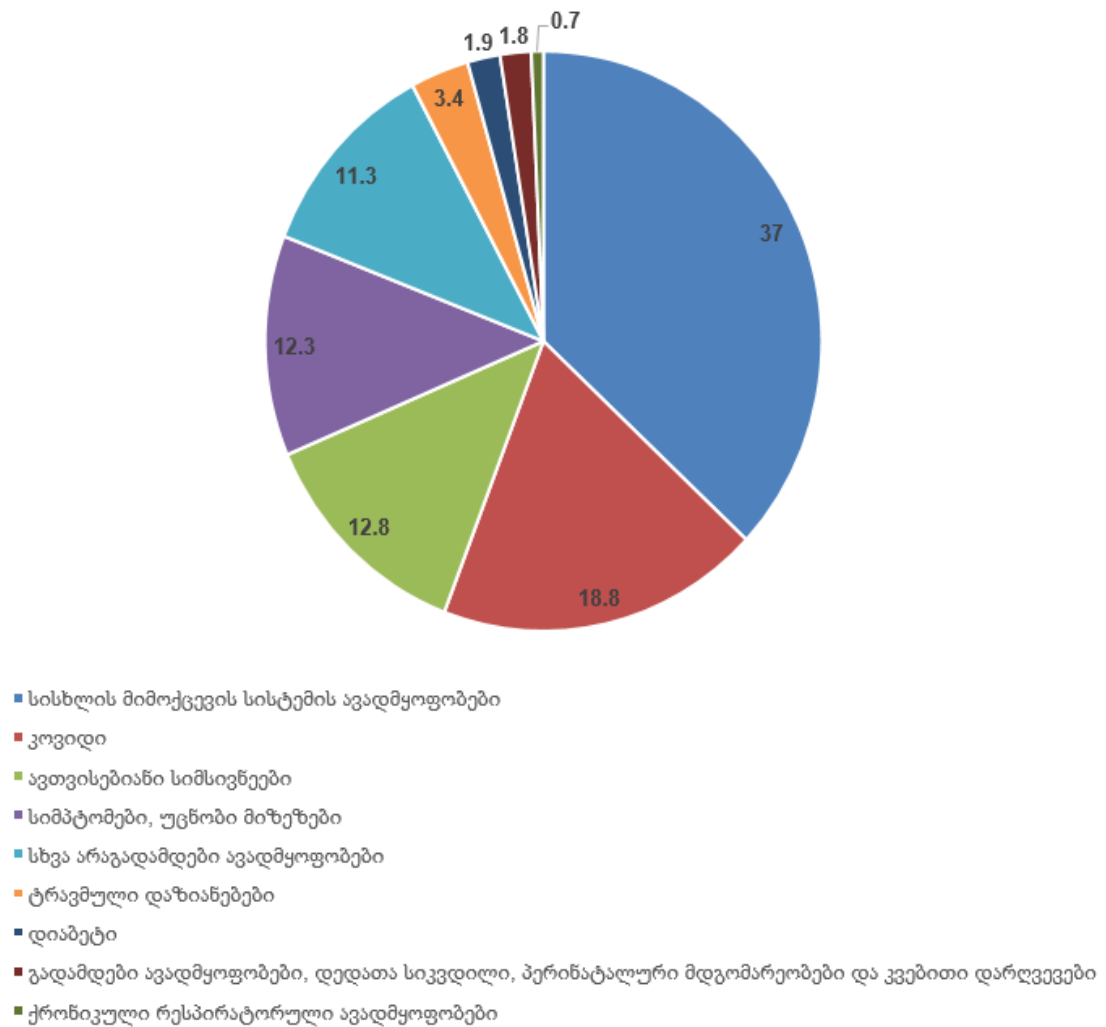
2021 წელს გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 50.3% კაცი და 49.7% ქალია. გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 0.9% 0-15 წლამდე ასაკის ბავშვებზე მოდიოდა, მათ შორის 76.9% - ერთ წლამდე ასაკის ბავშვებზე (2020 წელს შესაბამისად 1.04% და 70.2%) .

ცხრილი 2.8 გარდაცვლილთა რაოდენობა და სიკვდილიანობის მაჩვენებლები, საქართველო, 2021

ასაკი	გარდაცვლილთა რაოდენობა			სიკვდილიანობის მაჩვენებელი (1000 მოსახლეზე)		
	ორივე სქესი	კაცი	ქალი	ორივე სქესი	კაცი	ქალი
-1	413	226	187	9.0	9.4	8.5
1-4	48	30	18	0.2	0.3	0.2
5-9	32	19	13	0.1	0.1	0.1
10-14	44	29	15	0.2	0.2	0.1
15-19	127	93	34	0.6	0.9	0.4
20-24	184	143	41	0.9	1.3	0.4
25-29	244	187	57	1.1	1.6	0.5
30-34	368	267	101	1.4	2.0	0.7
35-39	517	378	139	2.0	2.9	1.1
40-44	832	634	198	3.4	5.3	1.6
45-49	1,322	968	354	5.7	8.4	3.0
50-54	1,993	1,390	603	8.7	12.7	5.1
55-59	3,500	2,430	1,070	14.2	21.2	8.1
60-64	5,152	3,313	1,839	21.2	30.8	13.6
65-69	6,289	3,756	2,533	31.4	45.0	21.7
70-74	7,591	4,113	3,478	49.1	68.6	36.7
75-79	6,241	2,992	3,249	77.2	104.3	62.3
80-84	12,093	4,937	7,156	133.6	170.4	116.3
85+	12,916	4,251	8,665	299.8	334.9	285.2
სულ	59 906	30 156	29 750	16.2	16.9	15.5

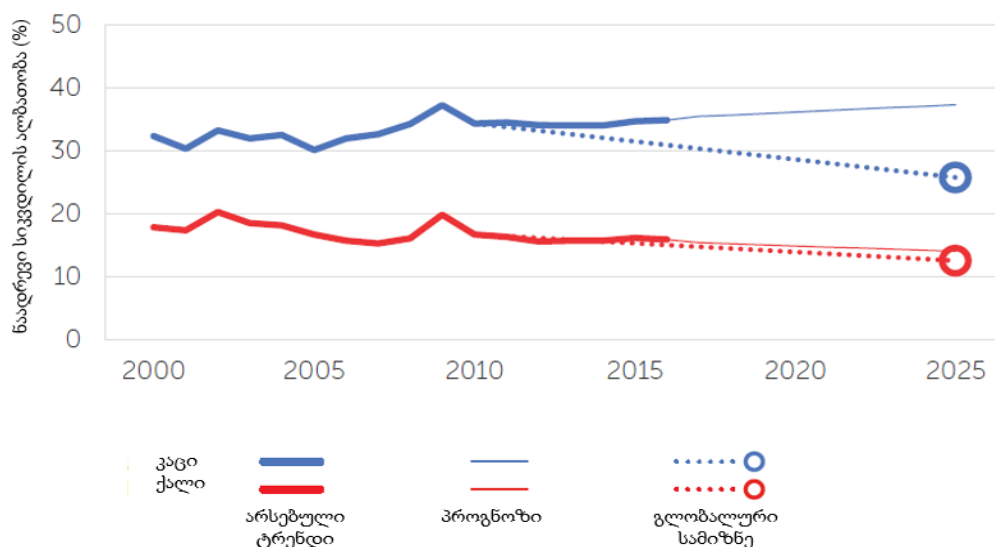
საქართველოში, ისევე, როგორც მსოფლიოს ქვეყნების უმეტესობაში, სიკვდილიანობის ძირითადი ტვირთი არაგადამდებ დაავადებებზე მოდის (სურათი 2.7).

სურათი 2.7 სიკვდილიანობის სტრუქტურა, საქართველო, 2021

წყარო: საქსტატი

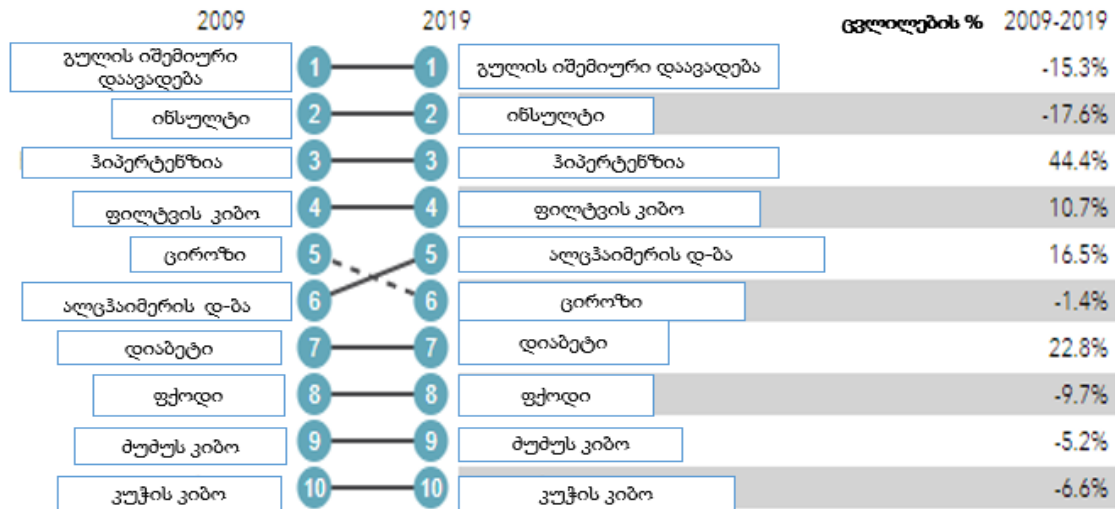
სურათი 2.8 არაგადამდებ დაავადებებთან დაკავშირებული ნაადრევი სიკვდილის რისკი (%), საქართველო, 2018

წყარო: World Health Organization - Noncommunicable Diseases (NCD) Country Profiles, 2018

ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვებისა და შეფასების ინსტიტუტის (IHME) 2019 წლის მონაცემები სიკვდილის 10 წამყვანი მიზეზის შესახებ და ასევე 2009-2019 წლებში დაფიქსირებული ცვლილების პროცენტი წარმოდგენილია სურათზე 2.9.

სურათი 2.9 სიკვდილის 10 წამყვანი მიზეზი, ყველა ასაკობრივი ჯგუფი, საქართველო

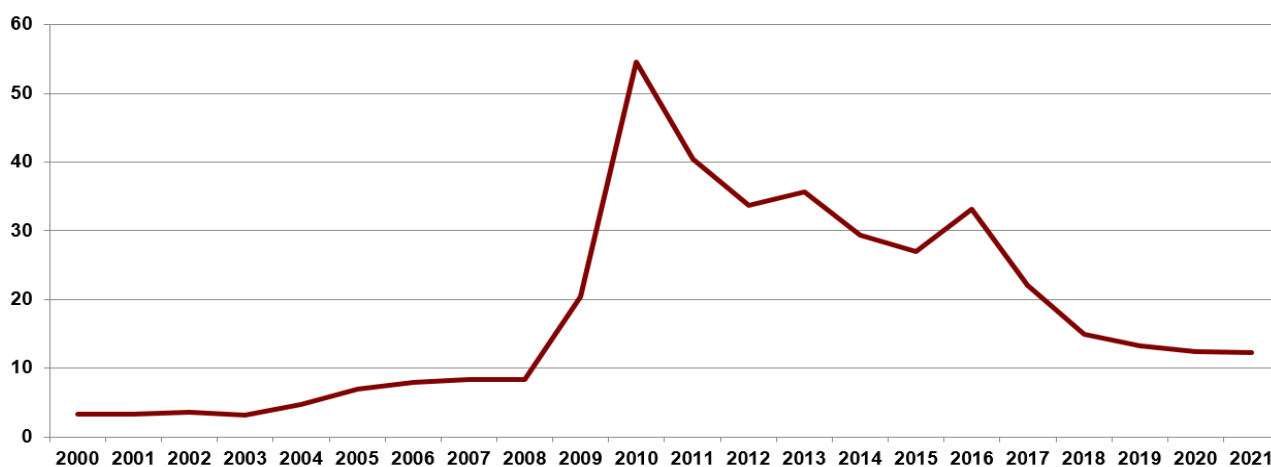
წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

ცხრილი 2.9 სიკვდილიანობა ძირითადი მიზეზების მიხედვით (მაჩვენებლები 100000 მოსახლეზე), საქართველო, 2021

	რაოდენობა	მაჩვენებელი
სულ	59906	1615.3
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობა	632	17.0
სიმსივნეები	7640	206.0
სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობები და იმუნური მექანიზმის ჩართვით გამოწვეული ზოგიერთი დარღვევა	347	9.4
ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევით გამოწვეული ავადმყოფობები	1268	34.2
ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	154	4.2
ნერვული სისტემის ავადმყოფობები	702	18.9
სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობები	22156	597.4
სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობები	3709	100.0
საჭმლის მომნელებელი სისტემის ავადმყოფობები	1588	42.8
კანისა და კანქვეშა ქსოვილის ავადმყოფობები	41	1.1
მვალ-კუნთოვანი სისტემისა და შემავრთველი ქსოვილის ავადმყოფობები	24	0.6
შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები	568	15.3
ორსულობა, მშობიარობა და ლოგინობის ხანა	41	1.1
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ზოგიერთი მდგომარეობა	279	7.5
თანდაყოლილი ანომალიები (განვითარების მანკები), დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	114	3.1
არაიდენტიფიცირებული მიზეზები	7350	198.2
ტრავმები, მოწამვლები და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგი	2013	54.3
სპეციალური დანიშნულების კოდეზი - COVID-19 (ვირუსი ლაბორატორიულად იდენტიფიცირებულია)	11280	304.2

სიკვდილიანობის შეფასების ძირითად კრიტერიუმებს გარდაცვალების შემთხვევათა აღრიცხვის სისრულე და სიკვდილის მიზეზების სწორი იდენტიფიცირება წარმოადგენს. საქართველოში ბოლო წლების განმავლობაში ამ კუთხით სერიოზული ძვრები აღინიშნა, რეგისტრაციის სისრულე 95%-ს აღემატება, რასაც საერთაშორისო შეფასებებიც ადასტურებს. დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრის მიერ განხორციელებული აქტივობების, უწყებათაშორისი თანამშრომლობის და მუნიციპალური საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრების ჩართულობის შედეგად, სიკვდილის მიზეზების იდენტიფიცირების ხარისხი მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა - სიკვდილის არაიდენტიფიცირებული მიზეზების წილი 2019 წელს 15%-იან ზღვარს ჩამოსცილდა, 2021 წელს კი 12.3% შეადგინა (სურათი 2.10).

სურათი 2.10 სიკვდილის არაიდენტიფიცირებული მიზეზების წილი (%) საერთო სიკვდილიანობაში, საქართველო

წყარო: საქსტატი

ბუნებრივი მატება

საქართველოში 2021 წელს (ისევე როგორც 2020 წელს) ბუნებრივი მატების უარყოფითი მაჩვენებელი დაფიქსირდა (-3.8 1000 მოსახლეზე, 2020 წელს -1.1). დადებითი ბუნებრივი მატება დაფიქსირდა მხოლოდ აჭარაში.

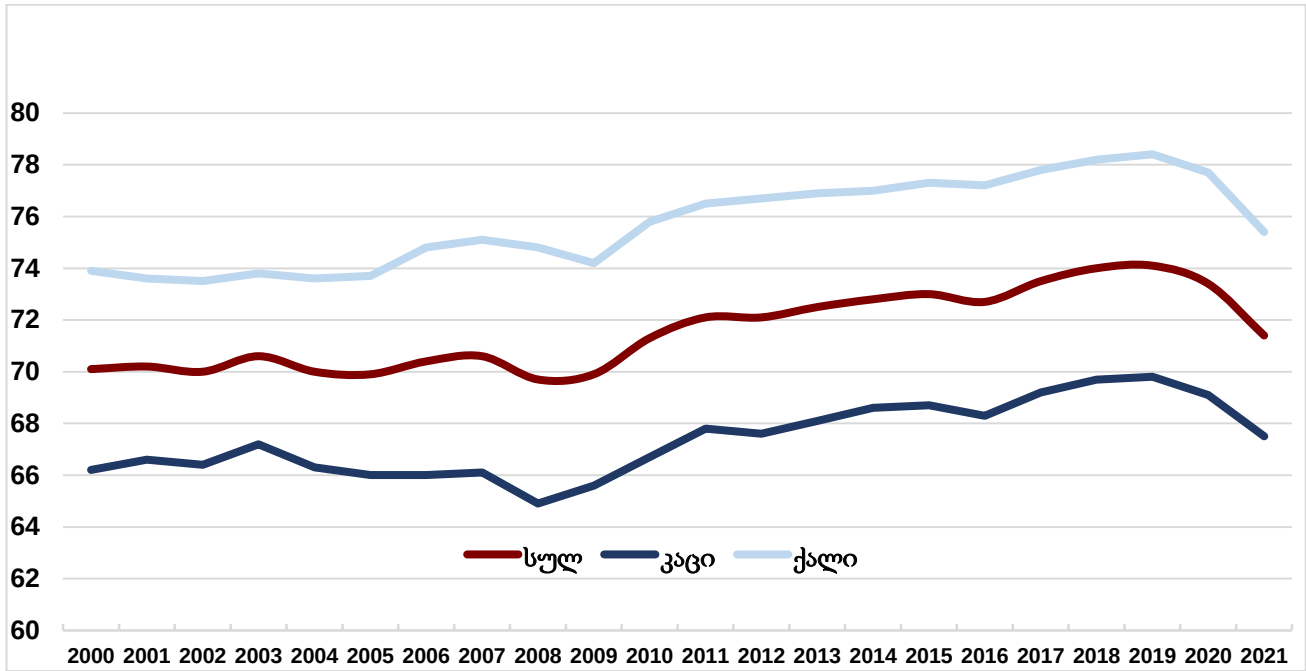
ცხრილი 2.10 ბუნებრივი მოძრაობის ზოგადი მაჩვენებლები, საქართველო

წელი	ცოცხალშობილები		გარდაცვალება		ბუნებრივი მატება		ქორწინება		განქორწინება	
	რაოდენობა	მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე
2012	49969	16.3	49347	13.2	622	0.2	30412	8.2	7136	1.9
2013	49657	15.9	48564	13.1	1093	0.3	34693	9.3	8089	2.2
2014	60635	15.2	49087	13.2	11548	3.1	31526	8.5	9119	2.5
2015	59249	14.3	49121	13.2	10128	2.7	29157	7.8	9112	2.4
2016	56569	14.8	50771	13.6	5798	1.6	25101	6.7	9539	2.6
2017	53293	14.6	47822	12.8	5471	1.5	23684	6.4	10222	2.7
2018	51138	13.7	46524	12.5	4614	1.2	23202	6.2	10288	2.8
2019	48296	13.0	46659	12.5	1637	0.4	23285	6.3	11205	3.0
2020	46520	12.4	50537	13.6	-4 017	-1.1	16359	4.4	7643	2.1
2021	45946	12.4	5996	16.2	-13 960	-3.8	23 155	6.2	10 654	2.9

სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა

საქართველოში 2021 წელს სიცოცხლის მოსალოდნელმა ხანგრძლივობამ დაბადებისას 71.4 შეადგინა: ქალებში – 75.4; კაცებში – 67.5 (სურათი 2.11).

სურათი 2.11 სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას, საქართველო

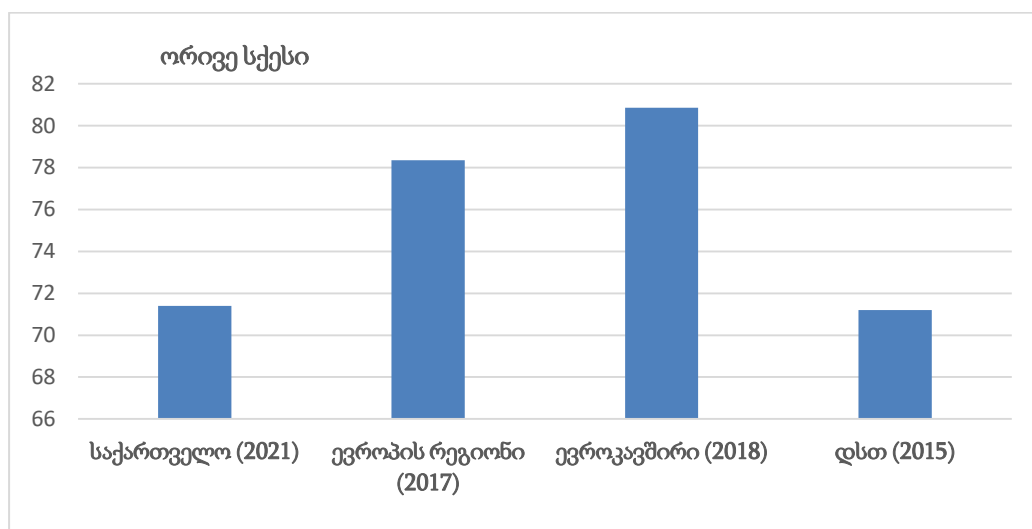
წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ცხრილი 2.11 სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას, საქართველო

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
სულ	72.1	72.5	72.8	73	72.7	73.5	74.0	74.1	73.4	71.4
კაცი	67.6	68.1	68.6	68.7	68.3	69.2	69.7	69.8	69.1	67.5
ქალი	76.7	76.9	77.0	77.3	77.2	77.8	78.2	78.4	77.7	75.4

საქართველოში სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას აღემატება დსთ-ს მაჩვენებელს და ნაკლებია ევროპის რეგიონის მაჩვენებელზე (სურათი 2.12).

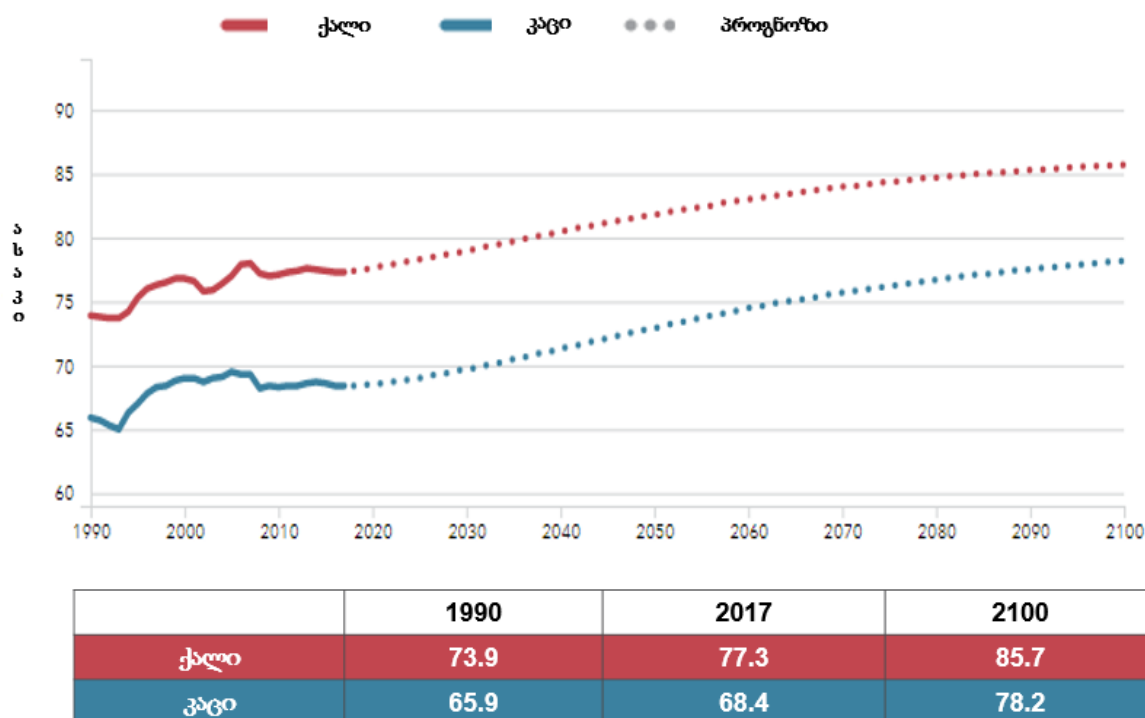
სურათი 2.12 სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას (ბოლო ხელმისაწვდომი წელი)

წყარო: საქსტატი; ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემთა ბაზა „ჯანმრთელობა ყველასათვის“

ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტის (IHME) პროგნოზით, რომელიც ეყრდნობა ავადობის გლობალური ტვირთის 2017 წლის მონაცემებს, საქართველოში სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა ზრდის ტენდენციას შეინარჩუნებს (სურათი 2.13).

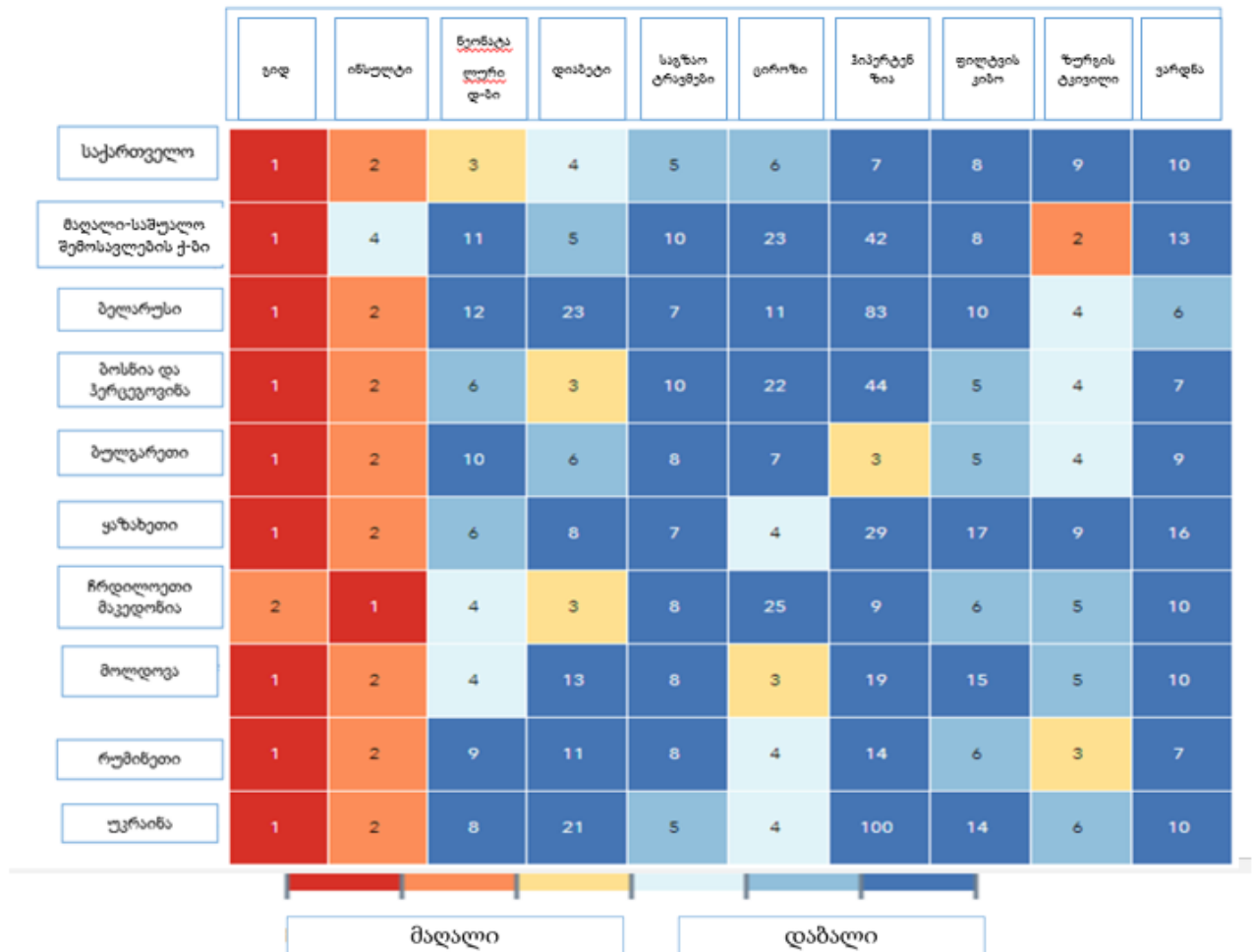
სურათი 2.13 სიცოცხლის მოსალოდნელი ხანგრძლივობა დაბადებისას, საქართველო, 1990 – 2100

წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

სურათზე 2.14 წარმოდგენილია ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტის (IHME) მიერ მოწოდებული სიკვდილისა და შეზღუდული შესაძლებლობების გამომწვევი 10 წამყვანი მიზეზი.

სურათი 2.14 ასაკ-სტანდარტიზებული DALY (შეზღუდული შესაძლებლობების გამო დაკარდული წლები), მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე, 2019

წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

თავი 3.

მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურება

მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურება

ცხრილი 3.1 ჯანდაცვის რესურსები და სერვისების უტილიზაცია, საქართველო, 2021

ექიმების რაოდენობა (სტომატოლოგების ჩათვლით)	22490	სტაციონარული დაწესებულებების რაოდენობა	269
ექიმებით უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე	606.4	ამბულატორიულ/პოლიკლინიკური დაწესებულებების რაოდენობა	2272
ექთნების რაოდენობა	22078	ჰოსპიტალური საწოლების რაოდენობა	20633
ექთნებით უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე	595.3	ჰოსპიტალური საწოლებით უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე	556.4
მიმართვა ექიმთან	14094745	ანტენატალური მომსახურების მიმწოდებელი დაწესებულებების რაოდენობა	267
ექიმის ვიზიტი ბინაზე	170543	სასწრაფო დახმარების სადგურების რაოდენობა (დამოუკიდებელი და განყოფილება)	79
სოფლის ექიმი (ფიზიკური პირი) რაოდენობა	1266	ტრანსფუზიოლოგიური სერვისის მიმწოდებელი (დამოუკიდებელი და შემავალი)	22

ჯანდაცვის სისტემის ქსელი და ადამიანური რესურსები

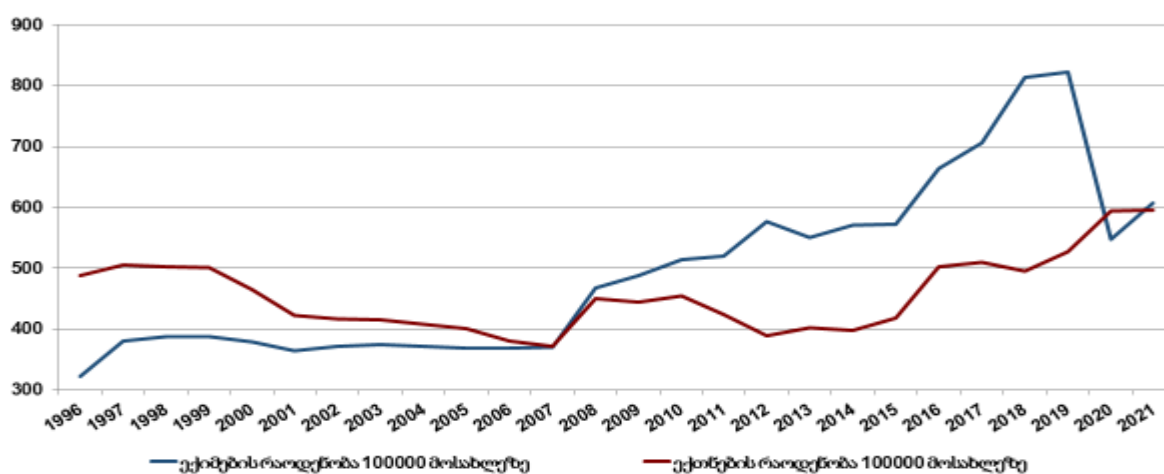
ცხრილი 3.2 ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის სამკურნალო-პროფილაქტიკური დაწესებულებების ქსელი, საქართველო, 2021

დაწესებულება	რაოდენობა
სტაციონარული დაწესებულებები	269
საავადმყოფოები და სამედიცინო ცენტრები	268
მ.შ. სპეციალიზებული	77
მ.შ. დამოუკიდებელი სამშობიარო სახლები	7
დისპანსერები (სტაციონარით)	1
ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური დაწესებულებები და სოფლის ექიმები	2272
მ.შ. პოლიკლინიკური დაწესებულებები დამოუკიდებელი	317
სტომატოლოგიური პოლიკლინიკები და კაბინეტები	604
ამბულატორიები	21
დამოუკიდებელი ქალთა კონსულტაციები	10
კაბინეტები (სტომატოლოგიურის გარდა)	47
სოფლის ექიმები	1266
დისპანსერები (სტაციონარის გარეშე)	7
სასწრაფო სამედიცინო დახმარების სადგურები (დამოუკიდებელი)	75
სისხლის გადასხმის ობიექტები (დამოუკიდებელი და შემავალი)	22
ეპიდემიოლოგიური სამსახური	61
სხვა	23

ქვეყანაში ჯანდაცვის ადამიანური რესურსის სათანადო რაოდენობის არსებობას, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს. საქართველოში 2006 წლიდან აღინიშნება ექიმებით უზრუნველყოფის მაჩვენებლის ზრდა; ამასთან, საქართველოს მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად აღემატება ევროპის რეგიონის, ევროკავშირის და დსთ ქვეყნების მაჩვენებლებს.

ექთნებით უზრუნველყოფის მაჩვენებლები 1998 წლიდან 2013 წლამდე კლების ტენდენციით ხასიათდება და უკანასკნელ წლებში, ზრდის მიუხედავად, მნიშვნელოვნად ჩამორჩება ევროპის რეგიონის, ევროკავშირის და დსთ ქვეყნების მაჩვენებლებს.

სურათი 3.1 მოსახლეობის ექიმებით და ექთნებით უზრუნველყოფის მაჩვენებლები, საქართველო⁶

წყარო: დკსჯეც

ცხრილი 3.3 პროფესიულად აქტიური ექიმებით⁷ უზრუნველყოფა, საქართველო

	ექიმები	
	სულ	უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე
2012	21501	576.6
2013	20474	550.7
2014	21201	570.0
2015	21312	572.1
2016	24745	663.8
2017	26303	705.6
2018	30291	814.2
2019	30574	821.8
2020	20379	547.4
2021	22495	606.6

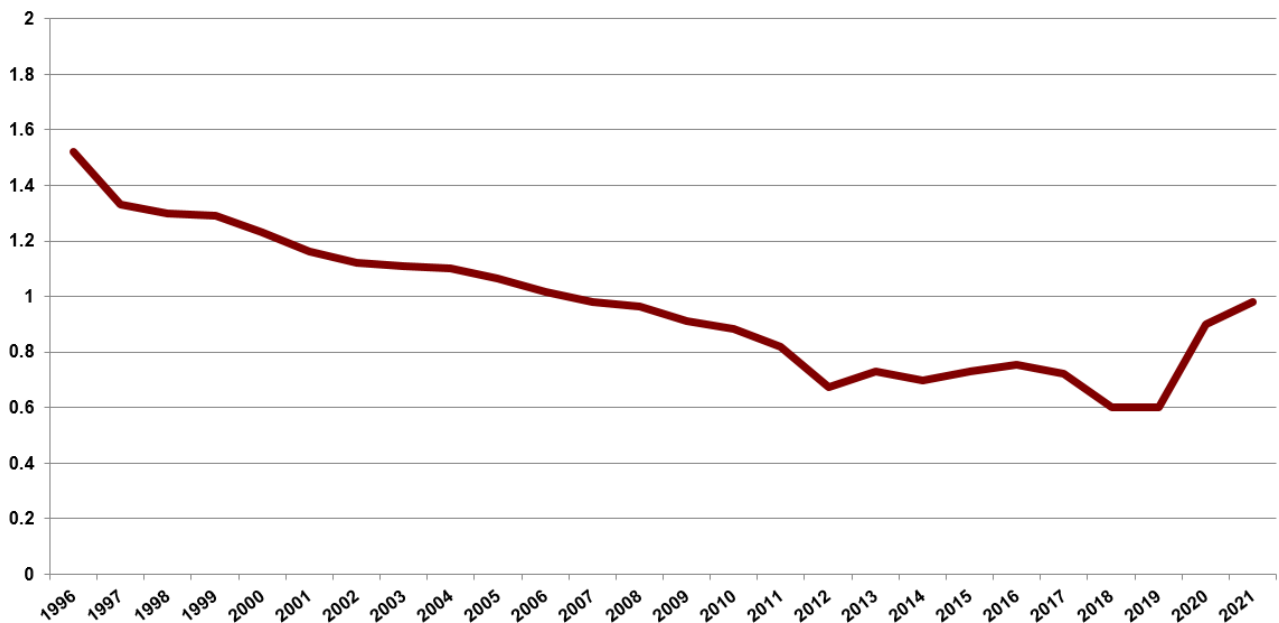
ევროპის რეგიონის და ევროკავშირის ქვეყნებში ერთ ექიმზე საშუალოდ 2-2.7 ექთანის მოდის და ამ მაჩვენებლის ზრდა პოზიტიურ ტენდენციად არის მიჩნეული.

⁶ 2020 წლის მონაცემები ეყრდნობა ჯანდაცვის მუშაკთა პერსონიფიცირებული აღრიცხვის ახალ სისტემას

⁷ პროფესიონალურად აქტიური ექიმები - პრაქტიკოსი ექიმები, რომელთათვისაც მათი სამედიცინო განათლება არის სამუშაოს აღსრულების წინაპირობა. არ მიეკუთვნება: სტომატოლოგები, სტომატოლოგი-ქირურგები, ექიმები, რომელთა საქმიანობა არ მოითხოვს სამედიცინო განათლებას, უმუშევარი ექიმები და პენსიონერები, საზღვარგარეთ მომუშავე ექიმები.

უკანასკნელი დეკადების განმავლობაში, საქართველოში ექიმების რაოდენობა ჭარბობს ექთნების რაოდენობას, თუმცა 2019 წლიდან აღინიშნება შეფარდების ზრდის დინამიკა (სურათი 3.2).

სურათი 3.2 ექთნების და ექიმების რაოდენობების შეფარდება, საქართველო

ცხრილი 3.4 პროფესიულად აქტიური საშუალო სამედიცინო პერსონალით⁸ უზრუნველყოფა, საქართველო

	ექთნები		მათ შორის ბებიჩალები	
	სულ	უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე	სულ	უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე
2012	14493	388.7	634	17.0
2013	14935	401.7	594	16.0
2014	14809	398.2	607	16.3
2015	15574	418.1	593	15.9
2016	18701	501.7	489	13.1
2017	18977	509.1	491	13.2
2018	18440	494.8	491	13.2
2019	19613	527.2	542	14.6
2020	22126	594.3	519	13.4
2021	21667	595.3	411	11.8

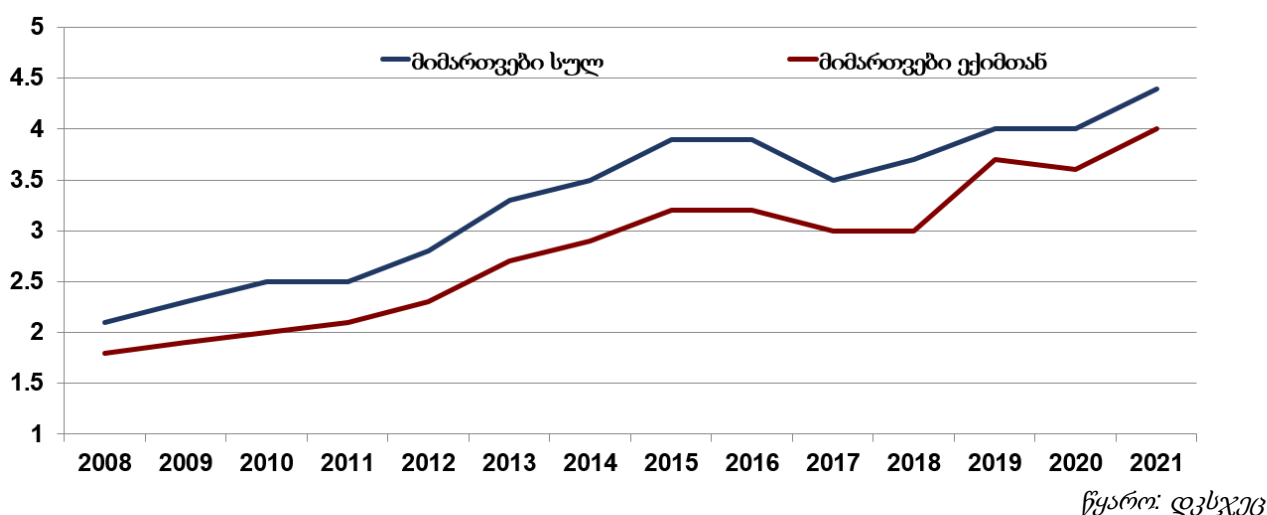
ჯანდაცვის სერვისების უტილიზაცია

2021 წელს საქართველოში პირველადი ჯანდაცვის დონეზე რეგისტრირებულია 14094745 (2020 წელს - 13686421) მიმართვა. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ბოლო ხელმისაწვდომი მონაცემებით, 1 სულ მოსახლეზე ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური მომსახურებისთვის მიმართვიანობის საშუალო მაჩვენებელი ევროპის რეგიონის

⁸ პროფესიულად აქტიური საშუალო სამედიცინო პერსონალი - პრაქტიკოსი ექთნები, რომელთათვისაც მათი სამედიცინო განათლება არის სამუშაოს აღსრულების წინაპირობა. არ მიეკუთვნება: ექთნები, რომელთა საქმიანობა არ მოითხოვს სამედიცინო განათლებას, უმუშევარი ექთნები და პენსიონერები, საზღვარგარეთ მომუშავე ექთნები.

ქვეყნებისთვის ~6-ს შეადგენს. საქართველოში უკანასკნელი ორი დეკადის განმავლობაში მაჩვენებლის მნიშვნელობა 2.2-ს არ აღემატებოდა. საყოველთაო ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ამოქმედების შემდეგ მოსახლეობის მიმართვიანობა როგორც ამბულატორიულ, ასევე სტაციონარულ დაწესებულებებში, მკვეთრად გაიზარდა. 2021 წელს ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური მომსახურებისთვის და სასწრაფო დახმარებისთვის მიმართვათა რაოდენობა ერთ სულ მოსახლეზე წინა წელთან შედარებით გაუტოლდა 4.4-ს (2020 წელს - 3.7) (სურათი 3.3).

სურათი 3.3 მიმართვათა რაოდენობა 1 სულ მოსახლეზე, საქართველო

ცხრილი 3.5 ამბულატორიულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში და სასწრაფო დახმარებისთვის მიმართვათა რაოდენობა 1 სულ მოსახლეზე, საქართველო

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
მიმართვათა რაოდენობა 1 სულ მოსახლეზე	3.2	3.6	3.5	3.1	3.3	3.6	3.7	4.4
ექიმთან მიმართვა	3.1	3.4	3.4	3.0	3.2	3.6	3.6	4.0
მ.შ. 15 წლამდე ბავშვების	3.7	3.8	3.6	3.4	2.8	2.8	1.6	2.1
სასწრაფო სამედიცინო დახმარების გამოძახება	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3
მ.შ. 15 წლამდე ბავშვების	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.1	0.2

ცხრილი 3.6 ამბულატორიული ქირურგიული მუშაობა, საქართველო

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ქირურგიული ოპერაციები	102120	105604	103469	104632	101482	100155
თვალი	27185	31369	28920	34480	53049	40068
მათ შორის: გლაუკომა	1633	1622	1059	1437	1724	2541
კატარაქტა	15171	15624	14118	21322	11482	15670
მიკროქირურგიული	10423	12752	12789	19899	38546	20245
ყელ-ყურ-ცხვირი	14152	12059	16371	17440	7419	9561
სისხლძარღვები	642	373	1348	909	531	347
მუცლის ღრუს ორგანოები	785	679	2314	3236	1051	1613
მათ შორის არაჩაჭედილი თიაქრის კვეთა	168	112	414	396	156	138
სამეანო-გინეკოლოგიური	14905	14628	11981	12084	11378	11270
სარძევე ჯირკვალი	434	353	634	338	283	345
კანსა და კანქვეშა ქსოვილი	18620	15604	20871	16808	13956	13700

2021 წელს სტაციონარიდან გავიდა 626576 პაციენტი.

ცხრილი 3.7 საწოლთა ფონდის გამოყენების მაჩვენებლები, საქართველო

	ჰოსპიტალური საწოლების რაოდენობა	უზრუნველყოფა 100000 მოსახლეზე	დატვირთვა	დაყოვნება	ბრუნვა
2012	11348	304.3	228.9	7.0	32.7
2013	11600	312.0	181.4	5.4	33.6
2014	11675	313.9	188.3	5.2	36.3
2015	12830	344.4	193.3	5.3	36.4
2016	13840	371.3	189.3	5.0	37.8
2017	15084	404.6	180.5	5.2	35.0
2018	15909	426.9	187.2	4.9	37.8
2019	17471	469.6	179.5	4.9	36.5
2020	18580	499.1	190.7	5.6	34.0
2021	20633	556.4	201.2	6.2	32.6

ჰოსპიტალიზაციათა 25.6% COVID19-თან, 15.1% - სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობებთან, 11.3% - სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობებთან და 8.4% - ორსულობასთან, მშობიარობასა და ლოგინობის ხანასთან იყო დაკავშირებული. 2021 წელს აღინიშნა ჰოსპიტალური ლეტალობის შედარებითი მატება - 4.5% (2020 წელს – 3.2%).

ცხრილი 3.8 მოსახლეობის სტაციონარული მომსახურება, საქართველო, 2021
(ჰოსპიტალიზაციათა მაღალი რაოდენობით გამორჩეული დაავადებათა 10 კლასი)

	ჰოსპიტალიზაციათა რაოდენობა	მათ შორის გარდაიცვალა	ლეტალობა %
სულ	626576	27955	4.5
Covid19	157047	12665	8.1
სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებები	94381	4715	5.0
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	71006	4689	6.6
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	43893	1249	2.8
დაზიანება, მოწამვლა და გარე მიზეზების ზემოქმედებები	35796	496	1.4
შარდ - სასქესო სისტემის დაავადებები	26488	420	1.6
სიმსივნეები	23284	791	3.4
ნერვული სისტემის დაავადებები	20078	290	1.4
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები	18074	273	1.5
ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	13305	270	2.0

ცხრილი 3.9 0-15 წლამდე ასაკის ბავშვების სტაციონარული მომსახურება⁹, საქართველო, 2021

(ჰოსპიტალიზაციით მაღალი რაოდენობით გამორჩეული დაავადებათა 10 კლასი)

	ჰოსპიტალიზაც იათა რაოდენობა	მათ შორის გარდაიცვალა	ლეტალობა %
სულ	83923	437	0.5
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	27825	37	0.1
Covid19	12138	10	0.1
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები	9915	3	0.0
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ზოგიერთი მდგომარეობები	7434	278	3.7
დაზიანება, მოწამვლა და გარე მიზეზების ზემოქმედებები	5855	8	0.1
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	3773	9	0.2
შარდ - სასქესო სისტემის დაავადებები	2351	1	0.0
თანდაყოლილი მანკები, დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	2188	46	2.1
ნერვული სისტემის დაავადებები	1067	6	0.6
სიმსივნეები	1060	4	0.4

ცხრილი 3.10 ერთ წლამდე ასაკის ბავშვების სტაციონარული მომსახურება⁹, საქართველო, 2021

	ჰოსპიტალიზაციითა რაოდენობა	მათ შორის გარდაიცვალა	ლეტალობა %
სულ	16192	355	2.2
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ზოგიერთი მდგომარეობები	7332	275	3.8
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	3606	7	0.2
covid19	2585	7	0.3
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები	861	0	0.0
თანდაყოლილი მანკები, დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	560	43	7.7
შარდ - სასქესო სისტემის დაავადებები	238	1	0.4
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	154	4	2.6
დაზიანება, მოწამვლა და გარე მიზეზების ზემოქმედებები	95	0	0.0
სიმსივნეები	92	1	1.1
ნერვული სისტემის დაავადებები	84	3	3.6

2021 წელს ქირურგიული ოპერაციების აღრიცხვა განხორციელდა სტაციონარიდან გასული პაციენტების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემისა და საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამის გაერთიანებული მონაცემების შეჯერებით. ამგვარად, 2019-2021 წლების მონაცემების (ოპერაციული ჩარევების სტრუქტურა) წინა წლებთან შედარება არ იქნება მართებული. 2021 წელს საქართველოს სტაციონარებში ჩატარდა 250 129 ქირურგიული ოპერაცია, მაჩვენებელი 1000 მოსახლეზე – 67.1 (2020 წელს - 44.2).

2021 წელს გულზე და გულმკერდის მთავარ სისხლძარღვებზე ჩატარდა 19 073 ოპერაცია. ნერვული სისტემაზე - 7 345, ენდოკრინული სისტემაზე - 2 252, მათ შორის - 2 108

⁹ ჰოსპიტალიზაციით მაღალი რაოდენობით გამორჩეული დაავადებათა 10 კლასი

ფარისებრ ჯირკვალზე. ქალის სასქესო ორგანოებზე განხორციელდა 18 164 ოპერაცია, წინამდებარე ჯირკვალზე - 2 109. 2021 წელს თირკმლის გადანერგვის 20 ოპერაცია ჩატარდა. ძვალ-კუნთოვანი სისტემის ოპერაციებს შორის მენჯ-ბარძაყის სახსრის პროთეზირება ჩატარდა 8 548 (2020 წელს - 7 535) შემთხვევაში, მუხლის სახსრების პროთეზირება - 577 შემთხვევაში, კიდურის, კიდურის ნაწილის და მენჯ-ბარძაყის ნაწილის ამპუტაციის 2 607 (2020 წელს - 2 232) ოპერაცია განხორციელდა.

ცხრილი 3.11 ქირურგიული ოპერაციები სტაციონარში, საქართველო, 2021
(სტაციონარიდან გასული პაციენტების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემისა და საყოველთაო ჯანდაცვის შეჯამებული მონაცემები)

ქირურგიული ჩარევები ანატომიური ლოკალიზაციის მიხედვით	რაოდენობა
სულ	250129
მათ შორის:	
ნერვული სისტემა	7345
თავის ტვინი	2629
ზურგის ტვინი	3820
პერიფერიული ნერვული სისტემა	869
ენდოკრინული სისტემა	2252
ფარისებრი ჯირკვალი	2108
პარათირეოიდექტომია	64
თვალი და მისი დანამატები	37666
გლავუკომის მიზეზით	1808
კატარაქტის მიზეზით	27349
ყური, ცხვირი და ყელი	13905
ყური	853
კბილები, ყბები, პირის ღრუ და ხახა	11927
ენა	589
გული და გულმკერდის მთავარი სისხლძარღვები	19073
სამკარიანი სარქველი	81
კორონარული არტერიების შუნტირება	3572
სტენტირება	11959
გულმკერდის კედელი, პლევრა, შუასაყარი, დიაფრაგმა, ტრაქეა, ბრონქები და ფილტვები	2647
სარძევე ჯირკვალი	3334
საჭმლის მომნელებელი სისტემა	42607
შარდსასქესო სისტემა, კაცის სასქესო ორგანოები და რეტროპერიტონეალური სივრცე	16262
თირკმლის გადანერგვა	20
წინამდებარე ჯირკვალი	2109
ქალის სასქესო ორგანოები	18164
სამეანო პროცედურები	24721
ძვალკუნთოვანი სისტემა	28421
პერიფერიული სისხლძარღვები და ლიმფური სისტემა	12662
კანი	8942
ორგანოების და ქსოვილების შეძენა ტრანსპლანტაციისთვის	201

2021 წელს სასწრაფო-სამედიცინო დახმარების მიერ განხორციელებულ იქნა 1 334 613 გამოძახებაზე გასვლა, მაჩვენებელმა 1 სულ მოსახლეზე 0.4 შეადგინა.

ცხრილი 3.12 სასწრაფო სამედიცინო დახმარება, საქართველო

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
სასწრაფო სამედიცინო დახმარების დაწესებულებების საერთო რაოდენობა	78	79	82	73	78	78	79
გასვლების საერთო რაოდენობა	1479212	1617704	1451725	1520836	1526434	1215 839	1334613
პირთა რაოდენობა, რომელთაც გაეწია დახმარება სახელმწიფო პროგრამით	1436980	1459415	1345002	1388243	1459301	989452	1142477

ცხრილი 3.13 ფიზიკურ პირთა რაოდენობა, რომელთაც გაეწია სასწრაფო სამედიცინო დახმარება, საქართველო

	პირთა რაოდენობა, რომელთაც აღმოუჩინეს სამედიცინო დახმარება გასვლისას	მათ შორის					
		უბედური შემთხვევის დროს		უცაბედი ავად გახდომის დროს		მშობიარობის და პათოლოგიური ორსულობის დროს	
		სულ	%	სულ	%	სულ	%
2012	1035270	29242	2.8	1001494	967	4534	0.4
2013	1199884	15017	1.3	1179681	983	5186	0.4
2014	1221404	26074	2.1	1188006	973	6484	0.5
2015	1452857	24712	1.7	1417200	975	8734	0.6
2016	1530237	24778	1.6	1494058	976	9068	0.6
2017	1413410	20106	1.4	1382520	97.8	8417	0.6
2018	1463076	23521	1.6	1429291	97.7	7306	0.5
2019	1459301	18451	1.3	1434046	98.3	3728	0.3
2020	1046534	4418	0.4	1029456	98.6	6130	0.6
2021	1217419	4401	0.4	1204258	98.9	2593	0.2

2021 წელს სისხლის დონაციების მთლიანი რაოდენობა ყველა ლიცენზირებულ სისხლის ბანკში (22 სისხლის ბანკი) უდრიდა 73 481 (2020 წელს - 75 199), უანგარო დონაციების წილი შეადგენდა 48.0%.

თავი 4. იმუნიზაცია

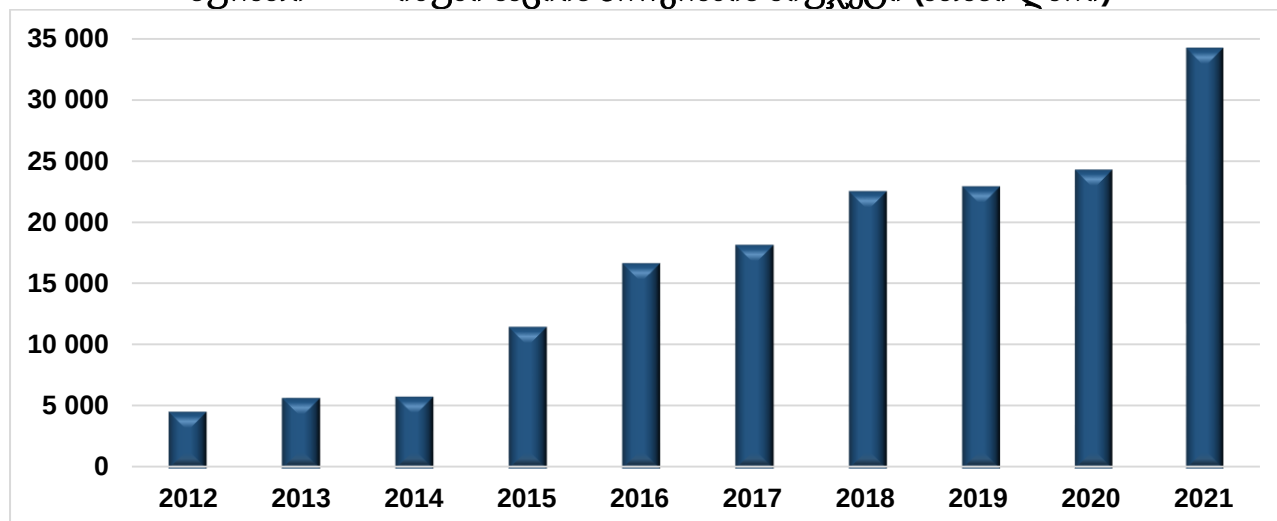
ნახი
და
დაიხი!

იმუნიზაცია

საქართველოს მთავრობის ხედვით, იმუნიზაცია წარმოადგენს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის წამყვან პრიორიტეტს, რასაც ნათლად ადასტურებს პროგრამაზე გამოყოფილი თანხების მნიშვნელოვანი ზრდა, 2012 წელს იმუნიზაციის პროგრამაზე 4 მლნ ლარი იყო გამოყოფილი, 2019 წელს - 22 800 მლნ ლარი, ხოლო 2021 წელს - 34 097 მლნ ლარი.

სურათი 4.1 იმუნიზაციის პროგრამის ბიუჯეტი (ათასი ლარი)

წყარო: დეკჯეც

საქართველოში არსებული აცრების კალენდრის მიხედვით ქვეყანაში ტარდება 13 ინფექციური დაავადების საწინააღმდეგო ვაქცინაცია: ტუბერკულოზი, ჰეპატიტი B, დიფთერია, ყივანახველა, ტეტანუსი, პოლიომიელიტი, წითელა, წითურა, ყბაყურა, ჰემოფილუს ინფლუენცა ტიპი b, როტა ვირუსული, პნევმოკოკური და ადამიანის პაპილომავირუსული ინფექცია.

საქართველოს იმუნიზაციის კალენდარი

ვაქცინები	დოზების რაოდენობა	ჩატარების დრო
ბცქ (BCG)	1	ახალშობილები 0-5 დღე
B ჰეპატიტი (HepB)	1	დაბადებიდან 0-12 საათში
დეატ+ B ჰეპ+ჰი b +იპვ (ჰექსა/Hib+DPaT+HepB+IPV)	3	2, 3, 4 თვე
დიფთერია-ყივანახველა(არაუჯრედული)-ტეტანუსი/იპვ (დეატ/პ(DtaP/P))	3	18 თვე, 5წელი
ტეტანუსი-დიფთერია (Td)	1	14 წელი
წითელა, წითურა, ყბაყურა (წწყ/MMR)	2	12 თვე, 5 წელი
როტავირუსული ინფექციის საწინააღმდეგო ვაქცინა (როტა/Rota)	2	2, 3 თვე
პნევმოკოკური ინფექციის საწინააღმდეგო ვაქცინა (პნევმო/PCV)	3	2, 4, 12 თვე
ადამიანის პაპილომავირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინა (აპვ/HPV) 10-11-12 წლის გოგონათა კოჰორტა	2	აცრებს შორის ინტერვალი 6 თვე

ბოლო წლებში იმუნიზაციის კალენდარს 6 ახალი ვაქცინა დაემატა:

- 2013 წ - როტა ვირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინა;
- 2014 წლის ბოლოს (GAVI-ის მხარდაჭერით) - პნევმოკოკური ინფექციის საწინააღმდეგო 10 ვალენტიანი ვაქცინა (სინფლორიქსი);
- 2015 წლის დეკემბერში - პენტავალენტური (დჟატ+Bჰპ+ჰიხ) ვაქცინა ჩანაცვლდა ჰექსავალენტური (ჰექსა/დჟატ+ B ჰპ+ჰი h +იპვ) ვაქცინით;
- 2016 წელს დაინერგა ბივალენტური ორალური პოლიოვაქცინა (ბოპვ).

2017 წლიდან საქართველოს 4 ტერიტორიულ რეგიონში (თბილისი, ქუთაისი, აჭარა, აფხაზეთი) დაიწყო ადამიანის პაპილომავირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია, რომლის მიზანიც იყო 9 წლის ასაკის გოგონების მოცვა დემოპროგრამაში. 2019 წლის სექტემბრიდან საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე დაინერგა ადამიანის პაპილომავირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია (აპვ) - 10, 11 და 12 წლის გოგონებში; 2020 წ ივლისიდან - 18 თვის და 5 წლის ასაკებში რევაქცინაციისთვის ბოპვ, დჟტ და დტ ვაქცინები ჩანაცვლდა ტეტრავალენტური ვაქცინით (ტეტრა/დჟატ/პ).

2021 წლის ოქტომბრის თვიდან 10 ვალენტიანი პნევმოკოკური ვაქცინა (სინფლორიქსი) ჩანაცვლდა 13 ვალენტიანი პნევმოკოკური ვაქცინით (პრევენარი), რომლის გამოყენება დასაშვებია ასევე მაღალი ასაკის მოსახლეობაშიც.

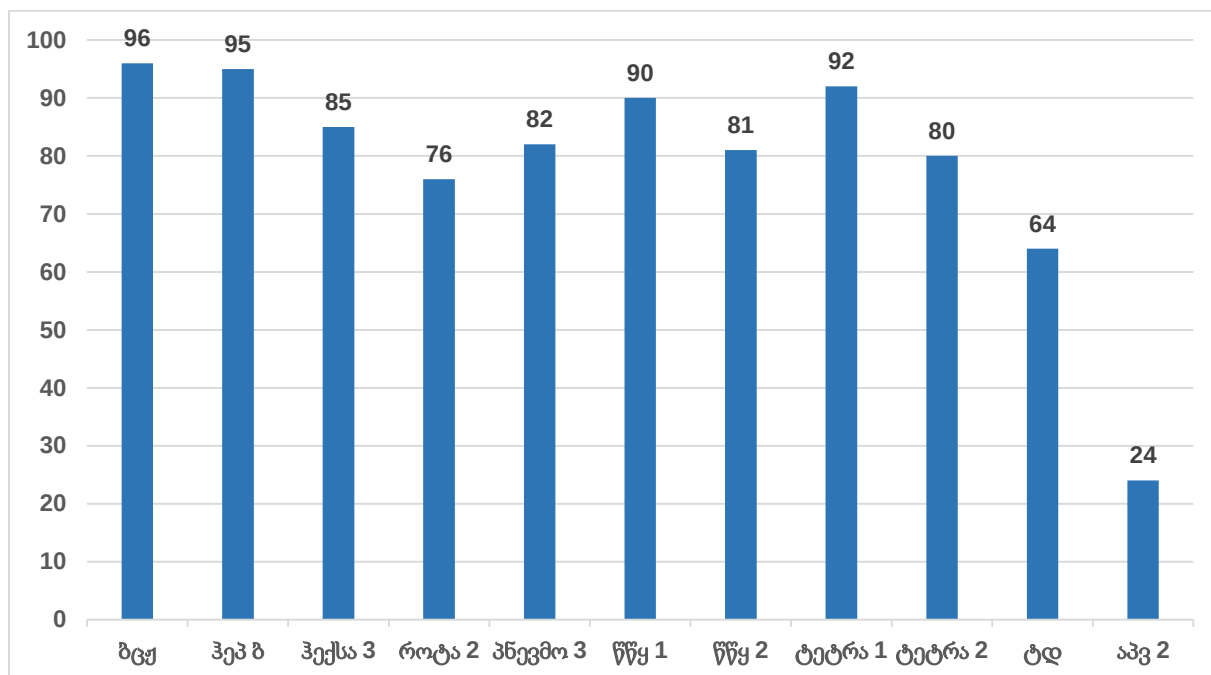
პროფილაქტიკური აცრების ეროვნულ კალენდრით დამტკიცებული და იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამით შესყიდული ყველა ვაქცინა არის ჯანმო-ს მიერ პრეკვალიფიცირებული, მაღალი ხარისხის, უსაფრთხო და მოსახლეობისთვის უფასო.

ჩატარებული აცრები რეგისტრირდება იმუნიზაციის ელექტრონულ მოდულში, რომელიც ყოველწლიურად ადაპტირდება ახალი ვაქცინით აცრების როგორც რეგისტრაციის, ასევე ასაცრელი მასალების და ვაქცინების მარაგების მიმართულებით.

2020 წელს იმუნიზაციის ელექტრონული მოდული დაიხვეწა და ადაპტირდა ახალი ვაქცინით აცრების როგორც რეგისტრაციის, ასევე ასაცრელი მასალების და ვაქცინების მარაგების მიმართულებით.

Covid-19 პანდემიური სიტუაციის გამო ვერ იქნა მიღწეული წლიური სამიზნე 95%-იანი მოცვის მაჩვენებლები.

სურათი 4.2 იმუნიზაციით მოცვა (%), საქართველო, 2021

ცხრილი 4.1 მონაცემები პროფილაქტიკური აცრების შესახებ, საქართველო, 2021

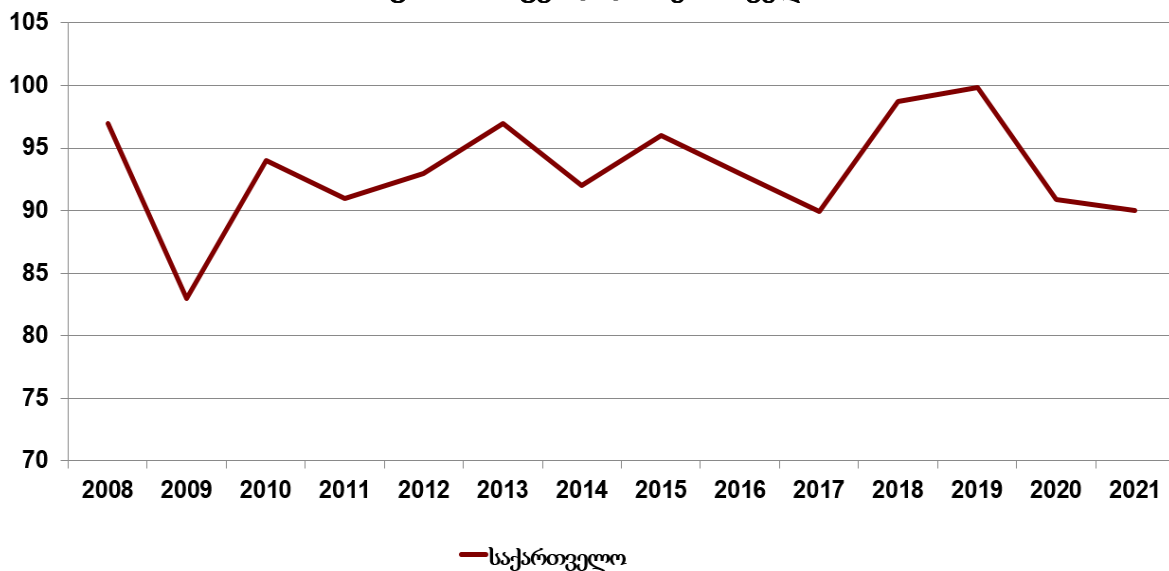
ვაქცინა	მოცვა (%)
BCG	96%
HepB0	95%
Hexa3	85%
Rota2	76%.
PCV3	82%
MMR1	90%
MMR2	81%
DaPT-IPV R1	92%
DaPT-IPV R2	80%
Td	80%
HPV2	24%

2002 წლიდან საქართველო სერთიფიცირებულია, როგორც ველური პოლიომიელიტის ვირუსისგან თავისუფალი ქვეყანა.

2019-2020 წლების მონაცემებზე დაყრდნობით, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციამ 2021 წელს აღიარა საქართველო, როგორც წითურასგან თავისუფალი ქვეყანა.

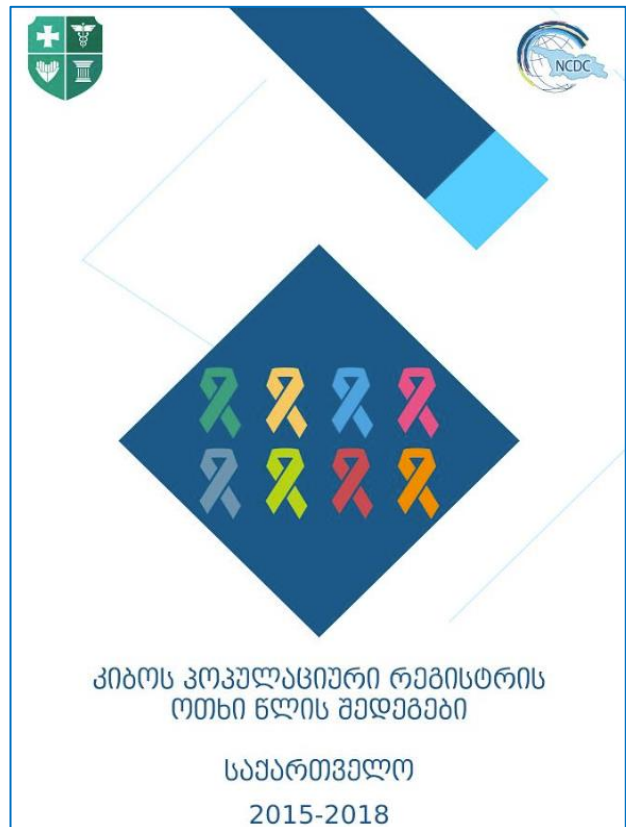
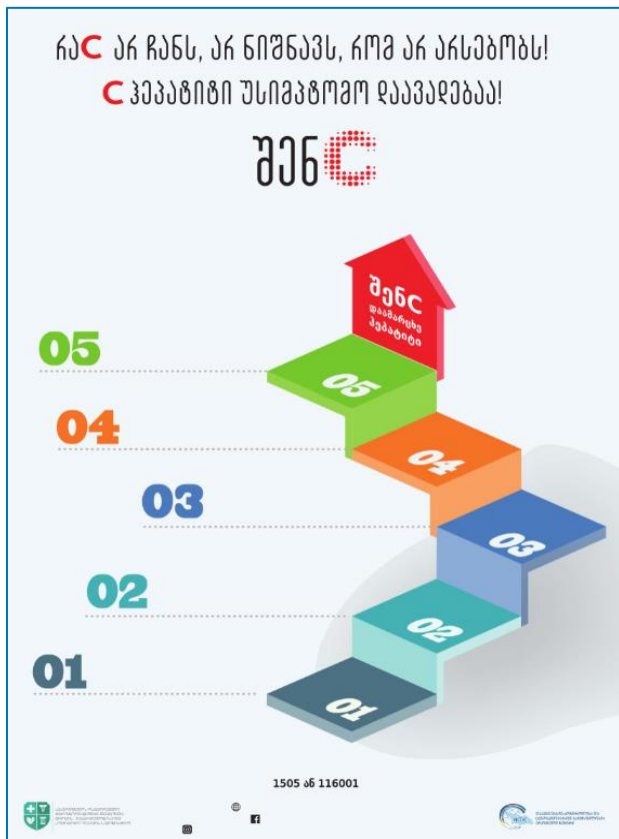
სურათი 4.3 ერთი წლის ასაკის ბავშვთა წითელას საწინააღმდეგო აცრით მოცვა (%), საქართველო

წყარო: დეკჯეც

თავი 5.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობა

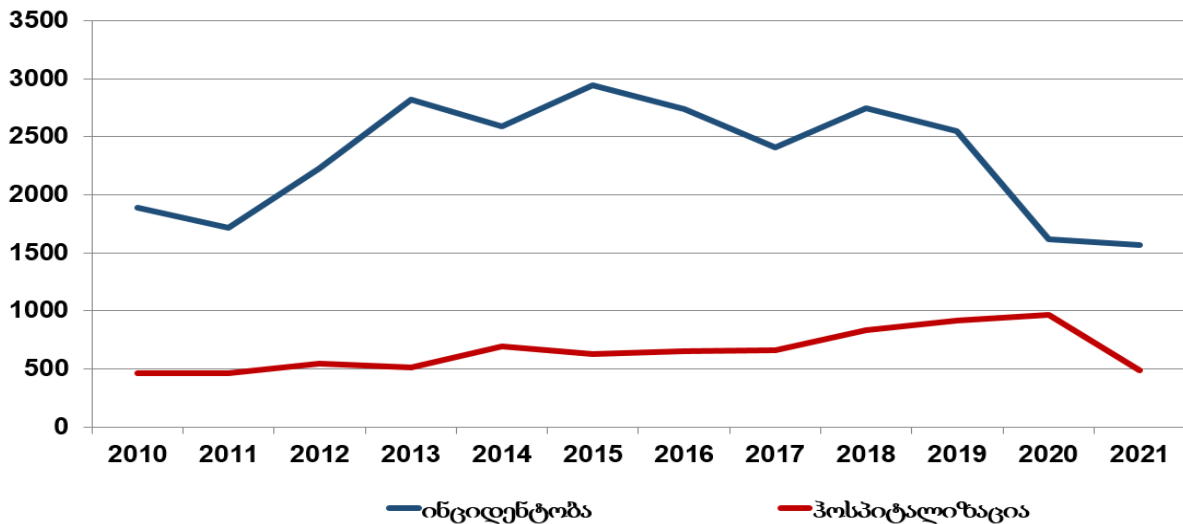
წითელას სიმპტომებია:

- ხველა
- გამონადენი ცხვირიდან (რინიტი)
- თვალის სიწითლე და ცრემლდენა
- გამონაყარი ჩნდება პირველი სიმპტომების დაწყებიდან 3-5 დღის შემდეგ

გადამდები ავადმყოფობები

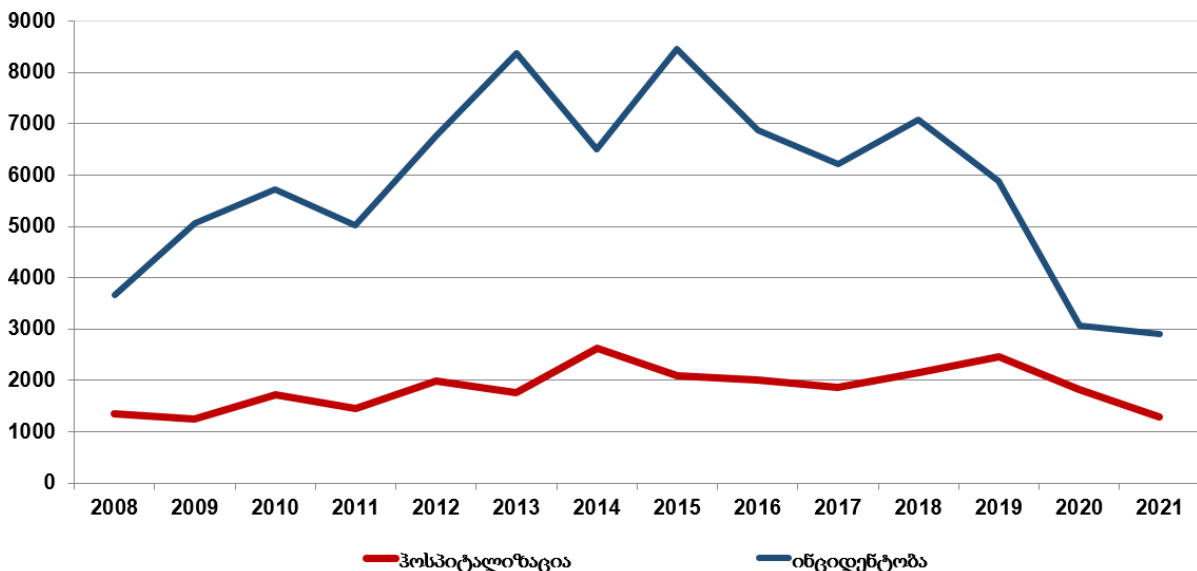
2021 წელს საქართველოში ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობებით ინციდენტობის კლების ტენდენცია დაფიქსირდა როგორც მთლიან პოპულაციაში, ასევე ბავშვებში, შემცირდა ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებლებიც (სურათი 5.1, სურათი 5.2).

სურათი 5.1 ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები, ინციდენტობის და ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებლები 100000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: დკსჯეც

სურათი 5.2 ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები, ინციდენტობის და ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებლები ბავშვებში (0-15 წლამდე ასაკის 100000 ბავშვზე), საქართველო

წყარო: დკსჯეც

ცხრილი 5.1 ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო

	სულ		ბავშვები 0-15 წლამდე	
	რაოდენობა	ინციდენტობა	რაოდენობა	ინციდენტობა
2012	83014	2226.2	46129	6766.2
2013	104868	2820.8	57197	8369.6
2014	96151	2585.1	45123	6501.3
2015	109557	2940.9	60213	8468.6
2016	102159	2740.7	49916	6875.0
2017	89756	2407.6	45954	6219.1
2018	102424	2748.6	53089	7081.5
2019	94895	2550.8	44521	5883.1
2020	60046	1613.0	23449	3077.7
2021	58116	1567.1	22173	2894.6

ინფექციური დაავადებებით ბავშვთა ჰოსპიტალიზაციის ძირითად მიზეზებს ნაწლავური ინფექციები წარმოადგენდა. კერძოდ, 0-15 წლამდე ასაკის ბავშვებში ნაწლავური ინფექციებით (ასკ10-ის კოდები A04, A08, A09) ჰოსპიტალიზაციის წილი ინფექციურ დაავადებებში 52.8%-ს (2020 წელს - 51.8%), ხოლო 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვებში – 53.1%-ს (2020 წელს - 41.6%) შეადგენდა.

ცხრილი 5.2 ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები, სტაციონარული მომსახურება, საქართველო

	2020			2021		
	სტაციონარიდან გავიდა	მათ შორის გარდაიცვალა	ლეტალობა %	სტაციონარიდან გავიდა	მათ შორის გარდაიცვალა	ლეტალობა %
ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები	36468	317	0.9	18074	273	1.51
<i>მათ შორის:</i>						
ნაწლავური ინფექციები	10216	5	0.0	6803	3	0.04
რესპირაციული ტუბერკულოზი	1202	22	1.8	177	0	0.00
მენინგოკოკური ინფექცია	13	1	7.7	3	0	0.00
სეპტიცემია	836	161	19.3	918	168	18.3

ცხრილი 5.3 ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები, 0–15 წლამდე ასაკის ბავშვთა სტაციონარული მომსახურება, საქართველო

	2020				2021			
	სტაციონარიდან გავიდა		მათ შორის 0-1 წლამდე		სტაციონარიდან გავიდა		მათ შორის 0-1 წლამდე	
	სულ	ლეტალობა	სულ	ლეტალობა	სულ	ლეტალობა	სულ	ლეტალობა
ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები	14088	0.1	2532	0.2	9915	0.03	457	0.0
ნაწლავური ინფექციები	7261	0.0	1393	0.1	5229	0.0	0	0.0
რესპირაციული ტუბერკულოზი	43	0.0	0	0.0	21	0.0	1	0.0
მენინგოკოკური ინფექცია	11	9.1	3	33.3	3	0.0	457	0.0

**ცხრილი 5.4 ზოგიერთი შეტყობინებას დაქვემდებარებული ავადმყოფობები,
ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო, 2021**

	სულ		მ.შ. ბავშვები	
	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
დიფთერია	0	0.00	0	0.00
ყივანახველა	22	0.60	20	2.67
ტეტანუსი	3	0.08	0	0.00
მწვავე დუნე დამბლა	2	0.05	2	0.27
წითელა	5	0.14	5	0.67
წითურა	0	0.00	0	0.00
ყბაყურა	3	0.08	3	0.40
სხვა ვირუსული ჰეპატიტები	13	0.35	1	0.13
მწვავე ვირუსული ჰეპატიტი A	1	0.03	0	0.00
მწვავე ვირუსული ჰეპატიტი B	18	0.49	0	0.00
ქრონიკული ვირუსული ჰეპატიტი B	1050	28.57	3	0.40
ჰეპატიტი C	2727	74.21	5	0.67
სხვა სალმონელოზი	140	3.81	90	12.03
შიგელოზი	72	1.96	63	8.42
ენტეროჰემორაგიული ემერიხიოზი	18	0.49	11	1.47
სავარაუდო საკვებისმიერი მოშხამვა	23871	649.61	8438	1127.8
ბოტულიზმი	5	0.14	0	0.00
სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეები	8586	233.6	6383	853.1
ტულარემია	2	0.05	0	0.00
ჯილეხი	13	0.35	0	0.00
ბრუცელოზი	132	3.59	15	2.00
ლაიმის დაავადება (ბორელიოზი)	260	7.08	27	3.61
პოქსვირუსებით გამოწვეული დაავადებები	21	0.57	0	0.00
Q ცხელება, პარტახტიანი ტიფი, ლაქოვანი ცხელება, სხვა რიკეტსიოზები	13	0.35	0	0.00
ცოფი	1	0.03	0	0.00
სავარაუდო ვირუსული ჰემორაგიული ცხელებები	25	0.68	2	0.27
ჰანტავირუსული ინფექცია	9	0.24	1	0.13
ყირიმ - კონგოს ჰემორაგიული ცხელება	24	0.65	2	0.27
ლეპტოსპიროზი	129	3.51	6	0.80
ქუნთრუშა	161	4.38	117	15.64
ჩუტყვავილა	537	14.61	451	60.28
ვირუსული მენინგიტი	1	0.03	0	0.00
ბაქტერიული მენინგიტი	28	0.76	17	2.27
მენინგოკოკემია	4	0.11	4	0.53
M. tuberculosis გამოწვეული მენინგიტი	11	0.30	0	0.00
საშარდე გზების ნოზოკომიური ინფექცია	74	2.01	1	0.13
ნოზოკომიური პნევმონია	441	12.00	22	2.94
ნოზოკომიური ბაქტერიემია (სეფსისი)	163	4.44	9	1.20
ქირურგიული ჩარევის მიდამოს ინფექცია	41	1.12	2	0.27
ლეიშმანიოზი	24	0.65	6	0.80
ექინოკოკოზი	40	1.09	5	0.67
მალარია (მალარიის 9 შემთხვევა იყო შემოტანილი)	2	0.05	0	0.00
ამეზიაზი	12	0.33	9	1.20
ფასციოლოზი	10	0.27	1	0.13
სოკოთი მოშხამვა	286	7.78	120	16.04

COVID-19

2019 წლის მიწურულს ახალი კორონავირუსის (SARS-CoV-2) პირველი შემთხვევის გამოვლენის შემდეგ, ვირუსი სწრაფად გავრცელდა მსოფლიოში, ექსპერტების მიერ პანდემიად შეფასდა და უკვე თითქმის სამი წელია, რაც გრძელდება წარმოქმნილი გამოწვევები როგორც გლობალურად, ასევე ეროვნულ დონეზე. COVID-19-თან გამკლავება ყველა ქვეყნის ძირითად პრიორიტეტად იქცა და მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია როგორც ჯანდაცვის, ასევე სხვა სექტორების ოპერატიულ და სტრატეგიულ დღის წესრიგზე¹⁰.

მსოფლიო მასშტაბით 2022 წლის 3 აგვისტოს მდგომარეობით:

- დაინფიცირებულ იქნა 587 032 289 ადამიანი, მათ შორის 243 366 145 ევროპის რეგიონში
- გამოჯანმრთელდა 557 მილიონზე მეტი ადამიანი
- გარდაიცვალა 6 მილიონზე მეტი ადამიანი, მათ შორის 2 058 090 - ევროპის რეგიონში
- გლობალურად მსოფლიოში გამოყენებულია ვაქცინების 12,39 მილიარდი დოზა და ყოველდღიურად კეთდება - 7,01 მილიონი დოზა (<https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>)

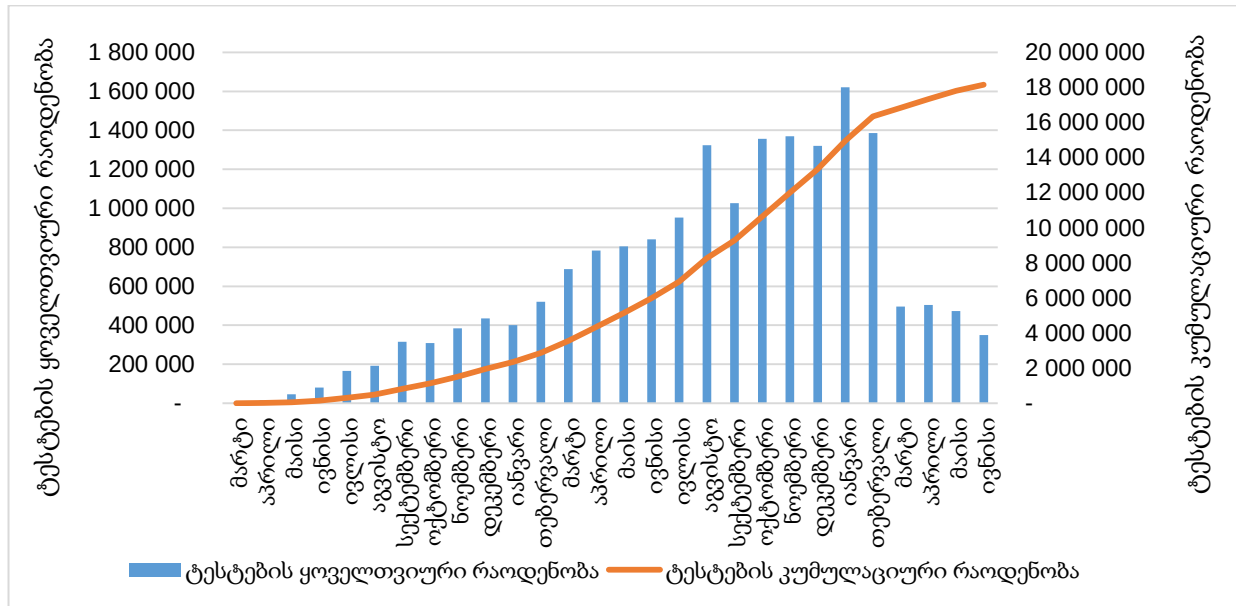
საქართველოში¹¹ COVID-19-ის გამოსავლენად PCR მეთოდის გამოყენებით ტესტირება დაიწყო 2020 წლის 30 იანვარს. 2020 წლის მაისიდან PCR ტესტირებასთან ერთად ქვეყანამ დაიწყო ანტიგენზე და ანტისხეულებზე დაფუძნებული ტესტირება გარკვეულ ჯგუფებში.

2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით, ქვეყანაში ჩატარებული ტესტების ჯამურმა რაოდენობამ 18 161 408 შეადგინა (4 897 ტესტი ყოველ 1000 მოსახლეზე), მათ შორის PCR – 7 251 308 და ანტიგენი - 10 910 100.

¹⁰ Coronavirus disease (COVID-19) pandemic, <https://covid19.who.int/>
<https://who.maps.arcgis.com/apps/dashboards/ead3c6475654481ca51c248d52ab9c61>

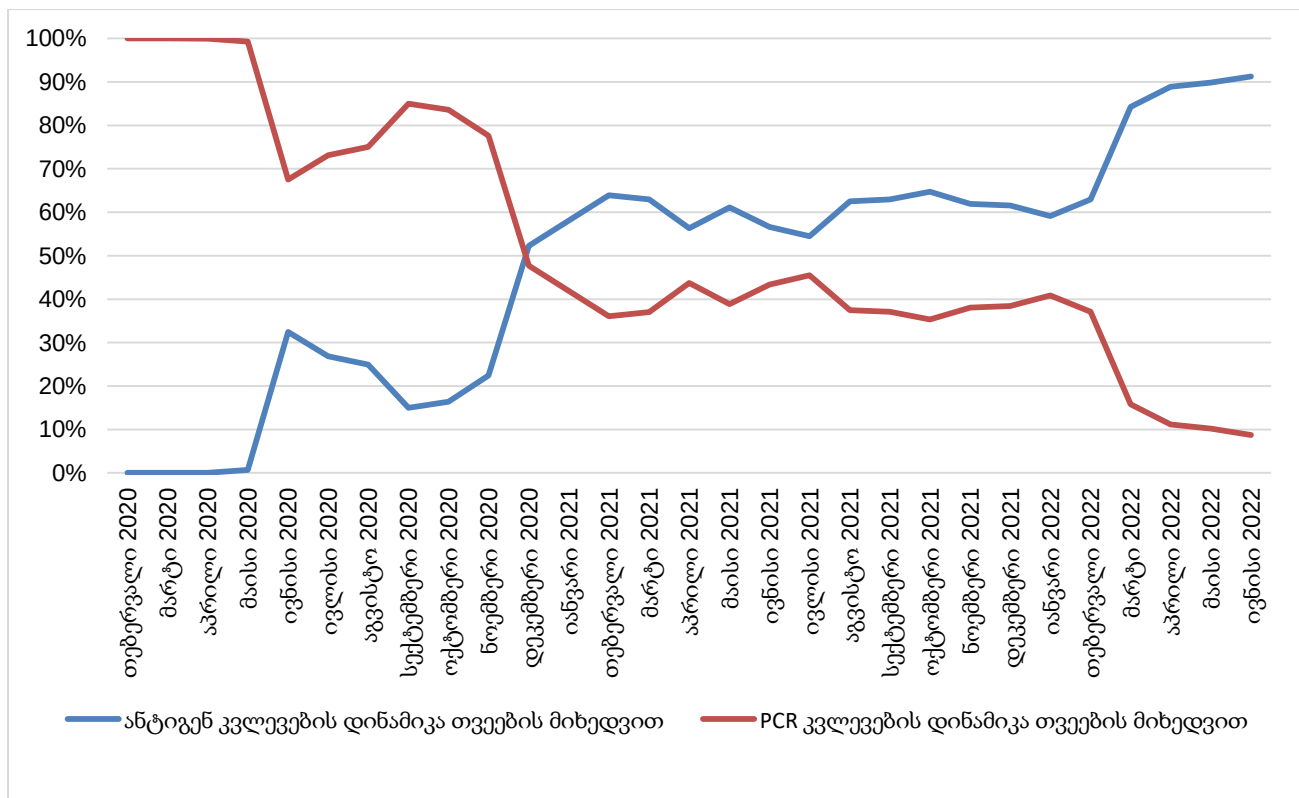
¹¹ დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ბმულზე:
<http://test.ncdc.ge/Handlers/GetFile.ashx?ID=c6c26041-e123-4591-b1c6-50103eb5205f&fbclid=IwAR04HZ6M6mOY2QHfYwPemwhJ0N9Njt8DV65lepUndW1zjUV3jGJcmwEoILY>

სურათი 5.3 COVID-19-ზე ჩატარებული PCR და ანტიგენზე დაფუძნებული ტესტების ჯამური და ყოველთვიური რაოდენობა, საქართველო (2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით)

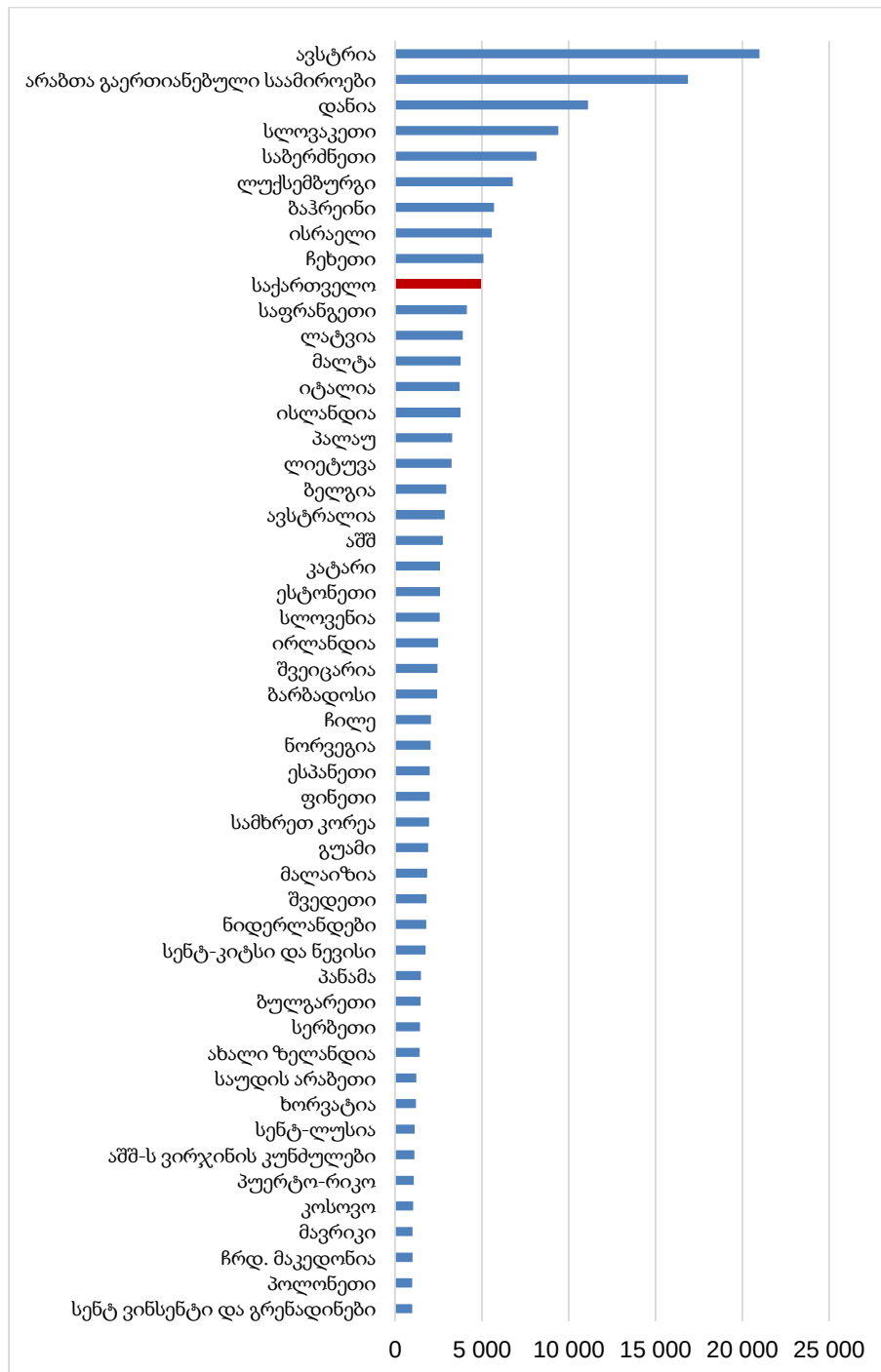

2020-2022 წლის ივნისის ჩათვლით პერიოდში, ტესტების მაქსიმალური რაოდენობა აღირიცხა 2022 წლის იანვარში. 2022 წლის მარტიდან, ეპიდსიტუაციის მნიშვნელოვან გაუმჯობესების გამო აღინიშნა ტესტირების ტემპის შენელება.

სურათი 5. 4 COVID-19-ზე ჩატარებული PCR და ანტიგენზე დაფუძნებული ტესტების წილი ყოველთვიურად, საქართველო (2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით)

სურათი 5.5 COVID-19-ზე ტესტირებების მაჩვენებელი 1 000 მოსახლეზე, ევროპის და აზიის ქვეყნები (01.01.2022)

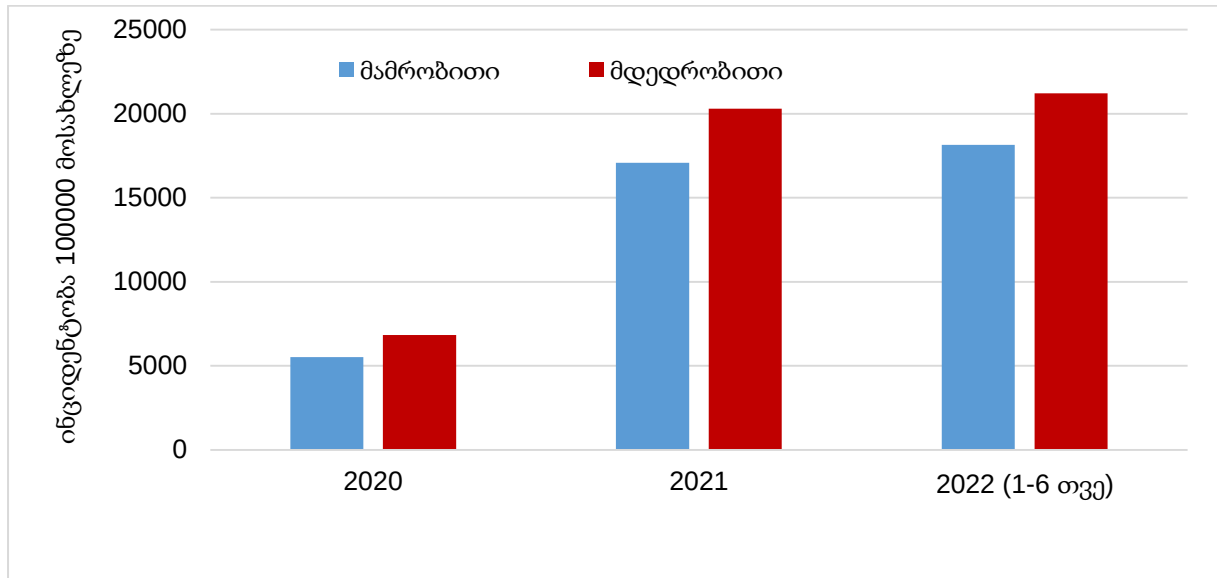

საქართველოში COVID-19-ის პირველი შემთხვევა დადასტურდა 2020 წლის 26 თებერვალს. 2022 1 ივლისის მდგომარეობით, საქართველოში COVID-19 დადასტურებული შემთხვევების კუმულაციური რაოდენობა შეადგენდა 1 661 920, მათ შორის 2020 წელს რეგისტრირებული იყო COVID-19-ის 228 410 შემთხვევა (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 6135,6), 2021 წელს - 708 434 შემთხვევა (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 19 000,0), ხოლო 2022 წლის 1 იანვრიდან 1 ივლისამდე - 725 076 (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 19551,2). როგორც 2020 და 2021 წლებში, ასევე 2022 წლის პირველ 6 თვეში COVID-19-ის მაღალი (ქვეყნის ინციდენტობაზე მაღალი)

კუმულაციური ინციდენტობა (100 000 მოსახლეზე) დაფიქსირდა აჭარაში, იმერეთსა და თბილისში.

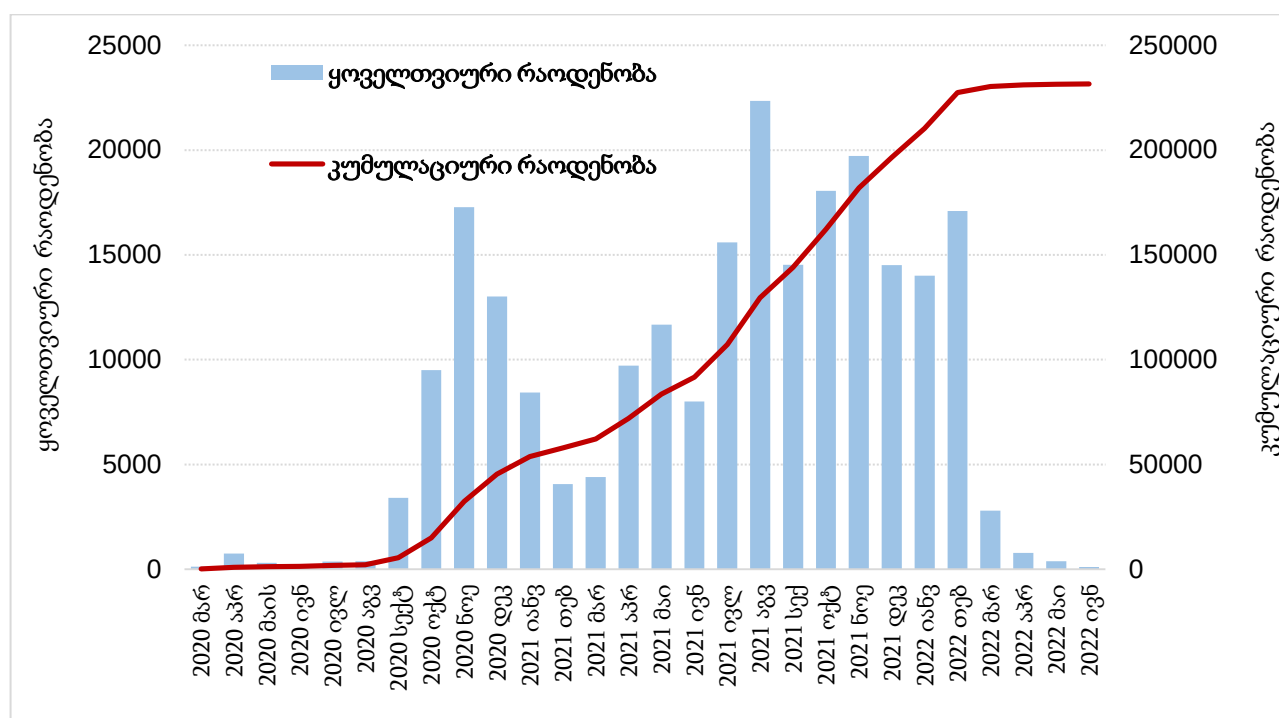
როგორც 2020 და 2021 წლებში, ასევე 2022 წლის პირველ ნახევარშიც COVID-19-ის შემთხვევების რაოდენობა და ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე მდებრობით სქესში უფრო მაღალია, ვიდრე მამრობითში.

სურათი 5.6 COVID-19-ის ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე სქესის მიხედვით, საქართველო, 2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით

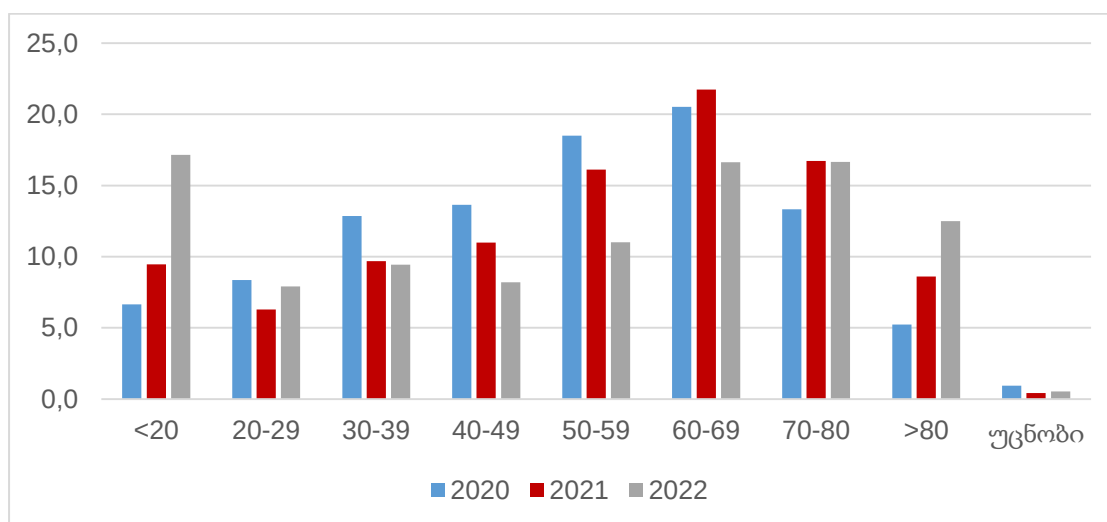

COVID-19-ით დაავადებული პირველი პაციენტი ჰოსპიტალიზებულ იქნა 2020 წლის 26 თებერვალს, პირველი გამოჯანმრთელებული პაციენტი კლინიკიდან გაეწერა 2020 წლის 16 მარტს.

სურათი 5.7 COVID-19-ით ჰოსპიტალიზაციის რაოდენობა

სურათი 5.8 COVID-19-ის დიაგნოზით სტაციონარიდან გაწერილ პაციენტთა განაწილება ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით

სტაციონარებიდან გაწერილ 211 673 პაციენტს შორის 33%-ში აღინიშნა გართულება. გართულებებს შორის დომინირებდა პნევმონია და სუნთქვის უკმარისობა. კერძოდ, 2020 წელს პნევმონია აღინიშნა პაციენტთა 59.7%-ში, სუნთქვის უკმარისობა - 17.0%-ში, 2021 წელს პნევმონია აღინიშნა 52.6%-ში, სუნთქვის უკმარისობა - 19.7%-ში. 2022 წელს (6 თვის მდგომარეობით) პნევმონია აღინიშნა 45%-ში, სუნთქვის უკმარისობა - 18.0%-ში. ყველაზე ხშირი თანმხლები დაავადებებია სასუნთქი სისტემის დაავადებები (43.3%), გულ-სისხლძარღვთა ავადმყოფობები (7.5%) და სიმსივნეები (3.3%).

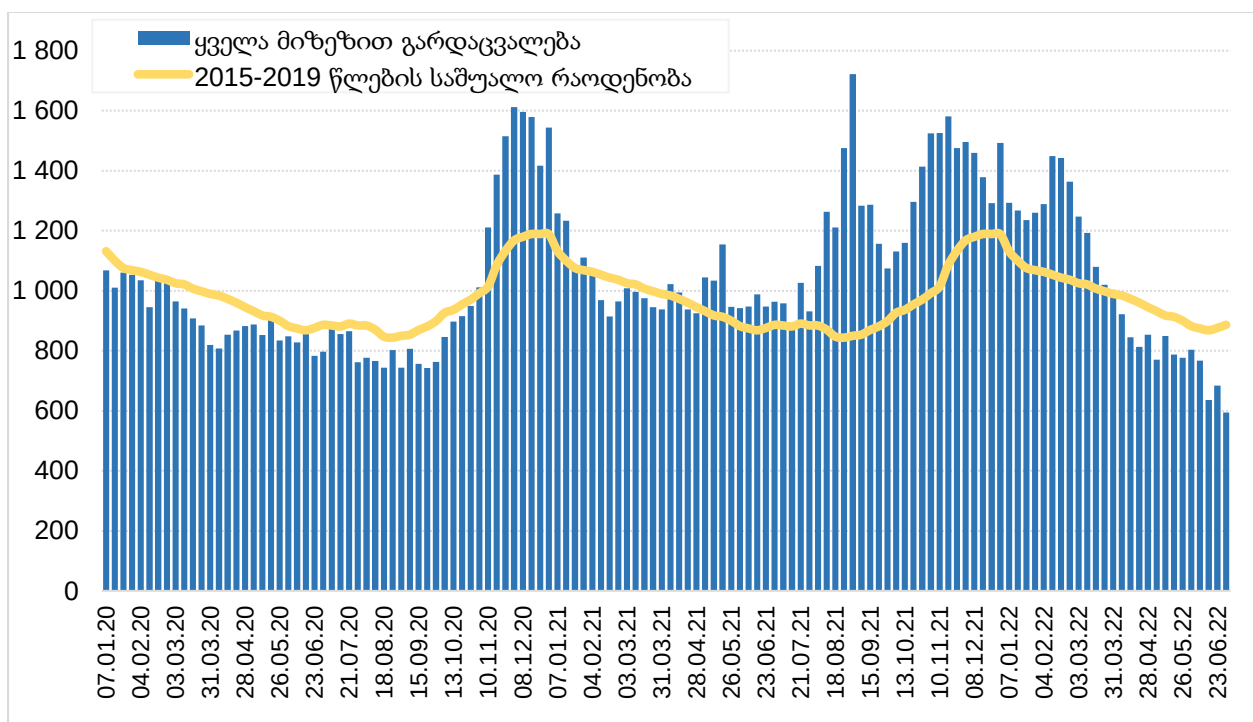
2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით სტაციონარებიდან გაწერილ პაციენტებს შორის 233 356 (93.3%) გამოჯანმრთელდა. 16844 შემთხვევა ფატალურად დასრულდა (ლეტალობის მაჩვენებელი - 6.7%).

COVID-19-ით განპირობებული სიკვდილიანობის იდენტიფიცირების, მონიტორინგის და შეფასების ძირითადი მაჩვენებლებია:

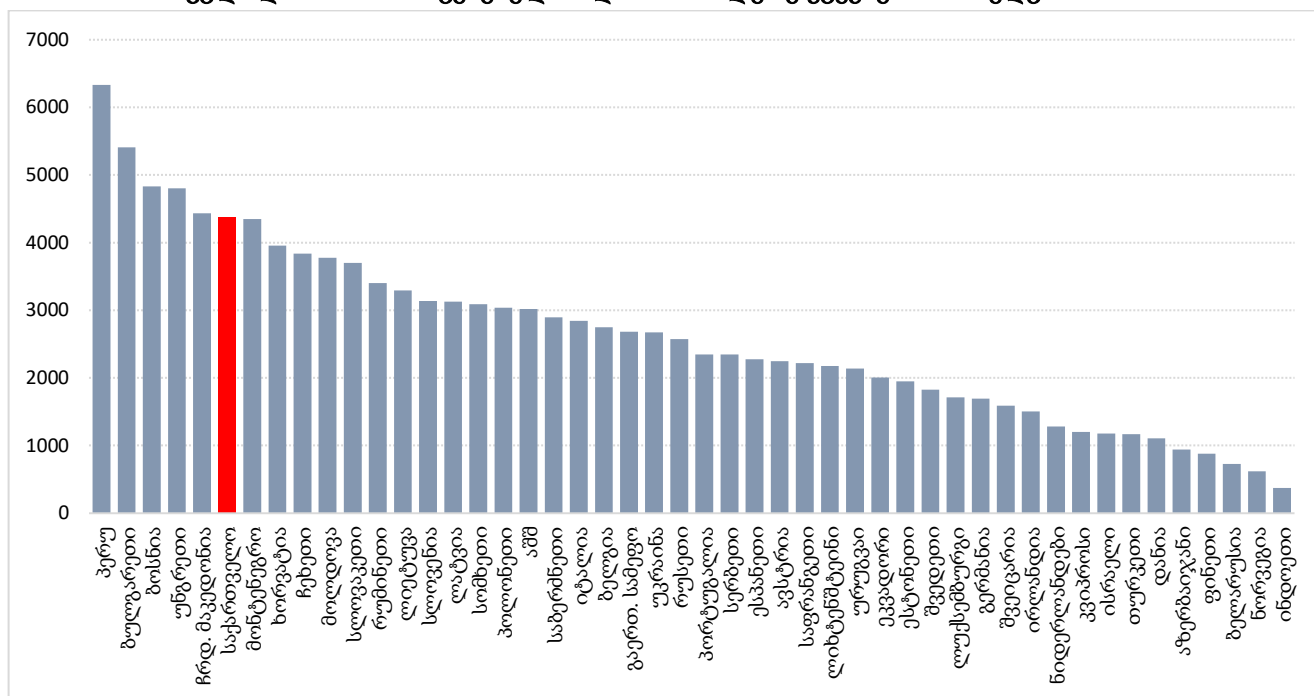
- COVID-19-ით სიკვდილიანობის მაჩვენებელი (100 000 ან 1 მლნ. მოსახლეზე);
- ლეტალობის მაჩვენებელი COVID-19-ის დადასტურებულ შემთხვევებში (%);
- ყველა მიზეზით ნამატი სიკვდილიანობა (excess mortality).

ნამატი სიკვდილიანობა გამოითვლება წინა წლების საშუალო რაოდენობის შეფარდებით მიმდინარე წელთან. საშუალო რაოდენობის დასადგენად დათვლილია 2015-2019 წლებში დაფიქსირებული სიკვდილიანობა და შედარებულია 2020-2022 წლებს.

სურათი 5.9 2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით კვირეული ნამატი სიკვდილიანობის შედარება 2015-2019 წლების საშუალო რაოდენობასთან, საქართველო

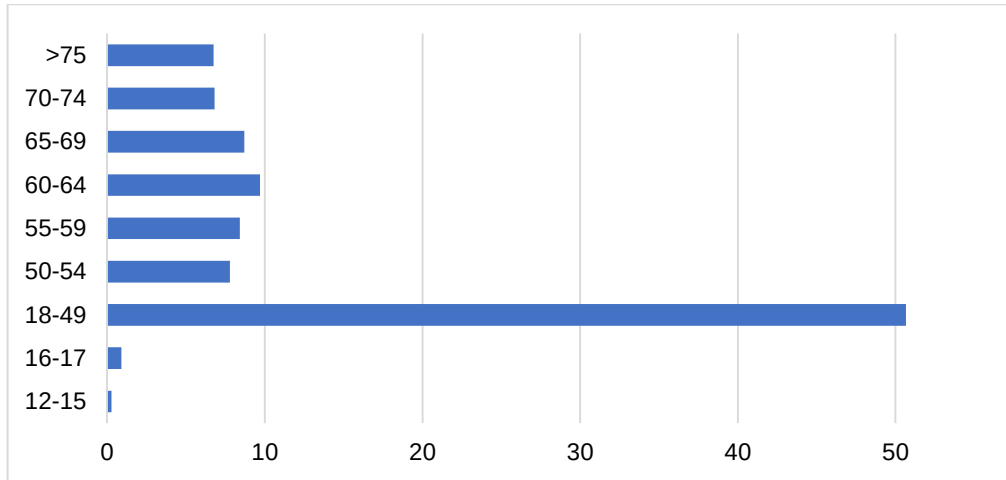
სურათი 5.10 2020-2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით COVID-19 კუმულაციური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი მლნ. მოსახლეზე ქვეყნების მიხედვით

COVID-19-ის პანდემიით მიყენებული ზიანის პრევენციისა და შემცირებისთვის ვაქცინაციას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. 2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით, ვაქცინაცია მიმდინარეობს მსოფლიოს 233 ქვეყანასა და ტერიტორიულ ერთეულზე, გლობალურად ადმინისტრირებულია 12.2 მილიარდი დოზა, ყოველდღიურად ხდება საშუალოდ 5.5 მილიონი დოზა ვაქცინის მოხმარება და აღნიშნული თარიღისთვის მსოფლიოს მოსახლეობის 66.7% აცრილია COVID-19-ის საწინააღმდეგო ვაქცინის მინიმუმ ერთი დოზით.

საქართველოში COVID-19-ის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის პროცესი 2021 წლის 15 მარტს დაიწყო. იმუნიზაციის მართვის ელექტრონული მოდულის 2022 წლის 1 ივლისის მონაცემებით, ქვეყანაში სულ ჩატარებულია 2 873 069 აცრა, მინიმუმ ერთი დოზით ვაქცინირებულია 1 356 620 პირი (>18 ასაკის მოსახლეობის 48.5%), ორი დოზით სრულად აცრილია 1 256 906 (>18 ასაკის მოსახლეობის 44.9%). ერთი ბუსტერ დოზა გაკეთებული აქვს 255 463 პირს (>18 ასაკის მოსახლეობის 9.1%), მეორე ბუსტერ დოზით აიცრა 4 080 პირი.

სურათი 5.11 COVID-19-ის საწინააღმდეგო ვაქცინის ორი დოზით აცრილთა მოცვა (%) შესაბამის ასაკობრივი ჯგუფში, საქართველო (2022 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით)

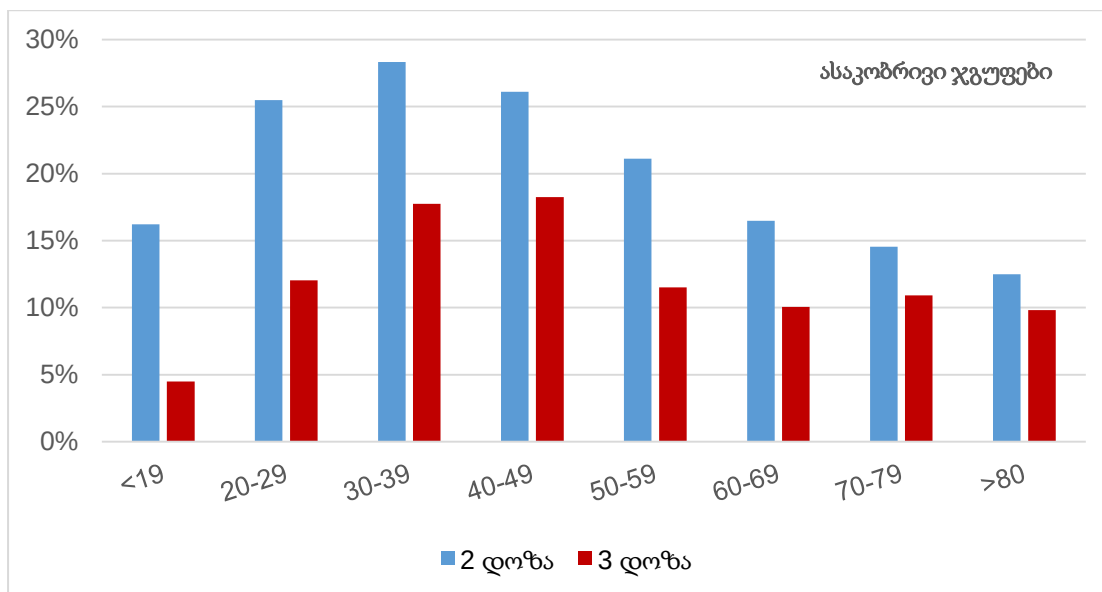
ვაქცინაცირებულ პირებში COVID-19-ის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია, 86.94%-ით (95% CI 86.83% - 87.04%, $P < 0.0001$) ამცირებს ინფიცირების ალბათობას (რისკს), ერთი ბუსტერ დოზა ამ მაჩვენებელს 99.66%-მდე ზრდის (95% CI 99.60% - 99.71%, $P < 0.0001$). COVID-19 საწინააღმდეგო ვაქცინაცია 90.56%-ით (95% CI 90.44% - 90.76%, $P < 0.0001$) ამცირებს COVID-19 დაავადებით ჰოსპიტალიზაციის საჭიროებას არავაქცინირებულ პოპულაციასთან შედარებით. 1 ბუსტერ დოზის შემთხვევაში ეს მაჩვენებელი 99.9%-ია (95% CI 99.77% - 99.95%, $P < 0.0001$).

COVID-19-ის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია 94.14%-ით ამცირებს ინტენსიური და კრიტიკული მოვლის საჭიროებას არავაქცინირებულ პოპულაციასთან შედარებით. 1 ბუსტერ დოზის ადმინისტრირების შემთხვევაში ეს მაჩვენებელი 99.79%-ია (95% CI 99.49% - 99.97%, $P < 0.0001$).

ცხრილი 5.5 ინფიცირებულთა ხვედრითი წილი შესაბამისი დოზით აცრილ პოპულაციაში

დოზა	ვაქცინირებული ინფიცირებული	ვაქცინირებულთა რაოდენობა	ინფიცირებულთა ხვედრითი წილი
2	251 189	1015714	25%
3	28382	255928	11%

**სურათი 5.12 ინფიცირებულთა წილი ვაქცინირებულ პოპულაციაში ასაკობრივი ჯგუფისა და ადმინისტრირებული დოზის მიხედვით
1 იანვარი - 30 ივნისი 2022**

ფილტვის და ფილტვგარეშე ტუბერკულოზი

2016 წლიდან ჯანმო აღარ მიაკუთვნებს საქართველოს მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მხრივ მაღალი ტვირთის მქონე მსოფლიოს ქვეყანათა რიცხვს. ბოლო წლებში მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მართვაში წინ გადადგმულ ნაბიჯს წარმოადენს ახალი მედიკამენტების გამოყენება.

2021 წელს რეზისტენტული ტუბერკულოზის დიაგნოზი (RR/MDR) დაუდგინდა 187 პაციენტს. რეზისტენტული ტუბერკულოზის (RR/MDR-TB) 20%-ში ფტორ-ქინოლონებისადმი გამძლე ტუბერკულოზი (pre-XDR-TB) აღინიშნება. აივ-ინფექციის მქონე პაციენტთა წილი 2021 წელს RR/MDR შემთხვევების 5%-ს შეადგენს. 2021 წელს RR/MDR ტუბერკულოზის ახალი და ნამკურნალები შემთხვევების ხვედრითი წილი ფილტვის ტუბერკულოზის შემთხვევებში 10.1% და 29.0% იყო შესაბამისად.

გლობალური ფონდის დახმარებით საქართველომ მოახერხა ეფექტური ანტი-TB მკურნალობის დანერგვა როგორც სენსიტიური, ასევე MDR პაციენტებისთვის. ქვეყანამ უზრუნველყო როგორც პირველი რიგის, ასევე მეორე რიგის მედიკამენტების საყოველთაო ხელმისაწვდომობა. ახალი ანტიტუბერკულოზური პრეპარატები ხელმისაწვდომია სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, დანერგილია მედიკამენტების უსაფრთხოების მონიტორინგის სისტემა. პაციენტის გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების მიზნით თბილისსა და რეგიონებში ხორციელდება მკურნალობაზე ვიდუო მეთვალყურეობის (VST) პროგრამა. 2022 წლის 1 მაისის მდგომარეობით VST-ის მეშვეობით წამალს იღებს 381 პაციენტი.

2019 წლიდან დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრში დაიწყო ECHO-TB დისტანციური შეხვედრები აჭარის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ცენტრების ტბ შემთხვევის მენეჯერებთან, რომლის მთავარი მიზანია

კონსულტაციები ტუბერკულოზის მართვის საკითხებში და მათთვის სალექციო თემების მიწოდება ტუბერკულოზის ეპიდზედამხედველობის სხვადასხვა საკითხზე.

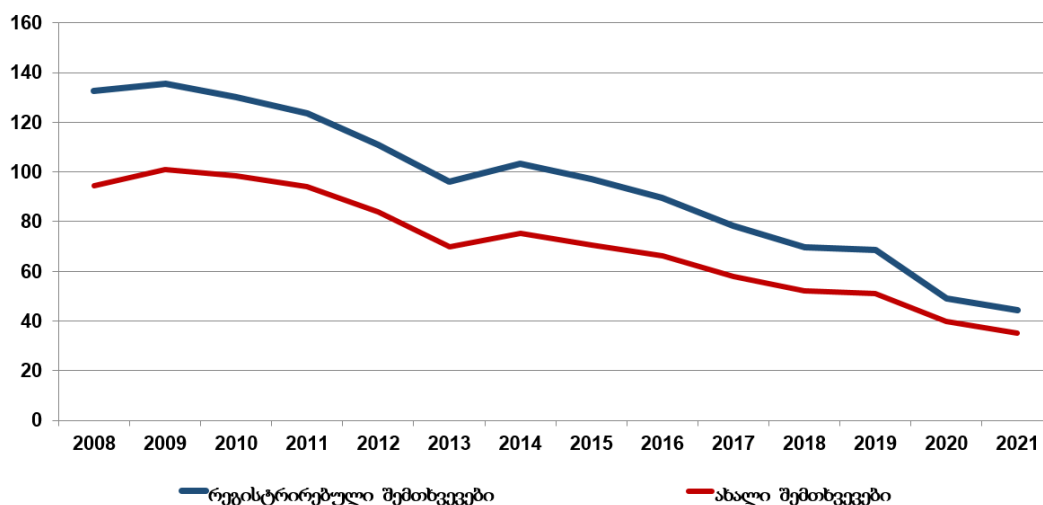
ქვეყანა ახორციელებს ჯანმოს მიერ რეკომენდებული დიაგნოსტიკის თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით ტესტირებას: კულტურა თხევად ნიადაგზე, GeneXpert MTB/RIF ULTRA/ XDR კარტრიჯები და პჯრ კვლევა TB-ის და MDR/XDR-TB-ის სწრაფი დიაგნოსტიკისთვის.

სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, 2021 წელს ტუბერკულოზი, როგორც სიკვდილის პირველადი მიზეზი, აღირიცხა 56 შემთხვევაში (2020 წელს - 72), ტუბერკულოზით გამოწვეული სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე 1.5 იყო (2020 წელს - 1.9).

ცხრილი 5.6 ტუბერკულოზის ახალი შემთხვევები, საქართველო

	ტუბერკულოზის ყველა ფორმა				ფილტვის ტუბერკულოზი			
	ახალი შემთხვევები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები და რეციდივები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები და რეციდივები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე
2012	3778	84.1	3942	87.8	2834	63.1	2995	66.7
2013	3133	69.8	3434	76.5	2412	53.8	2693	60.0
2014	2807	75.3	3200	85.9	2149	57.7	2496	67.0
2015	2622	70.5	3152	84.8	2006	54.0	2483	66.8
2016	2463	66.2	2983	80.2	1901	51.1	2371	63.7
2017	2164	58.0	2597	69.6	1687	45.3	2068	55.5
2018	1944	52.2	2320	62.3	1527	40.9	1863	50.0
2019	1896	50.9	1977	53.1	1499	40.3	1583	42.5
2020	1477	39.7	1537	41.9	1150	30.9	1200	41.3
2021	1301	35.0	1364	36.3	1007	27.2	1070	28.9

სურათი 5.13 ტუბერკულოზით ავადობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: დეკჯეც; ტუბერკულოზისა და ფილტვის დაავადებათა ეროვნული ცენტრი

ცხრილი 5.7 ტუბერკულოზის გავრცელების მაჩვენებლები 100000 მოსახლეზე, საქართველო

	ტუბერკულოზის ყველა ფორმა		მ.შ. ფილტვის ტუბერკულოზი	
	რეგისტრირებული შემთხვევები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე
2012	4974	110,8	3905	104.7
2013	4319	96,2	3502	94.2
2014	3850	103.3	3094	83.2
2015	3611	97,1	2916	78.3
2016	3330	89.5	2709	72.7
2017	2927	78.5	2373	63.7
2018	2590	69.5	2118	56.8
2019	2448	68.5	2014	54.1
2020	1831	49.2	1467	39.4
2021	1647	44.4	1310	35.3

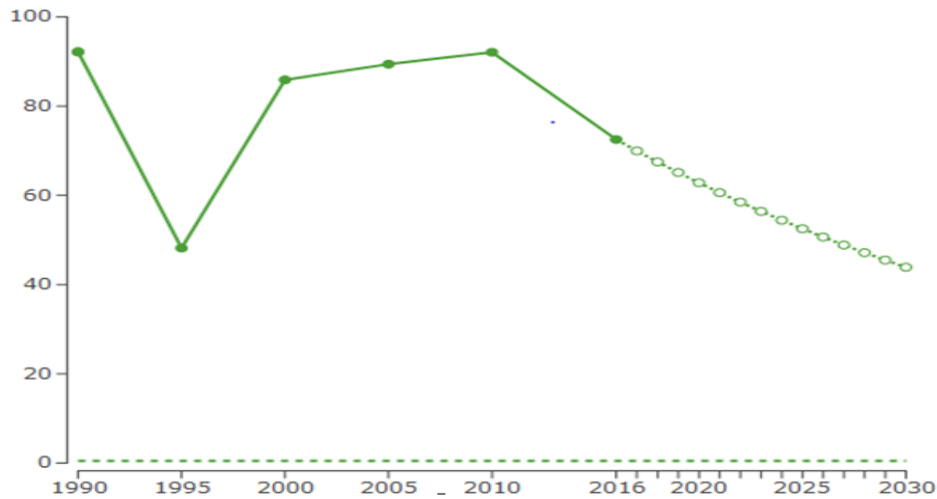
ცხრილი 5.8 ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის რეგისტრირებული შემთხვევების რაოდენობა ლოკალიზაციის მიხედვით, საქართველო

	2018		2019		2020		2021	
	რაოდენობა	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე	რაოდენობა	მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე
ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის შემთხვევები	472	12.7	434	11.7	364	9.8	337	9.1
ტვინის გარსების ტუბერკულოზი	45	1.2	62	1.7	38	1.0	30	0.8
ძვალ-სახსართა ტუბერკულოზი	71	1.9	53	1.4	54	1.5	47	1.3
უროგენიტალური ტუბერკულოზი	63	1.7	38	1.0	57	1.5	80	2.2
ტუბერკულოზური პლევრიტი	163	4.4	133	3.6	118	3.2	78	2.1
ლიმფური კვანძების და სხვა ორგანოთა ტუბერკულოზი	130	1.4	69	1.9	39	1.0	44	1.2

ტუბერკულოზის ახალი შემთხვევებისა და რეციდივების 1.2% დაფიქსირებულია პენიტენციურ სისტემაში (2020 წელს - 1.6%). 2021 წელს ყველა ფორმის ტუბერკულოზის ახალი შემთხვევების 83.2% (2020 წელი - 77.9%) ფილტვის ტუბერკულოზზე მოდიოდა.

ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტის პროგნოზული გათვლებით, საქართველოში მოსალოდნელია ტუბერკულოზით ავადობის კლების ტენდენცია (სურათი 5.14).

სურათი 5.14 ტუბერკულოზის ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: <http://www.thelancet.com/lancet/visualisations/gbd-SDGs>

2021 წლის (2020 წლის კოჰორტა) მონაცემებით, ფილტვის ახალი მგბ+ ტუბერკულოზის წარმატებული კურნალობის მაჩვენებელი 80.2%-ია.

ცხრილი 5.9 12 თვის წინ რეგისტრირებული ფილტვის ახალი მგბ ტუბერკულოზის მკურნალობის შედეგები, საქართველო (2020 წლის კოჰორტა)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
რეგისტრირებულ შემთხვევათა რაოდენობა	1647	1332	1003	782	725	604	581	562	470
განკურნება (%)	65.6	64.1	73.0	77.1	77.3	77.0	77.0	77.2	80.2
დასრულებული მკურნალობა (%)	8.8	7.1	7.9	6.0	6.6	5.0	6.0	1.1	8.1
უშედეგო მკურნალობა (%)	4.3	3.8	4.6	4.6	3.7	6.0	5.0	0.7	3.8
გარდაიცვალა (%)	2.0	3.2	4.2	4.3	3.4	4.0	5.0	0.9	3.2
შეწყვეტილი მკურნალობა (%)	5.5	6.6	7.7	6.5	6.7	5.0	5.0	0.7	2.8
შეუფასებელი შემთხვევები (%)	2.3	2.9	2.7	1.4	2.0	3.0	2.0	0.7	1.9

აივ-შიდსი

აივ ინფექცია/შიდსის გავრცელების თვალსაზრისით საქართველო დაბალი პრევალენტობის ქვეყნებს მიეკუთვნება. 2021 წელს საქართველოში აივ-ის 530 ახალი შემთხვევა აღირიცხა (ინციდენტობის მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე – 14.3; 2020 წელს – 18.0).

სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში (დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის, უსაფრთხო სისხლის და აივ-ინფექცია შიდსის პროგრამები) ბოლო წლებში მიმდინარეობდა ორსულთა, დონორთა, მაღალი ქცევითი რისკისა და სხვა ჯგუფების, მ.შ. პენიტენციურ სისტემაში მყოფი ბრალდებულების/მსჯავრდებულების, ნებაყოფლობითი შემოწმება აივ/შიდს-ზე. 2021 წელს სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ჩატარებულ იქნა 422 900 ტესტირება (2019 წელს – 441 119). სს ინფექციური პათოლოგიის, შიდსისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ს/პ ცენტრის ანგარიშით, ჩატარებულია 18 241 (2020 წელს – 35 233) სკრინინგული ტესტირება.

გლობალური ფონდის პროგრამის ფარგლებში მაღალი ქცევითი რისკის ჯგუფების წარმომადგენლებს (ინექციური ნარკოტიკების მომხმარებლები, კომერციული სექს მუშაკი-ქალები, მამაკაცთან სექსის მქონე კაცები) მიეწოდებოდა აივ პრევენციული პაკეტით განსაზღვრული მომსახურებები, მათ შორის აივ ნებაყოფლობითი კონსულტირება და ტესტირება.

გაეროს 90-90-90 სამიზნეებთან (აივ ინფიცირებულთა 90%-მა იცის საკუთარი ინფიცირების შესახებ; აივ ინფიცირებულთა 90% იღებს არვ მკურნალობას; მკურნალობაზე მყოფ აივ ინფიცირებულთა 90%-ში მიღწეულია აივ სუპრესია - სისხლში აივ ვირუსის ნულოვანი დონის შენარჩუნება) მიმართებაში ქვეყანას მნიშვნელოვანი პოზიციები აქვს მეორე და მესამე სამიზნეზე, თუმცა ჩამორჩება პირველ 90-თან დაკავშირებით. კერძოდ, 2021 წელს აივ ახალი შემთხვევების 25.1% (2020 წელს - 34.2%) დიაგნოსტირებულია შიდსის სტადიაზე.

რეგიონის სხვა ქვეყნებთან მიმართებაში, საქართველოში მაღალია გაეროს მეორე და მესამე 90 სამიზნეების შესრულება - ანტირეტროვირუსულ მკურნალობაში აივ ინფიცირებულთა ჩართვისა და ვირუსული სუპრესიის მიღწევის მაჩვენებლები.

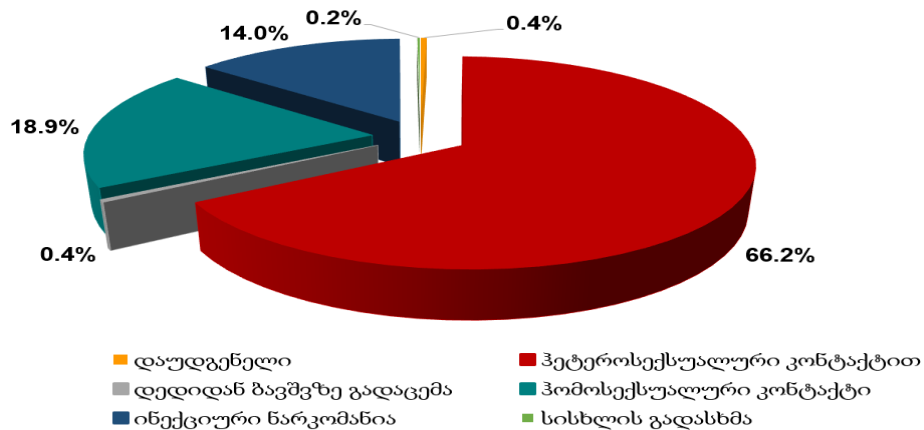
სახელმწიფო და გლობალური ფონდის დაფინანსებით უზრუნველყოფილია შიდსით დაავადებულთა (აფხაზეთის მოსახლეობის ჩათვლით) უნივერსალური ხელმისაწვდომობა ანტირეტროვირუსულ პრეპარატებზე.

საქართველოს ანტირეტროვირუსული მკურნალობის პროგრამა აღიარებულია ერთ-ერთ საუკეთესოდ აღმოსავლეთ ევროპისა და ცენტრალური აზიის რეგიონში. პროგრამა ხასიათდება მაღალი მოცვით, მდგრადობით, მიწოდებული სერვისების მაღალი ხარისხით ქვეყნის მასშტაბით. საქართველომ რეგიონში ერთ-ერთმა პირველმა დანერგა „მკურნალობა ყველასათვის“ სტრატეგია, რაც აივ/შიდს-ით დაავადებულებში მკურნალობის დაწყებას გულისხმობს CD4 უჯრედების რაოდენობის მიუხედავად, რაც მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს მკურნალობის გამოსავალს და ხელს უწყობს ქვეყანაში აივ/შიდსის გავრცელების ტემპის შეჩერებას.

ცხრილი 5.10 აივ-ინფექციის ახალი შემთხვევების განაწილება გადაცემის გზების მიხედვით, საქართველო

	2019		2020		2021	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
ნარკოტიკების ინექციური მომხმარება	114	17.1	59	11.1	74	14.0
ჰეტეროსექსუალური სქესობრივი კონტაქტები	454	68.0	364	68.7	351	66.2
ჰომოსექსუალური სქესობრივი კონტაქტები	94	14.1	98	18.5	100	18.9
სისხლის ან სისხლის პროდუქტების გადასხმა	2	0.3	2	0.4	1	0.2
ვერტიკალური გადაცემა	3	0.4	3	0.6	2	0.4
დაუდგენელი	1	0.1	4	0.8	2	0.4
სულ	668	100.0	530	100.0	74	100.0

სურათი 5.15 აივ ინფიცირებულთა განაწილება გადაცემის გზების მიხედვით, 2021

წყარო: ინფექციური პათოლოგიის, შიდსის და კლინიკური იმუნოლოგიის სპ ცენტრი

ცხრილი 5.11 აივ/შიდსის ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო

	1990	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
სულ	0	2.0	11.6	19.2	19.3	16.9	18.0	18.0	14.3	14.3

ცხრილი 5.12 აივ-ინფექციის ახლად გამოვლენილი შემთხვევები სქესის მიხედვით, საქართველო

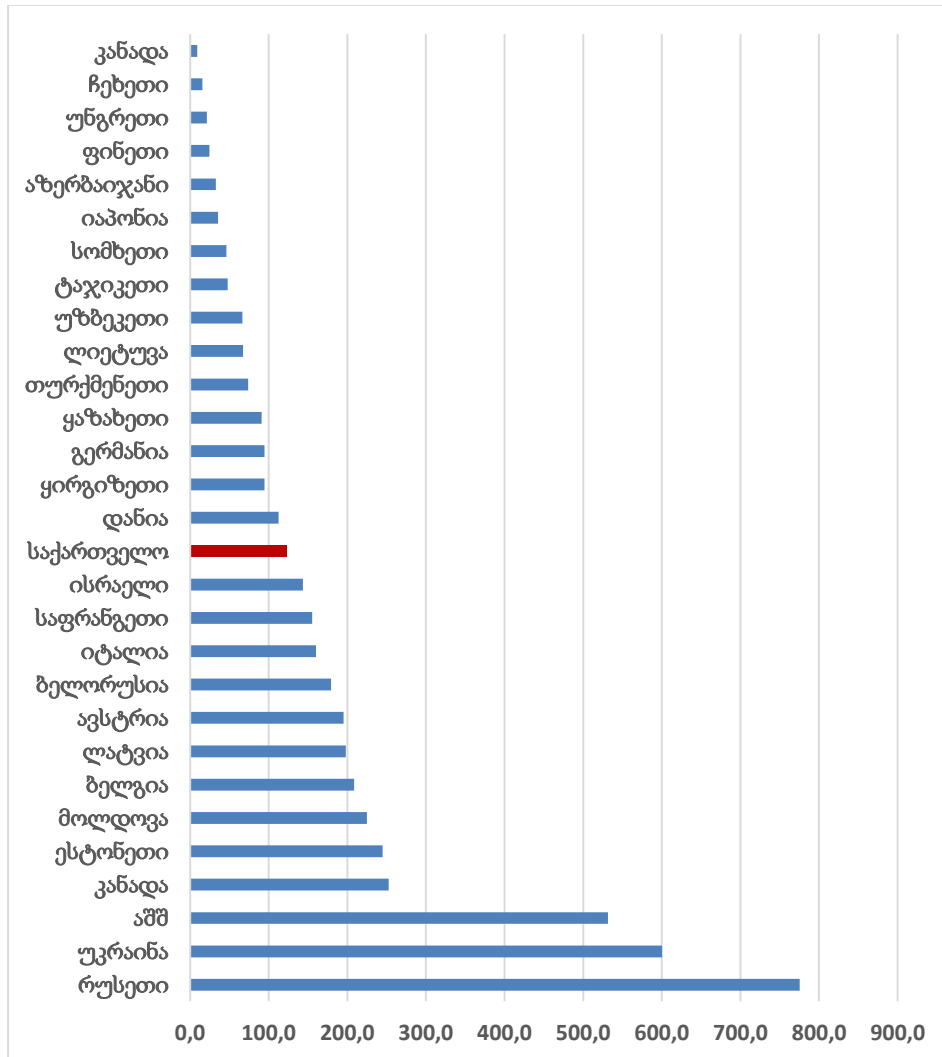
	2019		2020		2021	
	სულ	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	სულ	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	სულ	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
კაცი	508	28.4	399	22.2	400	22.4
ქალი	160	8.3	131	6.8	130	6.8
ორივე სქესი	668	18.0	530	14.3	530	14.3

ცხრილი 5.13 შიდსით დაავადებულებში ლეტალობა სიკვდილის მიზეზების მიხედვით, საქართველო

	2019		2020		2021	
	გარდაიცვალა	%	გარდაიცვალა	%	გარდაიცვალა	%
აივ-თან დაკავშირებული	57	48.7	48	31.0	38	27.5
დაუკავშირებელი	29	24.8	57	36.8	63	45.7
უცნობი	31	26.5	50	32.3	37	26.8
სულ	117	100.0	155	100.0	138	100.0

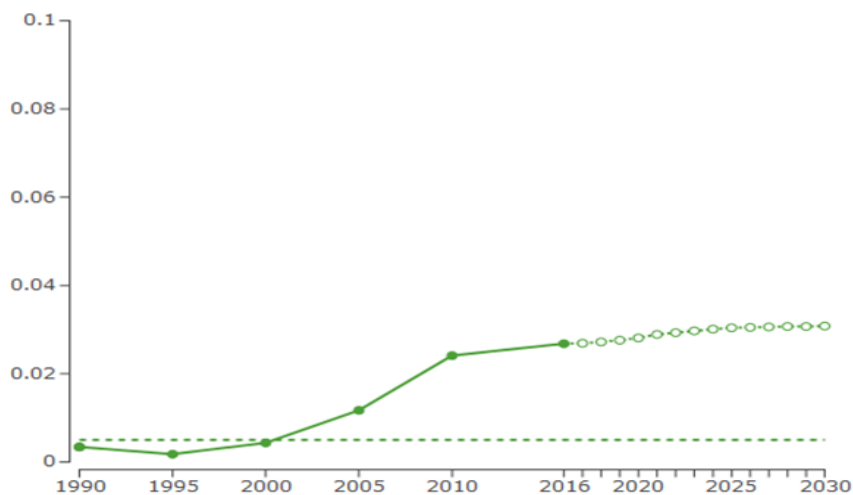
2021 წელს გაგრძელდა 2017 წელს დაწყებული აივ წინასაექვესპოზიციო არე პროფილაქტიკური მკურნალობის პილოტური პროგრამა (PrEP) მსმ პოპულაციის წარმომადგენლებისთვის, რაც შესაძლებლობას იძლევა არე პროფილაქტიკური მკურნალობის ფონზე თავიდან ავიცილოთ მაღალი რისკის მქონე პირების აივ ინფიცირება. დაგეგმილია პროგრამის გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობისა და მასში სხვა მაღალი რისკის პოპულაციების ჩართვა.

სურათი 5.16 აივ ინფექციის ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე

წყარო: IHME

სურათი 5.17 აივ ინფექციის ინციდენტობა 1000 მოსახლეზე, საქართველო

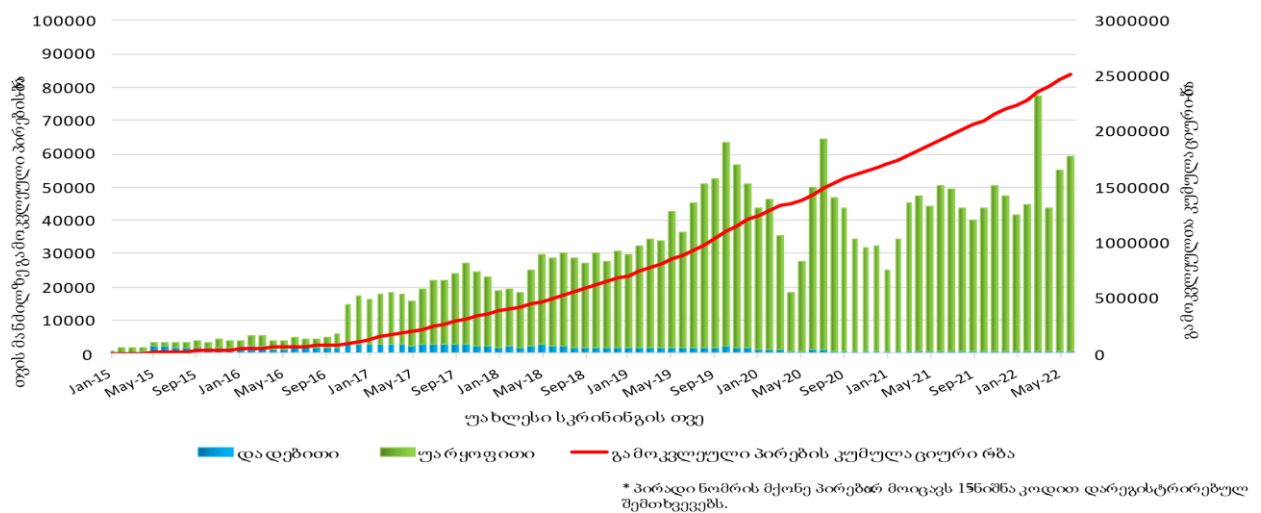
წყარო: <http://www.thelancet.com/lancet/visualisations/gbd-SDGs>

ვირუსული ჰეპატიტი C (HCV)

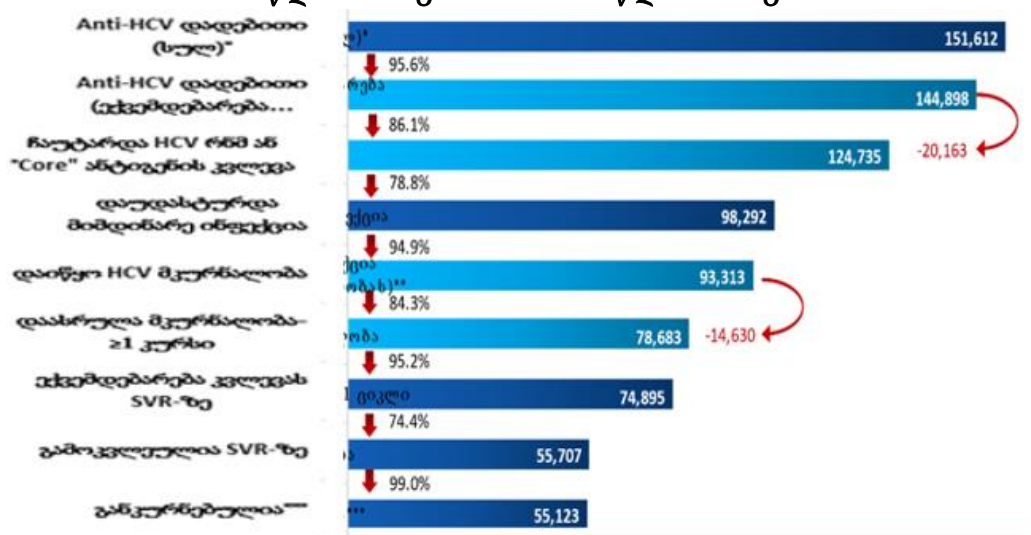
არსებულ მონაცემებზე დაყრდნობით, საქართველო C ჰეპატიტის მაღალი გავრცელების მქონე ქვეყნებს შორისაა, თუმცა აღნიშნულის მიზეზი საფუძვლიანად შესწავლილი არ არის. 2015 წლის პოპულაციური სეროპრევალენტობის კვლევის მიხედვით, საქართველოს მოზრდილ მოსახლეობაში C ჰეპატიტის გავრცელების მაჩვენებელი 7,7%-ია, აქტიური დაავადება კი 5,4%-ს აქვს.

2015 წლიდან საქართველოში ამოქმედდა C ჰეპატიტის ელიმინაციის ეროვნული პროგრამა, შემუშავდა ელიმინაციის სტრატეგია და სამუშაო გეგმა. პროგრამის ფარგლებში ქვეყანაში სრულად ხელმისაწვდომი გახდა C ჰეპატიტის დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის სერვისები. 2015 წლიდან 2022 წლის თებერვლამდე C ჰეპატიტის პირველადი (სკრინინგული) კვლევა ჩატარდა საქართველოს 2,5 მილიონ მოქალაქეს. გამოვლენის მაჩვენებელი 6.5%-ს შეადგენს (სურათები 5.18, 5.19).

სურათი 5.18 სკრინინგით გამოკვლეულ პირთა რაოდენობა თვეების მიხედვით, 2015 წლის იანვარი - 2022 წლის ივნისი

სურათი 5.19 C ჰეპატიტის მკურნალობის კასკადი 2015 წლის 28 ივნისი – 2022 წლის 30 ივნისი

2015 წლიდან 2022 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით განხორციელდა შემდეგი აქტივობები:

- ჩატარდა 4,7 მილიონზე მეტი სკრინინგი;
- გამოკვლეულია 2,3 მილიონი პირი;
- გამოვლინდა 151 000 ანტი-HCV დადებითი შემთხვევა;
- მოსამიებელია 20 000 ანტი-HCV დადებითი პირი;
- 78,000 პაციენტი ჩაერთო მკურნალობის პროგრამაში;
- განკურნების მაჩვენებელი – 99%.

2021 წელს ვირუსული C ჰეპატიტის 2727 ახალი შემთხვევა (2020 წელს - 4 405) აღირიცხა, ინციდენტობის მაჩვენებელი - 74.2, მათ შორის ბავშვებში 5 შემთხვევა, ინციდენტობა - 0.7.

C ჰეპატიტის ვირუსის ელიმინაციის 2016–2020 წლების სტრატეგიული გეგმისა და საქართველოში ჰეპატიტის ელიმინაციის 2021–2025 წლების სტრატეგიულ გეგმის მიმართულებები:

- HCV ინფექციასთან ასოცირებული ვირუსული ჰეპატიტის შესახებ ცნობიერების დონის ამაღლება და ადვოკატირების, განათლებისა და პარტნიორობისათვის საჭირო რესურსების მობილიზება;
- HCV ინფექციის გადაცემის პრევენცია ზიანის შემცირების, სისხლის უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და ინფექციის პრევენციისა და კონტროლის მეშვეობით;
- ვირუსული ჰეპატიტით ინფიცირებულ პირთა იდენტიფიცირება და ზრუნვის კასკადში ჩართვა;
- HCV ინფექციის ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის გაუმჯობესება;
- C ჰეპატიტის მკურნალობისა და ზრუნვის უზრუნველყოფა;
- HCV ინფექციაზე ეპიდზედამხედველობის გაუმჯობესება.

2021 წლის ივნისის ბოლოს დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა, აშშ დაავადებათა კონტროლისა და პრევენციის ცენტრების მხარდაჭერით, დაიწყო „საქართველოში SARS-CoV-2-ისა და ვირუსული B და C ჰეპატიტების სეროპრევალენტობისა და რისკის ფაქტორების პოპულაციური კვლევა“. კვლევამ შეაფასა ქვეყანაში მიმდინარე C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამის პროგრესი, ასევე, B და C ჰეპატიტების და SARS-CoV-2-ის გავრცელება და რისკ-ფაქტორები. გარდა ამისა, კვლევის ფარგლებში განისაზღვრა B ჰეპატიტისა და SARS-CoV-2-ის საწინააღმდეგო იმუნიზაციის ეფექტურობა.

B და C ჰეპატიტების სეროპრევალენტობის ეროვნული კვლევა, საქართველო

	2021		2015
	მოზრდილები	ბავშვები	მოზრდილები
Anti-HCV	6.8%	0%	7.7%
HCV რნმ	1.8%	0%	5.4%
Anti-HBc	22.6%	0.7%	25.9%
HBsAG	2.7%	0.03%	2.9%

კვლევის დასკვნები:

- HCV ინფექციის შთამბეჭდავი კლება (1.8% მოზრდილებში და 0% ბავშვებში). 6 წლის მანძილზე ქრონიკული C ჰეპატიტის გავრცელება 67%-ით შემცირდა;
- HBV ინფექციის ტვირთი უცვლელია მოზრდილებში, ხოლო ბავშვებში აღინიშნა მხოლოდ 1 HBsAg დადებითი შემთხვევა - ვაქცინაციის მაღალი მოცვის მტკიცებულება;
- შეინიშნება HBV და HCV რისკ-ფაქტორების შემცირება; თუმცა, ქრონიკული ინფექციის გავრცელება ნარკოტიკების ინექციურად მომხმარებლებში კვლავ მაღალია;
- HCV-ისა და HBV-ის შესახებ ნაკლებ ადამიანს სმენია, თუმცა მათ შორის, ვისაც სმენია ამ ინფექციების შესახებ, მაღალია ცოდნა მკურნალობის შესახებ.

2015 წლიდან მოყოლებული, საქართველოს C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამამ მიაღწია დიდ პროგრესს და მოახერხა მკურნალობაში ჩაერთო ინფიცირებულთა სავარაუდო რიცხვის ნახევარზე მეტი - 76 000-ზე მეტი ადამიანი - და მიაღწია განკურნების 99.0%-იან მაჩვენებელს.

- ❖ 2021 წლის ივლისში ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციამ (WHO) CDC-ისთან ერთად საქართველოში ჩაატარა საორიენტაციო შეხვედრა ვირუსული ჰეპატიტების ელიმინაციის ვალიდაციის ხელსაწყოთა გაცნობის მიზნით. საქართველო იქნება ერთ-ერთი პირველი სამოდელო ქვეყანა, სადაც დაინერგება აღნიშნული ხელსაწყო;
- ❖ CDC-ის დირექტორმა C ჰეპატიტის ელიმინაციის ქართულ პროგრამას სანიმუშო თანამშრომლობისთვის CDC-ის უმაღლესი ჯილდო - „Honor Awards“ მიანიჭა;

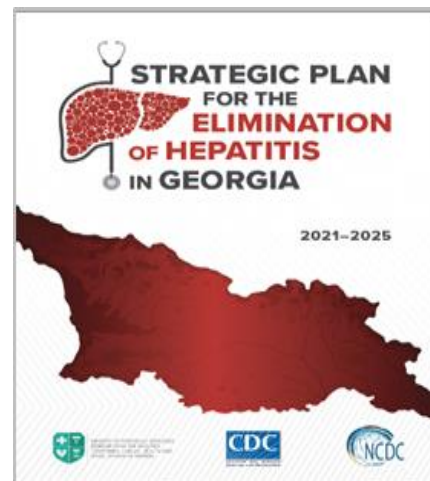

C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამაში სულ უფრო ფართოვდება პარტნიორობის ქსელი, მათ შორის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ისეთი ორგანიზაციების მხარდაჭერა, როგორებიცაა CDC, WHO, ჰეპატიტების მსოფლიო ალიანსი, EASL, NOhep მოძრაობა, ბრისტოლის უნივერსიტეტი, გლობალური ფონდი, ინოვაციური დიაგნოსტიკის ფონდი (FIND), LIFER და სხვა.

ქვეყანაში მიმდინარე C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამის შეფასების, ასევე B და C ჰეპატიტების გავრცელებისა და რისკ-ფაქტორების შესწავლის მიზნით, CDC-ის მხარდაჭერით, 2021 წელს საქართველოში ჩატარდა SARS-CoV-2-ისა და ვირუსული B და C ჰეპატიტების სეროპრევალენტობისა და რისკის ფაქტორების პოპულაციური კვლევა. კვლევის მონაცემებით, მოზრდილ მოსახლეობაში C ჰეპატიტის აქტიური შემთხვევების გავრცელებამ 1.8% შეადგინა, ხოლო ბავშვებში შემთხვევები არ დაფიქსირებულა. 6 წლის მანძილზე ქრონიკული C ჰეპატიტის გავრცელებამ 67%-ით იკლო (5.4% 2015 წელს და 1.8% 2021 წელს). კვლევამ შთამბეჭდავი შედეგი აჩვენა B ჰეპატიტის მხრივაც - ბავშვებში B ჰეპატიტის გავრცელება მხრივაც. ტესტირებულთა შორის ბავშვებში B ჰეპატიტის მხოლოდ ერთი შემთხვევა დადასტურდა (0,03%), რაც ვაქცინაციის პროგრამის წარმატებულ მიმდინარეობაზე მიუთითებს.

საქართველო აქტიურად მუშაობს C ჰეპატიტის ელიმინაციაზე და მნიშვნელოვან ნაბიჯებს დგამს WHO-ს ვირუსული ჰეპატიტების ელიმინაციის სამიზნეების მიღწევისაკენ. C ჰეპატიტის ელიმინაციის განახლებული 2021-2025 წლების სტრატეგიული გეგმა იქნება ახალი გზამკვლევი პროგრამის ელიმინაციის მიზნების მიღწევისათვის. იმედს ვიტოვებთ, რომ საქართველო იქნება ერთ-ერთი პირველი ქვეყანა, რომელიც მიაღწევს C ჰეპატიტის ელიმინაციას.

ქრონიკული B ჰეპატიტით დაავადებული მოზრდილების ტესტირება და მკურნალობა, რომელთა რაოდენობაც 2015 წლის კვლევის საფუძველზე დაახლოებით 80 000 ადამიანს შეადგენს, რჩება შეზღუდული. ამის გათვალისწინებით, აღნიშნულის საპასუხოდ B ჰეპატიტი შევიდა საქართველოს ვირუსული ჰეპატიტის ელიმინაციის განახლებულ 2021-2025 წლების სტრატეგიაში.

წითელა

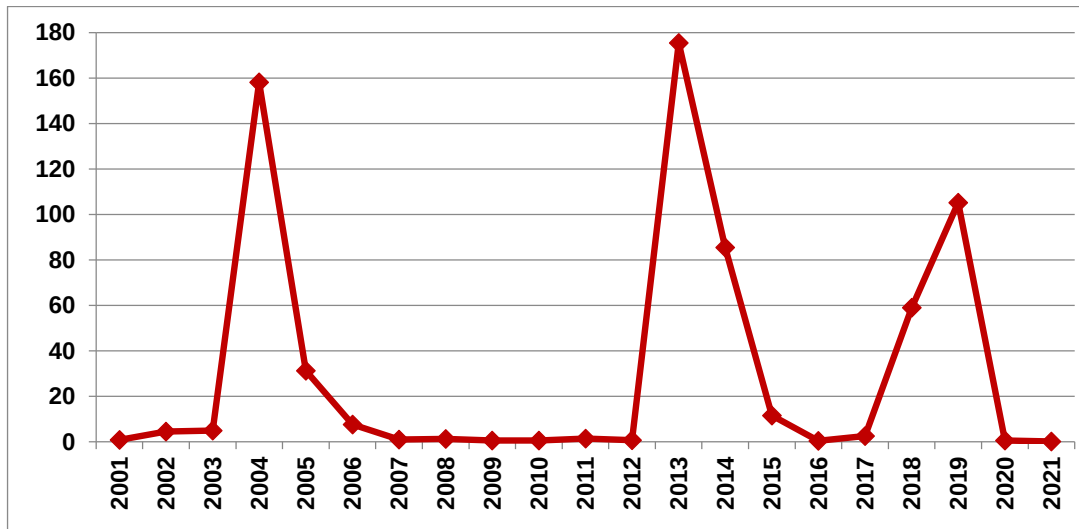
საქართველოში წითელა სავალდებულო რეგისტრაციას და ეპიდზედამხედველობას ექვემდებარება. ქვეყანაში წითელათი ავადობის მნიშვნელოვანი მატება 2004 და 2013 წლებში დაფიქსირდა. 2013 წლის პიკი განპირობებულია 2008 წელს იმუნიზაციის მასობრივი კამპანიის წარუმატებლობით. აღნიშნულმა ხელი შეუწყო მოსახლეობის არაიმუნური ფენის დაგროვებას, რაც წითელათი ავადობის ეპიდემიური მატების პირობა გახდა. ავადობის ტვირთი, ძირითადად, 1 წლამდე და 15-30 წლის ასაკის მოსახლეობაში დაფიქსირდა.

2013 წლიდან, ეპიდემიის გავრცელების შეკავების მიზნით, განხორციელდა დამატებითი კამპანიური ღონისძიებები: 14 წლამდე ასაკის ბავშვთათვის წითელას საწინააღმდეგო აცრების კურსის დასრულება და დამატებითი აცრის ჩატარება 15-30 წლის ასაკის მოსახლეობის, სამედიცინო მუშაკებისა და სხვა სპეციფიკური კონტინგენტისთვის. 2013-2015 წლებში წითელა-წითურა-ყბაყურას საწინააღმდეგო ვაქცინის დამატებითი დოზა დაახლოებით 150 000 მოქალაქემ მიიღო. შედეგად, ქვეყანაში წითელათი ავადობამ მნიშვნელოვნად იკლო - 2015 წელს აღრიცხული იყო წითელას 431 შემთხვევა, 2016 წელს - 14 შემთხვევა. 2017 წელს წითელას შემთხვევათა რიცხვმა მოიმატა (94 შემთხვევა). 2018 წელს შემთხვევების და, შესაბამისად, ინციდენტობის მნიშვნელოვანი ზრდა იყო დაფიქსირებული.

2019 წლის დასაწყისში, როგორც ევროპის უმრავლეს ქვეყნებში, აღინიშნა წითელას ეპიდაფეთქება, რომლის მართვა წარმატებით მოხერხდა, ჩატარდა 170 000 ადამიანის დამატებითი იმუნიზაცია, განსაკუთრებით 20-40 წლის ასაკობრივ ჯგუფში.

ამ კამპანიის შედეგად, 2020 წელს წითელას სულ 20 შემთხვევა დაფიქსირდა, 2021 წელს ქვეყანაში დაფიქსირდა წითელას ინციდენტობის მნიშვნელოვანი კლება (სურათი 5.20), თუმცა სამ რეგიონში - აჭარა, გურია და რაჭა-ლეჩხუმი, დაფიქსირდა ქვეყნის მაჩვენებელზე მაღალი ინციდენტობა.

სურათი 5.20 წითელა, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე

წყარო: დეჯეც

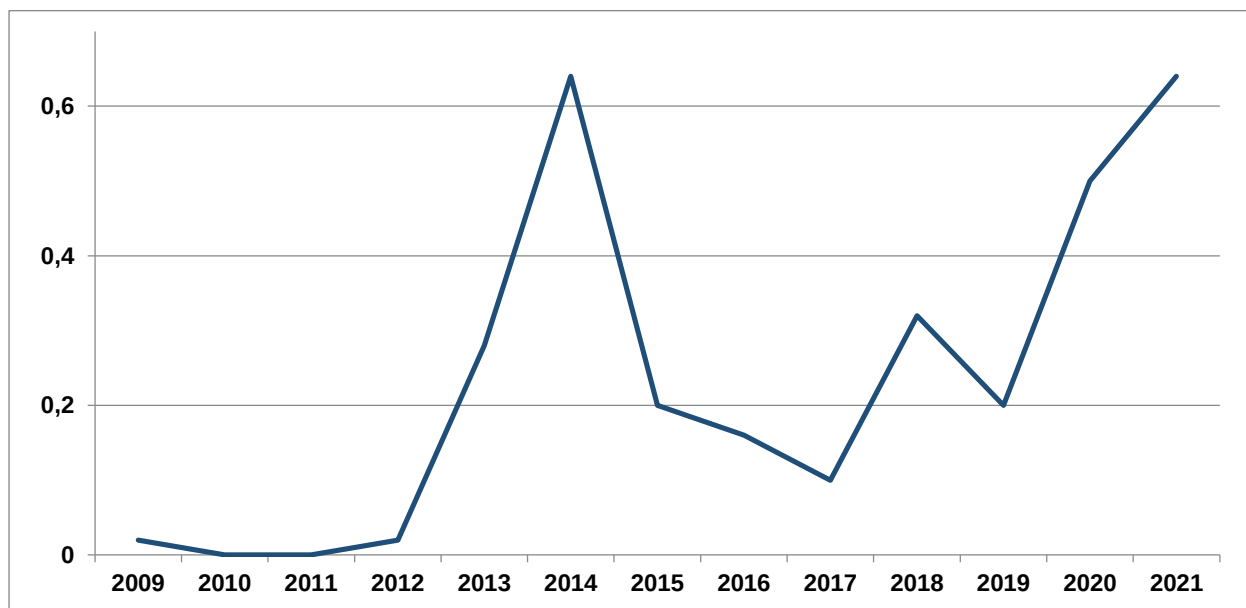
ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება

2014 წელს აღმოსავლეთ საქართველოში ადგილი ჰქონდა ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების აფეთქებას. მთლიან მოსახლეობაში აღირიცხა ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების 24 შემთხვევა (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 0.6). გარდაიცვალა 4 ადამიანი (ლეტალობის მაჩვენებელი - 16.7).

2014 წლიდან 2018 წელს პირველად დაფიქსირდა ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების ინციდენტობის მატება (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 0.3). 2020 წელს ინციდენტობამ შეადგინა 0.5, სულ აღირიცხა ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების 20 შემთხვევა. 2021 წლის მონაცემებით, აღრიცხულია ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების 24 შემთხვევა, ყველა შემთხვევა ლაბორატორიულად ტესტირებული და დადასტურებულია (ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 0.64). საანგარიშო წლის განმავლობაში შესწავლილი იქნა 71 საექვო შემთხვევა, საიდანაც 24 (33.9%) არის დადასტურებული, ხოლო 47 (66.1%) უკუგდებული. გარდაიცვალა 2 ადამიანი: 10 წლის მამაკაცი (ადიგენი, გომარო), 49 წლის ქალი (ადიგენი, წახანი). ლეტალობის მაჩვენებელი 8.3%-ს შეადგენს.

საანგარიშო წელს, გასულ წელთან შედარებით, შემცირებულია ლეტალობის მაჩვენებელი. 2021 წელს შემთხვევები აღრიცხულია 2 რეგიონში: სამცხე-ჯავახეთში - 14/9.26, შიდა ქართლში - 10/3.93 (სურათი 5.21).

სურათი 5.21 ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება, ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: დეკჯეც

ცოფი

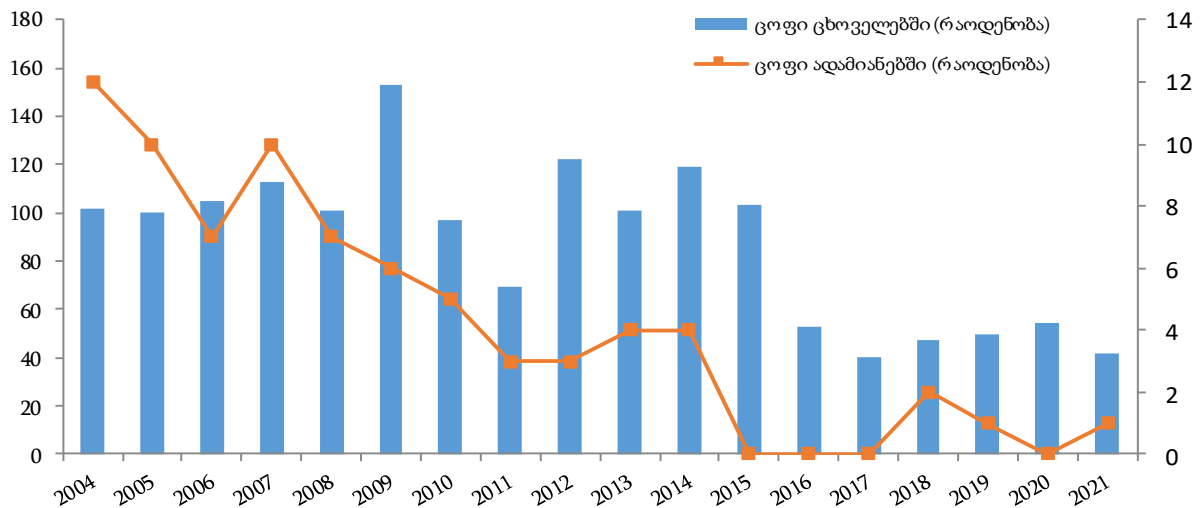
1997-2006 ათლეულის განმავლობაში საქართველოში რეგისტრირებული იყო ცოფის 96 შემთხვევა, ხოლო მომდევნო ათ წელიწადში - 42. ადამიანებში ცოფით დაინფიცირების მაქსიმალური რიცხვი - 21 შემთხვევა - დაფიქსირდა 1996 წელს. ადამიანთა ცოფით დაავადების ნულოვანი მაჩვენებელი პირველად იქნა მიღწეული 2015 წელს, რომელიც 2016-2017 წლებშიც იქნა შენარჩუნებული.

2017-2020 წლებში ადამიანთა ცოფის რეგისტრირებული შემთხვევების შესწავლა აჩვენებს, რომ შემთხვევები უკავშირდება ადამიანთა გარეული ცხოველისგან ან უცნობ დაზარალების ფაქტს, რაც ტიპურია ისეთ ტერიტორიებზე, სადაც დაწყებულია ცოფის საწინააღმდეგო კომპლექსური ღონისძიებები, თუმცა ჯერ კიდევ არასაკმარისია.

ცოფი რჩება ენდემურ დაავადებად საქართველოსთვის. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ დასახულია სტრატეგია - 2030 წლისთვის ნულამდე იქნეს დაყვანილი მაღლიდან ადამიანზე ცოფის ვირუსის გადაცემის შემთხვევები.

2020 წელს ადამიანში ცოფის შემთხვევა არ აღრიცხულა, 2021 წელს დაფიქსირდა ადამიანის ცოფით დაავადების ერთი შემთხვევა (სურათი 5.22). მიუხედავად ამისა, დაზარალებულთა რაოდენობის მაჩვენებელი ამ წლებში კვლავ მაღალი იყო. სამედიცინო დაწესებულებებში დაკბენილ, დადორბლილ, დაკაწრულ (დაზარალებულ) მოქალაქეთა მიმართულების რაოდენობამ 2021 წელს შეადგინა 50304 (2020 წელს – 55891).

სურათი 5.22 ცოფის შემთხვევების რაოდენობა, საქართველო

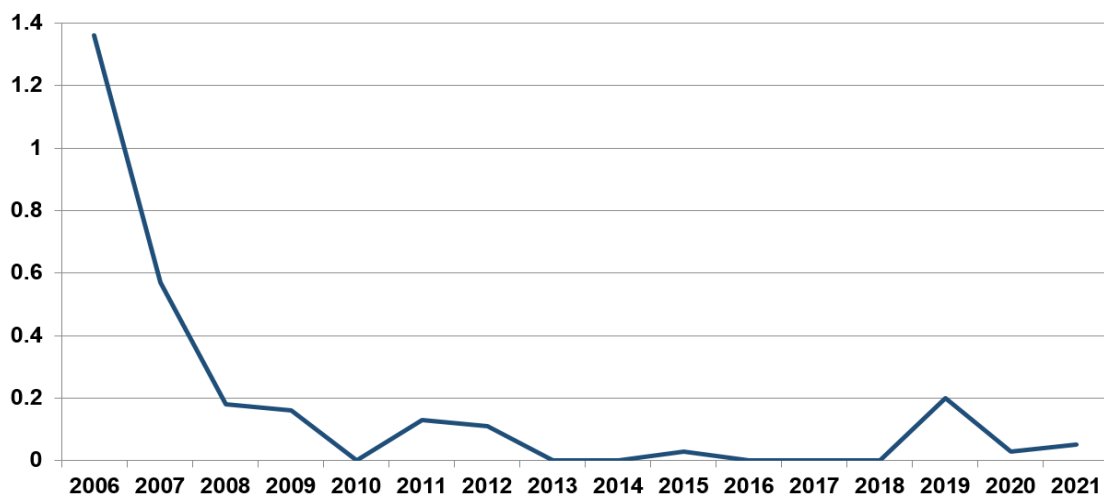
წყარო: დეპჯეც

იმისთვის, რომ ქვეყანაში მიღწეულ იქნას ცოფის ელიმინაციის მდგრადი შედეგი, საჭიროა დამატებითი ღონისძიებების გატარება, როგორც მოსახლეობაში მათი განათლების ამაღლების, ასევე ამ სფეროში დასაქმებული მედპერსონალის ცოდნის განახლების/გაღრმავების და მათი კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით.

მალარია

2002 წლიდან მალარიის ინციდენტობის მაჩვენებელი მკვეთრი შემცირების დინამიკით ხასიათდებოდა და 2013-2014 წლებში ნულს გაუტოლდა. 2018 წელს ზედამხედველობა დამყარდა 11 საექვო შემთხვევაზე, რომელთაგან მალარია დადასტურდა 9 შემთხვევაში (ყველა შემოტანილი). დადასტურებულ შემთხვევებში 3 იყო უცხო ქვეყნის მოქალაქე და 6 საქართველოს მოქალაქე, რომლებიც მუშაობდნენ საზღვარგარეთ. 2019 წელს მალარიის 8 შემოტანილი შემთხვევა დაფიქსირდა საქართველოში (ერთი იყო უცხოელი, 7 საქართველოს მოქალაქე). 2021 წელს საქართველოში მალარიის მხოლოდ 2 შემთხვევა დაფიქსირებული (სურათი 5.23).

სურათი 5.23 მალარიის ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო

წყარო: დეპჯეც

სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციები

წინა წელთან შედარებით, 2021 წელს საქართველოში სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების შემთხვევათა რაოდენობის მატება აღინიშნა. შემთხვევათა ყველაზე დიდი რაოდენობით კვლავაც გამოირჩევა ტრიქომონიაზი, ქლამიდიოზი და სიფილისი, რომელთაც მოყვება გენიტალური ჰერპესი და გონორეა.

ცხრილი 5.14 სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების ახალი შემთხვევები, საქართველო

	2019		2020		2021	
	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
სიფილისი	1059	28.5	863	23.2	1096	29.6
გონოკოკური ინფექცია	738	19.8	396	10.6	498	13.4
ქლამიდიური ინფექცია	1599	43.0	1310	35.2	1111	30.0
ტრიქომონიაზი	4422	118.9	2462	66.1	2405	64.8

ცხრილი 5.15 სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციები, ახალი შემთხვევების განაწილება ასაკის და სქესის მიხედვით, საქართველო, 2021

	სქესი	ასაკობრივი ჯგუფები											
		სულ		0 - 14		15 - 19		20 - 29		30 - 39		40 და მეტი	
		შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა
სიფილისი, ყველა ფორმა	მ	724	40.6	724	1	0.3	19	17.5	87	77.6	165	140.8	176
	ქ	372	19.3	372	1	0.3	5	5.2	32	31.8	36	32.3	115
გონოკოკური ინფექცია	მ	351	19.7	351	0	0.0	22	20.3	95	84.7	89	79.9	100
	ქ	147	7.6	147	0	0.0	1	1.0	7	7.0	26	23.3	70
ქლამიდიური ინფექცია	მ	468	26.2	468	0	0.0	34	31.3	67	59.8	102	91.6	136
	ქ	643	33.4	643	1	0.3	17	17.7	119	118.3	150	134.6	204
ტრიქომონიაზი	მ	621	34.8	621	0	0.0	10	9.2	114	101.7	121	108.6	199
	ქ	1784	92.7	1784	14	3.8	106	110.1	336	334.0	491	440.8	503

არაგადამდები ავადმყოფობები

საქართველოში არაგადამდებ დაავადებებზე დაავადებათა ტვირთის უდიდესი ნაწილი მოდის და სიცოცხლის ყველაზე პროდუქტიულ წლებზე, და შესაბამისად, არა მხოლოდ ჯანმრთელობაზე, არამედ ქვეყნის მდგრად განვითარებაზეც დიდ გავლენას ახდენს.

არაგადამდებ დაავადებათა ეფექტური პრევენციისა და კონტროლისათვის აუცილებელია ზუსტი და სანდო ინფორმაციის არსებობა, ჯანმრთელობის ინდიკატორების მონიტორინგი და განსაზღვრა, ინტერვენციების მონიტორინგი და შეფასება.

2017 წლიდან ამოქმედდა ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფის სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც ვრცელდება შემდეგ დაავადებებზე: გულ-სისხლძარღვთა დაავადებები; ფილტვის ქრონიკული დაავადებები; დიაბეტი (ტიპი II); ფარისებრი ჯირკვლის დაავადებები, ეპილეფსია, პარკინსონის დაავადება.

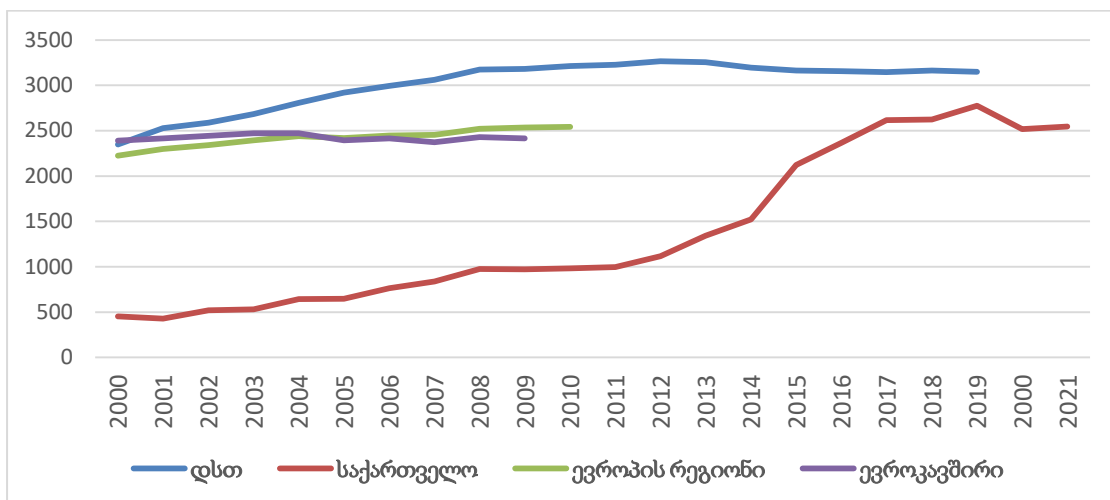
2018-2019 წლებში საქართველოში ჩატარდა მრავალინდიკატორული კლასტერული კვლევა (MICS), აღნიშნული კვლევა გაეროს ბავშვთა ფონდის მიერ არის შემუშავებული და მისი მხარდაჭერით ჩატარებული შინამეურნეობების ერთ-ერთი ყველაზე დიდი საერთაშორისო კვლევაა მსოფლიოში. MICS-ის ჩატარება 1990-იან წლებში დაიწყო და დღემდე 300-ზე მეტი კვლევა ჩატარდა 100-ზე მეტ ქვეყანაში. MICS-ი 180-ზე მეტ ინდიკატორს ფარავს, რაც განვითარებისთვის საჭირო ინტერვენციების ზუსტ განსაზღვრას უწყობს ხელს (<https://www.unicef.org/georgia/ka/>).

სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობები

სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობების წილი ქვეყანაში რეგისტრირებული ახალი შემთხვევების 9.3%-ს შეადგენს. ავადმყოფობათა ამ ჯგუფში მაღალი ავადობით და სიკვდილიანობით ხასიათდება ჰიპერტენზიული, იშემიური და ცერებროვასკულური ავადმყოფობები. 2021 წელს აღირიცხა სისხლის მიმოქცევის ავადმყოფობების 103293 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობის მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე 2785.2 გაუტოლდა.

ბავშვთა ასაკობრივ ჯგუფში აღირიცხა 495 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობის მაჩვენებელი 64.6 (2020 წელი - 144.8).

სურათი 5.24 სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობებით ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებლები 100000 მოსახლეზე

წყარო: დკსჯეც

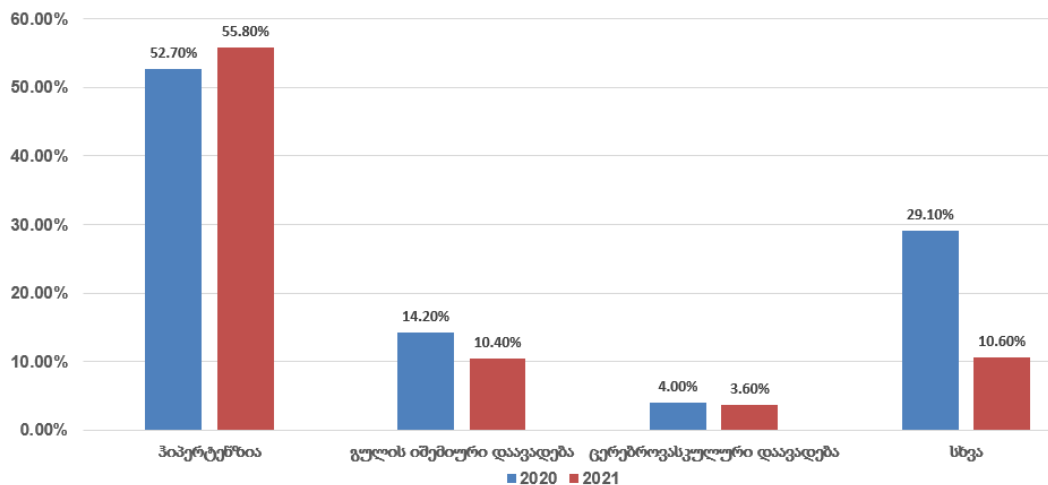
ცხრილი 5.16 სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
2012	355657	9537.9	133411	3577.8	4044	593.2	823	120.7
2013	425232	11438.1	196348	5281.5	2347	343.4	1739	254.5
2014	409817	11018.3	165398	4446.9	1789	257.8	2069	298.1
2015	425105	11411.4	174735	4690.5	2793	392.8	3581	503.6
2016	447713	12011.1	190994	5123.9	1815	250.0	1731	238.4
2017	429932	10950.6	184729	4955.2	879	119.0	1555	210.4
2018	408233	10954.7	147979	3970.9	993	133.0	2077	277.0
2019	386894	10399.9	140269	3770.5	437	57.7	697	92.1
2020	403767	10853.3	97237	2612.0	546	71.7	849	111.4
2021	393475	10609.8	103293	2785.2	568	74.5	495	64.6

ცხრილი 5.17 სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობების სტრუქტურა, საქართველო, 2021

	რეგისტრირებულია წლის ბოლოს				ახალი შემთხვევები			
	სულ		მშ ბავშვები		სულ		მშ ბავშვები	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობები	393475	100	568	100	103293	100	495	100
<i>მათ შორის:</i>								
მწვავე რევმატული ცხელება	1458	0.4	80	14.1	129	0.1	13	2.6
გულის ქრონიკული რევმატული დაზიანებები	3554	0.9	26	4.6	374	0.4	20	4.0
ჰიპერტენზიული ავადმყოფობა	252996	64.3	15	2.6	57593	55.8	11	2.2
გულის იშემიური ავადმყოფობა	59328	15.1	0	0.0	10716	10.4	2	0.4
ფილტვში სისხლის მიმოქცევის მოშლა და ფილტვისმიერი გული	893	0.2	0	0.0	156	0.2	1	0.2
ცერებროვასკულური ავადმყოფობები	10696	2.7	19	3.3	3763	3.6	12	2.4
არტერიების არტერიოლების და კაპილარების ავადმყოფობები	3917	1.0	33	5.8	2254	2.2		0.0
გულის სხვა ავადმყოფობები	37021	9.4	283	49.8	10899	10.6	67	13.5

სურათი 5.25 სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობები, ახალი შემთხვევების სტრუქტურა (%), საქართველო, 2021

წყარო: დკსჯეც

ჰიპერტენზიული ავადმყოფობა

კარდიოვასკულური ავადმყოფობების 2021 წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევების სტრუქტურაში 64.3% ჰიპერტენზიაზე მოდის (2020 წელს - 58.3%), მაჩვენებლის მატების ტრენდი ბოლო წლებში ნარჩუნდება. არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების კვლევის STEPS 2016-ის მონაცემებით, ჰიპერტენზია მოსახლეობის 37.7%-ში აღირიცხა.

ცერებროვასკულური ავადმყოფობები

ცერებროვასკულური ავადმყოფობები სისხლის მიმოქცევის სისტემის ავადმყოფობების სტრუქტურაში რიგით მესამე ადგილს იკავებს, მათზე წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევების 2.7% მოდის (2020 წელს - 3.1%).

გულის იშემიური ავადმყოფობები

2021 წელს სისხლის მიმოქცევის სისტემის ახალი შემთხვევების 10.4%-ს გულის იშემიურმა ავადმყოფობებმა შეადგინა (2020 წელს - 14.2%); მათ შორის სტენოკარდია – 4.1% (2020 წელს - 5.4%); მიოკარდიუმის მწვავე ინფარქტი – 1.2% (2020 წელს - 1.4%) და სხვა მწვავე იშემიური ავადმყოფობები – 0.3% (2020 წელს - 0.8%).

ცხრილი 5.18 გულის იშემიური ავადმყოფობების სტრუქტურა, საქართველო, 2021

	ახალი შემთხვევები	
	რაოდენობა	%
გულის იშემიური ავადმყოფობა	10716	100
სტენოკარდია	4281	39.7
მიოკარდიუმის მწვავე ინფარქტი	1265	11.8
გულის სხვა მწვავე იშემიური ავადმყოფობა	321	3.0

ცხრილი 5.19 რევმატიული ავადმყოფობის გავრცელება, საქართველო, 2021

	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
გულის რევმატიული ავადმყოფობა	503	13.6
მწვავე რევმატიული ცხელება	129	3.5
მათ შორის მწვავე რევმატიული ცხელება გულის დაზიანებით	32	0.9
გულის ქრონიკული რევმატიული ავადმყოფობები	374	10.1

ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევები

ენდოკრინული სისტემის დარღვევების წილი საკმაოდ დიდია არაგადამდებ დაავადებათა შორის, განსაკუთრებით ეს ეხება შაქრიან დიაბეტსა და ფარისებრი ჯირკვლის დაავადებებს.

ცხრილი 5.20 ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევები, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	წლის ბოლოს (კონტინენტი)	პრევალენტობა 10000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 10000 მოსახლეზე	წლის ბოლოს (კონტინენტი)	პრევალენტობა 10000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 10000 ბავშვზე
2012	133419	3578.0	60284	1616.7	4797	703.6	5222	766.0
2013	150931	4059.8	66824	1797.5	4574	669.3	5514	806.9
2014	173554	4666.2	77902	2094.5	6234	898.2	6101	879.0
2015	173705	4662.9	88758	2382.6	5656	795.5	7896	1110.5
2016	186814	5011.8	85018	2280.8	5059	696.8	6828	940.4
2017	183093	4911.3	87855	2356.6	4796	649.1	7402	1001.8
2018	183487	4923.8	83135	2230.9	5660	755.0	5485	731.6
2019	184354	4955.5	71741	1928.4	5824	769.6	6745	891.3
2020	193224	5190.4	34538	927.8	5922	777.3	2836	372.2
2021	195099	5260.7	57952	1562.6	5516	720.1	5398	704.7

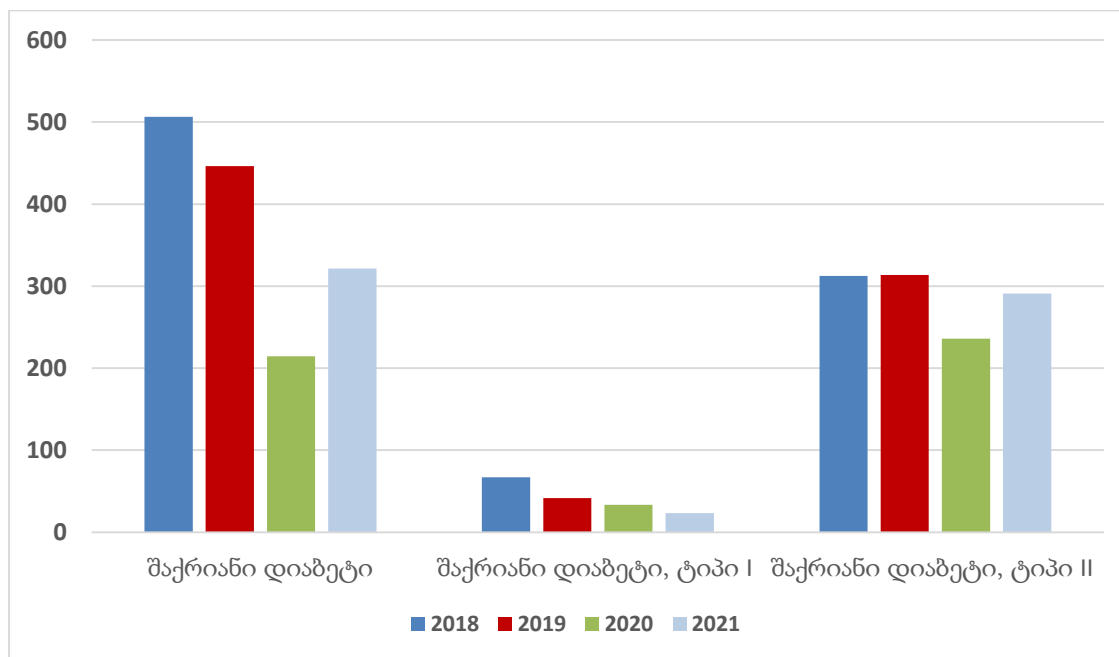
ცხრილი 5.21 ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევები, საქართველო

	2020				2021			
	წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევებითა რაოდენობა	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	წლის ბოლოს რეგისტრირებული მთხვევებითა	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევები	193224	5190.4	34538	927.8	195099	5260.7	54230	1462.3
მათ შორის:								
სუბკლინიკური იოდდეფიციტური ჰიპოთირეოზი და ჰიპოთირეოზის სხვა ფორმები	31754	853.0	12523	336.4	35937	969.0	15982	430.9
თიროიდიტი	6737	181.0	2483	66.7	7358	198.4	4077	109.9
თირეოტოქსიკოზი (ჰიპერთირეოზი)	4666	125.3	1264	34.0	4686	126.4	1201	32.4
შაქრიანი დიაბეტი, ტიპი I	13771	369.9	1238	33.3	13104	353.3	869	23.4
შაქრიანი დიაბეტი, ტიპი II	71449	1919.3	8786	236.0	74303	2003.5	10794	291.1

შაქრიანი დიაბეტი

უკანასკნელ წლებში საქართველოში აღინიშნება ზოგადად დიაბეტის კლების ტენდენცია, თუმცა 2021 წელს დაფიქსირდა შაქრიანი დიაბეტის ტიპი II ახალი შემთხვევების მატება ინციდენტობის მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე გაუტოლდა 291.1 (2020 წელს - 236.0) (სურათი 5.26).

სურათი 5.26 შაქრიანი დიაბეტის ინციდენტობის მაჩვენებელი დიაბეტის ტიპის მიხედვით, საქართველო

წყარო: დკსჯეც

2021 წელს შაქრიანი დიაბეტის ტიპი I ახალი შემთხვევების 16.4% რეგისტრირებული იყო 15 წლამდე ბავშვებში (2020 წელს - 7.9%). შაქრიანი დიაბეტის ტიპი II 8 ახალი შემთხვევაა რეგისტრირებული ბავშვებში (2020 წელს - 19).

არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების კვლევის (STEPS-2016) მონაცემებით, უზმოზე გლუკოზის მომატებული მაჩვენებელი (6.1-7.0 მმოლ/ლ) 18-69 წლის მოსახლეობის 2%-ს აღმოაჩნდა, ხოლო უზმოზე გლუკოზის მაღალი მაჩვენებელი (>7 მმოლ/ლ) – მოსახლეობის 4.5%-ს.

სასუნთქი სისტემის ორგანოების ავადმყოფობები

რესპირაციული სისტემის ქრონიკული ავადმყოფობები

რესპირაციული სისტემის ქრონიკული ავადმყოფობების (ასთმა, სასუნთქი სისტემის ალერგიული ავადმყოფობები, ფილტვის ქრონიკული ობსტრუქციული ავადმყოფობები, ფილტვის პროფესიული ავადმყოფობები, პულმონარული ჰიპერტენზია) ჯგუფი სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების ძირითად ნაწილს შეადგენს.

ცხრილი 5.24 სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	605179	16229.5	521947	13997.4	299733	43964.7	273598	40131.2
2013	652700	17556.7	557495	14995.8	307330	44971.5	280157	40995.2
2014	701367	18856.9	601832	16180.8	347782	50108.2	317731	45778.5
2015	762210	20460.5	703727	18890.6	351131	49384.3	340217	47849.3
2016	796890	21378.6	744673	19977.8	345386	47570.5	337757	46519.8
2017	704981	18910.4	647066	17356.9	313244	42392.5	305746	41377.8
2018	714425	19171.2	641365	17210.7	300097	40027.9	288774	38517.6
2019	649309	17453.8	583156	15675.6	272370	35991.6	263511	34821.0
2020	395103	10613.3	334549	8986.7	131004	17193.3	125913	16526.2
2021	367698	9914.7	308428	8316.5	133901	17480.5	125811	16424.4

ცხრილი 5.25 სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო, 2021

	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობები	9914.7	8316.5
ზედა სასუნთქი გზების მწვავე რესპირაციული ინფექციები	5181.2	5117.5
პნევმონია	532.1	509.2
ქვედა სასუნთქი გზების სხვა მწვავე რესპირაციული ინფექციები	1242.5	1224.1
ზედა სასუნთქი გზების სხვა ავადმყოფობები	1590.6	935.3
მათ შორის: ალერგიული რინიტი	312.7	160.2
ქვედა სასუნთქი გზების ქრონიკული ავადმყოფობები	1084.7	295.6
მათ შორის: ქრონიკული და დაუზუსტებელი ბრონქიტი	563.6	186.3
ემფიზემა	23.9	4.3
ფილტვის სხვა ქრონიკული ობსტრუქციული ავადმყოფობები	206.0	53.1
ასთმა და ასთმური სტატუსი	276.7	49.5

ბრონქოექტაზია	14.5	2.5
ფილტვის ავადმყოფობები გამოწვეული გარეგანი ფაქტორებით	6.2	1.4
სასუნთქი სისტემის სხვა ავადმყოფობები, რომლებიც უპირატესად აზიანებენ ინტერსტიციუმს	7.6	4.2
ქვედა სასუნთქი გზების ჩირქოვანი და ნეკროზული მდგომარეობები	5.0	1.2
სასუნთქი სისტემის სხვა ავადმყოფობები	38.8	21.3

ცხრილი 5.2 სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება ბავშვებში, საქართველო, 2021

	0-15 წლამდე ბავშვები	
	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობები	17480.5	16424.4
ზედა სასუნთქი გზების მწვავე რესპირაციული ინფექციები	12124.8	12040.9
პნევმონია	439.4	408.9
ქვედა სასუნთქი გზების სხვა მწვავე რესპირაციული ინფექციები	2250.1	2258.0
ზედა სასუნთქი გზების სხვა ავადმყოფობები	2170.1	1422.3
მათ შორის: ალერგიული რინიტი	359.7	265.3
ქვედა სასუნთქი გზების ქრონიკული ავადმყოფობები	227.7	49.6
მათ შორის: ქრონიკული და დაუზუსტებელი ბრონქიტი	167.0	33.3
ემფიზემა	0.0	0.0
ფილტვის სხვა ქრონიკული ობსტრუქციული ავადმყოფობები	5.1	2.3
ასთმა და ასთმური სტატუსი	55.0	13.4
ბრონქოექტაზია	0.7	0.5
ფილტვის ავადმყოფობები გამოწვეული გარეგანი ფაქტორებით	0.0	0.0
სასუნთქი სისტემის სხვა ავადმყოფობები, რომლებიც უპირატესად აზიანებენ ინტერსტიციუმს	0.3	0.3
ქვედა სასუნთქი გზების ჩირქოვანი და ნეკროზული მდგომარეობები	0.0	0.0
სასუნთქი სისტემის სხვა ავადმყოფობები	15.3	12.9

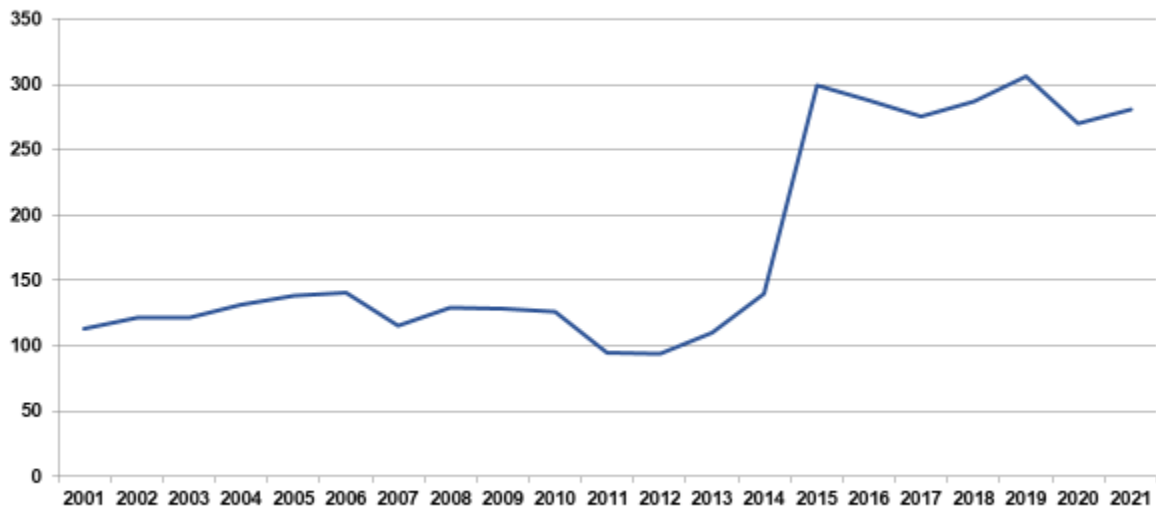
2021 წელს აღრიცხული ქვედა სასუნთქი გზების ქრონიკული ავადმყოფობების ჯგუფში ფილტვის ქრონიკულ ობსტრუქციულ ავადმყოფობებზე 74.5% მოდიოდა (2020 წელს - 75.9%). ფილტვის ქრონიკული ობსტრუქციული ავადმყოფობის ძირითად მიზეზს თამბაქოს კვამლი (პასიური მოხმარების ჩათვლით) და ელექტრონული სიგარეტი წარმოადგენს. სხვა რისკ-ფაქტორებია: შენობის შიდა ჰაერის დაბინძურება, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება, პროფესიული მტვერი და ქიმიური ნივთიერებები.

ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნები¹²

ონკოლოგიურ დაავადებათა ეპიდზედამხედველობის გაუმჯობესების მიზნით საქართველოში 2015 წლის 1 იანვრიდან ქვეყნის მასშტაბით ამოქმედდა კიბოს პოპულაციური რეგისტრი. 2019 წელს შეიქმნა კიბოს ერთიანი საინფორმაციო სისტემა, რომელმაც გააერთიანა კიბოს სკრინინგის, კიბოს რეგისტრის და ლაბორატორიული მონაცემები.

რეგისტრის მონაცემებით, 2021 წელს საქართველოში რეგისტრირებულია ყველა ლოკალიზაციის კიბოს, in situ სიმსივნეების ჩათვლით, 10432 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობის მაჩვენებელი 100000 მოსახლეზე - 281.3) (სურათი 5.27).

სურათი 5.27 ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნები, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე

წყარო: დკსჯეც

ცხრილი 5.26 ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნების გავრცელება, საქართველო

	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
2015	11140	299.0
2016	10724	287.7
2017	10282	275.8
2018	10699	287.1
2019	11380	305.9
2020	10073	270.6
2021	10432	281.3

2021 წელს ყველა ლოკალიზაციის კიბოს ახალი შემთხვევების ~53% ქალებში, ~47% - კაცებში აღირიცხა.

¹² კიბოს პოპულაციური რეგისტრის მონაცემები 09.07.2020 მდგომარეობით; დამატებითი ინფორმაცია იხილეთ ბმულზე: <https://ncdc.ge/#/pages/file/ecf1dfaf-7395-461d-9529-ad0eff3ae03c>

ყველა ლოკალიზაციის კიბოს ახალი შემთხვევების ~67% რეგისტრირებულია ყველაზე შრომისუნარიან ასაკობრივ ჯგუფში (30 წლიდან 70 წლამდე), შემთხვევათა 29% - 70 წელზე უფროს ასაკობრივ ჯგუფში. 0-დან 15 წლამდე და 15-დან 20 წლამდე ასაკობრივ ჯგუფებზე მოდის ახალი შემთხვევების 1.4%. ქალებში ყველა ლოკალიზაციის კიბოს ახალი შემთხვევების 23% რეპროდუქციულ ასაკზე (15-49 წელი) მოდის.

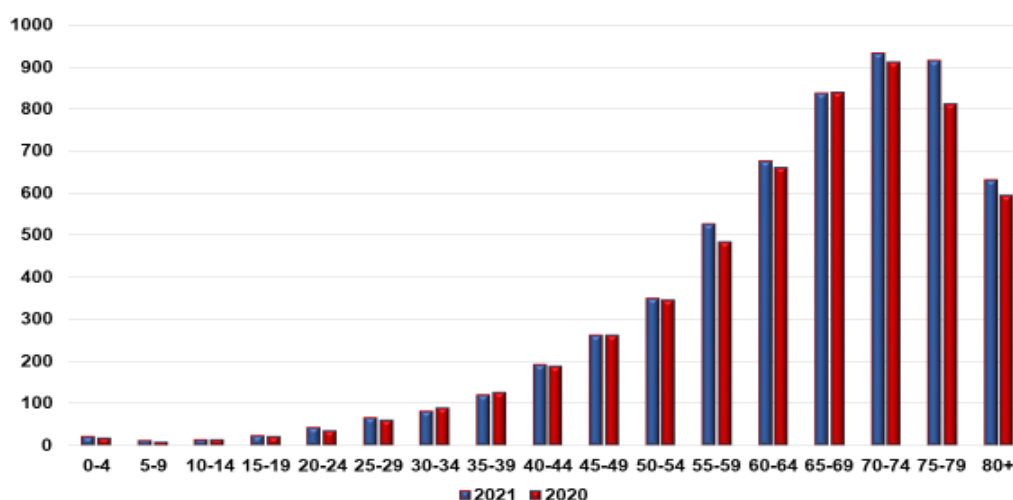
ცხრილი 5.27 ქალებში რეგისტრირებული ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნების 5 ყველაზე მაღალი ავადობის მქონე ლოკალიზაცია, საქართველო, 2021

ლოკალიზაცია	ახალი შემთხვევების რაოდენობა	წილი (%) ქალებში რეგისტრირებული ყველა ლოკალიზაციის კიბოს ახალი შემთხვევების საერთო რაოდენობაში
სარძევე ჯირკვალი	1640	29.7
ფარისებრი ჯირკვალი	708	12.8
კოლორექტუმი	389	7.0
საშვილოსნოს ტანი	372	6.7
საშვილოსნოს ყელი	281	5.1

ცხრილი 5.28 კაცებში რეგისტრირებული ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნების 5 ყველაზე მაღალი ავადობის მქონე ლოკალიზაცია, საქართველო, 2021

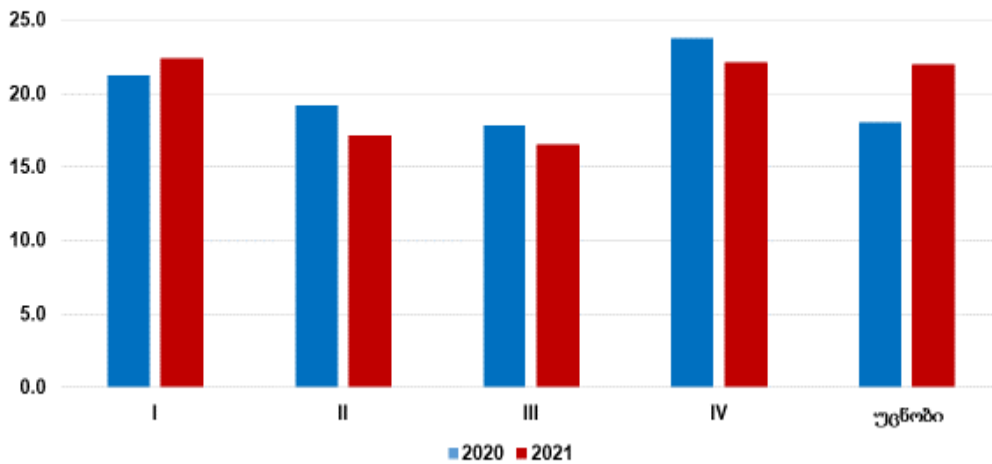
ლოკალიზაცია	ახალი შემთხვევების რაოდენობა	წილი (%) კაცებში რეგისტრირებული ყველა ლოკალიზაციის კიბოს ახალი შემთხვევების საერთო რაოდენობაში
წინამდებარე ჯირკვალი	716	14.6
ტრაქეა, ბრონქი, ფილტვი	637	13.0
შარდის ბუშტი	443	9.0
კოლორექტუმი	398	8.1
ხორხი	247	5.0

სურათი 5.28 კიბოს ასაკ-სპეციფიური ინციდენტობა (ორივე სქესი), საქართველო

2021 დაავადების I და II სტადიაზე ორივე სქესობრივ ჯგუფში რეგისტრირებულია ყველა ლოკალიზაციის (in situ და ლიმფოიდური, ჰემოპოეზური და მონათესავე ქსოვილების ავთვისებიანი სიმსივნეების გარდა) კიბოს ახალი შემთხვევების 39.4%; III და IV სტადიებზე - 38.6%, დანარჩენ შემთხვევაში სტადია არ იყო იდენტიფიცირებული. (სურათი 5.29).

სურათი 5.29 კიბოს ახალი შემთხვევების განაწილება სტადიების მიხედვით (%), საქართველო

ცხრილი 5.29 ავთვისებიანი ახალწამონაქმნების ახალი შემთხვევების განაწილება სტადიების მიხედვით (%), საქართველო¹³

(ლიმფოიდური, ჰემოპოეზური და მონათესავე ქსოვილების ავთვისებიანი სიმსივნეების გარდა)

სტადია	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I სტადია	21.2	24.1	23.4	23.8	23.3	21.2	22.3
II სტადია	21.0	18.7	18.3	17.1	19.0	19.2	17.1
III სტადია	21.7	20.2	20.1	18.8	20.4	17.8	16.5
IV სტადია	26.6	25.9	26.2	24.3	22.8	23.8	22.1
უცნობი/ შეუვსებელი	9.5	11.1	12.0	15.9	14.5	18.0	22.0

¹³ ლიმფოიდური, ჰემოპოეზური და მონათესავე ქსოვილების ავთვისებიანი სიმსივნეების გარდა

ცხრილი 5.30 კიბოს ახალი შემთხვევები ლოკალიზაციის მიხედვით, საქართველო

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
სარმევე ჯირკვალი	2099	1925	1881	1846	1909	1662	1651
ფარისებრი ჯირკვალი	712	918	933	1091	1023	818	888
კოლორექტუმი	842	795	746	785	799	758	787
კანის სხვა კიბო	810	691	609	722	814	716	730
ტრაქეა, ბრონქი, ფილტვი	865	810	811	785	811	660	726
წინამდებარე ჯირკვალი	657	524	505	622	683	653	716
შარდის ბუშტი	557	535	580	523	542	494	548
ლიმფოიდური, ჰემოპოეზური და მონათესავე ქსოვილები	542	618	599	611	757	553	409
საშვილოსნოს ტანი	371	377	346	376	357	327	372
კუჭი	483	448	429	362	363	336	335
საჭმლის მომნელებელი ორგანოების სხვა ორგანოები	306	267	275	266	358	320	324
გაურკვეველი, მეორადი და დაუზუსტებელი ლოკალიზაცია	338	306	244	391	272	267	321
საშარდე სისტემის სხვა ნაწილები	280	297	294	300	314	282	310
საშვილოსნოს ყელი	362	415	311	294	347	309	281
საკვერცხე	343	272	302	267	302	283	274
ტუჩი, პირის ღრუ და ხახა	106	108	119	167	231	226	253
ხორხი	323	304	279	261	251	245	252
თავის ტვინი	230	229	200	193	252	226	218
პანკრეასი	142	165	160	207	167	159	189
მეზოთელური და რბილი ქსოვილები	173	134	139	124	123	138	135
მამაკაცის სასქესო ორგანოების სხვა ნაწილი	105	92	108	103	122	104	99
ქალის სასქესო ორგანოების სხვა ნაწილები	69	64	64	67	84	66	92
მელანომა	115	118	99	78	59	71	88
ძვლები და სასახსრე ხრტილი	62	54	48	48	85	66	86
კეთილთვისებიანი სიმსივნეები			1	13	60	72	78
in situ	79	111	39	30	37	32	69
საყლაპავი მილი	53	44	47	62	68	66	52
თვალის და ცენტრალური ნერვული სისტემის სხვა ნაწილები	31	44	34	30	36	54	48
სასუნთქი სისტემის და გულმკერდის ღრუს სხვა ორგანოები	53	39	31	25	40	29	39
გაურკვეველი ან უცნობი ქცევის სიმსივნეები	8	8	25	39	61	59	38
სხვა ენდოკრინული ჯირკვლები	18	8	16	8	20	17	18
T/NK-უჯრედოვანი ლიმფომის სხვა დაზუსტებული ფორმები	5	3	6	1	24	2	4
მონოციტური ლეიკემია	1	1	2	2	9	3	2
სულ	11140	10724	10282	10699	11380	10073	10432

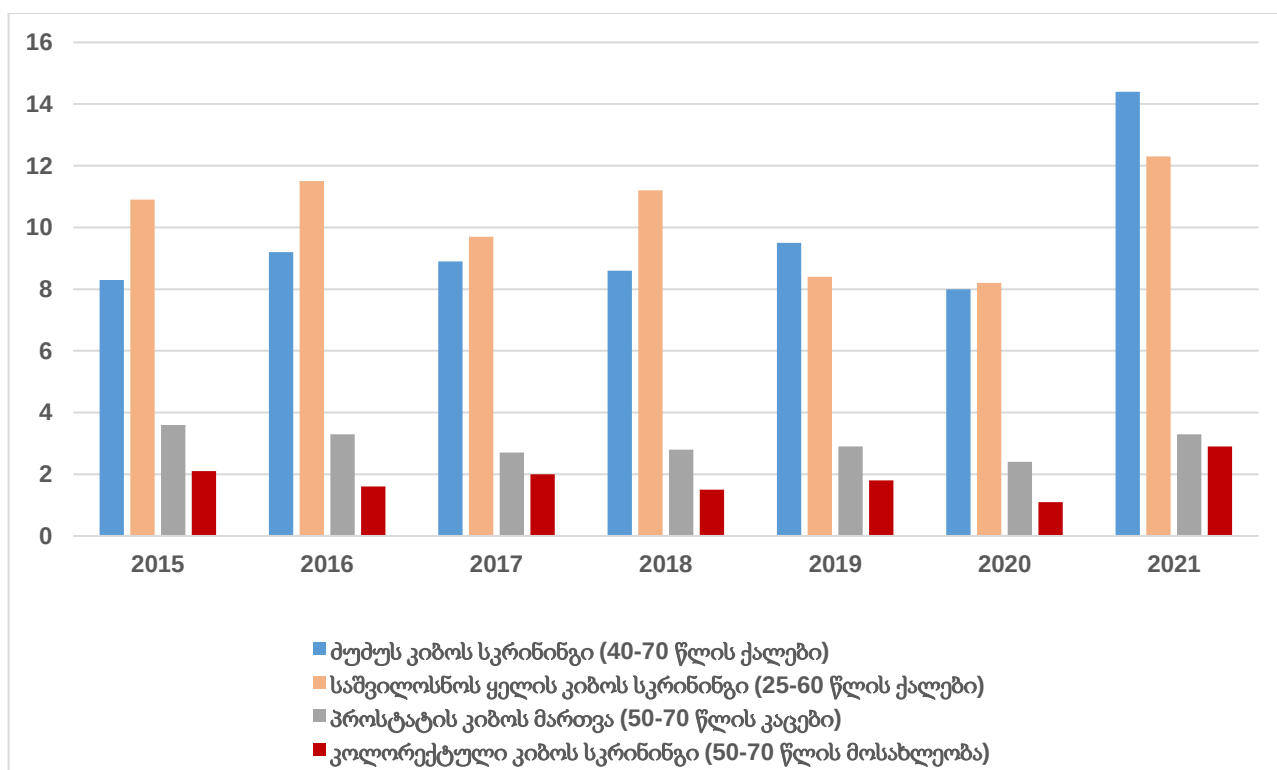
ცხრილი 5.31 ბავშვებში ავთვისებიანი ახალწამონაქმნების ახალი შემთხვევების რაოდენობა ლოკალიზაციის მიხედვით, საქართველო

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ლიმფოიდური, ჰემოპოეზური და მონათესავე ქსოვილები	43	48	39	34	52	42	52
თავის ტვინი	16	16	9	8	13	15	17
თვალის და ცენტრალური ნერვული სისტემის სხვა ნაწილები	4	5	5	4	4	2	8
საშარდე სისტემის სხვა ნაწილები	2	6	4	4	2	3	6
სხვა ენდოკრინული ჯირკვლები	6	2	4		4	3	5
კეთილთვისებიანი სიმსივნეები					5	2	4
მეზოთელური და რბილი ქსოვილები	6	4	5	3	1	5	3
ძვლები და სასახსრე ხრტილი	6	4	7	2	1	7	3
მამაკაცის სასქესო ორგანოების სხვა ნაწილი	0	0	0	2	0	2	2
საკვერცხე	0	1	1	1	0	0	2
გაურკვეველი, მეორადი და დაუზუსტებელი ლოკალიზაცია	6	2	0	9	4	2	1
სარძევე ჯირკვალი	0	0	0	0	0	0	1
საჭმლის მომნელებელი ორგანოების სხვა ორგანოები	0	0	2	1	1	2	1
ქალის სასქესო ორგანოების სხვა ნაწილები	0	0	0	0	0	1	1
შარდის ბუშტი	1	1	0	0	0	0	1
T/NK-უჯრედოვანი ლიმფომის სხვა დაზუსტებული ფორმები	0	0	0	1	0	0	0
in situ	0	0	0	0	0	1	0
გაურკვეველი/უცნობი ქცევის სიმსივნეები	1	0	0	0	0	1	0
კანის სხვა კიბო	0	0	0	0	1	0	0
კოლორექტუმი	0	0	1	1	0	0	0
კუჭი	0	1	0	0	1	0	0
მონოციტური ლეიკემია	0	0	0	0	1	0	0
პანკრეასი	0	0	0	1	1	0	0
სასუნთქი სისტემის და გულმკერდის ღრუს სხვა ორგანოები	0	0	1	1	0	1	0
ტუჩი, პირის ღრუ და ხახა	0	1	0	2	0	1	0
ფარისებრი ჯირკვალი	2	5	3	3	6	2	0
წინამდებარე ჯირკვალი	0	1	0	0	0	0	0
სულ	93	97	81	77	97	92	107

2011 წლიდან ქვეყანაში მოქმედებს კიბოს სკრინინგ-პროგრამები მიზნობრივი პოპულაციისთვის:

- ძუძუს კიბოს სკრინინგი 40-70 წლის ქალებისთვის;
- საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგი 25-60 წლის ქალებისთვის;
- პროსტატის კიბოს სკრინინგი 50-70 წლის კაცებისთვის;
- კოლორექტული კიბოს სკრინინგი 50-70 წლის მოსახლეობისთვის.

სურათი 5.30 მიზნობრივი პოპულაციის კიბოს სკრინინგით მოცვის მაჩვენებლები (%), საქართველო¹⁴

2016 წლიდან HER-2 დადებითი ადრეული აგრესიული ძუძუს კიბოს პაციენტებში სახელმწიფო უზრუნველყოფს ჰერცეპტინის მიწოდებას, პროგრამის მიზანია, აგრესიული ძუძუს კიბოს ადრეული დიაგნოსტიკის და მკურნალობის ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

„არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების კვლევის“ (STEPS-2016) მონაცემებით, საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგი სიცოცხლის განმავლობაში 30-49 წლის ქალთა მხოლოდ 23.9%-მა ჩაიტარა.

¹⁴ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში. სახელმწიფო პროგრამა რეგიონებისთვის ამოქმედდა 2011 წლის 1 მაისს, ამის გამო 2011 წელი წარმოდგენილია მხოლოდ 8 თვით

სისხლის და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობები

2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში რეგისტრირებულია სისხლის და სისხლმზადი ორგანოების დაავადებების 27348 შემთხვევა (პრევალენტობა – 737.4), მათ შორის 6847 - ბავშვებში (პრევალენტობა – 893.9).

სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხული შემთხვევების რიცხვი უნმიშვნელოდ მომატებულია როგორც მთლიან მოსახლეობაში, ისე 15 წლამდე ასაკის ბავშვებში, ინციდენტობა 100 000 მოსახლეზე - 347.2 (2020 წელს - 299.4).

ბავშვებში სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების დაავადებების დიაგნოზით რეგისტრირებულ შემთხვევათა 60%-ში დიაგნოზი სიცოცხლეში პირველად იყო დადგენილი (2020 წელს - 49.8%).

ცხრილი 5.32 სისხლის და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	25478	683.3	18546	497.4	11504	1687.4	8907	1306.5
2013	24022	646.2	17033	458.2	11284	1651.2	8804	1288.3
2014	28447	764.8	18510	497.7	12064	1738.2	9141	1317.0
2015	37057	994.7	25112	674.1	12792	1799.1	9755	1372.0
2016	33875	908.8	22986	616.7	10889	1499.8	8123	1118.8
2017	33570	900.5	20167	541.0	10823	1464.7	7913	1070.9
2018	30716	824.2	18354	492.5	9821	1310.0	6617	882.6
2019	28490	765.8	18326	492.6	8613	1138.1	6062	801.0
2020	28637	769.3	11145	299.4	7921	1039.6	3942	517.4
2021	27348	737.4	12875	347.2	6847	893.9	3969	518.1

2021 წელს საქართველოში ანემიების დიაგნოზით რეგისტრირებულია 22 022 ავადმყოფი, რაც სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების დაავადებების რეგისტრირებულ შემთხვევათა 80.5% შეადგენს, მათ შორის 6270 - ბავშვებში (პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე – 593.8; პრევალენტობა 100000 ბავშვზე - 818.5). 2020 წელს მთლიან მოსახლეობაში ანემიების ახალი შემთხვევების რიცხვი 35%-ით შემცირდა, 2021 წელს კი 15.2%-ით გაიზარდა წინა წელთან შედარებით.

ცხრილი 5.33 ანემიების გავრცელება, საქართველო

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
რეგისტრირებული შემთხვევები	23245	22220	26173	31499	29087	28555	24967	24148	22229	22022
პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	623.4	597.7	703.7	845.5	780.3	766.0	670.0	649.1	597.1	593.8
აბალი შემთხვევები	17334	16007	17428	22893	19706	17971	14882	15696	10030	11246
ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	464.9	430.6	468.6	614.5	528.7	482.1	399.4	421.9	269.4	303.2

ცხრილი 5.34 ანემიების გავრცელება 15 წლამდე ასაკის ბავშვებში, საქართველო

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
რეგისტრირებული შემთხვევები	10888	10513	11391	12186	10032	10347	9821	7792	6575	6270
პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	1597.0	1538.4	1641.2	1713.9	1381.7	1400.3	1310.0	1029.7	862.9	818.5
აბალი შემთხვევები	8505	8257	8691	9364	7595	7617	6617	5535	3685	3764
ინციდენტობა 100000 ბავშვზე	1247.5	1208.2	1252.2	1317.0	1046.1	1030.8	882.6	731.4	483.6	491.4

ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები

2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში წლის ბოლოს რეგისტრირებულია ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობის 84142 (2020 წელს - 81 840) შემთხვევა, პრევალენტობა – 2268.8, მათ შორის ბავშვებში – 4392 (2020 წელს – 4 214) შემთხვევა, პრევალენტობა 573.4. სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია 4 442 (2020 წელს - 4 343) შემთხვევა, ინციდენტობა – 119.8, მათ შორის 839 (2020 წელს - 627) ბავშვებში, ინციდენტობა – 109.5.

ცხრილი 5.35 ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	წლის ბოლოს რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	78296	2099.7	4075	109.3	1357	199.0	183	26.8
2013	68922	1853.9	3020	81.2	1769	258.9	673	98.5
2014	83546	2246.2	3893	104.7	2015	290.3	414	59.6
2015	86497	2321.9	4229	113.5	2004	281.8	525	73.8
2016	90139	2418.2	5228	140.3	2708	373.0	660	90.9
2017	88610	2376.9	4841	129.9	3059	414.0	649	87.8
2018	76508	2053.1	4859	130.4	3217	429.1	779	103.9
2019	77111	2072.8	5284	142.0	3269	432.0	817	108.0
2020	81840	2198.4	4343	116.7	4214	553.0	627	82.3
2021	84142	2268.8	4442	119.8	4392	573.4	839	109.5

**ცხრილი 5.36 ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობების ახალი შემთხვევების
განაწილება ასაკის და სქესის მიხედვით, საქართველო, 2021**

	სულ	მათ შორის				მათ შორის ქალები
		0-14	15-19	20-24	25 +	
ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	4442	839	325	361	2917	1972
<i>მათ შორის:</i>						
ორგანული ბუნების აშლილობები	674	1	8	13	652	335
ფსიქოპათიური ნივთიერებით განპირობებული ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	326	0	6	17	303	6
შიზოფრენია, შიზოტიპური და ბოდვითი აშლილობები	895	5	27	83	780	356
მათ შორის: შიზოფრენია	179	0	1	8	170	74
გუნებ-განწყობის (აფექტური) აშლილობები	392	1	17	44	330	222
ნევროზული, სტრესთან დაკავშირებული და სომატოფორმული აშლილობები	799	12	43	136	608	540
ქცევითი სინდრომები დაკავშირებული ფიზიოლოგიურ დარღვევებთან და ფიზიკურ ფაქტორებთან	25	1	8	2	14	16
მოზრდილთა პერსონოლოგიური და ქცევითი აშლილობები	63	0	0	22	41	33
გონებრივი ჩამორჩენილობა	928	589	113	44	182	347
ფსიქიკური განვითარების დარღვევები	77	72	2	0	3	19
ბავშვთა და მოზარდთა ასაკში დაწყებული ქცევითი და ემოციური აშლილობები	263	158	101	0	4	98

ნერვული სისტემის ავადმყოფობები

2021 წელს საქართველოში რეგისტრირებულია ნერვული სისტემის დაავადებების 116 363 შემთხვევა (პრევალენტობა – 3137.6), მათ შორის 36 562 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობა – 985.9).

წინა წლებში არსებული ახალი შემთხვევების მატების ტენდენცია შეიცვალა და 2020 წელს როგორც მთლიან მოსახლეობაში, ასევე ბავშვებში, ახალი შემთხვევების რიცხვის და, შესაბამისად, ინციდენტობის კლება დაფიქსირდა (2019 წელს – 1368.9, 2020 წელს – 973.8). 2021 წლის მაჩვენებელი პრაქტიკულად არ განსხვავდება 2020 წლის მაჩვენებლისგან. 2021 წელს ბავშვებში ახალი შემთხვევების კლების ტენდენცია გაგრძელდა (2019 წელს – 7 635; 2020 წელს – 3 581; 2021 წელს - 3308).

ცხრილი 5.37 ნერვული სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	156826	4205.7	68169	1828.1	26115	3830.5	8130	1192.5
2013	139602	3755.1	57971	1559.3	18434	2697.4	8670	1268.7
2014	154876	4164.0	66823	1796.6	19526	2813.3	10241	1475.5
2015	175194	4702.8	73538	1974.0	19264	2709.4	11077	1557.9
2016	156842	4207.7	69178	1855.9	15356	2115.0	8739	1203.6
2017	154472	4143.6	61130	1639.8	15596	2110.7	8446	1143.0
2018	151315	4060.5	58139	1560.5	14411	1922.2	7966	1062.5
2019	136502	3669.2	50927	1368.9	14065	1858.6	7635	1008.9
2020	127673	3429.6	36253	973.8	12870	1689.1	3581	470.0
2021	116363	3137.6	36562	985.9	10842	3137.6	3308	431.9

ცხრილი 5.38 ნერვული სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	2020				2021			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
ნერვული სისტემის ავადმყოფობები	127673	3429.6	36253	973.8	116363	3137.6	36562	985.9
<i>მათ შორის:</i>								
ცენტრალური ნერვული სისტემის ანთებითი ავადმყოფობები	2631	70.7	527	14.2	1705	46.0	147	4.0
უპირატესად ცენტრალური ნერვული სისტემის დამაზიანებელი სისტემური ატროფიები	1125	30.2	216	5.8	1300	35.1	126	3.4
ექსტრაპირამიდული და მოძრაობის სხვა მოშლილობები	10002	268.7	2039	54.8	9426	254.2	2124	57.3
ნერვული სისტემის სხვა დეგენერაციული და დემიელინიზაციით მიმდინარე ავადმყოფობები	3955	106.2	922	24.7	3413	92.0	391	10.5
ეპიზოდური და პაროქსიზმული დარღვევები	40118	1077.7	11361	305.2	45197	1218.7	15607	420.8
მათ შორის: ეპილეფსია და ეპილეფსიის სტატუსი	13771	369.9	1780	47.8	12801	345.2	1863	50.2
პერიფერიული ნერვული სისტემის ავადმყოფობები	26767	719.0	6396	171.8	30109	811.9	11937	321.9
ცერებრული დამბლა და სხვა პარალიზური სინდრომები	6526	175.3	1044	28.0	6439	173.6	760	20.5

თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები

2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია 64 828 თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების შემთხვევა, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე – 1748.0, მათ შორის 11 637 შემთხვევა ბავშვებში, ინციდენტობა 100000 ბავშვზე – 1519.2.

ცხრილი 5.39 თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				მათ შორის ბავშვებში			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
2012	159139	4267.8	77822	2087.0	20442	2998.4	11359	1666.1
2013	190355	5120.3	92013	2475.0	22929	3355.2	14048	2055.6
2014	215543	5795.1	106763	2870.4	29348	4228.4	21575	3108.5
2015	225357	6049.4	107097	2874.9	27092	3810.3	16883	2374.5
2016	193482	5190.7	93273	2502.3	20363	2804.6	14233	1960.3
2017	244936	6570.2	125672	3371.0	41382	5600.4	32877	4449.4
2018	261296	7011.7	114724	3078.6	49154	6556.3	30262	4036.4
2019	173487	4663.4	72983	1961.8	23896	3157.7	15298	2021.5
2020	134948	3625.0	41291	1109.2	12481	1638.0	7106	932.6
2021	158903	4284.7	64828	1748.0	18443	2407.7	11637	1519.2

თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების სიცოცხლეში პირველად დადგენილი შემთხვევების საერთო რაოდენობაში ბროლის დაზიანების (კატარაქტა) წილი 12.8%-ს, გლაუკომას წილი - 4.0%-ს შეადგენს. აკომოდაციის და რეფრაქციის დარღვევებზე ახალი შემთხვევების 33.6% მოდის.

ცხრილი 5.40 თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	2020				2021			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	134948	3625.0	41291	1109.2	158903	4284.7	64828	1748.0
<i>მათ შორის:</i>								
ბროლის დაზიანებები (კატარაქტა)	38498	1034.1	5499	147.7	37941	1023.1	8289	223.5
გლაუკომა	16516	443.7	1614	43.4	17632	475.4	2573	69.4
თვალის, თვალის კუნთების და მისი დანამატების ავადმყოფობები	40344	1083.7	10965	294.5	50307	1356.5	21750	586.5

ბავშვებში რეგისტრირებული თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების ახალი შემთხვევების თითქმის 38.6%-ს აკომოდაციის და რეფრაქციის დარღვევები შეადგენს.

**ცხრილი 5.41 თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობების გავრცელება
ბავშვებში ზოგიერთი ნოზოლოგიის მიხედვით, საქართველო**

	2020				2021			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	12481	1638.0	7106	932.6	18443	2407.7	11637	1519.2
<i>მათ შორის:</i>								
ბროლის დაზიანებები (კატარაქტა)	109	14.3	12	1.6	83	10.8	14	1.8
გლაუკომა	60	7.9	9	1.2	49	6.4	31	4.0
აკომოდაციის და რეფრაქციის დარღვევების	5251	689.2	1957	256.8	8220	1073.1	4487	585.8

ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობები

2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობების 29 824 შემთხვევა, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე – 804.2, მათ შორის 9 144 შემთხვევა ბავშვებში, ინციდენტობა 100000 ბავშვზე – 1193.7.

**ცხრილი 5.42 ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობების გავრცელება,
საქართველო**

	სულ				მათ შორის ბავშვები			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	70444	1889.1	53128	1424.8	20356	2985.8	17172	2518.8
2013	75367	2027.3	55105	1482.2	21963	3213.8	17983	2631.4
2014	75552	2031.3	54665	1469.7	24709	3560.1	20880	3008.4
2015	100402	2695.2	69877	1875.8	30229	4251.5	26652	3748.4
2016	90886	2438.3	65485	1756.8	29690	4089.2	25958	3575.2
2017	87283	2341.3	59082	1584.8	29754	4026.7	24600	3329.2
2018	91613	2458.4	55241	1482.4	32553	4342.0	24590	3279.9
2019	70751	1901.8	44899	1206.9	22982	3036.9	17400	2299.3
2020	53860	1446.8	25798	698.0	12903	1693.4	8327	1092.9
2021	50413	1359.4	29824	804.2	13180	1720.6	9144	1193.7

ცხრილი 5.43 ყურისა და დერილისებრი მორჩის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	2020				2021			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
ყურისა და დერილისებრი მორჩის ავადმყოფობები	53860	1446.8	25798	698.0	50413	1359.4	29824	804.2
<i>მათ შორის:</i>								
შუა ყურის ანთებები	17181	461.5	8451	227.0	12373	333.6	3707	100.0

თანდაყოლილი ანომალიები

2021 წელს საქართველოში რეგისტრირებულია თანდაყოლილი ანომალიების 7087 შემთხვევა (პრევალენტობა – 191.1), მათ შორის 3211 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობა – 86.6).

ცხრილი 5.44 თანდაყოლილი ანომალიების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	7614	204.2	2073	55.6	6059	888.7	1618	237.3
2013	6432	173.0	2096	56.4	4989	730.0	1673	244.8
2014	7217	194.0	2260	60.8	6030	868.8	1972	284.1
2015	6749	181.2	2869	77.0	4762	669.7	1775	249.6
2016	4865	130.5	2052	55.1	3439	473.7	1718	236.6
2017	5546	148.8	2353	63.1	3855	521.7	1813	245.4
2018	6275	168.4	2527	67.8	4114	548.7	1565	208.7
2019	8533	229.4	3081	82.8	5141	679.3	2186	288.9
2020	7156	192.2	2647	71.1	4927	646.6	2001	262.6
2021	7087	191.1	3211	86.6	4912	641.3	2467	322.1

ცხრილი 5.45 თანდაყოლილი ანომალიები, რეგისტრირებული შემთხვევების გავრცელების მაჩვენებლები, 5 წლამდე ასაკის ბავშვებში, საქართველო, 2021

	0-5 წლამდე		მათ შორის 0-1 წლამდე	
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე
თანდაყოლილი ანომალიები (განვითარების მანკები), დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	2268	910.5	1201	2605.2
<i>მათ შორის:</i>				
ნერვული სისტემის განვითარების თანდაყოლილი ანომალიები	109	43.8	40	86.8
მათ შორის: ანენცეფალია და განვითარების მსგავსი მანკები	1	0.4		
თანდაყოლილი ჰიდროცეფალია	17	6.8	4	8.7
სპინაბიფიდა (ხერხემლის არხის არასრული დახურვა)	22	8.8	8	17.4
სისხლის მიმოქცევის სისტემის თანდაყოლილი მანკები	637	255.7	394	854.7
მათ შორის: გულის კამერებისა და დამაკავშირებელი სტრუქტურების თანდაყოლილი ანომალიები	37	14.9	13	28.2
გულის ძგიდის თანდაყოლილი ანომალიები	414	166.2	302	655.1
ფილტვის არტერიის და სამკარიანი სარქველების თანდაყოლილი ანომალიები	19	7.6	15	32.5
აორტისა და მიტრალური სარქველების თანდაყოლილი ანომალიები	19	7.6	5	10.8
გულის სხვა თანდაყოლილი ანომალიები	18	7.2	7	15.2
სასუნთქი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები	9	3.6	4	8.7
ტუჩის და სასის ნაპრალები	45	18.1	17	36.9
საყლაპავის ატრეზია ტრაქეა-საყლაპავის ფისტულით და ფისტულის გარეშე	6	2.4	4	8.7
მსხვილი ნაწლავის თანდაყოლილი არარსებობა, ატრეზია და სტენოზი	9	3.6	8	17.4
სასქესო ორგანოების თანდაყოლილი ანომალიები	267	107.2	70	151.8
საშარდე სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები	72	28.9	35	75.9
მათ შორის: თანდაყოლილი ჰიდრონეფროზი	16	6.4	9	19.5
ძვალ-კუნთოვანი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები და დეფორმაციები	769	308.7	438	950.1
მათ შორის: არასრული ოსტეოგენეზი	7	2.8	2	4.3
დაუნის სინდრომი	114	45.8	36	78.1

ცხრილი 5.46 თანდაყოლილი ანომალიები, ახალი შემთხვევების გავრცელების მაჩვენებლები, 5 წლამდე ასაკის ბავშვებში, საქართველო, 2021

	0-5 წლამდე		მათ შორის 0-1 წლამდე	
	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
თანდაყოლილი ანომალიები (განვითარების მანკები), დეფორმაციები და ქრომოსომული დ-ბი	1500	602.2	914	1982.6
<i>მათ შორის:</i>				
ნერვული სისტემის განვითარების თანდაყოლილი ანომალიები	40	16.1	20	43.4
მათ შორის: ანენცეფალია და განვითარების მსგავსი მანკები	0	0.0	0	0.0
თანდაყოლილი ჰიდროცეფალია	4	1.6	2	4.3
სპინაბიფიდა (ხერხემლის არხის არასრული დახურვა)	14	5.6	6	13.0
სისხლის მიმოქცევის სისტემის თანდაყოლილი მანკები	352	141.3	285	618.2

მათ შორის: გულის კამერებისა და დამაკავშირებელი სტრუქტურების თანდაყოლილი ანომალიები	2	0.8	1	2.2
გულის ძგიდის თანდაყოლილი ანომალიები	294	118.0	248	538.0
ფილტვის არტერიის და სამკარინი სარქველების თანდაყოლილი ანომალიები	6	2.4	3	6.5
აორტისა და მიტრალური სარქველების თანდაყოლილი ანომალიები	11	4.4	2	4.3
გულის სხვა თანდაყოლილი ანომალიები	5	2.0	4	8.7
სასუნთქი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები	6	2.4	3	6.5
ტუჩის და სასის ნაპრალეები	30	12.0	13	28.2
სასქესო ორგანოების თანდაყოლილი ანომალიები	189	75.9	62	134.5
საშარდე სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები	42	16.9	24	52.1
მათ შორის: თანდაყოლილი ჰიდრონეფროზი	12	4.8	8	17.4
ძვალ-კუნთოვანი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები და დეფორმაციები	600	240.9	329	713.7
მათ შორის: არასრული ოსტეოგენეზი	1	0.4	0	0.0
დაუნის სინდრომი	43	17.3	22	47.7

საქმლის მომწოდებელი სისტემის ავადმყოფობები

საქმლის მომწოდებელი სისტემის ავადმყოფობებით 2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია 63410 შემთხვევა, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე – 1709.8, მათ შორის 9596 შემთხვევა რეგისტრირებულია ბავშვებში, ინციდენტობა 100000 ბავშვზე – 1252.7.

ცხრილი 5.47 საქმლის მომწოდებელი სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	446472	11973.4	280122	7512.2	45094	6614.4	35439	5198.2
2013	427396	11496.3	292362	7864.1	46291	6773.7	35520	5197.6
2014	570337	15334.1	349591	9399.1	53277	7676.1	39853	5742.0
2015	632547	16979.9	376021	10093.8	76030	10693.1	53677	7549.3
2016	559566	15011.8	342762	9195.5	74614	10276.7	58565	8066.2
2017	495203	13283.3	267788	7183.1	50095	6779.5	39396	5331.6
2018	715983	19213.0	349905	9389.5	74217	9899.3	47036	6273.8
2019	572084	15377.9	302668	8135.9	70126	9266.6	49732	6571.7
2020	595593	15998.9	52675	1415.0	71814	9425.1	9152	1201.2
2021	639451	17242.3	63410	1709.8	59042	7707.8	9596	1252.7

საქართველოს მასშტაბით ამოქმედდა ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემა, აღნიშნულ სისტემაში, არ აღირიცხება სტომატოლოგიური დიაგნოზები.

წინა წლებში წლიურ ანგარიშგების ფორმაში პირის ღრუსა და კბილების დაავადებები აგრეგირებულად ითვლებოდა საქმლის მომწოდებელი სისტემის კლასში, რაც მნიშვნელოვნად ზრდიდა საქმლის მომწოდებელი სისტემის დაავადებების რიცხვს.

ცხრილი 5.48 საჭმლის მომნელებელი სისტემის ავადმყოფობები, ინციდენტობა ზოგიერთი ნოზოლოგიის მიხედვით, საქართველო, 2021

	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	მათ შორის ბავშვები	
			აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
საჭმლის მომნელებელი სისტემის ავადმყოფობები	63410	1709.8	9596	1252.7
<i>მათ შორის:</i>				
პირის ღრუს, სანერწყვე ჯირკვლების და ყბების ავადმყოფობები	9644	260.0	2946	384.6
საყლაპავის, კუჭის და თორმეტგოჯანაწლავის ავადმყოფობები	22755	613.6	1881	245.6
<i>მათ შორის: კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წყლული</i>	2868	77.3	41	5.4
ღვიძლის ავადმყოფობები	2594	69.9	18	2.3
ნაღვლის ბუშტის, სანაღვლე გზებისა და პანკრეასის ავადმყოფობები	10130	273.1	766	100.0
<i>მათ შორის: ქოლელითიაზი, ქოლაციტი</i>	8311	224.1	615	80.3
<i>მწვავე პანკრეატიტი და პანკრეასის სხვა ავადმყოფობები</i>	458	12.3	1	0.1

შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები

შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობებით 2021 წელს საქართველოს ამბულატორულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია 79429 შემთხვევა, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე – 2141.7, მათ შორის 4838 შემთხვევა რეგისტრირებულია ბავშვებში, ინციდენტობა 100000 ბავშვზე – 631.6.

ცხრილი 5.49 შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	აბალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	198555	5324.8	127148	3409.8	5952	873.0	4259	624.7
2013	193595	5207.4	111163	2990.1	5936	868.6	3927	574.6
2014	203414	5469.0	114351	3074.4	7835	1128.9	5428	782.1
2015	236430	6346.6	130256	3496.5	8840	1243.3	6008	845.0
2016	228166	6121.1	141797	3804.1	7674	1057.0	5537	762.6
2017	236713	6349.6	124934	3351.2	7358	995.8	5181	701.2
2018	242483	6506.9	129653	3479.2	7933	1058.1	5256	701.1
2019	188087	5055.9	101647	2732.3	7266	960.1	6169	815.2
2020	162251	4358.4	73326	1969.7	6000	787.5	4226	554.6
2021	168371	4540.0	79429	2141.7	6890	899.5	4838	631.6

**ცხრილი 5.50 შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობების გავრცელება¹⁵,
საქართველო, 2021**

	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე
შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები	168371	4540.0	79429	2141.7
გლომერულონეფრიტი, ნეფრიტული სინდრომი და ნეფროზული სინდრომი	3373	91.0	706	19.0
ქრონიკული ტუბულო-ინტერსტიციული ნეფრიტი [თირკმლების ინფექციები]	3599	97.0	1159	31.3
თირკმლების უკმარისობა	3792	102.2	943	25.4
თირკმლების და შარდსაწვეთების კენჭები	23305	628.4	8286	223.4
მამაკაცის სასქესო ორგანოების ავადმყოფობები	28837	1617.2	10861	292.9
<i>მათ შორის: წინამდებარე ჯირკვლის ჰიპერპლაზია</i>	13680	368.9	3941	106.3
<i>წინამდებარე ჯირკვლის ანთებითი ავადმყოფობები</i>	6531	176.1	2617	146.8
<i>მამაკაცის უნაყოფობა</i>	909			
ქალის სასქესო ორგანოების ავადმყოფობები	67310	51	446	25
<i>მათ შორის: სალპინგიტი, ოოფორიტი</i>	6729	3495.7	37149	1929.3
<i>ენდომეტრიოზი</i>	3348	349.5	1676	87.0
<i>საშვილოსნოს ყელის ეროზია და ექტროპიონი</i>	3433	173.9	1381	71.7
<i>მენსტრუალური ციკლის დარღვევა</i>	10883	178.3	1235	64.1
<i>მენოპაუზური და სხვა პერიმენოპაუზური დარღვევები</i>	7902	565.2	6145	319.1
<i>ქალის უნაყოფობა</i>	3923	410.4	2751	142.9

¹⁵ მაჩვენებლები დათვლილია შესაბამისი სქესის მოსახლეობაზე

ტრავმები, მოწამვლები და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგი

2021 წელს საქართველოში არაპოსპიტალურ სექტორში ტრავმების, მოწამვლების და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგების შემთხვევების კლების ტენდენცია დაფიქსირდა როგორც მოზრდილებში, ასევე 15 წლამდე ასაკის ბავშვებში. 2021 წელს აღირიცხა 26 416 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობა - 712.3).

ცხრილი 5.51 ტრავმები, მოწამვლები და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგი, საქართველო

	სულ				ბავშვები 0-15 წლამდე			
	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 მოსახლეზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	რეგისტრირებული შემთხვევები	პრევალენტობა 100000 ბავშვზე	ახალი შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე
2012	75968	2037.3	67898	1820.9	8929	1309.7	8454	1240.0
2013	65192	1753.6	58260	1567.1	8571	1254.2	8003	1171.1
2014	72035	1936.7	66932	1799.5	10293	1483.0	9890	1424.9
2015	93066	2498.2	87101	2338.1	13317	1872.9	12951	1821.5
2016	105000	2816.9	100176	2687.5	16721	2303.0	16104	2218.0
2017	80307	2154.2	73842	1980.7	12264	1659.7	11556	1563.9
2018	119577	3208.8	113374	3042.3	24108	3215.6	23193	3093.6
2019	119114	3201.9	115082	3093.5	28349	3746.1	27907	3687.7
2020	49870	1339.6	38881	1044.4	9855	1293.4	8310	1090.6
2021	36678	989.0	26416	712.3	6766	883.3	4002	522.5

ტრავმების, მოწამვლების და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგების ახალი შემთხვევების რაოდენობაში 15.1% (2020 წელს - 21.4%) ბავშვების ტრავმებით არის განპირობებული.

2021 წელს როგორც მთლიან მოსახლეობაში, ასევე ბავშვებში ინციდენტობის მაღალი მაჩვენებლით გამოირჩევა ბლოკი „ჭრილობები, სისხლძარღვების დაზიანებები, ზედაპირული ტრავმები, დაჟეჟილობები და დაჩეჩვილობები“, ტრავმული დაზიანებების კლასში სრულ მოსახლეობაში ამ ბლოკის წილი 21.9% შეადგენს (2020 წელს - 21.3%), 15 წლამდე ასაკის ბავშვებში კი - 25.3% (2020 წელს - 17.1%).

მეორე ადგილზეა „სამკურნალო ნივთიერებებით, მედიკამენტებით და ბიოლოგიური ნივთიერებებით მოწამვლები, უპირატესად არასამედიცინო დანიშნულების ნივთიერებათა ტოქსიკური მოქმედება და აგრეთვე სხვა გარეშე დაუზუსტებელი მიზეზების მოქმედება“ და „უპირატესად არასამედიცინო დანიშნულების სუბსტანციების ტოქსიკური ეფექტები“ დიაგნოზების ბლოკი. ტრავმების, მოწამვლების და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების კლასის სტრუქტურაში აღნიშნული დიაგნოზების წილი 12.02%-ის (2020 წელს - 18.1%) ტოლია, 15 წლამდე ასაკის ჯგუფში კი 14.4%-ს უდრის (2020 წელს - 22%).

ცხრილი 5.52 ტრავმები, მოწამვლები და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგი, საქართველო, 2021

	სულ			მათ შორის ბავშვები		
	აბსოლუტური შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე	%	აბსოლუტური შემთხვევები	ინციდენტობა 100000 ბავშვზე	%
სულ	26416	712.3	100	4002	522.5	100
<i>მათ შორის:</i>						
თავის ქალასა და სახის ძვლების, კისრის მალის, ნეკნების, მკერდის ძვლის და ხერხემლის მოტეხილობა	764	20.6	2.89	110	14.4	2.7
ინტრაკრანიალური დაზიანება	489	13.2	1.85	47	6.1	1.2
ზედა და ქვედა კიდურების ძვლების მოტეხილობა	2147	57.9	8.13	335	43.7	8.4
ამოვარდნილობა (ძვლების მოტეხილობის გარეშე) დაძაბულობა, დაჭიმულობა, სახსრების და მიმდებარე კუნთების დეფორმაცია	2050	55.3	7.76	269	35.1	6.7
გულმკერდის, მუცლისა და მენჯის ღრუს შინაგანი ორგანოების ტრავმები	327	8.9	1.25	20	2.6	0.5
ჭრილობები, სისხლძარღვების დაზიანებები, ზედაპირული ტრავმები, დაჟეჟილობები და დაჩეჩქვილობები	5790	156.1	21.92	1012	132.1	25.3
ნერვებისა და ზურგის ტვინის ტრავმები	213	5.7	0.81	37	4.8	0.9
თერმული და ქიმიური დამწვრობები	684	18.4	2.59	189	24.7	4.7
სამკურნალო ნივთიერებებით, მედიკამენტებით და ბიოლოგიური ნივთიერებებით მოწამვლები, უპირატესად არასამედიცინო დანიშნულების ნივთიერებათა ტოქსიკური მოქმედება და აგრეთვე სხვა გარეშე დაუზუსტებელი მიზეზების მოქმედება	3176	85.6	12.02	575	75.1	14.4
მათ შორის: სამკურნალო საშუალებებით, მედიკამენტებით და ბიოლოგიური ნივთიერებებით მოწამვლა	203	5.5	0.77	30	3.9	0.7
უპირატესად არასამედიცინო დანიშნულების სუბსტანციების ტოქსიკური ეფექტები	2722	73.4	10.31	448	58.5	11.2

თავი 6

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა¹⁶ცხრილი 6.1 შობადობა (საქსტატის მონაცემები), ბავშვთა და დედათა სიკვდილიანობა¹⁷

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ცოცხალშობილების რაოდენობა სულ	58014	57031	57878	60635	59249	56569	53293	51138	48296	46520	45946
მკვდრადშობილების რაოდენობა	554	647	549	637	589	558	506	436	456	410	403
გარდაიცვალა 0 - 1 წლამდე	634	617	608	578	507	507	512	416	380	368	413
გარდაიცვალა 0 - 6 დღემდე	349	373	387	205	211	231	238	166	135	198	172
გარდაიცვალა 7 - 28 დღემდე	139	151	97	139	152	125	124	88	118	46	101
გარდაიცვალა 29 - 365 დღემდე	146	93	124	137	162	151	150	162	127	124	140
გარდაიცვალა 0-5 წლამდე	691	705	692	559	605	604	594	499	452	431	461
გარდაიცვალა ორსული, მშობიარე და მელოგინე (42 დღემდე)	16	13	16	19	19	13	7	14	14	14	33
მკვდრადშობადობა 1000 დაბადებულზე	9.5	11.2	9.4	10.5	9.8	9.8	9.4	8.5	9.4	8.7	8.7
ადრეული ნეონატალური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე	6.1	6.6	6.7	3.4	3.6	4.1	4.5	3.2	2.8	4.3	3.7
გვიანი ნეონატალური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე	2.4	2.7	1.7	2.3	2.5	2.2	2.3	1.7	2.4	1.0	2.2
პერინატალური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 დაბადებულზე	15.6	17.7	16.1	13.8	13.4	13.8	13.8	11.7	12.1	13.0	10.9
0 - 1 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობა 1000 ცოცხალშობილზე	11.0	10.8	10.5	9.5	8.6	9.0	9.6	8.1	7.9	7.9	9.0
0 - 5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობა 1000 ცოცხალშობილზე	12.0	12.4	12.0	9.3	10.2	10.7	11.1	9.8	9.4	9.3	10.0
დედათა სიკვდილიანობა 100000 ცოცხალშობილზე	27.6	22.8	32.2	31.5	32.2	23.0	13.1	27.4	28.9	30.1	71.8

2016 წელს ქვეყნის მასშტაბით ამოქმედდა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის ანტენატალური და სამეანო მომსახურების ზედამხედველობის აღრიცხვიანობის ელექტრონული სისტემა „ორსულთა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის მეთვალყურეობის ელექტრონული მოდული“ (ე.წ. „დაბადების რეგისტრი“). ელექტრონული მოდულის მეშვეობით ხორციელდება თითოეული ორსულის უწყვეტი მონიტორინგი პირველი ანტენატალური ვიზიტიდან მშობიარობის ჩათვლით. სისტემაში

¹⁶ ორსულთა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის მეთვალყურეობის ელექტრონული მოდულის მონაცემებით

¹⁷ 2014 წლიდან საქსტატის და ჯანდაცვის სამინისტროს შეგუებული მონაცემები

ასევე ფიქსირდება მონაცემები ახალშობილის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ დაბადებისას.

ორსულობა

SDG 3.7 მიზნით განისაზღვრა რეპროდუქციული ჯანმრთელობის და, მათ შორის, ანტენატალური სერვისებისადმი უნივერსალური ხელმისაწვდომობა.

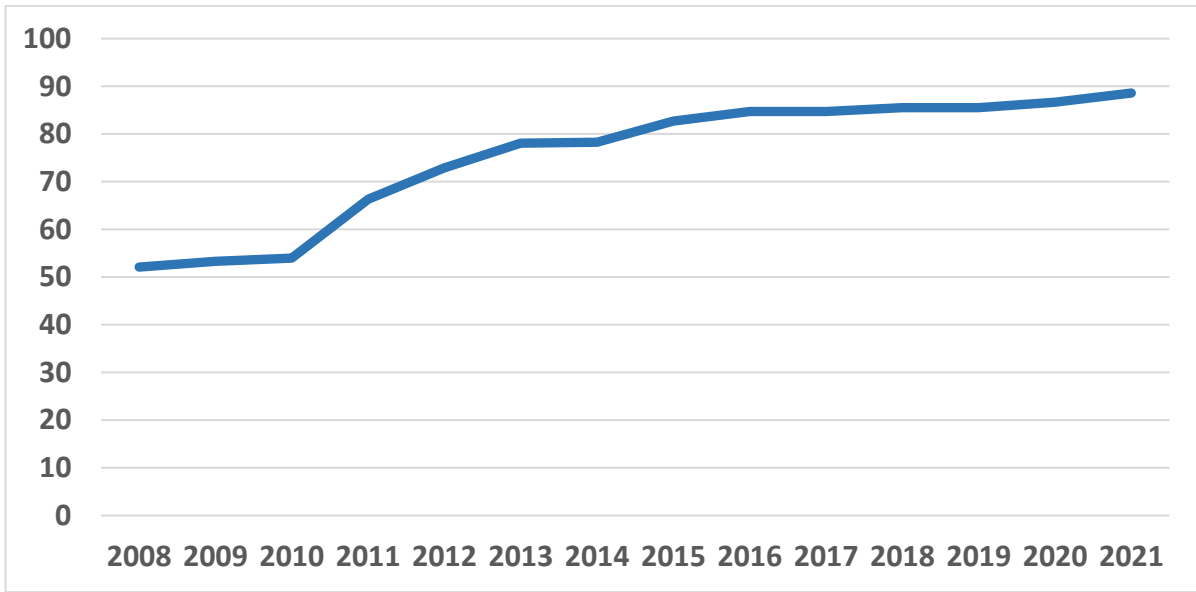
ცხრილი 6.2 რეპროდუქციული ჯანმრთელობის მაჩვენებლები, საქართველო

	2018	2019	2020	2021
ანტენატალური მომსახურებისთვის დროული მიმართვა (%)	85.5	85.5	86.7	88.6
ანტენატალური 1 ვიზიტი მაინც (%)	94.3	95.3	96.0	95.8
ანტენატალური 4 ვიზიტით მოცვა (%)	81.1	84.9	85.2	86.7
ანტენატალური 6 ვიზიტით მოცვა (%)	48.0	71.0	69.0	71.8
ანტენატალური 8 და მეტი ვიზიტით მოცვა ¹⁸ (%)	19.4	38.2	34.9	37.8
არ ჩაუტარებია ანტენატალური ვიზიტები (%)	5.7	4.7	4.0	4.2
მოზარდთა ორსულობის მაჩვენებელი 1000 ქალზე	37.5	42.2	31.0	29.4
მშობიარობათა რაოდენობა	50468	47486	45797	45305
ნაადრევი მშობიარობის წილი (%)	7.9	8.3	8.7	8.9
ფიზიოლოგიური მშობიარობის წილი (%)	58	59	58	56.3
ჩარევით მშობიარობათა (საკეირო კვეთა, მამებითა და ვაკუუმ-ექსტრაქციით მშობიარობა და სხვა) რაოდენობა	21432	19369	19054	21956
საკეირო კვეთების წილი მშობიარობების საერთო რაოდენობაში (%)	41.7	39.9	40.6	42.8
კვალიფიციური სამედიცინო პერსონალის მიერ მიღებული მშობიარობების წილი (%)	99.8	99.8	99.8	99.8
აბორტი	22733	21599	19039	17774
ხელოვნური აბორტის წილი (%)	62	62	61	63

2021 წლის განმავლობაში ქალთა კონსულტაციებში ანტენატალური მოვლისთვის მიმართა 45348 ორსულმა. უკანასკნელ წლებში, ანტენატალურ სერვისებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის ზრდამ ორსულთა დროული მიმართვიანობის (ორსულობის 12 კვირის ვადამდე) მატება განაპირობა (სურათი 6.1).

¹⁸ ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რეკომენდაციით, ანტენატალური მეტავალყურების ვიზიტების მინიმალური რაოდენობა განისაზღვრა 8 ვიზიტით. შესაბამისად, საქართველოში 2018 წლის 1 თებერვლიდან ანტენატალური მომსახურების სახელმწიფო პროგრამა გაფართოვდა და მოიცვა 8 ვიზიტი.

სურათი 6.1 ორსულობის პირველ ტრიმესტრში ანტენატალურ მეთვალყურეობაზე აყვანილ ორსულთა წილი (%)

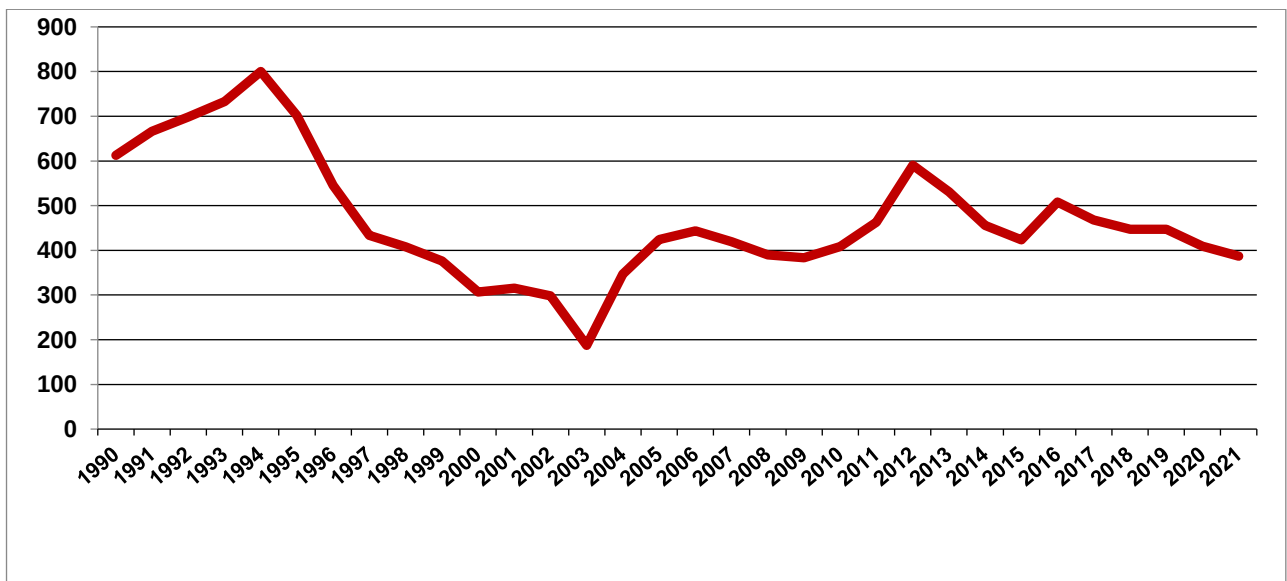
წყარო: დეკჯე

ნამშობიარე ქალთა საერთო რაოდენობაში 90.8% გამოკვლეულ იქნა C ვირუსულ ჰეპატიტზე, 90.9% - სიფილისზე და B ვირუსულ ჰეპატიტზე, აივ-ინფექციაზე - 90.5%.

აბორტი

2021 წელს ქვეყანაში რეგისტრირებულია 17774 აბორტი, მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე - 386.8 (სურათი 6.2), ხელოვნური აბორტების წილი 62.7%-ს უდრიდა. წინა წელთან შედარებით, აბორტების საერთო რიცხვი ~7%-ით შემცირდა.

სურათი 6.2 აბორტები, მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე

წყარო: დეკჯე

ცხრილი 6.3 აბორტები, საქართველო

	ცოცხალშობილთა რაოდენობა	აბორტები	აბორტების მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე
2012	49969	39225	785.0
2013	49657	37018	745.5
2014	60635	33464	551.9
2015	59249	32428	547.3
2016	56569	28720	507.7
2017	53293	24937	467.9
2018	51138	22733	444.5
2019	48296	21599	447.2
2020	46520	19039	409.3
2021	45946	17774	386.8

მნიშვნელოვანია, რომ აბორტების წილი 20 წლამდე ასაკის ქალებში აბორტების საერთო რაოდენობის ~2% შეადგინა.

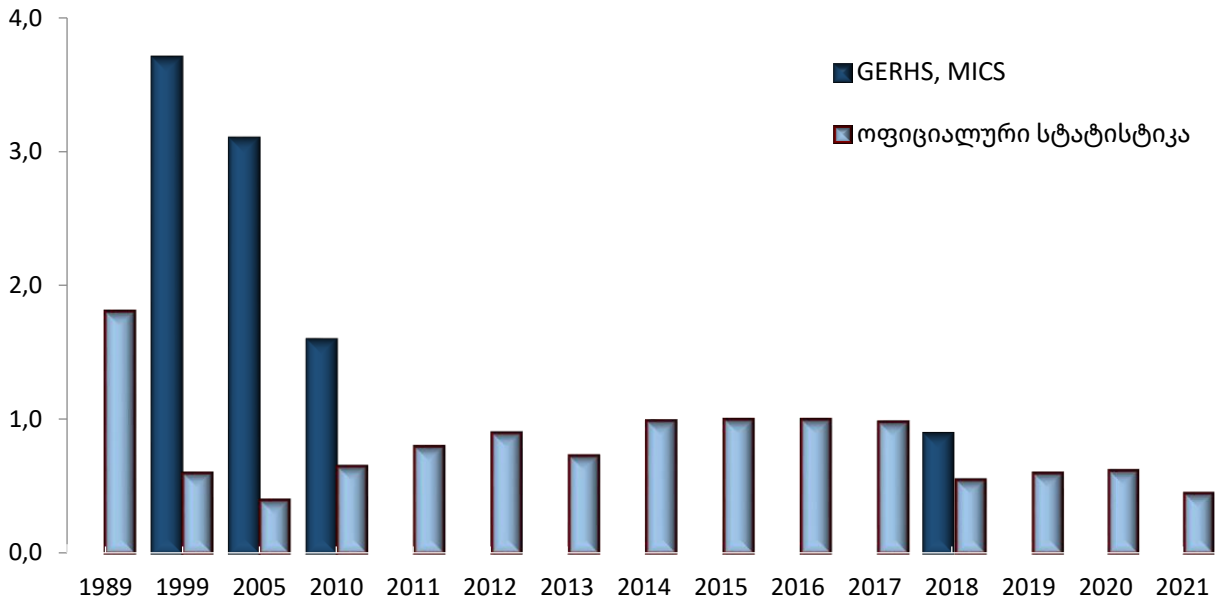
ცხრილი 6.4 აბორტები ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, საქართველო, 2021

	სულ	მათ შორის ასაკობრივ ჯგუფში						
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	≥ 45
აბორტების რაოდენობა	17774	448	2559	4535	4879	3754	1455	144
მაჩვენებელი შესაბამისი ასაკის 1000 ქალზე	21.8	4.6	25.4	40.7	36.0	28.5	11.9	1.2
მათ შორის (რაოდენობა):								
ხელოვნური	11138	225	1548	2876	3117	2457	848	67
თვითნებითი	6636	223	1011	1659	1762	1297	607	77
12 კვ-მდე	10890	219	1508	2803	3052	2409	834	65
მინი აბორტი 5 კვ-მდე	1723	36	220	483	465	381	133	5
12-22 კვირა სამედიცინო ან სოციალური ჩვენებით	248	6	40	73	65	48	14	2
აბორტი პირველი ორსულობისას	2657	273	761	637	469	336	148	33

საქართველოში ხელოვნური აბორტების ჯამობრივი კოეფიციენტის (TIAR) მნიშვნელობა 2014-2017 წლებში სტაბილურ მნიშვნელობას ინარჩუნებდა, 2018-2019 წლებში კლება სავარაუდოდ აღრიცხვის ხარვეზებთან არის დაკავშირებული. 2018 წელს საქართველოში ჩატარდა მრავალინდიკატორული კლასტერული კვლევა (MICS), რომლის შედეგების მიხედვით TIAR (0.9) თითქმის მეტია ოფიციალურ მონაცემთან შედარებით (2018 წელს - 0.5, 2021 - 0.7). ხელოვნური აბორტების მაჩვენებელი ყველაზე მაღალია 25-29 და 30-34 წლის ქალების ასაკობრივ ჯგუფში.

ხელოვნური აბორტის მეთოდის მიხედვით 2021 წელს მედიკამენტური აბორტების წილი გაზრდილია წინა წლებთან შედარებით.

სურათი 6.3 ხელოვნური აბორტის ჯამობრივი კოეფიციენტი (TIAR), საქართველო

წყარო: დეკჯეც

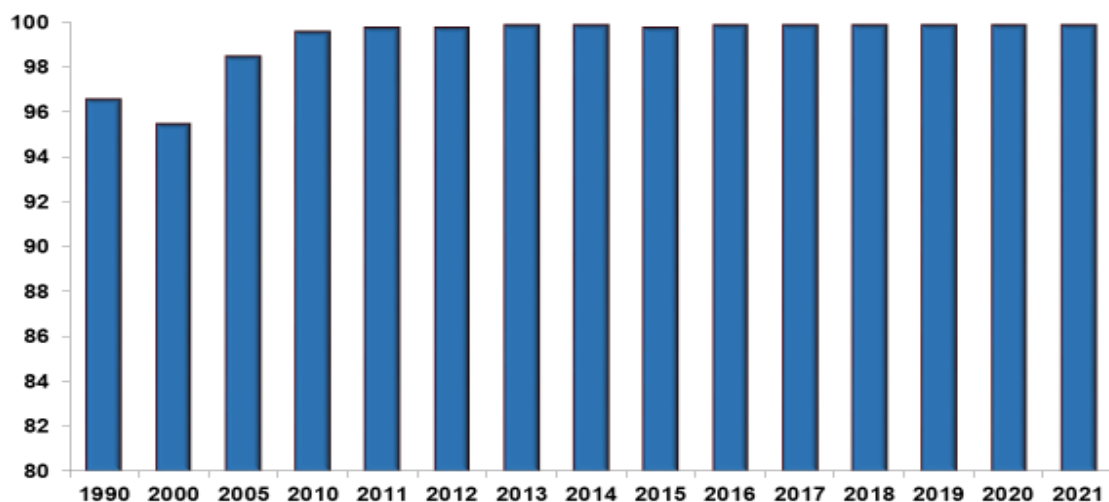
ცხრილი 6.5 ორსულობის შეწყვეტის მეთოდები, საქართველო

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
აბორტების საერთო რაოდენობა	39225	37018	33464	32428	28720	24937	22733	21599	19039	17774
ორსულობის შეწყვეტის მეთოდი (%):										
გამოფხეკვა (კიურეტაჟი)	49.2	41.3	37.9	41.2	41.6	22.8	21.5	21	19.4	18.5
ვაკუუმ ასპირაცია	40.6	41.3	39.1	28.3	30.9	40.4	36.4	36	34.5	32.9
მედიკამენტური აბორტი	10.2	17.4	23	30.5	27.5	36.8	38.9	42	44.4	46.6

მშობიარობა

სამედიცინო დაწესებულებების მონაცემებით, 2021 წლის განმავლობაში რეგისტრირებულია 45305 მშობიარობა. უკანასკნელ წლებში სამედიცინო დაწესებულებებში მიღებული მშობიარობების ხვედრითი წილი უცვლელად მაქსიმალურ მნიშვნელობას ინარჩუნებს (სურათი 6.4).

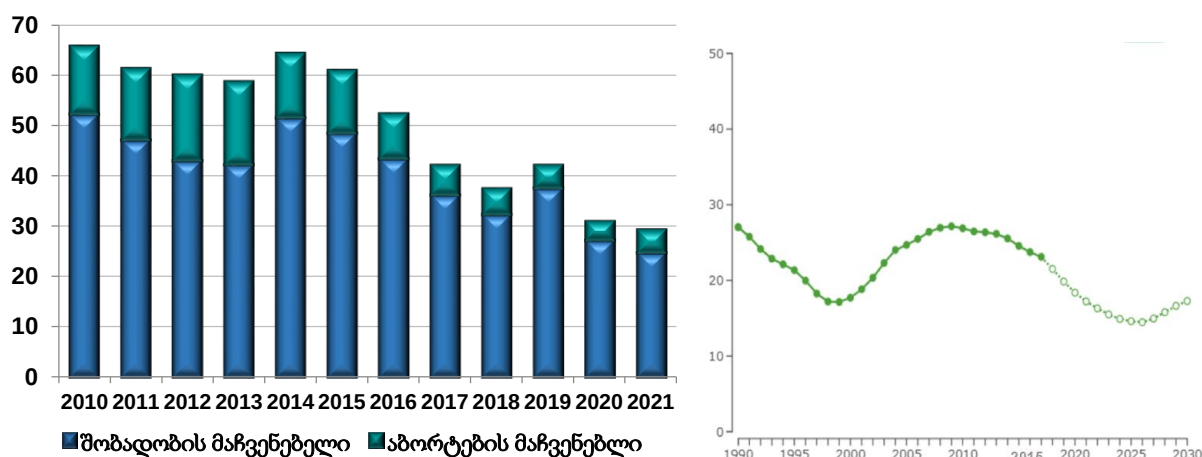
სურათი 6.4 კვალიფიციური სამედიცინო პერსონალის მიერ მიღებული მშობიარობების ხვედრითი წილი (%), საქართველო

წყარო: დკსჯეც

სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, 2021 წელს 20 წლამდე ასაკის ქალების შობადობის მაჩვენებელი შემცირდა და შეადგინა 24.8 (2020 წელს - 27.3) (სურათი 6.5).

სურათი 6.5 მოზარდთა ორსულობის მაჩვენებლები (15-19 წლის 1000 ქალზე)

წყარო: დკსჯეც; <http://www.thelancet.com/lancet/visualisations/gbd-SDGs>

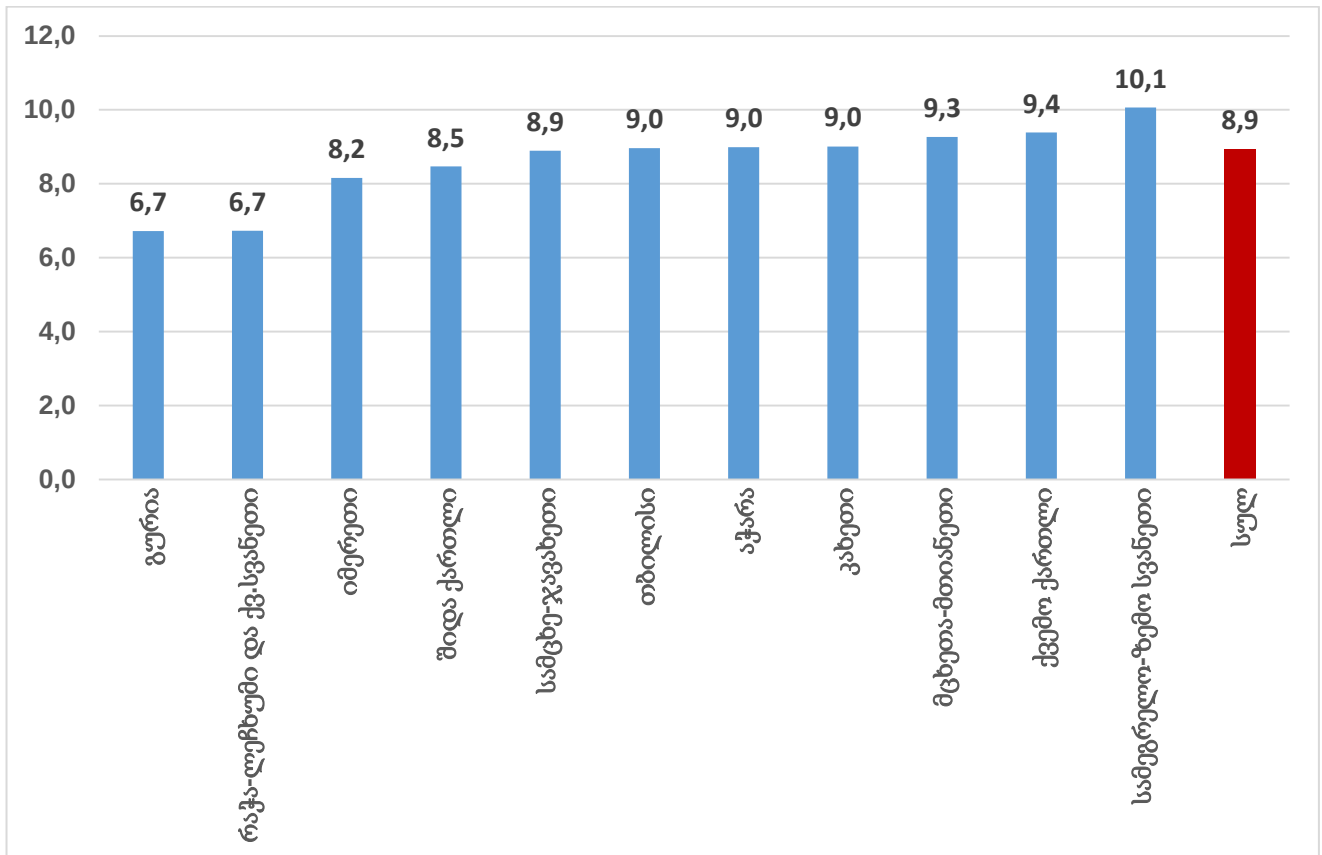
ცხრილი 6.6 მოზარდთა შობადობის მაჩვენებელი, საქართველო

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
მოზარდთა შობადობის მაჩვენებელი	47.1	43.0	42.2	51.5	48.4	43.4	36.2	32.3	29.4	27.3	24.8

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ფიქსირდება ნაადრევი მშობიარობის (<37 კვირის გესტაციურ ვადაზე) უმნიშვნელო ზრდა: 2019 წელს ნაადრევი მშობიარობის წილი 8.3% შეადგინა მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან, 2020 წელს - 8.7%, ხოლო, 2021 წელს - 8.9%.

სურათი 6.6 ნაადრევი მშობიარობების წილი (%) მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან რეგიონების მიხედვით (დედის ფაქტობრივი მისამართით), საქართველო, 2021

ნაადრევი მშობიარობების წილი ქალაქად ოდნავ აღემატება სოფლად მცხოვრებებ მოსახლეობაში (წილი მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან):

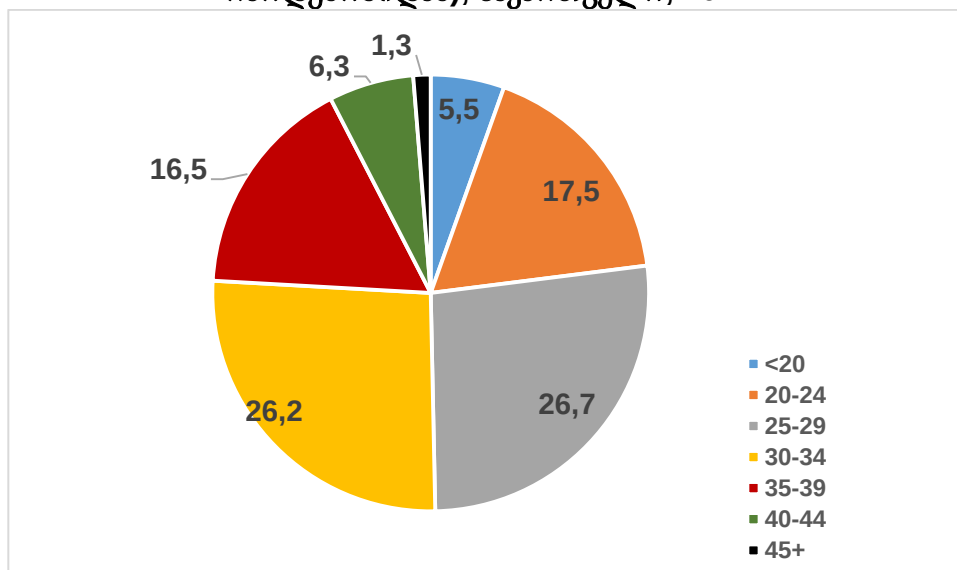
- ქალაქად - 8.9%;
- სოფლად - 8.4%.

ცხრილი 6.7 ნაადრევი მშობიარობის წილი მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან ორსულობის კვირის (გესტაციური ასაკის) მიხედვით, საქართველო, 2021

გესტაცია	% ნაადრევი მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან
22-27 კვირა	7.8
28-33 კვირა	22.6
34-36 კვირა	69.5

წყარო: დაბადების რეგისტრი

სურათი 6.7 ნაადრევი მშობიარობა დედის ასაკის მიხედვით (წილი მშობიარობათა საერთო რაოდენობიდან), საქართველო, 2021

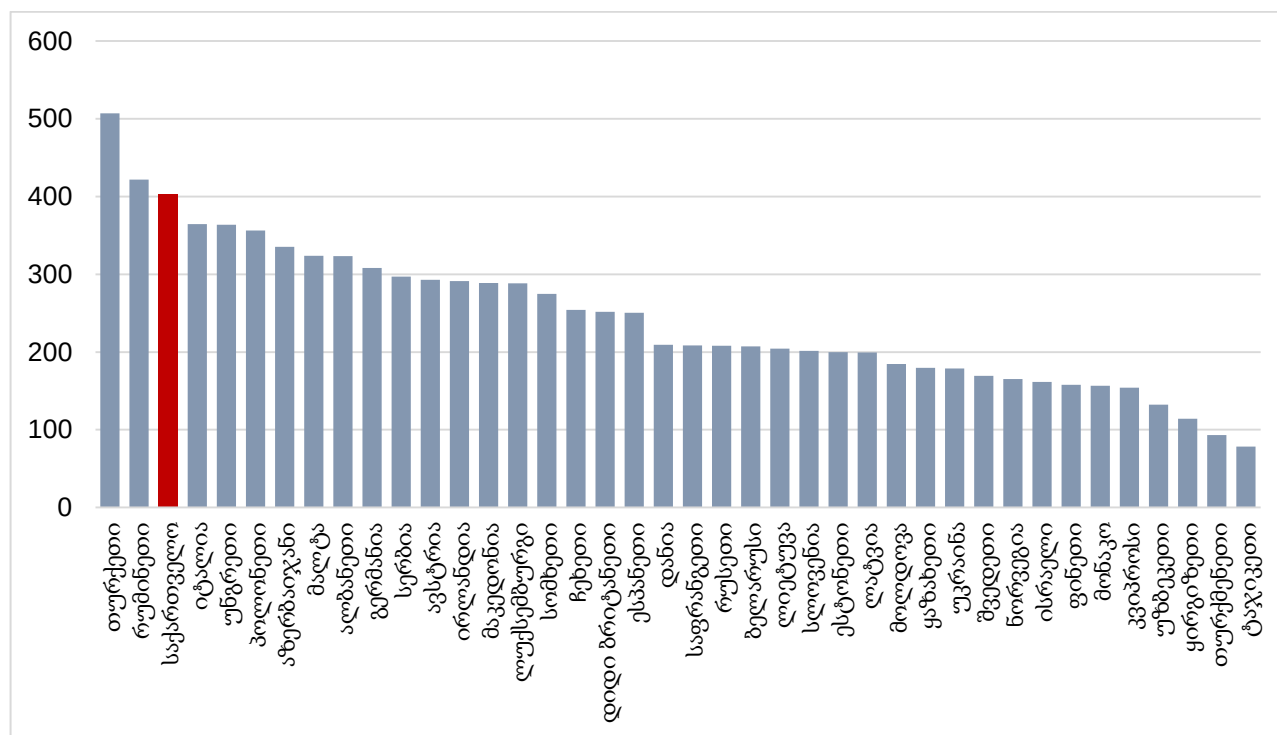

წყარო: დაბადების რეგისტრი

საკეისრო კვეთა

საქართველოში საკეისრო კვეთით მიმდინარე მშობიარობების წილი 2000 წლიდან 4.3-ჯერ გაიზარდა და 2017 წელს მშობიარობათა საერთო რაოდენობის 44.7% შეადგინა. 2021 წელს ჩატარებული საკეისრო კვეთების წილი 42.8%-ს გაუტოლდა. (სურათი 6.10).

სურათი 6.8 საკეისრო კვეთა, მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, OECD (2018)¹⁹ და საქართველო (2020)

წყარო: https://gateway.euro.who.int/en/indicators/hfa_596-7060-caesarean-sections-per-1000-live-births/visualizations/#id=19691

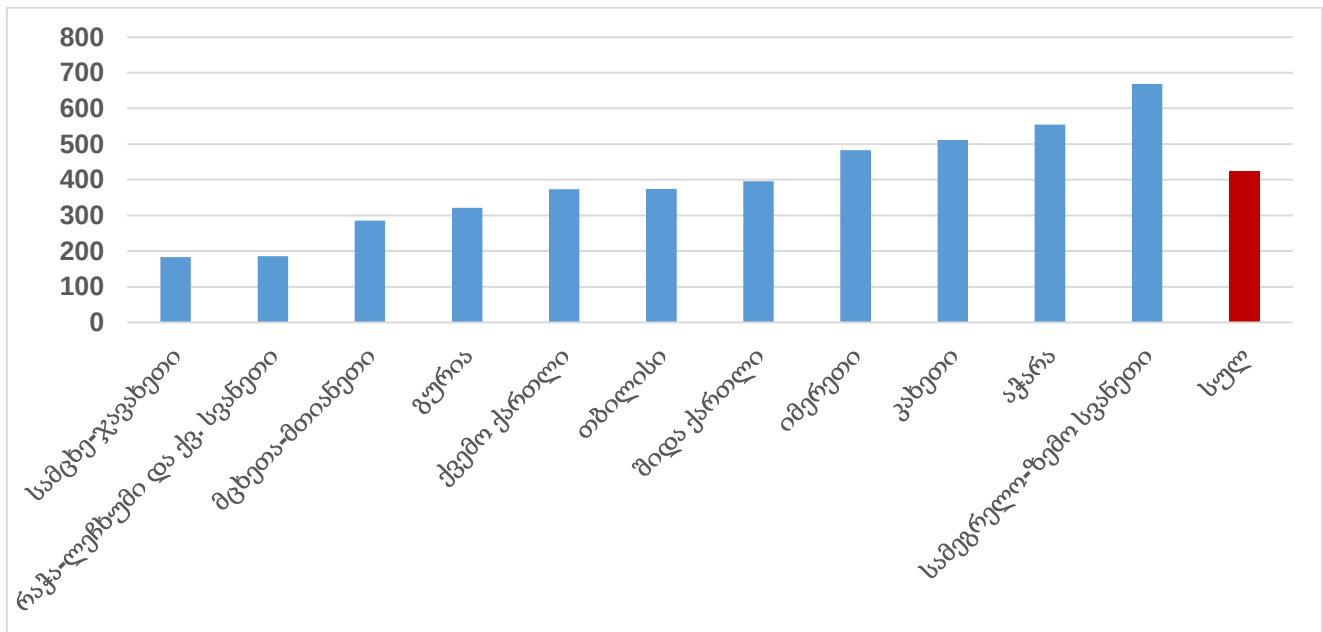
¹⁹ გამოქვეყნდა 2021 წელს

ცხრილი 6.8 საკეისრო კვეთების რაოდენობა და სტრუქტურა, საქართველო

	2020			2021		
	სულ	მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე	% საერთო რაოდენობიდან	სულ	მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე	% საერთო რაოდენობიდან
სულ	18645	400.8	100	19391	422.0	100
<i>მათ შორის:</i>						
სასწრაფო	11915	144.7	63.9	12428	270.5	64.1
გეგმიური	6730	256.1	36.1	6963	151.5	35.9

საკეისრო კვეთით მიმდინარე მშობიარობების წილი ~43%-ს შეადგენდა ქვეყნის მასშტაბით, მათ შორის 64% აღნიშნულია, როგორც სასწრაფო.

სურათი 6.9 საკეისრო კვეთის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე რეგიონების მიხედვით, საქართველო, 2021

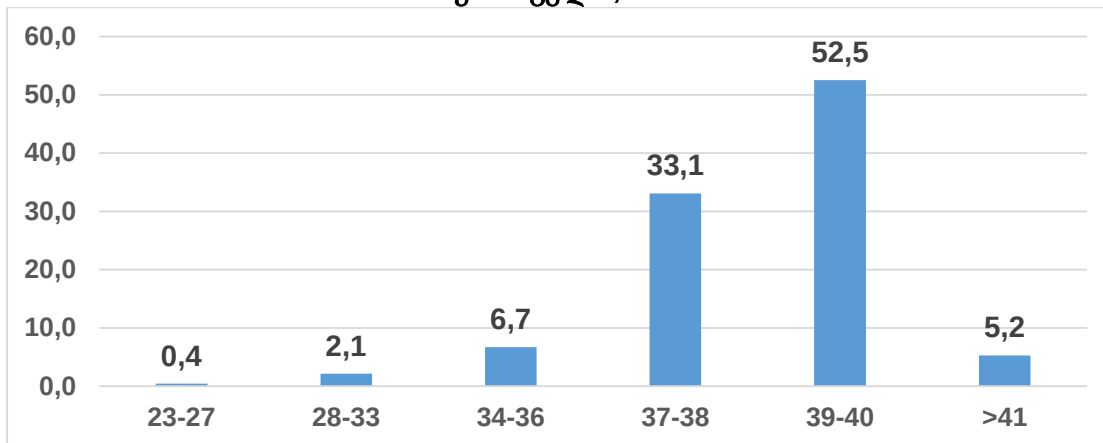

წყარო: დაბადების რეგისტრი

ცოცხალშობადობა

დემოგრაფიული სტატისტიკის მონაცემებით, 2021 წელს საქართველოში ცოცხლად დაიბადა 45 946 ბავშვი.

სურათი 6.10 ცოცხალშობილთა განაწილება (%) გესტაციური ასაკის მიხედვით, საქართველო, 2021

წყარო: დაბადების რეგისტრი

სამშობიარო სახლებში დაბადებულ ცოცხალშობილთა 6.7% წონანაკლულია, ხოლო 35.9% 3500 გრამზე მეტი წონის იყო.

ცხრილი 6.9 სტაციონარში დაბადებული ცოცხალშობილთა წონა დაბადებისას გრამებში²⁰, საქართველო, 2021

	<499	500-1499	1500-2499	2500-3499	3500-4499	4500+	სულ
დაიბადა ცოცხალი	7	501	2568	26155	15905	482	45618
% ცოცხალშობილთა საერთო რაოდენობიდან	0.02	1.1	5.6	57.3	34.9	1.1	100

ცხრილი 6.10 ბუნებრივ კვებაზე მყოფ ახალშობილთა რაოდენობა (სამშობიარო სახლების მონაცემები), საქართველო

	2020		2021	
	სულ	% ცოცხალშობილთა რაოდენობიდან	სულ	% ცოცხალშობილთა რაოდენობიდან
ბუნებრივ კვებაზე მყოფ ახალშობილთა საერთო რაოდენობა	43341	93.8	43205	94.8

მკვდრადშობადობა

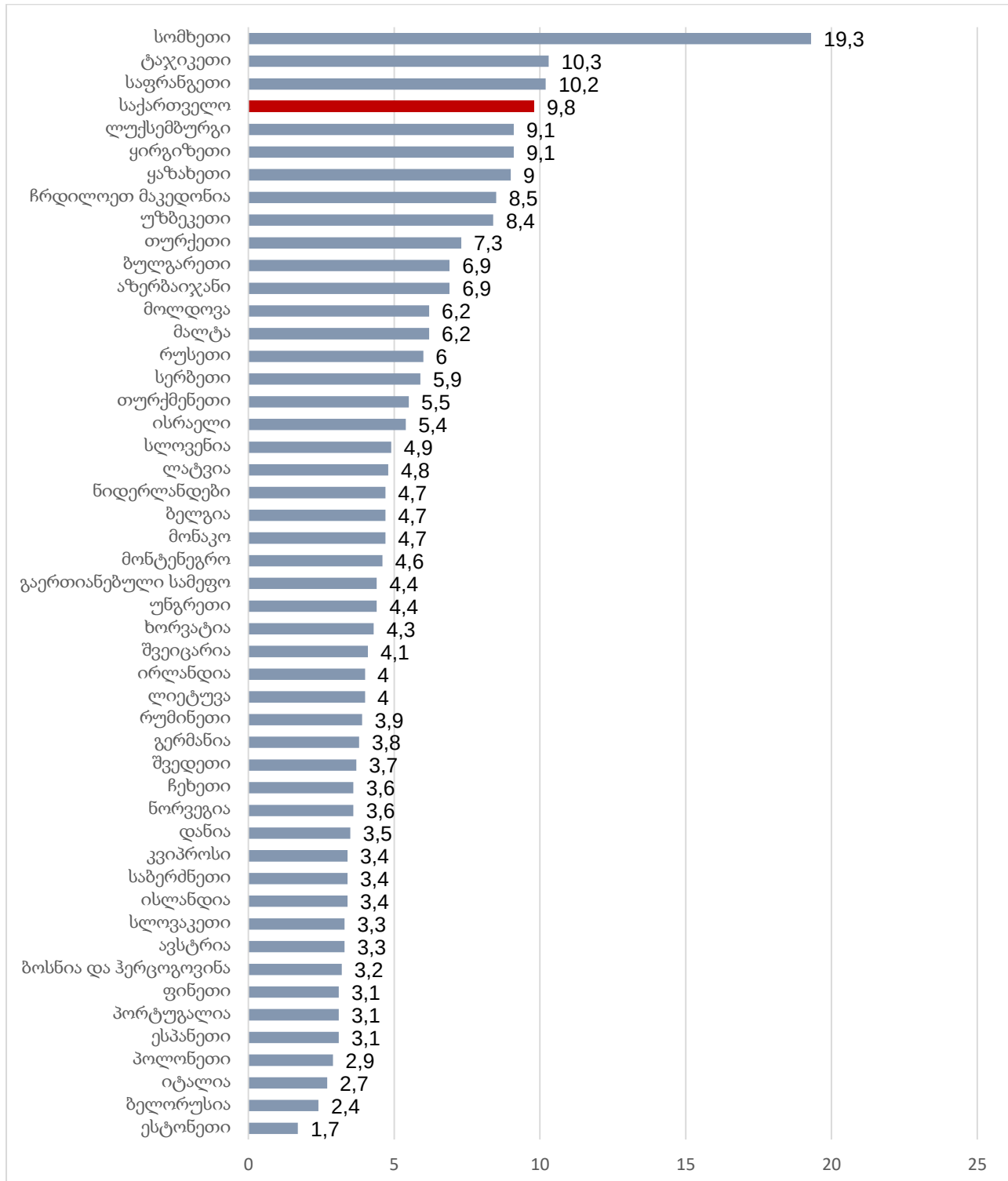
საქართველოში ბოლო ათწლეულის განმავლობაში მკვდრადშობადობის მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად შემცირდა; თუმცა, განვითარებულ ქვეყნებთან შედარებით მაღალია. მკვდრადშობადობის მიზეზების შესწავლა კვლავ გამოწვევად რჩება. საქართველოში 2021 წელს, წინა წელთან შედარებით, დაფიქსირდა მკვდრადშობადობის რიცხვის კლება - აღირიცხა 403 შემთხვევა, მკვდრადშობადობის მაჩვენებელი 1000 დაბადებულზე 8.7 იყო.

²⁰ დაბადების რეგისტრის მონაცემებით

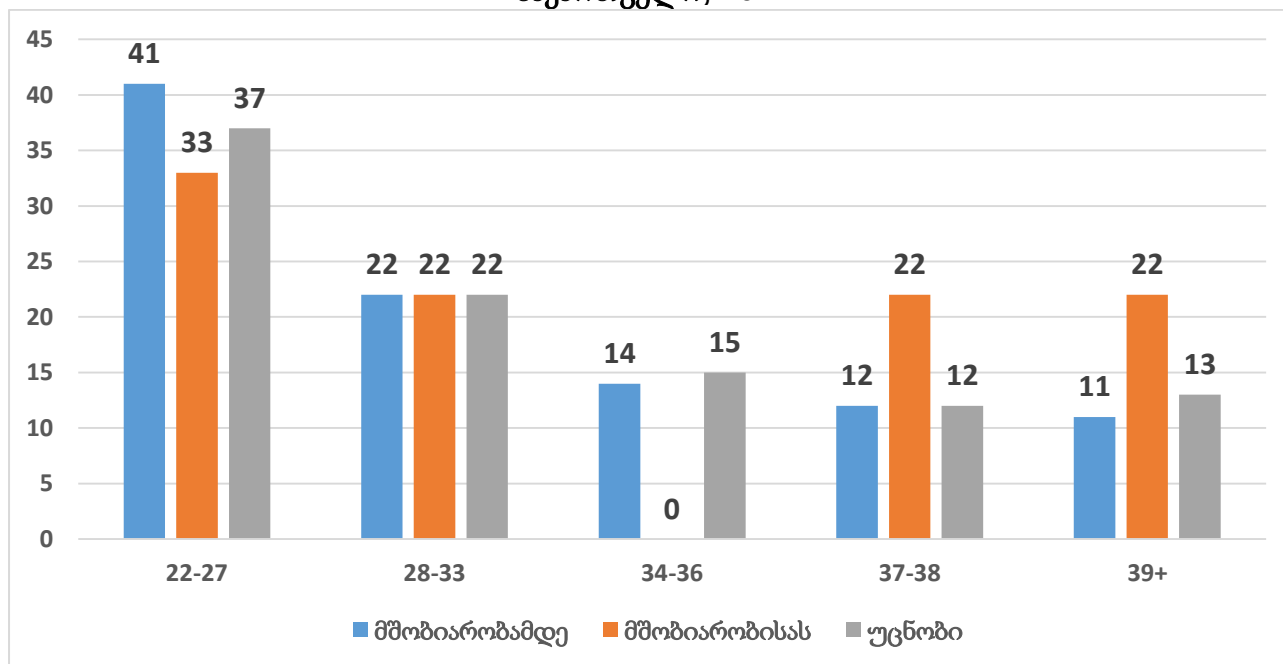
2021 წელს მკვდრადშობადობის შემთხვევათა ანალიზი ჩატარდა დაბადების რეგისტრის მონაცემებზე დაყრდნობით, რომელთა თანახმად, მკვდრადშობადობის 81% მოხდა ანტენატალურ პერიოდში, 2% ინტრანატალურ პერიოდში, ხოლო ~17%-ში ნაყოფის გარდაცვალების დროის დადგენა სამედიცინო დოკუმენტაციის მიხედვით ვერ მოხერხდა.

ანტენატალურ პერიოდში მკვდრადშობილთა შორის 40% დაფიქსირებულ იქნა ორსულობის 22-27 კვირის ვადაზე, 22% - ორსულობის 28-33 კვირაზე, 14% და ~24% შესაბამისად - 34-36 და 37 კვირის და მეტი ორსულობის ვადაზე (სურათი 6.12).

სურათი 6.11 მკვდრადშობადობის მაჩვენებელი 1000 დაბადებულზე

სურათი 6.12 მკვდრადშობადობა გესტაციური ასაკის მიხედვით (%-ში), საქართველო, 2021

წყარო: დეკჯე

ცხრილი 6.11 მკვდრადშობილთა წონა გრამებში დაბადებისას, საქართველო, 2021

	<499	500-1499	1500-2499	2500-3499	3500-4499	4500-5499	სულ
დაიბადა მკვდარი	55	160	80	91	15	2	403
% მკვდრადშობილთა საერთო რაოდენობიდან	13.6	39.7	19.9	22.6	3.7	0.5	100

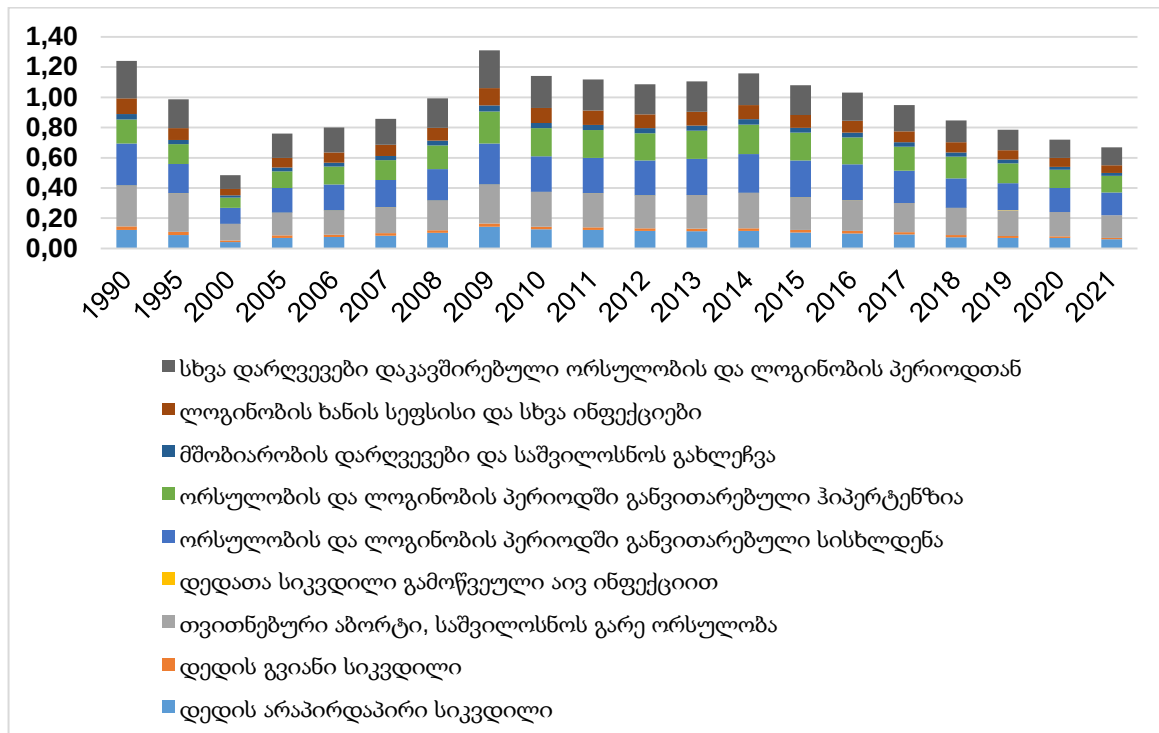
დედათა სიკვდილიანობა

ათასწლეულის განვითარების მიზნების (MDG) ჩარჩოდან მდგრადი განვითარების მიზნებზე (SDG) გარდამავალ პერიოდში აუცილებელია დედათა სიკვდილიანობის კომპლექსური შეფასება, რათა გამოვლინდეს წარმატებული მიმართულებები და დაფიქსირდეს არსებული პრობლემები. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მდგრადი განვითარების მიზნებში დასახულია დედათა ჯანმრთელობის და კეთილდღეობის გაუმჯობესება 2030 წლისთვის. SDG3.1-ით დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებლის სამიზნე დონე არის 70-ზე ნაკლები 100000 ცოცხალშობილზე. 2021 წელს, საქართველოში აღრიცხული იყო დედათა გარდაცვალების 34 შემთხვევა, მათ შორის 33 დედათა ადრეული გარდაცვალების შემთხვევა (დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 100000 ცოცხალშობილზე = 71.8) და დედის გვიანი გარდაცვალების 1 შემთხვევა. დედის ადრეული გარდაცვალების 9 შემთხვევაში დედის სიკვდილი გამოწვეული იყო პირდაპირი სამეანო მიზეზით, ხოლო 24 - არაპირდაპირი მიზეზით.

პირდაპირი სამეანო მიზეზით გარდაცვალების სტრუქტურა სამეანო სისხლდენა - 4 შემთხვევა, ეკლამსია - 2 შემთხვევა, სამეანო ემბოლია - 1 შემთხვევა, დაუმთავრებელი აბორტი გართულებული ინფექციით - 1 შემთხვევა, ფალოპის მილის ორსულობა 1 შემთხვევა. არაპირდაპირი სამეანო მიზეზით გარდაცვალების 25 შემთხვევიდან 24 გამოწვეული იყო ახალი კორონავირუსული ინფექციით (დედის ადრეული

გარდაცვალება) და 1 შემთხვევა - პლაცენტის ავთვისებიანი სიმსივნით (დედის გვიანი გარდაცვალება).

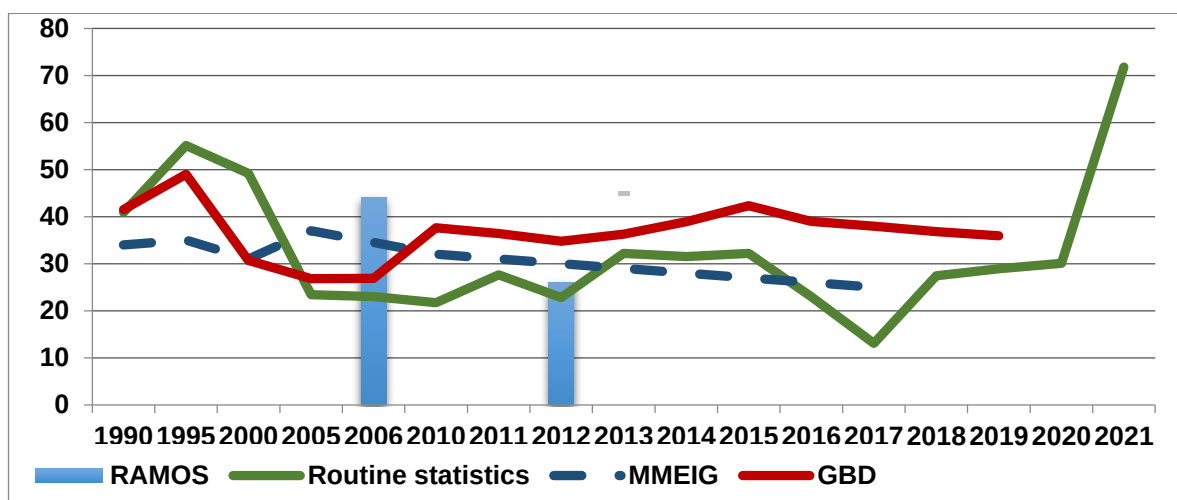
სურათი 6.13 დედათა სიკვდილიანობა სიკვდილის მიზეზების მიხედვით, საქართველო

წყარო: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-foresight/>

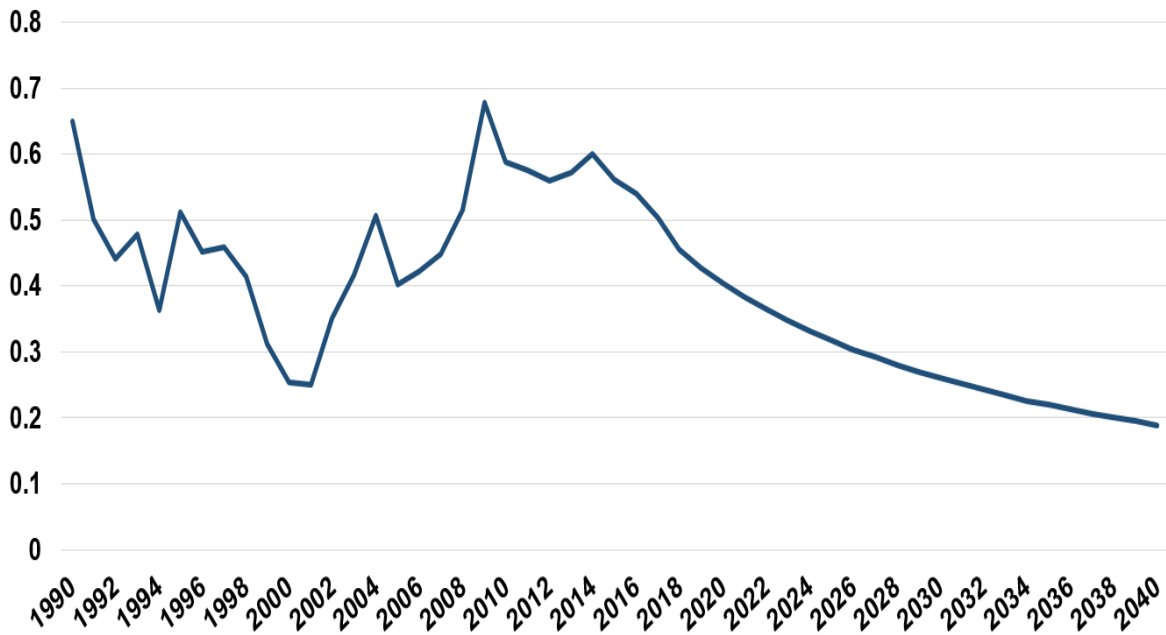
ქვეყნების დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებლების შეფასებებს ახორციელებენ სხვადასხვა სააგენტოები/ინსტიტუტები, როგორიცაა, მაგალითად, გაეროს დედათა სიკვდილიანობის შეფასების სააგენტოთაშორისი ჯგუფი (Maternal Mortality Estimation Inter-agency Group - MMEIG) და ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტი (Institute for Health Metrics and Evaluation – IHME) (სურათები 6.16, 6.17, 6.18, 6.19).

სურათი 6.14 დედათა სიკვდილიანობა სხვადასხვა წყაროს მიხედვით, საქართველო

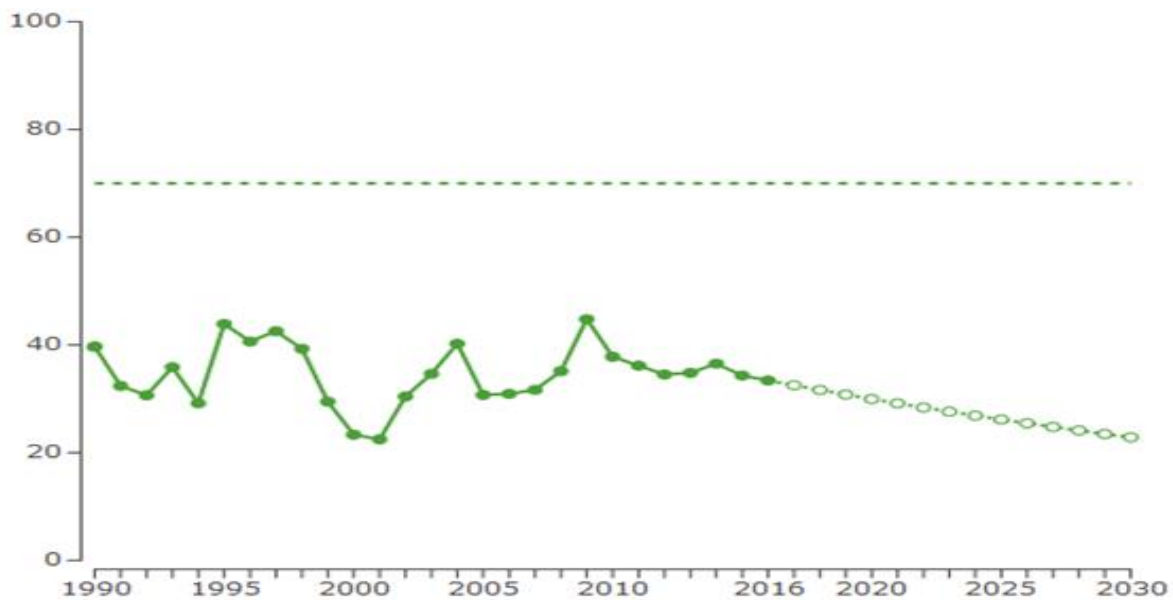
წყარო: დაავადებათა კონტროლის ცენტრი, საქსტატი

სურათი 6.15 დედათა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული გართულებებით გამოწვეული გარდაცვალების პროგნოზი, ასაკ-სპეციფიური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 100000 რეპროდუქციული ასაკის ქალზე, საქართველო

წყარო: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-foresight/>

სურათი 6.16 დედათა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 100000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო: <http://www.thelancet.com/lancet/visualisations/gbd-SDGs>

ბავშვთა ავადობა**ცხრილი 6.12 ახალშობილთა ავადობა (“დაბადების” რეგისტრის მონაცემები), საქართველო, 2021**

	შემთხვევათა რაოდენობა	ინციდენტობა 1000 ცოცხლადშობილზე
სულ	4529	96.5
ნაყოფის და ახალშობილის დაზიანებები, გამოწვეული დედისეული ფაქტორებითა და ორსულობის, სამშობიარო მოქმედებისა და მშობიარობის გართულებებით P00-P04	1	0.0
ორსულობის ხანგრძლივობასთან და ნაყოფის ზრდა-განვითარებასთან დაკავშირებული დარღვევები P05-P08	1623	34.6
სამშობიარო ტრავმა P10-P15	52	1.1
პერინატალური პერიოდისათვის დამახასიათებელი რესპირაციული და გულ-სისხლძარღვოვანი დარღვევები P20-P29	1245	26.5
პერინატალური პერიოდისათვის დამახასიათებელი ინფექციები P35-P39	860	18.3
ნაყოფისა და ახალშობილის ჰემორაგიული და ჰემატოლოგიური დარღვევები P50-P61	0	0.0
ნაყოფისა და ახალშობილისათვის დამახასიათებელი გარდამავალი ენდოკრინული და მეტაბოლური დარღვევები P70-P74	2	0.0
ნაყოფისა და ახალშობილის საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაზიანებები P75-P78	7	0.1
ნაყოფისა და ახალშობილის კანის საფარისა და თერმორეგულაციის ცვლილებები P80-P83	6	0.1
პერინატალურ პერიოდში აღმოცენებული სხვა დარღვევები P90-P96	145	3.1
ნერვული სისტემის განვითარების თანდაყოლილი ანომალიები Q00-Q07	24	0.5
თვალის, ყურის, სახისა და კისრის თანდაყოლილი ანომალიები Q10-Q18	2	0.0
სისხლის მიმოქცევის სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები Q20-Q28	75	1.6
სასუნთქი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები Q30-Q34	5	0.1
ცხვირის განვითარების მანკების ერთობლივად დადგენისათვის Q35-Q37	10	0.2
საჭმლის მომნელებელი სისტემის სხვა თანდაყოლილი ანომალიები Q38-Q45	53	1.1
სასქესო ორგანოების თანდაყოლილი ანომალიები Q50-Q56	60	1.3
საშარდე სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები Q60-Q64	12	0.3
ძვალ-კუნთოვანი სისტემის თანდაყოლილი ანომალიები და დეფორმაციები Q65-Q79	60	1.3
სხვა თანდაყოლილი ანომალიები Q80-Q89	4	0.1
ქრომოსომული დარღვევები, რომლებიც არ არის შეტანილი სხვა რუბრიკებში Q90-Q99	17	0.4

2021 წელს საქართველოში ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონულ სისტემაში რეგისტრირებული იყო 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვთა ავადობის 21375 ახალი შემთხვევა (2020 წელს - 27781), ინციდენტობის მაჩვენებელი 0-1 წლამდე ასაკის 1000 ბავშვზე –

463.7 (2020 წელს - 588.6). ავადობის სტრუქტურაში 48.1% (2020 წელს - 53.9%) სუნთქვის ორგანოების და 4.3% ინფექციურ და პარაზიტულ ავადმყოფობებზე მოდიოდა.

ცხრილი 6.13 ერთ წლამდე ასაკის ბავშვთა ავადობის ძირითადი მიზეზები, 2021

	ინციდენტობა ერთ წლამდე ასაკის 1000 ბავშვზე
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	223.2
კანისა და კანქვეშა ქსოვილების დაავადებები	35.9
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ზოგიერთი მდგომარეობები	35.1
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	25.2
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	23.2
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის დაავადებები	20.2
Covid19	8.7

წყარო: ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემა

2021 წელს ჰოსპიტალური მომსახურება გაეწია 0-1 წლამდე ასაკის 16 192 ბავშვს (2020 წელს - 18618), მათ შორის 22.3% (2020 წელს - 36%) სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების გამო, ჰოსპიტალიზაციების 16% (2020 წელს - 5.3%) COVID-თან დაკავშირებული იყო.

ცხრილი 6.14 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვთა ჰოსპიტალიზაცია, საქართველო, 2021

	ჰოსპიტალიზაციების რაოდენობა	ლეტალობა %
სულ	16192	2.2
<i>მათ შორის:</i>		
ინფექციური ავადმყოფობები	861	5.3
სიმსივნეები	92	0.6
სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობები	28	0.2
ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევით გამოწვეული ავადმყოფობები	5	0.0
ნერვული სისტემის ავადმყოფობები	2	0.0
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	84	0.5
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობები	7	0.0
სისხლის მიმოქცევის ავადმყოფობები	1	0.0
სუნთქვის ორგანოების ავადმყოფობები	14	0.1
საჭმლის მომნელებელი ორგანოების ავადმყოფობები	3606	22.3
კანისა და კანქვეშა უჯრედისის ავადმყოფობები	154	1.0
ძვალ-კუნთოვანი სისტემისა და შემაერთებელი ქსოვილის ავადმყოფობები	34	0.2
შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები	8	0.0
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ცალკეული მდგომარეობები	238	1.5
თანდაყოლილი მანკები, დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	7332	45.3
არაიდენტიფიცირებული მიზეზები	560	3.5
ტრავმები, მოწამვლები და გარე მიზეზების ზემოქმედების ზოგიერთი სხვა შედეგები	433	2.7
ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებს ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე	53	0.3
COVID19	26680	16.6

2021 წელს საქართველოში ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონულ სისტემაში რეგისტრირებული იყო 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა ავადობის 77 370 ახალი შემთხვევა (2020 წელს - 103 615), ინციდენტობის მაჩვენებელი 0-5 წლამდე ასაკის 1000 ბავშვზე – 310.6 (2020 წელს - 397.6).

0-5 წლამდე ბავშვთა ავადობის სტრუქტურაში 58% სუნთქვის ორგანოების (2020 წელს - 59%), 7.6% - ინფექციურ და პარაზიტულ ავადმყოფობებზე მოდიოდა (2020 წელს - 11%).

ცხრილი 6.15 ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვთა ავადობის ძირითადი მიზეზები, საქართველო, 2021

	ინციდენტობა ხუთ წლამდე ასაკის 1000 ბავშვზე
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	180.2
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები	23.5
კანისა და კანქვეშა ქსოვილების დაავადებები	18.6
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	12.5
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	12.0
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის დაავადებები	11.0
Covid19	8.4

წყარო: ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემა

2021 წელს ჰოსპიტალური მომსახურება გაეწია ხუთ წლამდე ასაკის 51 215 ბავშვს (2020 წელს - 46 780), მათ შორის 35%-ს სასუნთქი სისტემის ავადმყოფობების გამო (2020 წელს 38.1%), 13.8%-ს - ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობების გამო (2020 წელს - 18.8%), ჰოსპიტალიზაციების 14.4% COVID-თან იყო დაკავშირებული.

ცხრილი 6.16 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა ჰოსპიტალიზაცია, საქართველო, 2021

	ჰოსპიტალიზაციების რაოდენობა	ლეტალობა %
სულ	51215	0.8
<i>მათ შორის:</i>		
ინფექციური ავადმყოფობები	7091	13.8
სიმსივნეები	474	0.9
სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების ავადმყოფობები	191	0.4
ენდოკრინული სისტემის, კვებისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევით გამოწვეული ავადმყოფობები	87	0.2
ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	8	0.0
ნერვული სისტემის ავადმყოფობები	469	0.9
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	98	0.2
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის ავადმყოფობები	21	0.0
სისხლის მიმოქცევის ავადმყოფობები	41	0.1
სუნთქვის ორგანოების ავადმყოფობები	17946	35.0
საჭმლის მომნელებელი ორგანოების ავადმყოფობები	953	1.9
კანისა და კანქვეშა უჯრედისის ავადმყოფობები	147	0.3
ძვალ-კუნთოვანი სისტემისა და შემაერთებელი ქსოვილის ავადმყოფობები	130	0.3

შარდ-სასქესო სისტემის ავადმყოფობები	1214	2.4
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ცალკეული მდგომარეობები	7434	14.5
თანდაყოლილი მანკები, დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	1398	2.7
არაიდენტიფიცირებული მიზეზები	4023	7.9
ტრავმები, მოწამვლები და გარე მიზეზების ზემოქმედების შედეგები	1886	3.7
ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებს ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე	241	0.5
COVID 19	7363	14.4

ამბულატორულ-პოლიკლინიკური დაწესებულებების მონაცემებით, 2021 წელს 0-15 წლის ბავშვებში რეგისტრირებული იყო ყველა კლასის ავადმყოფობათა 154 120 ახალი შემთხვევა (2020 წელს - 221 288), ინციდენტობის მაჩვენებელი 0-15 წლის ასაკის 100000 ბავშვზე – 20120.1 (2020 წელს - 29044.2).

ცხრილი 6.17 15 წლამდე ასაკის ბავშვთა ავადობის ძირითადი მიზეზები, საქართველო, 2021

ავადობის მიზეზი	ინციდენტობა 15 წლამდე ასაკის 100000 ბავშვზე
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	16423.6
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული ავადმყოფობები	2894.6
კანისა და კანქვეშა ქსოვილების დაავადებები	1636.0
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	1519.1
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	1252.7
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის დაავადებები	1193.5
Covid19	1025.6

წყარო: ამბულატორული სერვისის მიმწოდებელ დაწესებულებაში დაავადებების ახალი შემთხვევების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემის და სოფლის ექიმების წლიური ანგარიშგების ფორმის შეჯერებული მონაცემები

საანგარიშო წელს ჰოსპიტალური მომსახურება გაეწია 0-15 წლამდე ასაკის 83 923 ბავშვს (2020 წელს - 80 222). ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებელი მაღალი იყო სასუნთქი სისტემის, Covid19-ის, ინფექციური და პარაზიტული, პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ავადმყოფობების და ტრავმების, მოწამვლების და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების შედეგების კლასებში.

**ცხრილი 6.18 15 წლამდე ასაკის ბავშვთა ჰოსპიტალიზაცია,
საქართველო, 2021**

	ჰოსპიტალიზაციების რაოდენობა	ლეტალობა %
სულ	83923	0.5
<i>მათ შორის:</i>		
ზოგიერთი ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები	9915	0.0
სიმსივნეები	1060	0.4
სისხლისა და სისხლმზადი ორგანოების დაავადებები და იმუნური მექანიზმით მიმდინარე ზოგიერთი დარღვევები	448	0.4
ენდოკრინული სისტემის, კვლევისა და ნივთიერებათა ცვლის დარღვევით გამოვლენილი დაავადებები	566	0.2
ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები	195	0.0
ნერვული სისტემის დაავადებები	1067	0.6
თვალისა და მისი დანამატების ავადმყოფობები	391	0.0
ყურისა და დვრილისებრი მორჩის დაავადებები	118	0.0
სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებები	115	12.2
სასუნთქი სისტემის დაავადებები	27825	0.1
საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები	3773	0.2
კანისა და კანქვეშა ქსოვილების დაავადებები	366	0.0
ძვალ - კუნთოვანი სისტემის და შემადგენელი ქსოვილების დაავადებები	517	0.0
შარდ - სასქესო სისტემის დაავადებები	2351	0.0
ორსულობა, მშობიარობა და ლოგინობის ხანა	4	0.0
პერინატალურ პერიოდში განვითარებული ზოგიერთი მდგომარეობები	7434	3.7
თანდაყოლილი მანკები, დეფორმაციები და ქრომოსომული დარღვევები	2188	2.1
სიმპტომები, ნიშნები და ნორმიდან გადახრილი კლინიკური და ლაბორატორიული მონაცემები, რომლებიც არ არის შეტანილი სხვა კლასიფიკაციებში	6654	0.2
დაზიანება, მოწამვლა და გარე მიზეზების ზემოქმედებები	5855	0.1
ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებს ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე და დაკავშირებულია სამედიცინო სამსახურთან	943	0.3
Covid19	12138	0.1

ბავშვთა სიკვდილიანობა

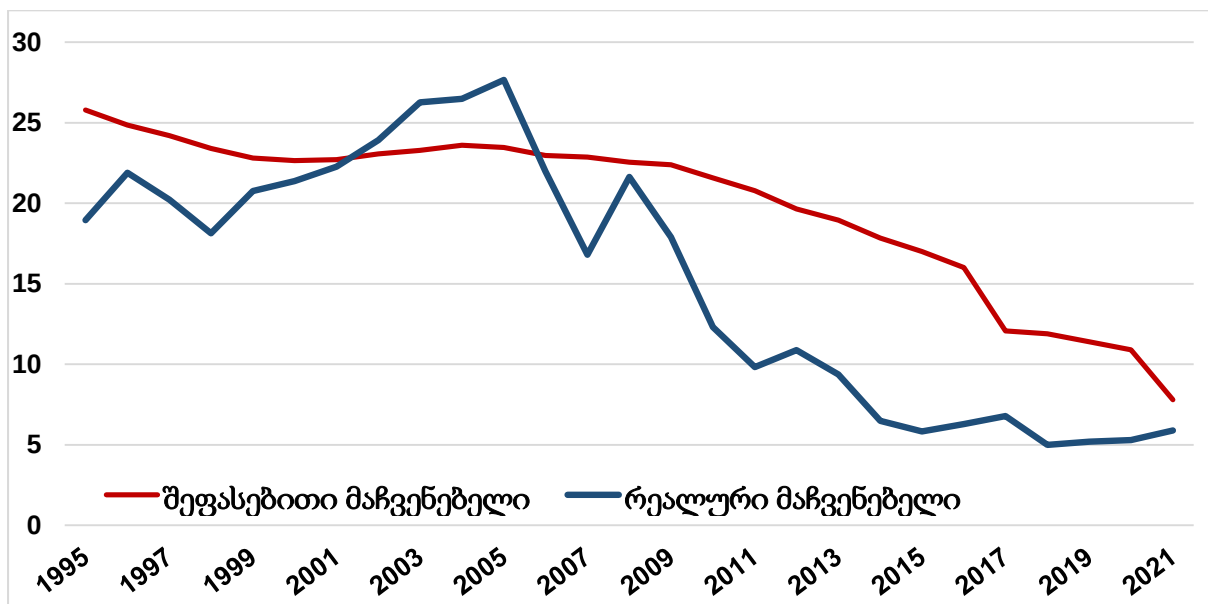
ჯანმრთელობის მსოფლიოს ორგანიზაციის მონაცემებით, გლობალურად ნეონატალური სიკვდილიანობის წილი 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობაში 45%-ს შეადგენს. 2021 წელს საქართველოში ნეონატალური სიკვდილიანობის წილმა 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის 59.2% შეადგინა.

ცხრილი 6.19 ნეონატალური და პერინატალური სიკვდილიანობა, საქართველო

წელი	0-28 დღემდე 1000 ცოცხალშობილზე	0-6 დღემდე 1000 ცოცხალშობილზე	7-28 დღემდე 1000 ცოცხალშობილზე	პერინატალური სიკვდილიანობა 1000 დაბადებულზე
2012	9.2	6.6	2.7	17.7
2013	8.4	6.7	1.7	16.1
2014	7.2	5.1	2.1	15.5
2015	5.8	3.8	2.1	13.6
2016	6.3	4.1	2.2	13.8
2017	6.8	4.5	2.3	13.8
2018	5.0	3.2	1.7	11.7
2019	5.2	2.8	2.4	12.1
2020	5.3	4.3	1.0	13.0
2021	5.9	3.7	2.2	10.9

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

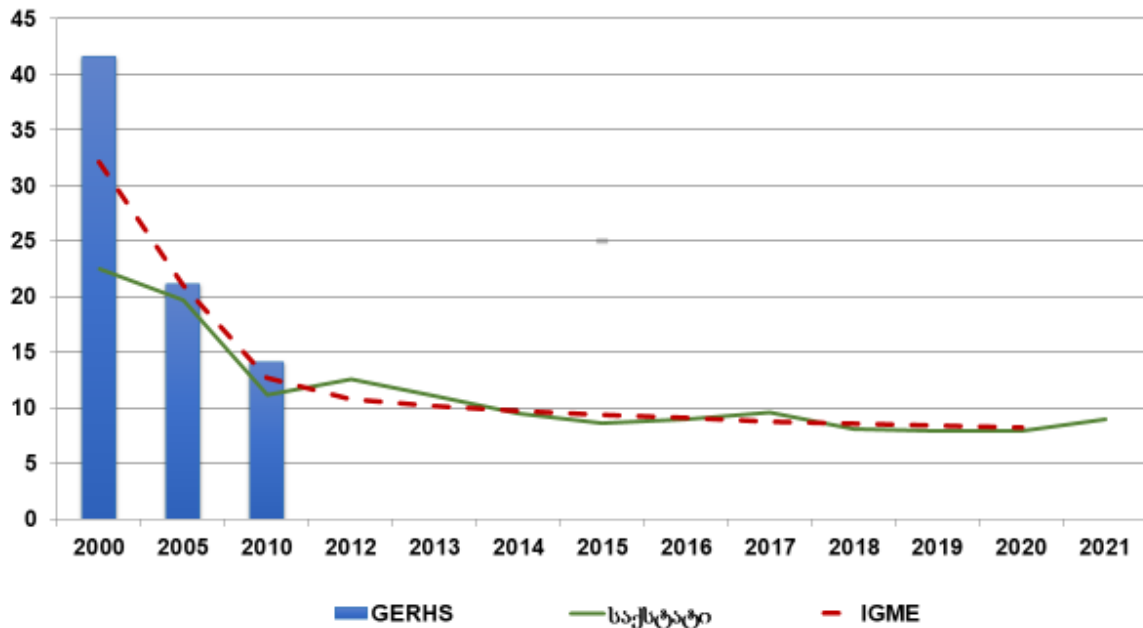
სურათი 6.17 ნეონატალური სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-foresight/>; სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის გლობალური მონაცემებით, 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვებზე 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა გარდაცვალების შემთხვევების თითქმის 75% მოდის. დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრის და საქსტატის მონაცემებით, საქართველოში 2021 წელს ეს წილი 89.6%-ს შეადგენდა (2020 წელს - 84%) (სურათი 6.21).

სურათი 6.18 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ცხრილი 6.20 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობა 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო	2000	2005	2010	2012	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
საქსტატი	27.3	29.5	16.9	14.6	8.6	9.0	9.6	8.1	7.9	7.9	9.0
IGME	30.9	21.7	14.6	12.6	10.6	9.1	8.8	8.6	8.4	8.2	-
GERHS	41.6	21.1	14.1	-	-	-	-	-	-	-	-

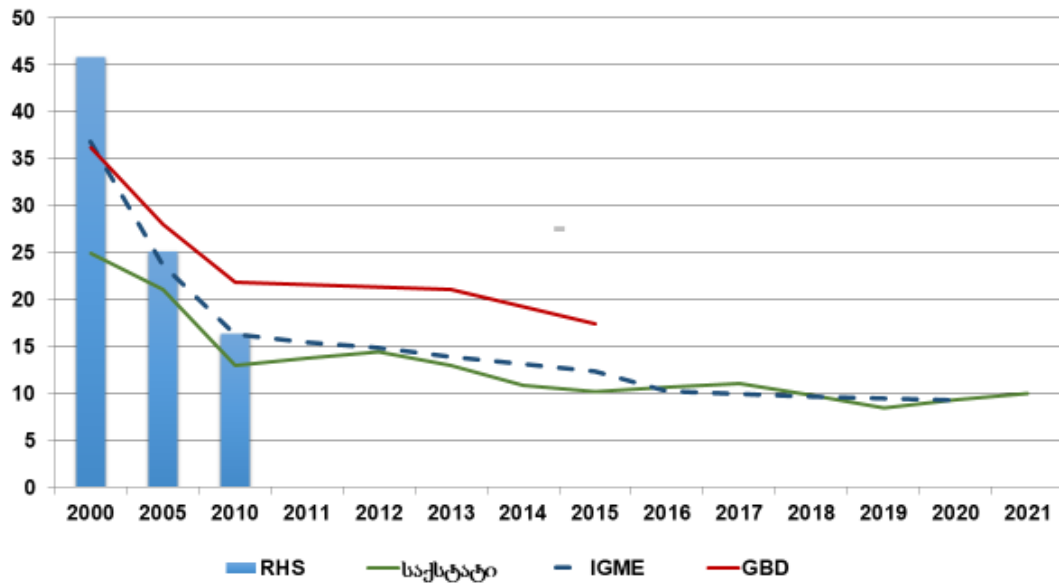
2021 წელს 0-1 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობის სტრუქტურაში 67.5%-ს პერინატალური პერიოდის ავადმყოფობები შეადგენდა (2020 წელს - 72%).

საქართველოში ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელმა ათასწლეულის განვითარების მიზანს მიაღწია, როგორც ოფიციალური სტატისტიკის, ასევე საერთაშორისო ექსპერტთა შეფასებების (ბავშვთა სიკვდილიანობის შეფასების გაეროს სააგენტოს მიერ - IGME) და ფართომასშტაბიანი კვლევების (რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევა - Georgian Reproductive Health Survey GERHS), ავადობის გლობალური ტვირთის კვლევა (Global Burden of Disease Study – GBD) მონაცემებით. მნიშვნელოვანია, რომ GBD-ის და IGME-ს შეფასებები გლობალურ და რეგიონალურ დონეზე თითქმის გათანაბრდა, თანხვედრამ 98%-ს მიაღწია (სურათი 6.22).

ცხრილი 6.21 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობა 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

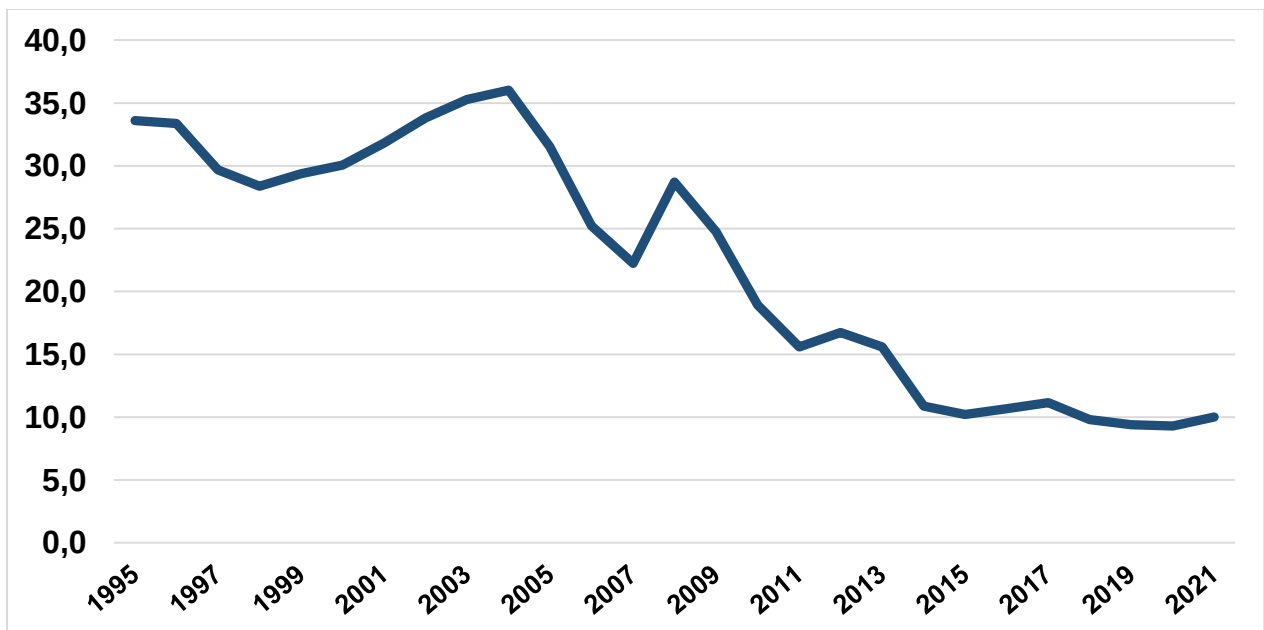
წყარო	2000	2005	2010	2012	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
საქსტატი	30.1	31.5	18.9	16.7	10.2	10.7	11.1	9.8	9.4	9.3	10.0
IGME	35.3	24.5	16.4	14.1	11.9	10.2	9.9	9.7	9.5	9.3	-
GBD	36.2	28.0	21.8	-	17.4	11.7	--	--	-	-	-
RHS	45.2	25.1	16.4	-	-	-	--	--	-	-	-

სურათი 6.19 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

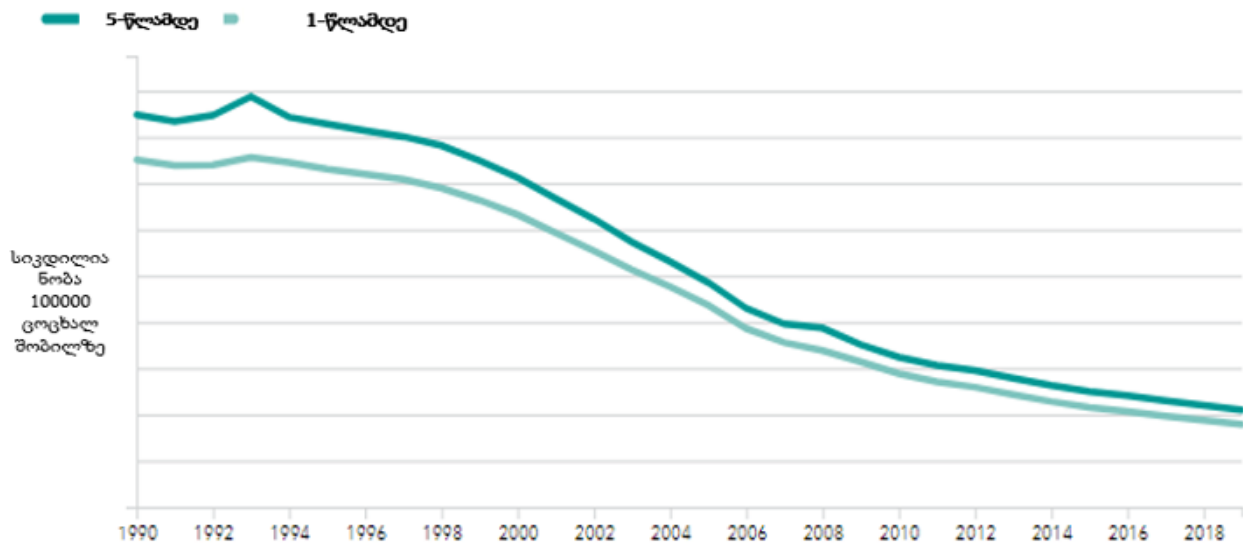
სურათი 6.20 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტის (IHME) მონაცემები საქართველოში 0-1 წლამდე და 0-5 წლამდე ბავშვთა სიკვდილიანობის შესახებ წარმოდგენილია სურათზე 6.24.

სურათი 6.21 0-1 წლამდე და 0-5 წლამდე ასაკის ბავშვთა სიკვდილიანობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხალშობილზე, საქართველო

	1990	2019
5-წლამდე	42.4	10.5
1-წლამდე	37.5	8.9

წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

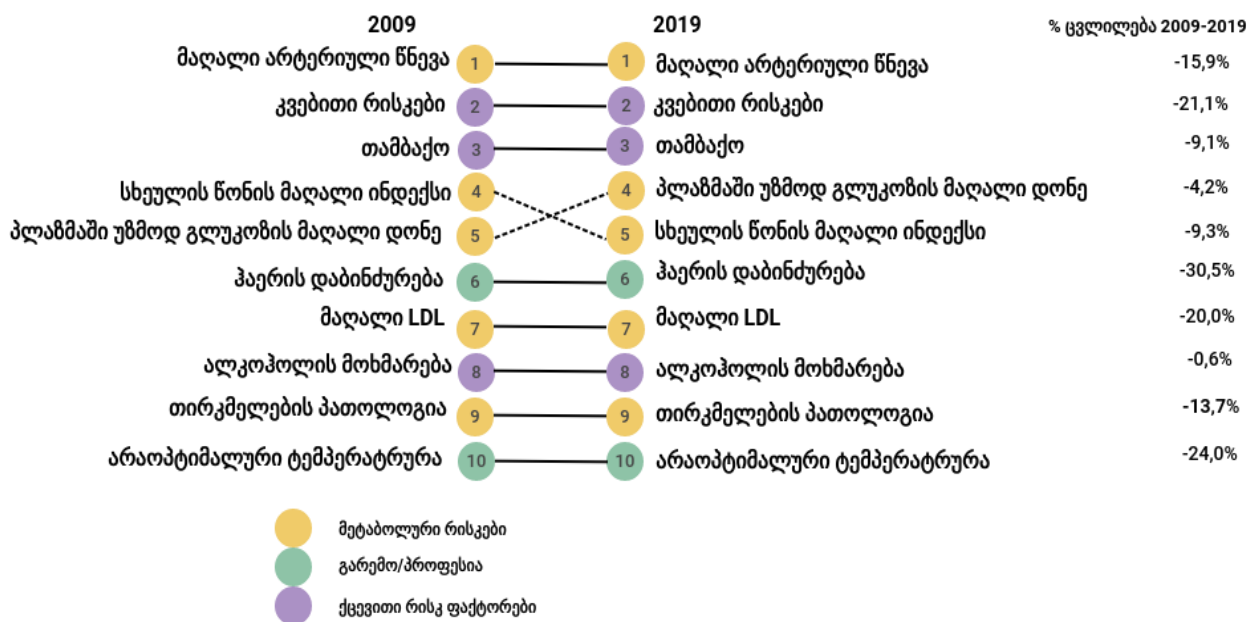
თავი 7.

რისკის ფაქტორები

ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტი (IHME), რომელიც ახორციელებს მსოფლიოში ჯანდაცვის მნიშვნელოვანი პრობლემების დამოუკიდებელ, ზუსტ და შედარებად კვლევებს, სწავლობს ჯანმრთელობაზე რისკ-ფაქტორების ზემოქმედებას, კერძოდ, რისკ-ფაქტორებით გამოწვეული შეზღუდული შესაძლებლობებით განპირობებული დაკარგული სიცოცხლის წლების (DALY) ოდენობას. მნიშვნელოვანია რისკ-ფაქტორების ზემოქმედების სიმძიმის ცვლილების შესწავლა დროის გარკვეულ პერიოდში. ბოლო გამოქვეყნებული მონაცემები წარმოდგენილია სურათზე 7.1.

სურათი 7.1 10 წამყვანი რისკ-ფაქტორი, რომელიც განაპირობებს DALY-ს საერთო რიცხვს, 2009-2019 წლების პროცენტული ცვლილება, ყველა ასაკი, საქართველო

წყარო: <http://www.healthdata.org/georgia>

ალკოჰოლის, თამბაქოსა და სხვა ნარკოტიკის მოხმარების შემსწავლელი ევროპის სასკოლო კვლევის (ESPAD 2019) შედეგები

თამბაქო

მოსწავლეთა 44.2%-მა განაცხადა, რომ სიგარეტის შოვნა საკმაოდ ადვილი ან ძალიან ადვილია, მცირე გენდერული სხვაობით (ბიჭები - 47.5% და გოგონები - 41.2%). აღნიშნული მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად შემცირდა 2015 წლის მონაცემებთან შედარებით (15.8%), როგორც ბიჭებში (13.5%), ისე გოგონებში (17.8%).

თამბაქოს მოხმარება სიცოცხლის განმავლობაში

სიცოცხლის განმავლობაში თამბაქოს მოხმარების მაჩვენებელი ქართველ მოსწავლეებში 36%-ია. მოწევა, როგორც ჩანს, უფრო ნაკლებადაა გავრცელებული გოგონებში (27%), ვიდრე ბიჭებში (46%). რეგულარული მწეველები, ანუ ისინი, ვინც სიცოცხლის განმავლობაში 40-ჯერ ან მეტჯერ მოწია სიგარეტი, შეადგენენ 7%-ს; რეგულარულად უფრო ხშირად ეწევიან ბიჭები (12%), ვიდრე გოგონები (3%).

2015 წელთან შედარებით, აღინიშნა რეგულარულად მწეველი ბიჭების პროცენტული მაჩვენებლის სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი კლება (6%).

თამბაქოს მოხმარება უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში

მოსწავლეთა 12%-მა განაცხადა, რომ მოწია უკანასკნელის 30 დღის განმავლობაში. მაჩვენებელი ბიჭებში (17%) დაახლოებით ორჯერ უფრო მაღალია, ვიდრე გოგონებში (7%). 2015 წელთან შედარებით, საგრძნობლად გაიზარდა ისეთი ბიჭების პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც თამბაქო საერთოდ არ აქვს მოწეული (9%).

თამბაქოს მოხმარების დაწყების ასაკი

მოზარდები ზოგჯერ მოწევას ადრეულ ასაკში იწყებენ, ზოგიერთი მოწევას შემდეგაც განაგრძობს, ზოგი კი არა. ქართველ მოსწავლეთა 21%-მა მოწევა (ბიჭების 28% და გოგონების 14%) 13 წლის ან უმცროს ასაკში სცადა. მოსწავლეთა 3%-მა (ბიჭების 4% და გოგონების 1%) განაცხადა, რომ ყოველდღიური მოწევა 13 წლის ან უმცროს ასაკში დაიწყო.

ელექტრონული სიგარეტი

მოსწავლეთა 33%-მა (ბიჭების 43% და გოგონების 25%) ოდესმე მოწია ელექტრონული სიგარეტი და 7%-მა (ბიჭების 11% და გოგონების 4%) ელექტრონული სიგარეტი მოწია უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა იმ ახალგაზრდების წილი, რომელთაც ერთხელ მაინც აქვს მოწეული ელექტრონული სიგარეტი (13%), როგორც ბიჭებში (16%), ისე გოგონებში (13%).

მოსწავლეთა 91%-ს (ბიჭების 87% და გოგონების 95%) ელექტრონული სიგარეტი არ მოუწევია უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში. მათგან, ვინც იყენებს ელექტრონულ სიგარეტს, უმრავლესობა მოიხმარს მას უფრო იშვიათად, ვიდრე კვირაში ერთხელ (5%; ბიჭების 7% და გოგონების 3%).

მოსწავლეთა 9%-მა (ბიჭების 13% და გოგონების 5%) ელექტრონული სიგარეტი პირველად 13 წლის ან უმცროს ასაკში მოწია და 2%-მა (ბიჭების 3% და გოგონების 1%) ამ ასაკში მისი ყოველდღიურად გამოყენება დაიწყო.

ელექტრონული სიგარეტის პირველად გასინჯვისას მოსწავლეთა 10% (ბიჭების 14% და გოგონების 6%) იშვიათად, ხოლო 2% (ბიჭების 3% და გოგონების 1%) რეგულარულად ეწეოდა თამბაქოს.

მოსწავლეთა უმრავლესობამ 24%-მა (ბიჭების 30% და გოგონების 19%) ელექტრონული სიგარეტის მოხმარება ცნობისმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად; 4%-მა (ბიჭების 5% და გოგონების 4%) მეგობრების შეთავაზებით, ხოლო 2%-მა (ბიჭების 2% და გოგონების 2%) - თამბაქოსთვის თავის დასანებებლად დაიწყო.

ჩილიმი და გახურებადი თამბაქო

მოსწავლეთა 5%-მა (ბიჭების 7% და გოგონების 4%) ჩილიმი მოწია უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში; 8%-მა (ბიჭების 11% და გოგონების 6%) უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში და 11%-მა (ბიჭების 14% და გოგონების 8%) 12 თვეზე ხანგრძლივი პერიოდის წინ. მოსწავლეთა 3%-მა (ბიჭების 3% და გოგონების 2%) გახურებადი თამბაქო მოიხმარა უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში; 1%-მა (ბიჭების 2% და გოგონების 2%) უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში და 2%-მა (ბიჭების 3% და გოგონების 2%) 12 თვეზე ხანგრძლივი პერიოდის წინ. მოსწავლეთა 75%-მა აღნიშნა, რომ არასოდეს მოუხმარია ჩილიმი, ხოლო 92%-მა უარყო გახურებადი თამბაქოს მოხმარება.

2015 წელთან შედარებით, ბიჭების მნიშვნელოვნად დაბალ წილს აქვს მოხმარებული ჩილიმი (10%).

ალკოჰოლი

ალკოჰოლური სასმელების აღქმული ხელმისაწვდომობა

მოსწავლეთა 70%-მა (ბიჭების 70% და გოგონების 71%) განაცხადა, რომ ლუდის შოვნა „საკმაოდ ან ძალიან ადვილია“. 68%-ისათვის „საკმაოდ ან ძალიან ადვილია“ ღვინის შოვნა; 53%-სათვის (ბიჭების 54% და გოგონების 53%) სპირტიანი სასმელების შოვნა. მნიშვნელოვანი გენდერული განსხვავება არ დაფიქსირებულა. 2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, ღვინისგან განსხვავებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად შემცირდა ლუდის (4%) და სპირტიანი სასმელების (6%) ხელმისაწვდომობა.

ალკოჰოლის მიღება სიცოცხლის და უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში

მოსწავლეთა 85%-მა განაცხადა, რომ სიცოცხლის განმავლობაში ერთხელ მაინც მიუღია ალკოჰოლი. ალკოჰოლის მიღებასთან დაკავშირებით ბიჭებსა და გოგონებში დაფიქსირდა მცირე განსხვავება - ბიჭების 87%-მა აღნიშნა, რომ სიცოცხლის განმავლობაში ერთხელ მაინც მიუღია ალკოჰოლი, ეს მაჩვენებელი გოგონებში 81%-ია.

მათგან, ვისაც სიცოცხლის განმავლობაში ალკოჰოლი ერთხელ მაინც აქვს მიღებული, 16%-ს 40-ჯერ ან მეტჯერ დაუღევია; ბიჭებში (21%) ეს მაჩვენებელი ორჯერ უფრო მაღალია ვიდრე გოგონებში (11%).

მოსწავლეთა 75%-მა (ბიჭების 78% და გოგონების 72%) ალკოჰოლი მიიღო უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში.

მათგან, ვინც ალკოჰოლი უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში მიიღო, 27%-მა მიიღო 1-2-ჯერ; 29%-მა 3-9 ჯერ; 10%-მა 10-19-ჯერ; 7%-მა კი - 20 და მეტჯერ. უკანასკნელი ერთი წლის განმავლობაში ალკოჰოლს ბიჭები გოგონებზე უფრო ხშირად იღებენ.

2015 წელთან შედარებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად შემცირდა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში ალკოჰოლის ხშირად - 20 და მეტჯერ - მოხმარება (11%). აღნიშნული ცვლილება განსაკუთრებით შესამჩნევია ბიჭებში (15%).

ალკოჰოლის მიღება უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში

კვლევის დაწყებამდე უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ალკოჰოლი მიიღო მოსწავლეთა 46%-მა. მათგან უმრავლესობამ (27%) ალკოჰოლი ერთხელ ან ორჯერ მიიღო. ხშირი მოხმარებლები (ვინც ალკოჰოლი 20 და მეტჯერ მიიღო) შეადგენენ 2%-ს. უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში უფრო მეტმა ბიჭმა (52%) მიიღო ალკოჰოლი, ვიდრე გოგონამ (41%). 2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, ბიჭებისგან განსხვავებით, გოგონებს მნიშვნელოვნად აქვთ გაზრდილი ალკოჰოლური სასმელის მიღების სიხშირე უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში (8%). ალკოჰოლის მიღება უფრო გავრცელებული ბიჭებშია, თუმცა მაჩვენებლები ორივე სქესში საკმაოდ მაღალია და, შესაბამისად, საყურადღებო.

მიღებული სასმელის ყველაზე გავრცელებული სახეობებია ლუდი (43%) და ღვინო (43%), შემდეგ სპირტიანი სასმელები (27%). გენდერული განსხვავებებს რაც შეეხება, აღსანიშნავია, რომ სასმელების ყველა ტიპს უფრო ხშირად ბიჭები იღებენ. გოგონებს შორის ყველაზე ხშირად მიღებული სასმელია ღვინო, ხოლო ბიჭებს შორის - ლუდი. 2015 წელთან შედარებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად გაიზარდა ლუდის მიღება უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში (7%). ზრდა განსაკუთრებით შესამჩნევია გოგონებში (13%). გოგონებს ასევე მნიშვნელოვნად გაზრდილი აქვთ ღვინის მიღება (6%). ბიჭებს მკვეთრად აქვთ შემცირებული სპირტიანი სასმელების მოხმარება (7%). მოსწავლეთა გარკვეულმა ნაწილმა ერთხელ მაინც იყიდა ალკოჰოლური სასმელი საკუთარი მოხმარებისთვის მაღაზიაში (სუპერმარკეტში, ბენზინგასამართ სადგურზე, ჯიხურში ან სასმელების მაღაზიაში). ყველაზე ხშირად იყიდეს ლუდი - 26% (32% ბიჭი და 20% გოგონა); ღვინო და სპირტიანი სასმელი შეიძინა მოსწავლეთა 10%-მა.

მოსწავლეთა გარკვეულმა ნაწილმა უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ალკოჰოლური სასმელი მიიღო პაბში, ბარში, რესტორანში ან დისკოთეკაზე. ყველაზე ხშირად მიღებული სასმელია ლუდი - 24% (30% ბიჭი და 18% გოგონა); შემდეგ ღვინო 18% (21% ბიჭი და 14% გოგონა) და სპირტიანი სასმელი - 13% (14% ბიჭი და 12% გოგონა).

ალკოჰოლის მიღების უკანასკნელი კვირა

მოსწავლეებს დაესვათ კითხვები ალკოჰოლის უკანასკნელი 7 დღის განმავლობაში მოხმარებასთან დაკავშირებით. მოსწავლეთა უმრავლესობას (72%) არ მიუღია ალკოჰოლი უკანასკნელი კვირის განმავლობაში; ხოლო მათგან, ვინც მიიღო, უმრავლესობამ (15%) მიიღო 1 დღეს.

უკანასკნელი კვირის განმავლობაში ყველაზე ხშირად მიღებული სასმელი ლუდია - 23% (30% ბიჭი და 16% გოგონა), რასაც მოსდევს ღვინო - 17% (21% ბიჭი და 14% გოგონა) და სპირტიანი სასმელი - 13% (15% ბიჭი და 12% გოგონა). სამივე მათგანის მიღება უფრო ხშირად მოხდა 1 ულუფის სახით.

ალკოჰოლის მიღების უკანასკნელი დღე

უკანასკნელი დღეს ყველაზე ხშირად მოხსენებული სასმელი იყო ლუდი (42%) და ღვინო (39%). გოგონებში ყველაზე ხშირად მიღებული სასმელია ღვინო და ბიჭებში კი ლუდი. აღსანიშნავია, რომ სპირტიანი სასმელი უკანასკნელად უფრო მეტმა გოგონამ მიიღო, ვიდრე ბიჭმა.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, სხვადასხვა ტიპის ალკოჰოლური სასმელის უკანასკნელად მიღებისას მკვეთრად შემცირებულია სპირტიანი სასმელის მიღება (16%). კლება დაფიქსირდა როგორც ბიჭებში (20%), ისე გოგონებში (10%).

2015 წელთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაზრდილია ლუდის ჭარბად (201+ cl) მიღების სიხშირე (7%). ზრდა განსაკუთრებით შესამჩნევია ბიჭებში (10%).

2015 წელთან შედარებით, გაზრდილია ბიჭების მიერ ღვინის მცირე ოდენობით (<20 cl) მიღების სიხშირე (10%).

2015 წელთან შედარებით, ასევე გაზრდილია სპირტიანი სასმელების მცირე ოდენობით (<8 cl) მიღების სიხშირე (9%), როგორც ბიჭების (9%), ისე გოგონების მიერ (7%).

ალკოჰოლის მიღების ბოლო ეპიზოდისას ჭარბი რაოდენობით ლუდი მიიღო მოსწავლეთა 16%-მა (ბიჭების 27% და გოგონების 8%), ღვინო - 15%-მა (ბიჭების 22% და გოგონების 9%) და სპირტიანი სასმელები - 9%-მა (ბიჭების 11% და გოგონების 6%). სასმელის უკანასკნელად მიღებისას ბიჭებმა გოგონებზე უფრო დიდი რაოდენობის ალკოჰოლი მიიღეს. ალკოჰოლი არასოდეს არ მიუღია მოსწავლეთა 14%-ს (ბიჭების 12% და გოგონათა 15%) ალკოჰოლური სასმელი უკანასკნელად ყველაზე ხშირად მიიღეს საკუთარ სახლში - 35% (31% ბიჭი და 38% გოგონა), სხვის სახლში (20%) და რესტორანში (16%).

ალკოჰოლის მძიმე ეპიზოდური მოხმარება

მოსწავლეებს 44%-მა განაცხადა, რომ უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ჰქონდათ ერთი ან მეტი შემთხვევა ერთ ჯერზე დაელიათ სასმელის ხუთი ან მეტი ულუფა. მოსწავლეთა 19%-მა აღნიშნა, რომ უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ხუთი ან მეტი ულუფა მხოლოდ ერთხელ მიიღო; 12%-მა 2-ჯერ და 9%-მა - 3-5-ჯერ. ხუთი ან მეტი ულუფა სასმელი ერთჯერზე უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში 6-9-ჯერ დალია მოსწავლეთა 3%-მა და 10-ჯერ და უფრო ხშირად მოსწავლეთა 2%-მა. უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ალკოჰოლის მძიმე ეპიზოდური მოხმარება ბიჭებს შორის უფრო ხშირია (51%), ვიდრე გოგონებში (39%).

თრობა

თრობის დონე ალკოჰოლის უკანასკნელი მიღების დღეს

მოსწავლეების 19%-მა ინტოქსიკაცია შეაფასა 5 და უფრო მეტი ქულით (ათქულიანი სისტემით შეფასებით). ბიჭებიდან ინტოქსიკაციის მაღალი დონე აღნიშნა 23%-მა, ხოლო გოგონებიდან - 15%-მა. ყველაზე მძიმე ინტოქსიკაციის მაჩვენებელი - „10“ - არავის მოუნიშნავს, ხოლო „9“ მონიშნა 1%-მა.

ინტოქსიკაცია სიცოცხლის და უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში

ქართველი მოსწავლეების 45%-მა (ბიჭების 46% და გოგონების 45%) აღნიშნა, რომ სიცოცხლის მანძილზე ინტოქსიკაციას (თრობას) ადგილი ერთხელ მაინც ჰქონდა.

მოსწავლეთა 28%-მა (ბიჭების 30% და გოგონების 27%) განაცხადა, რომ ნასვამ მდგომარეობაში იმყოფებოდა და ინტოქსიკაცია ჰქონდა ერთხელ და მეტჯერ უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში. 15%-მა (ბიჭების 16% და გოგონების 15%) კი განაცხადა, რომ ნასვამ მდგომარეობაში იმყოფებოდა და ინტოქსიკაცია ჰქონდა უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში.

ინტოქსიკაციის არცერთ დონეზე არ შეინიშნება მნიშვნელოვანი გენდერული განსხვავება. 2015 წელთან შედარებით, გაზრდილია სიცოცხლის განმავლობაში 1 ან მეტი თრობის ეპიზოდის პროცენტული მაჩვენებელი ქალებში (9%).

ალკოჰოლური სასმელების მიღებისა და თრობის დაწყების ასაკი

ალკოჰოლური სასმელის მიღება მოსწავლეთა უმრავლესობამ (23%) 9 წლის და უმცროს ასაკში დაიწყო. მოსწავლეების 59%-მა (ბიჭებში 69% და გოგონებში 52%) აღნიშნა, რომ მათ 13 წლის ან უმცროს ასაკში მიუღია ერთი ჭიქა ალკოჰოლური სასმელი მაინც. ამავე ასაკში გამოცადა თრობა მოსწავლეთა 24%-მა (ბიჭებში 32% და გოგონებში 18%).

ალკოჰოლის მიღების მიზეზები უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში

დალევის მიზეზად უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში ყველაზე ხშირად დასახელებული იყო „გასართობად“ (52%), შემდეგ „უკეთესს ხდის დღესასწაულს“ (46%), „ფართიზე უკეთ გასართობად“ (45%), „უფრო სახალისოს ხდის სოციალურ შეკრებებს“ (38%) და „ხასიათის გამოსაკეთებლად“. საყურადღებოა ასევე ის ფაქტი, რომ ახალგაზრდების 20% ალკოჰოლს იყენებს პრობლემების დასაფარგლებლად, ხოლო 17% კი - როგორც ანტიდეპრესიულ საშუალებას. ყველაზე ნაკლებად აღნიშნული პასუხებია „სხვებს რომ მოვწონებოდი“ (8%) და „თავი გარიყულად რომ არ მეგრძნო“ (9%). 2015 წელთან შედარებით, სტატისტიკურად გაზრდილია ალკოჰოლის მიღება იმ მიზეზით, რომ ახალგაზრდას თავი გარიყულად არ ეგრძნო (13%); გასართობად (11%); უფრო სახალისო რომ გამხდარიყო სოციალური შეკრება (6%); დასათრობად (15%) და ხასიათის გამოსაკეთებლად (17%).

არამსმელები

მოსწავლეთა 13%-მა განაცხადა, რომ არასოდეს დაუღლეია ალკოჰოლური სასმელი. გოგონათა შორის არამსმელთა რაოდენობა (14%) მეტია ბიჭებთან შედარებით (11%). მათ შორის, ვინც აღნიშნა ალკოჰოლის მიღება, უმეტესობამ მიუთითა, რომ ალკოჰოლი მიიღო 1-7 დღის წინ (25%) და ერთი თვიდან ერთი წლის წინ (24%). შეიმჩნევა გარკვეული გენდერული განსხვავებები: ბიჭებს შორის ჭარბობს მათი რაოდენობა, ვინც ალკოჰოლი 1-7 დღის წინ მიიღო (29%), გოგონებს შორის ალკოჰოლის მიღება ყველაზე ხშირია ერთი თვე - ერთი წლის წინ პერიოდში (27%).

ენერგეტიკული სასმელებისა და ენერგეტიკული სასმელების ალკოჰოლთან ერთად მიღება სიცოცხლის, უკანასკნელი 12 თვის და უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში

მოსწავლეების 67%-მა განაცხადა, რომ სიცოცხლის განმავლობაში ერთხელ მაინც მიუღია ენერგეტიკული სასმელი. მათგან 15%-ს მიღებული აქვს 1-2-ჯერ, ხოლო 16%-ს - 40-ჯერ და მეტჯერ. ბიჭებში მოხმარების დონე (70%) მაღალია გოგონებთან (65%) შედარებით. უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში ენერგეტიკული სასმელი მიიღო მოსწავლეთა 54%-მა; განსხვავება ბიჭებსა და გოგონებს შორის აშკარაა: ბიჭებში 60% და გოგონებში 49%.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, ბიჭების მიერ სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად შემცირებულია ენერგეტიკული სასმელების მიღება სიცოცხლის (11%), 12 თვის (9%) და 30 დღის (9%) განმავლობაში.

უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში ენერგეტიკული სასმელის მიღება აღნიშნა მოსწავლეთა 42%-მა (ბიჭებში 49% და გოგონებში 35%). უმრავლესობამ მიიღო ერთხელ ან ორჯერ.

ნარკოტიკები

ექიმის მიერ დანიშნული ტრანკვილიზატორები და სედატიური საშუალებები

ტრანკვილიზატორები ან სედატიური საშუალებები მიეკუთვნება ექიმის მიერ რეცეპტით გასაცემ მედიკამენტთა ჯგუფს, თუმცა მათი შოვნა ექიმის დანიშნულების გარეშეც შესაძლებელია ე.წ. „კაიფის“ მისაღწევად და არა სამედიცინო დანიშნულებით.

მოსწავლეთა უმრავლესობას (90%) არასოდეს არ მიუღია ტრანკვილიზატორები და სედატიური საშუალებები ექიმის დანიშნულებით. 2%-მა აღნიშნა, რომ იღებდა მათ 3 კვირის, 6%-მა კი 3 კვირაზე ნაკლები დროის განმავლობაში. ექიმის მიერ დანიშნულ ტრანკვილიზატორებს და სედატიურ საშუალებებს უმეტესად იღებდნენ გოგონები.

აკრძალული ნარკოტიკები

მარიხუანა ან ჰაშიში (კანაფი)

მოსწავლეთა 25%-სათვის კანაფის/„პლანის“ შოვნა საკმაოდ ადვილი ან ძალიან ადვილია. ბიჭებისათვის კანაფის შოვნა უფრო ადვილია (28%), ვიდრე გოგონებისათვის (22%).

მარიხუანის მიღება სიცოცხლის, უკანასკნელი 12 თვის და უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში

მოსწავლეების 14%-მა აღნიშნა, რომ ცხოვრების განმავლობაში ერთხელ მაინც მოუხმარია მარიხუანა, მათგან უმრავლესობას ეს გაუკეთებია მხოლოდ 1-2-ჯერ (6%), შემდეგ არიან ისინი, ვინც მარიხუანა 3-9-ჯერ მოიხმარა (4%). ბიჭებში მოხმარების დონე უფრო მაღალია (23%), ვიდრე გოგონებში (7%). 2015 წელთან შედარებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად შემცირდა ისეთი მოსწავლეების პროცენტული მაჩვენებელი, რომელთაც ცხოვრების განმავლობაში ერთხელ მაინც მოუხმარია მარიგუანა ან ჰაშიში (2.5%). კლება განსაკუთრებით შესამჩნევია გოგონებში (3.9%).

მოსწავლეების 10% აღნიშნავს, რომ მარიხუანა მოიხმარა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში; მათი უმრავლესობა დასძენს, რომ ნარკოტიკი გამოიყენა მხოლოდ 1-2-ჯერ (5%). კვლავაც, განსხვავება ბიჭებსა და გოგონებში საკმაოდ მაღალია: ბიჭების 13% და გოგონების 3%. მოსწავლეების 10%-მა (ბიჭების 13% და გოგონების 7%) აღნიშნა, რომ მარიხუანა მოიხმარა კვლევამდე 30 დღის განმავლობაში; აქედან 5%-მა 1-2-ჯერ. ხშირი მომხმარებელია (მოწევის 10 და მეტი შემთხვევა) მოსწავლეთა 1%.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად გაიზარდა მარიხუანის ან ჰაშიშის მიღების პროცენტული მაჩვენებელი უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში (4.9%). ზრდა შესამჩნევია როგორც გოგონებში (4.7%), ისე ბიჭებში (6.5%).

მარიხუანის მოხმარების დაწყების ასაკი

ქართველი მოსწავლეების 3%-მა (ბიჭების 4% და გოგონების 2%) მარიხუანა პირველად 13 წლის ან უმცროს ასაკში მოიხმარა. მოსწავლეების უმრავლესობამ მარიხუანა პირველად 15 წლის ასაკში გამოიყენა - 5% (ბიჭების - 9% და გოგონების - 3%).

ხელსაყრელი პირობები მარიხუანის გამოსაყენებლად

მოსწავლეთა 32%-ს შესთავაზეს მარიხუანა, მაგრამ მათ ეს შანსი არ გამოუყენებიათ. მაჩვენებელი ბიჭებში უფრო მაღალია (42%), ვიდრე გოგონებში (24%). უმრავლესობამ შეთავაზება მიიღო 1-2-ჯერ - 17% (ბიჭების -19%, გოგონების - 16%), ასეთი შეთავაზება 3 და მეტჯერ მიიღო ბიჭების 23%-მა და გოგონების 8%-მა. 2015 წელთან შედარებით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად გაიზარდა მარიხუანის გასინჯვის შესაძლებლობა (8%). ზრდა განსაკუთრებულ მნიშვნელოვანია გოგონებში (11%), თუმცა იგი ბიჭებშიც აღინიშნება (8.5%).

მარიხუანის სხვადასხვა სახით მოხმარება

მოსწავლეთა 10% (ბიჭების 16% და გოგონების 5%) მოიხმარს თამბაქოში გარეულ „პლანს“. ყველაზე ხშირად მოიხმარენ კანაფის ბალახს/სკანკს - 5% (ბიჭების 8%, გოგონების 2%).

სხვადასხვა ნივთიერებების აღქმული ხელმისაწვდომობა

მოსწავლეებს დაესვათ შეკითხვა, თუ რამდენად რთული იქნებოდა მათთვის, სურვილის შემთხვევაში, შვიდი ნივთიერების შოვნა (ამფეტამინები, მეტამფეტამინები, ტრანკვილიზატორები/სედატიური საშუალებები, ექსტაზი, კოკაინი, კრეკი და „ბიო“ სპაისი). 2015 წელთან შედარებით, შემცირდა ამფეტამინების (3%) და ექსტაზის (2%) აღქმული ხელმისაწვდომობა. მოსწავლეებმა ტრანკვილიზატორები/სედატიური საშუალებები (12%), ექსტაზი (7%) და „ბიო“ სპაისი (6%) ყველაზე უფრო ხელმისაწვდომ ნივთიერებებად აღიარეს. კოკაინი (4%), ამფეტამინები (3%), მეტამფეტამინები (3%) და კრეკი (3%) აღნიშნეს, როგორც ნაკლებად ხელმისაწვდომი ნივთიერებები. ბიჭებისათვის ყველა ნივთიერების შოვნა უფრო ადვილია, ვიდრე გოგონებისათვის; გარდა ტრანკვილიზატორების/სედატიური საშუალებებისა.

აკრძალული ნარკოტიკების მიღება სიცოცხლის და უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში

ცნება „აკრძალული ნარკოტიკები“ ასევე მოიცავს ტრანკვილიზატორებს ან სედატიურ საშუალებებს (ექიმის დანიშნულების გარეშე), ელ-ეს-დეს (LSD) ან სხვა ჰალუცინოგენებს, რელევინს, ჰეროინს, „მაგიურ სოკოებს“, გამაჰიდროქსიბუტირატს (GHB), ანაბოლურ სტეროიდებს, ნარკოტიკებს ინექციური გზით (მაგ. ჰეროინი, კოკაინი, ამფეტამინები), ტაბლეტებს (მედიკამენტები) ალკოჰოლურ სასმელებთან ერთად და ტკივილგამაყუჩებლებს „კაიფის“ მისაღწევად.

მარიხუანის და ჰაშიშის (კანაფი) გარდა ყველაზე გავრცელებული ნარკოტიკები ქართველ მოსწავლეებს შორის არის ტრანკვილიზატორები და სედატიური საშუალებები (ექიმის დანიშნულების გარეშე) - 3%, შემდეგ ჰალუცინოგენები (2%), „მაგიური სოკოები“ (1%), ტაბლეტები (მედიკამენტები) ალკოჰოლურ სასმელებთან ერთად „კაიფის“ მისაღწევად (1%); ტკივილგამაყუჩებლების გამოყენება „კაიფის“ მისაღწევად (1%). ანაბოლიური სტეროიდები ახსენა მოსწავლეთა 1%-მა. ნარკოტიკები ინექციური გზით (მაგ. ჰეროინი, კოკაინი, ამფეტამინი) დაასახელა მოსწავლეების 1%-მა. ტრანკვილიზატორების (ექიმის დანიშნულების გარეშე) გარდა, ყველა ნივთიერებას უფრო ხშირად იყენებენ ბიჭები

ყველაზე ხშირად გამოყენებადი ნარკოტიკია ექსტაზი, რომელიც სიცოცხლის განმავლობაში ერთხელ მაინც გამოიყენა მოსწავლეთა 2%-მა (ბიჭების 3% და გოგონების 2%). დანარჩენი ნარკოტიკის მიღების სიხშირე თანაბარია (1%). 2015 წელთან შედარებით, ბიჭებში მნიშვნელოვნად შემცირდა ექსტაზის მიღების სიხშირე სიცოცხლის განმავლობაში (4%).

მოსწავლეთა 5%-ს (ბიჭების 5% და გოგონების 4%) სიცოცხლის განმავლობაში ერთხელ მაინც გამოუყენებია ინჰალანტები. 3%-მა (ბიჭების 3% და გოგონების 2%) ინჰალანტები გამოიყენა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში. ასევე 2%-მა (ბიჭების 2% და გოგონების 2%) ინჰალანტები გამოიყენა უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში.

სხვადასხვა ნივთიერებების მიღების დაწყების ასაკი

სხვადასხვა ნივთიერებების მიღების გამოცდილება 13 წლის ან უმცროს ასაკში საკმაოდ იშვიათია: მარიჟუნა - 3%; ტრანკვილიზატორები/სედატიური საშუალებები (ურეცეპტოდ) - 2%; ინჰალანტები - 1%; ალკოჰოლური სასმელი ტაბლეტებთან ერთად - 1%; ამფეტამინი და მეტამფეტამინი - 1%; ექსტაზი 1% და კოკაინი/კრეკი - 1%.

ახალი ნივთიერებები

ახალ ნივთიერებებში იგულისხმება ისეთი ნივთიერებები, რომელთა მოქმედება ნარკოტიკების მსგავსია. ისინი არსებობენ სხვადასხვა ფორმით - ბალახოვანი ნარევი, ფხვნილი, კრისტალი, ტაბლეტი. მოსწავლეთა 2.8%-ს (4.6% ბიჭი და 1.2% გოგონა) ოდესმე, ხოლო 1.8%-ს (3.0% ბიჭი და 0.8% გოგონა) კი - უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში მოუხმარია ამგვარი ნივთიერებები. 11%-მა (12% ბიჭი და 10% გოგონა) აღნიშნა, რომ მიუღია ამგვარი ნივთიერებები ბალახოვანი მოსაწევი ნარევის სახით; 7%-მა (7% ბიჭი და 8% გოგონა) აღნიშნა, რომ მიიღო სითხის სახით; 7%-მა (7% ბიჭი და 8% გოგონა) ფხვნილის, კრისტალის ან ტაბლეტის სახით და 13%-მა (13% ბიჭი და 13% გოგონა) - სხვა ფორმით.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა ბალახოვანი მოსაწევი ნარევის მიღება (5.9%), განსაკუთრებით გოგონებში (8.7%). გოგონებში ასევე გაზრდილია სითხის (6.7%) და ფხვნილის, კრისტალის ან ტაბლეტის (6.6%) მიღების სიხშირე.

1%-მა (2% ბიჭი და 1% გოგონა) აღნიშნა სინთეზური კანაბინოიდების, ხოლო 1%-მა (1% ბიჭი და 0% გოგონა) სინთეზური კათინონების ოდესმე მიღება.

ლეგალურ და არალეგალურ ნივთიერებათა მოხმარების აღქმული რისკი

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, შეცვლილია აღქმა სხვადასხვა ნივთიერებათა მიღების შედეგად ჯანმრთელობაზე მიღებული ზიანის შესახებ, კერძოდ, დღეში ერთი ან მეტი კოლოფი სიგარეტის მოწევა საზიანოდ მიაჩნია 7%-ით მეტ ადამიანს; ერთი ან ორი ულუფა (ჭიქა) ალკოჰოლის თითქმის ყოველდღე მიღება - 8%-ით მეტს; 4 ან 5 ულუფა (ჭიქა) ალკოჰოლის თითქმის ყოველდღე მიღება - 13%-ით მეტს; 5 ან მეტი ულუფა (ჭიქა) ალკოჰოლის ყოველ შაბათ-კვირას მიღება - 14%-ით მეტს; იშვიათად მარიხუანას მოხმარება - 11%-ით ნაკლებს.

რისკის აღქმა ნივთიერებების მიხედვით იცვლება. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აღინიშნა ალკოჰოლის ყოველდღე 4-5 ულუფის მიღების შემთხვევაში (58%), სიგარეტის (57%), მარიხუანის (57%), ამფეტამინის (55%), ექსტაზის (52%) რეგულარულად

გამოყენებასთან დაკავშირებით. გოგონები ბიჭებზე გაცილებით უფრო მეტად აღიქვამენ რისკს.

უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში თუ განვიცდით

მოსწავლეებს დაესვათ შეკითხვა უკანასკნელი 12 თვის განმავლობაში თუ ჰქონიათ სხვადასხვა განცდა, ან მომხდარა მოვლენა ალკოჰოლის, ნარკოტიკის ან სხვა ნივთიერების მოხმარების დროს. დიდმა უმრავლესობამ აღნიშნა, რომ მსგავსი განცდა არასოდეს ჰქონიათ. ზოგიერთს განუცდია, მაგრამ არა ალკოჰოლის ან ნარკოტიკის მიღებისას; ამ კატეგორიაში ყველაზე ხშირად ნახსენები მოვლენაა ფიზიკური ჩხუბი (26%), სერიოზული კამათი (25%), დაზიანებული ან დაკარგული ნივთი ან სამოსი (23%).

ინტერნეტი, თამაში, აზარტული თამაში

ინტერნეტი

ინტერნეტის მეშვეობით ახალგაზრდებს მთელ მსოფლიოში აქვთ საშუალება გაეცნონ ინფორმაციის უდიდეს წყაროს, რასაც იყენებენ საკუთარი ინფორმირებულობისთვის და რაც მათი სოციალური ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ახალგაზრდები სულ უფრო და უფრო ეყრდნობიან ინტერნეტს, როგორც კომუნიკაციის, სასწავლო და საძიებო საშუალებას, ამავდროულად ისინი უფრო იკეტებიან საკუთარ სამყაროში, ხდებიან ინტროვერტები და უწევთ საექვო პირისპირი კომუნიკაცია სხვადასხვა პირებთან. ინტერნეტზე დამოკიდებულება მოზარდების პრობლემას წარმოადგენს.

ინტერნეტით სარგებლობა უკანასკნელი 7 დღის განმავლობაში

ინტერნეტით სარგებლობა უფრო პოპულარულია შაბათ-კვირას. ინტერნეტით სარგებლობის დღეების საშუალო რაოდენობაა 3.4 დღე კვირაში (3.1 დღე ბიჭებში და 3.6 დღე გოგონებში). გამოკითხულ მოსწავლეთა 19%-ს სასკოლო დღეებში, ხოლო 10%-ს - არასასწავლო დღეებში არ უსარგებლია სოციალური მედით (უოტსაპი, ტვიტერი, ფეისბუქი, სკაიპი, ბლოგები, სნეპჩეტი, ინსტაგრამი) უკანასკნელი 1 კვირის განმავლობაში. ინტერნეტით სარგებლობა უფრო პოპულარულია არასასწავლო დღეებში და დაახლოებით 88%-ს შეადგენს (83% ბიჭებში და 91% გოგონებში), სასკოლო დღეებში მოსწავლეების 80% (75% ბიჭებში და 85% გოგონებში) სარგებლობს ინტერნეტით. როგორც სასკოლო, ასე არასასწავლო დღეებში სოციალური მედიის მოხმარების სიხშირე გოგონებში უფრო მეტია, ვიდრე ბიჭებში.

გამოკითხული მოსწავლეების აზრით ისინი ძალიან დიდ დროს უთმობენ სოციალურ მედიას 62% (ბიჭების 57% და გოგონების 66%) და ეთანხმებიან მათი მშობლების აზრს, რომ ძალიან დიდ დროს უთმობენ სოციალურ მედიას 56% (ბიჭები 52% და გოგონები 60%).

თამაში და აზარტული თამაში

მოზარდებში თამაშები, აზარტული თამაშები და ნივთიერებების გამოყენება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საერთაშორისო პრობლემად ითვლება. თამაშის ადრეულ ასაკში დაწყება ცნობილია, როგორც რისკ-ფაქტორი თამაშებზე დამოკიდებულების განსავითარებლად სიცოცხლის განმავლობაში. მოზარდებისათვის თამაში სასიამოვნო გართობაა. თუმცა, კვლევები ცხადყოფს, რომ ონლაინ გადაჭარბებულად თამაშმა შეიძლება ნივთიერებებზე დამოკიდებულების მსგავსი სიმპტომები გამოიწვიოს. როგორც ზრდასრულ ადამიანებში, ასევე მოზარდებში აზარტული თამაშები უკავშირდება რიგ უარყოფითი მოვლენებს, როგორიცაა

კრიმინალური პრობლემები, ცუდი აკადემიური მოსწრება, გაკვეთილების გაცდენა, ფინანსური პრობლემები, დეპრესია, თვითმკვლელობა, სოციალური ყოფის გაუარესება და ნივთიერებების ბოროტად გამოყენება.

თამაშებთან დაკავშირებით გამოკითხულ მოსწავლეთა 50%-ს (ბიჭების 35% და გოგონების 63%) სასკოლო დღეებში არ უთამაშია, ასევე გამოკითხულთა 39%-ს (ბიჭების 25% და გოგონების 50%) არასასწავლო დღეებში არ უთამაშია. როგორც სასკოლო დღეებში 49% (ბიჭების 63% და გოგონების 36%), ასევე არასასწავლო დღეებში 60% (ბიჭების 73% და გოგონების 48%) უფრო ხშირად თამაშობენ ბიჭები, ვიდრე გოგონები. უკანასკნელი 7 დღის განმავლობაში გამოკითხულ მოსწავლეთა 45%-ს (ბიჭების 28% და გოგონების 60%) არ უთამაშია არცერთხელ, ხოლო ყოველდღე თამაშის ფაქტი აღნიშნა გამოკითხულ მოსწავლეთა უმრავლესობამ - 12%-მა (ბიჭების 20% და გოგონების 5%).

მოსწავლეების თითქმის ნახევარი არ ეთანხმება ისეთ განცხადებას, როგორიცაა „ცუდ ხასიათზე ვდგები, როცა ვერ ვთამაშობ“ (52%), „ჩემი მშობლების აზრით, ძალიან დიდ დროს ვუთმობ თამაშებს“ ამ განცხადებას არ ეთანხმება მოსწავლეების (34%) და „ჩემი აზრით, ძალიან დიდ დროს ვუთმობ თამაშებს“ არ ეთანხმება მოსწავლეების (36%). ამ განცხადებებს არ ეთანხმებიან უმეტესად გოგონები.

მოსწავლეების უმეტესობა 8% (ბიჭების 11%, გოგონების 6%) თამაშობს კარტით ან კამათლებით, 6% (ბიჭები 10% და გოგონები 2%) ინტერნეტით დებს ფსონს სპორტზე ან ცხოველებზე, მოსწავლეების 5% (ბიჭები 9% და გოგონები 1%) თამაშობს სათამაშო ავტომატებით, ხოლო 3% (ბიჭები 6% და გოგონები 1%) თამაშობს ლატარიას. ბიჭები გოგონებთან შედარებით უფრო ხშირად თამაშობენ ყველა სახის აზარტულ თამაშს. მოსწავლეთა 7% თამაშობს ინტერნეტით, ხოლო 21% - ინტერნეტის გარეშე.

გამოკითხულთა 5%-ს (ბიჭების 8% და გოგონების 2%) ჰქონდათ სურვილი თამაშისას დაედოთ უფრო და უფრო მეტი თანხა, ხოლო გამოკითხულთა 3%-ს (ბიჭების 5% და გოგონების 1%) მოუწია მისთვის მნიშვნელოვანი ადამიანებისთვის ფსონთან დაკავშირებული ტყუილის თქმა.

ფსიქო-სოციალური ნორმები

ოჯახი

მამების უმრავლესობას აქვს უმაღლესი (41%) ან საშუალო განათლება (24%); დედების 49%-ს აქვს უმაღლესი განათლება და 20%-ს - საშუალო განათლება.

შეკითხვაზე, თუ რამდენად კარგად ცხოვრობს მოსწავლის ოჯახი ქვეყნის სხვა ოჯახებთან შედარებით, მოსწავლეების უმრავლესობამ უპასუხა, რომ მათი ოჯახი იგივე დონეზეა (47%); 28%-მა აღნიშნა „უკეთესად“ და 18%-მა „გაცილებით უკეთესად“.

მოსწავლეების უმრავლესობა ცხოვრობს მამასთან (68%), დედასთან (78%); ძმასთან (49%), დასთან (44%) და ბებია-ბაბუასთან (36%) ერთად.

მოსწავლეების უმრავლესობა (43%) აღნიშნავს, რომ მშობლები თითქმის არასდროს უდგენენ წესებს სახლში, 31% აღნიშნავს, რომ მშობლები თითქმის არასდროს უდგენენ წესებს სახლს გარეთ. უმეტესად, მშობლებმა იცინა, თუ ვისთან ერთად არის მათი შვილი საღამოობით – თითქმის ყოველთვის (65%) ან ხშირად (7%) და ასევე იცინა, თუ სად არის

მათი შვილი სადამოშობით – თითქმის ყოველთვის (69%) ან ხშირად (16%). მშობლებისგან ფულის მიღება არ წარმოადგენს პრობლემას: მათ თითქმის ყოველთვის შეუძლიათ სთხოვონ ფული მშობლებს (55%) ან მათთან საჩუქრად მიიღონ ფული (38%). მშობლების 85%-მა ყოველთვის იცის, თუ სად ატარებს მათი შვილი შაბათ სადამოს.

მოსწავლეთა უმრავლესობა აღნიშნავს, რომ ოჯახი ძალიან ცდილობს დაეხმაროს (74%), ოჯახისგან იღებს ემოციურ მხარდაჭერას (64%), ოჯახი მზად არის დაეხმაროს გადაწყვეტილებების მიღებაში (71%) და ოჯახს ესაუბრება საკუთარ პრობლემებზე (48%). ასევე მაღალია მეგობრების მხარდაჭერის მოლოდინი. მოსწავლეთა უმრავლესობა აღნიშნავს, რომ მეგობრები ძალიან ცდილობენ დაეხმარონ მას (52%), შეუძლია მეგობრების იმედი ჰქონდეს, როდესაც პრობლემები აქვს (58%), ჰყავს მეგობრები, რომლებსაც შეუძლია გავუზიაროს კარგი და ცუდი (67%) და შეუძლია ესაუბროს საკუთარ პრობლემებზე (62%). არცერთ საკითხზე არ დაფიქსირებულა მნიშვნელოვანი გენდერული განსხვავებები.

მოსწავლეთა თვითშეფასება და სხვების შეფასება

მოსწავლეების უმრავლესობა (40%) აღნიშნავს, რომ მათი საშუალო შეფასება უკანასკნელ სემესტრში საშუალოზე მაღალია (ბიჭების 53% და გოგონების 32%).

რაც შეეხება მშობლებთან და მეგობრებთან ურთიერთობას, 92%-ს ძალიან კარგი ან კარგი ურთიერთობა აქვს დედასთან; 86%-ს მამასთან და 89%-ს მეგობრებთან. გენდერული განსხვავება არ დაფიქსირებულა.

მოსწავლეებს ვკითხეთ, როგორი რეაქცია ექნებოდა დედას და მამას, თუ გაიგებდნენ, რომ მათი შვილი დათვრა, ეწევა მარიხუანას/კანაფს და იღებს ექსტაზს. პასუხები შემდეგ კატეგორიებად იყოფოდა: „ამის უფლებას არ მომცემდა“, „დამიშლიდა“, „მისთვის არ ექნებოდა მნიშვნელობა“, „ამის უფლებას მომცემდა“ და „არ ვიცი“.

მოსწავლეთა დიდმა უმრავლესობამ აღნიშნა, რომ მათი მშობლები უკმაყოფილო იქნებოდნენ - დაუშლიდნენ ან არ მისცემდნენ დათრობის, თამბაქოსა და მარიხუანის/ჰაშიშის მოწევის, ექსტაზის მიღების უფლებას.

მეგობრების მიერ ნარკოტიკების გამოყენების აღქმული მაჩვენებლები

მოსწავლეების უმრავლესობამ აღნიშნა, რომ მათი მეგობრები ეწევიან სიგარეტს (68%); იღებენ ალკოჰოლურ სასმელებს (78%) და თვრებიან (67%).

მოსწავლეების 44%-მა აღნიშნა, რომ მათი მეგობრები ეწევიან „პლანს“. 9%-მა აღნიშნა, რომ მათი მეგობრები იღებენ ტრანკვილიზატორებს ან სედატიურ საშუალებებს (ექიმის დანიშნულების გარეშე); 8%-მა განაცხადა, რომ მათი მეგობრები იღებენ ექსტაზს და 6%-მა განაცხადა, რომ მათი მეგობრები იყენებენ ინჰალანტებს.

2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, შეიცვალა აღქმა მეგობრების შესახებ, კერძოდ, 15%-ით ნაკლებს ჰგონია, რომ მათი მეგობრები ეწევიან სიგარეტს; 10%-ით ნაკლებს ჰგონია, რომ მათი მეგობრები თვრებიან, და 16%-ით ნაკლებს ჰგონია, რომ მათი მეგობრები ტრანკვილიზატორებს ან სედატიურ საშუალებებს იღებენ.

მოსწავლეებს დაესვათ კითხვა, თუ რამდენად ხშირად არიან დაკავებული შემდეგი საქმიანობებით: კომპიუტერული თამაშები; აქტიური სპორტი, ათლეტიზმი ან ვარჯიში; წიგნის კითხვა სიამოვნებისთვის (არ იგულისხმება სასკოლო წიგნები); ღამის ცხოვრება (დისკოთეკა, კაფე, წვეულება); სხვა ჰობი (ინსტრუმენტზე დაკვრა, სიმღერა, ხატვა, წერა და სხვ.); მეგობრებთან ერთად სავაჭრო ცენტრებში სიარული, ქუჩაში, პარკებში სეირნობა გასართობად; ინტერნეტის გამოყენება თავისუფალ დროს (“ჩეთი”, მუსიკის მოსასმენად, სათამაშოდ და ა.შ.); სათამაშო აპარატები სლოტ-კლუბებში (ფულის მოსაგებ აპარატებზე თამაში). პასუხები შემდეგ კატეგორიებად იყოფოდა: „არასოდეს“, „წელიწადში რამდენჯერმე“, „ერთხელ ან ორჯერ თვეში“, „კვირაში ერთხელ მაინც“ და „თითქმის ყოველდღე“.

მოსწავლეების უმრავლესობამ (94%) განაცხადა, რომ თავისუფალ დროს ინტერნეტით სარგებლობს (“ჩეთი”, მუსიკის მოსასმენად, სათამაშოდ და ა.შ.); შემდეგ მოდის აქტიური სპორტი, ათლეტიზმი ან ვარჯიში (93%), მეგობრებთან ერთად სავაჭრო ცენტრებში სიარული; ქუჩაში, პარკებში სეირნობა გასართობად (92%) და წიგნის კითხვა სიამოვნებისთვის (91%). ყველაზე იშვიათი აქტივობაა სათამაშო აპარატები სლოტ-კლუბებში (11%) და ღამის ცხოვრება (53%).

უკანასკნელი 30 დღის განმავლობაში მოსწავლეების 40%-მა გაკვეთილები ერთი ან მეტი დღით გააცდინა ავადმყოფობის გამო; 60%-მა „მატალოს“ გამო; 29%-მა გაკვეთილები გააცდინა სხვა მიზეზების გამო.

თამბაქოს მოხმარება საქართველოს ზრდასრულ მოსახლეობაში, 2019

პრევალენტობის (cross-sectional) კვლევა 2019 წელს ჩატარდა პირისპირი ინტერვიუების მეთოდით საქართველოს 18-69 წლის მოსახლეობაში სპეციალური სტრუქტურირებული კითხვარის საშუალებით.

მოსახლეობის 30.7% (ქალი - 7.8%; კაცი - 55.5%) ამჟამინდელი მწეველია; თამბაქოს მოხმარების დაწყების საშუალო ასაკი - 18.6 წელია (ქალი - 21.3; კაცი - 18.2). ელექტრონული სიგარეტის ამჟამინდელი მწეველია 0.3% (მხოლოდ მამრობითი სქესის წარმომადგენლები).

ამჟამად მწეველებში თამბაქოს ყოველდღიურად მოიხმარს 95.9% (ქალი - 87.3%; კაცი - 97.2%); დღიურად მოხმარებული ქარხნული სიგარეტის საშუალო რაოდენობა 18.6 ღერია (ქალი - 12.6; კაცი - 19.6). თუთუნის მოხმარების გავრცელება ამჟამად მწეველებში 7.9%-ია (ქალი - 0.6%; კაცი - 14.7%) და მოხმარებული თუთუნის ღერების საშუალო რაოდენობა - 13.8 ღერი (ქალი - 12.2; კაცი - 13.9).

უკვამლო თამბაქო (სნაფი, საღებავი თამბაქო, ბეტელი) ოდესმე მოუხმარია მოსახლეობის 0.4%-ს (ქალი - 0%; კაცი - 0.7%).

ამჟამინდელი მწეველებიდან მოწვევაზე თავის დანებება სცადა 23.1%-მა (ქალი - 18.0%; კაცი - 23.9%) და გამოიყენეს სხვადასხვა საშუალებები: ექიმის კონსულტაცია (6%); ნიკოტინჩანაცვლებითი თერაპია (5.8%), მედიკამენტები (2.1%), სატელეფონო (თამბაქოს დანებების ცხელი ხაზი 116001) კონსულტაცია (2.4%) და სხვ.

მოწვევაზე თავის დანებება ექიმმა ურჩია მოსახლეობის 19.8%-ს (ქალი - 23.5%; კაცი - 19.2%).

თამბაქოს მეორადი კვამლის ზეგავლენა სახლში აღნიშნა მოსახლეობის 38.6%-მა (ქალი - 33.4%; კაცი - 44.4%) და სამსახურში 11.1%-მა (ქალი - 5.3%; კაცი - 17.4%).

რაოდენობრივი კვლევა ტაქსებში თამბაქოს აკრძალვასთან დაკავშირებით, 2020

კვლევა ჩატარდა საქართველოს ზრდასრულ მოსახლეობაში სატელეფონო ინტერვიუს მეთოდით სპეციალური სტრუქტურირებული კითხვარის საშუალებით 2020 წელს. საქართველოს მოსახლეობის და, აგრეთვე, თბილისისა და დანარჩენი საქართველოს მოსახლეობის რეპრეზენტატული შედეგების მისაღებად შერჩევითი ერთობლიობა განისაზღვრა 1000 რესპონდენტით. შერჩევის ბაზად გამოყენებულ იქნა სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტის მიერ განხორციელებული რეპრეზენტატული პანელური კვლევების მონაწილე რესპონდენტთა სატელეფონო ბაზა.

საქართველოს ზრდასრული მოსახლეობის 94.2% (ქალი - 97.5%; კაცი - 90.6%) თვლის, რომ თამბაქოს მოხმარება მავნებელია ჯანმრთელობისთვის.

მოსახლეობის 28.2% (ქალი - 8.4%; კაცი - 49.5%) ამჟამინდელი მწეველია; 15.3% (ქალი - 5.8%; კაცი - 25.7%) ყოფილი მწეველია; 56.4%-ს (ქალი - 85.6%; კაცი - 24.6%) არასოდეს მოუწევია.

მოსახლეობის 40.7% (ქალი - 32.7%; კაცი - 42.9%) აღნიშნავს, რომ მოუწევია ტაქსით მგზავრობისას და მათ 83%-ს წინასწარ აუღია ნებართვა ტაქსის მძღოლისგან; 49% აღნიშნავს, რომ მათი თანდასწრებით მოუწევიათ ტაქსით მგზავრობისას და 49% შეუწყუხებია თამბაქოს კვამლს.

მოსახლეობის 86% (ქალი - 91.9%; კაცი - 79.6%) ემხრობა ტაქსებში თამბაქოს მოხმარების აკრძალვას.

მოსახლეობის 84.6% (ქალი - 90.2%; კაცი - 78.5%) ემხრობა კერძო ავტომობილებში თამბაქოს მოხმარების აკრძალვას, თუ ავტომობილში არასრულწლოვანია.

მოსახლეობის 94.7% (ქალი - 97.5%; კაცი - 91.5%) კმაყოფილია მოწვევის აკრძალვით საზოგადოებრივ ტრანსპორტში.

ტერმინთა შემოკლებები

AFP	Acute Flaccid Paralysis	მწვავე დუნე დამბლა
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome	შეძენილი იმუნოდეფიციტის სინდრომი
AMR	Anti-microbial Resistance	ანტიმიკრობული რეზისტენტობა
ANC	Antenatal Care	ანტენატალური მოვლა
COPD	Chronic Obstructive Pulmonary Diseases	ფილტვის ქრონიკული ობსტრუქციული დაავადება
CRD	Chronic Respiratory Diseases	ქრონიკული რესპირატორული დაავადება
EDPs	Especially Dangerous Pathogens	განსაკუთრებით საშიში პათოგენები
EIDSS	Electronic Integrated Disease Surveillance System	დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონული ინტეგრირებული სისტემა
GAVI	Global Vaccine Alliance	ვაქცინებისა და იმუნიზაციის გლობალური ალიანსი
GBD	Global Burden of Disease Study	ავადობის ტვირთის გლობალური კვლევა
GEL	Georgian Lari	ლარი
GFTAM	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria	შიდსის, ტუბერკულოზისა და მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის გლობალური ფონდი
GLAAS	Global analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water Survey	სასმელი წყლისა და სანიტარიის გლობალური ანალიზი და შეფასება
HCV	Hepatitis C virus	C ჰეპატიტის ვირუსი
HFA DB	Health For All Data Base	მონაცემთა ბაზა “ჯანმრთელობა ყველასათვის”
HIV	Human Immunodeficiency Virus Infection	ადამიანის იმუნოდეფიციტის ვირუსი
HPV	Human Papillomavirus	ადამიანის პაპილომა ვირუსი
IGME	Inter-agency Group for Child Mortality Estimation	ბავშვთა სიკვდილიანობის შეფასების გაეროს სააგენტოთაშორისი ჯგუფი
IHME	Institute for Health Metrics and Evaluation	ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვების და შეფასების ინსტიტუტი
IHR	International Health Regulations	ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესები
IPC	Infection Prevention and Control	ინფექციების პრევენცია და კონტროლი
IPV	Inactivated Polio Vaccine	ინაქტივირებული პოლიო ვაქცინა
LB	Live Births	ცოცხალშობადობა
M/XDR	Multidrug and extensively drug-resistant TB	მულტირეზისტენტული და ექსტენსიურად რეზისტენტული ტუბერკულოზი
MDG	Millennium Development Goals	ათასწლეულის განვითარების მიზნები
MDR-TB	Multi Drug Resistant TB	მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზი
MMEIG	Maternal Mortality Estimation Interagency Group	გაეროს დედათა სიკვდილიანობის შეფასების სააგენტოთაშორისი ჯგუფი
MoLHSA	Ministry of Labor, Health and Social Affairs	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

NCDC	National Center for Disease Control and Public Health	დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
NEHAP	National Environmental Health Action Plan	გარემოს და ჯანმრთელობის ეროვნული სამოქმედო გეგმა
NSO	National Statistics Office of Georgia	საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური
CR	Population-based Cancer Registry	კიბოს პოპულაციური რეგისტრი
PCR	Polymerase chain reaction	პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქცია
RHS	Reproductive Health Survey	რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევა
SBA	Skilled Birth Attendance	კვალიფიციური სამედიცინო პერსონალის მიერ მიღებული მშობიარობები
SDG	Sustainable Development Goals	მდგრადი განვითარების მიზნები
STI	Sexually Transmitted Infections	სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციები
TB	Tuberculosis	ტუბერკულოზი
UHC	Universal Health Coverage	ჯანმრთელობის დაცვის უნივერსალური ხელმისაწვდომობა
VOT	Video Observed Therapy	ვიდეო მეთვალყურეობით თერაპია
WASH	Water, Sanitation and Hygiene	წყალი, სანიტარია, ჰიგიენა
WHO	World Health Organization	ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია
WTO	World Trade Organization	ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაცია

გამოყენებული ლიტერატურა

1	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2010, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2011
2	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2011, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2012
3	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2012, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2013
4	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2013, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2014
5	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2014, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2015
6	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2015, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2016
7	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2016, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2017
8	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2017, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2018
9	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2018, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2019
10	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2019, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2020
11	ჯანმრთელობის დაცვა, სტატისტიკური ცნობარი, საქართველო 2019, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, თბილისი, 2021
12	საქართველოს სტატისტიკური წელიწადეული 2021
14	დაავადებათა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემების საერთაშორისო სტატისტიკური კლასიფიკაცია, მე-10 გადახედვა, 1995
15	2020 წლის ძირითადი დემოგრაფიული მაჩვენებლები, საქსტატი
16	Assessing Financing, Education, Management and Policy Context for Strategic Planning of Human Recourses for Health, Thomas Bossert, et al, WHO, 2007
17	Levels and trends in child mortality report, 2019
18	How Universal is Access to Reproductive Health? A review of the evidence September 2010, UNFPA World Health Organization - Non-communicable Diseases (NCD) Country Profiles, 2014 http://www.who.int/nmh/countries/geo_enpdf?ua=1

19	Neonatal and Perinatal Mortality, Country, Regional and Global Estimates, http://www.searowho.int/LinkFiles/Publications_Neonatal_and_Perinatal_Mortality_updatepdf
20	WHO Global NCD Action Plan 2013-2020
21	World Health Statistics, WHO, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020
22	Targets and Indicators for health 2020, Version 2, WHO, 2014
23	Health in 2015 from MDGs to SDGs, WHO, 2015
24	The power of choice, The State of World Population 2018, https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA_PUB_2018_EN_SWP.pdf
25	Health Management Information Systems https://www.uio.no/studier/emner/matnat/ifi/INF5761/index.html#course-content
26	Survey of Information Technology in Healthcare System https://himt.wisconsin.edu/wp-content/uploads/2017/12/HIMT_320_SP16_SurveyOfInfoTechnologyInHealthcare-1.pdf
27	Common Requirements for Maternal Health Information Systems Produced with the Collaborative Requirements Development Methodology https://path.azureedge.net/media/documents/MCHN_mhis_crdm.pdf
28	IHME, Global Health Data Exchange http://ghdx.healthdata.org/gbd-results-tool
29	https://dashboards.sdgindex.org/#/GEO
30	Noncommunicable Diseases (NCD) Country Profiles, World Health Organization, 2018
31	https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA_PUB_2019_EN_State_of_World_Population.pdf

პუბლიკაცია მომზადდა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს ლევან საყვარელიძის სახ. დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის მიერ.

გამოქვეყნებული მასალებით სარგებლობისთვის სპეციალური ნებართვა საჭირო არ არის. სასურველია წყაროს მითითება.

გამოცემასთან დაკავშირებულ საკითხებზე მიმართეთ შემდეგ მისამართზე:

თბილისი, კახეთის გზატკეცილი N99, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტი

E-mail: pr.ncdc@ncdc.ge

პუბლიკაცია განთავსებულია: www.ncdc.ge

გაიცემა უფასოდ